I V M

R

LATI

M BEROLINENSIS

EMVND

SIS PHOTOGRAPHICE EFFICTA

ROSTAT

SALOMONEM HIRZEL

MDCCCLXXIV.

GAII

INSTITVTIONVM

COMMENTARII QVATTVOR

CODICIS VERONENSIS DENVO COLLATI
APOGRAPHVM CONFECIT

ET

IVSSV ACADEMIAE REGIAE SCIENTIARVM BEROLINENSIS

EDIDIT

GVILELMVS STVDEMVND

ACCEDIT PAGINA CODICIS VERONENSIS PHOTOGRAPHICE EFFICTA

PROSTAT
LIPSIAE APVD SALOMONEM HIRZEL
A. MDCCCLXXIV.

SVMME · REVERENDO

CAPITVLO

ECCLESIAE · EPISCOPALIS · VERONENSIS

S ·

recentior saeculi octaui. In foliis bis scriptis sub nouissima scriptura latet antiquissima illa, quam saeculum quintum referre dixi[a]. Haec Gaii institutiones continet, illa et ipsa partem eorum librorum Hieronymi exhibet, qui eodem saeculo paulo post ab alio librario, cuius manum nouissimam appellaui, iterum ex eodem archetypo descripti sunt[b]. Quae autem fragmenta Hieronymi in foliis ter scriptis sub nouissima scriptura lateant, academia Caesarea Vindobonensis olim publici iuris faciet: eius enim iussu et trahente opportunitate, ut omnes officii partes exequerer, haec uetustatis sanctitate commendata fragmenta primus anno 1867 accuratissime descripsi; antea Hieronymus prae Gaio neglectus iacebat.

Nec mirum quod hoc modo pristinus foliorum ordo prorsus immutatus est nec pauca folia inuersa sunt[c]: solebat enim librariorum arbitrium in pristinum ordinem quam maxime grassari.

Gaii institutiones quomodo ex his Hieronymianae scripturae tamquam

[a] Folii 2r uersus 10—21 a nouissima scriptura uacant.

[b] De ea re hanc coniecturam protulit Goeschen: »Membranae codice XIII. comprehensae, praeter primum et ultimum folium, antiquitus juridici argumenti volumine continebantur. Procedente vero tempore librarius aliquis, qui transcribendi quaedam S. Hieronymi scripta consilium ceperat, novarum atque integrarum membranarum copia destitutus, vetere illo libro potitus, membranas, quae nunc codicem XIII. efficiunt, ita tractavit, ut eas ad rescribendum idoneas redderet; deinde nonnullis rescriptis, novum, quod molitus erat, opus imperfectum reliquit. Postea tamen de exarando S. Hieronymi exemplo iterum cogitatum est; adhibitaeque sunt praeter eas, quae ante vacuae relictae erant, codicis plagulas, rescriptae quoque, nunc recentiore, ut olim antiquiore, scriptura deleta: nam quae iam placebat novi libri ratio, ab ea fortasse, quae ante placuerat, differebat; denique prius illud, quod imperfectum manserat, exemplum alia manu scriptum erat.« Ceterum moneo Hieronymi epistulas propter amplitudinem saepius particulatim descriptas esse. ‚Media' scriptura quattuor quaterniones occupantur.

[c] Subiecta Goescheni tabula eum, qui nunc est, foliorum ordinem cum pristina paginarum serie componit: ille numeris maioribus, haec minoribus significatur; folia inuersa asterisco notata sunt: 2 39,40 3 113,114 4 17,18 5* 107,108 6* 97,98 7 31,32 8 123,124 9 41,42 10 161,162 11 33,34 12 99,100 13 115,116 14 121,122 15 105,106 16 47,48 17 167,168 18 171,172 19 95,96 20 149,150 21 103,104 22 101,102 23 147,148 24 109,110 25 157,158 26 165,166 27* 3,4 28 61,62 29 21,22 30 27,28 31 51,52 32* 13,14 33 163,164 34 177,178 35 65,66 36 173,174 37 83,84 38 89,90 39 187,188 40 79,80 41 183,184 42 251,252 43* 175,176 44 207,208 45* 179,180 46* 181,182 47 213,214 48* 185,186 49 237,238 50 1,2 51 203,204 52 189,190 53 9,10 54 7,8 55 201,202 56 217,218 57 15,16 58* 29,30 59* 93,94 60 153,154 61* 139,140 62 57,58 63 55,56 64 143,144 65* 19,20 66 205,206 67 43,44 68 211,212 69 81,82 70 91,92 71 209,210 72 37,38 73 215,216 74 245,246 75 5,6 76 127,128 77* 199,200 78* 191,192 79 137,138 80 11,12 81 243,244 82 231,232 83 227,228 84 49,50 85 69,70 86 75,76 87 63,64 88 225,226 89 221,222 90 73,74 91 141,142 92 239,240 93 249,250 94 155,156 95 71,72 96* 195,196 97 145,146 98 119,120 99 77,78 100 111,112 101 125,126 102 67,68 103 117,118 104 151,152 105 223,224 106 129,130 107 193,194 108 25,26 109 23,24 110 197,198 111 135,136 112 229,230 113 247,248 114 45,46 115 159,160 116* 59,60 117* 53,54 118 169,170 119 35,36 120 241,242 121 131,132 122 233,234 123 87,88 124 85,86 125 219,220 126 133,134.

inuolucris in lucem protractae sint, ut ipsius Ioannis Friderici Ludouici Goeschen uerbis referam, pietas suadet. Itaque quae secuntur, sunt tota Goescheni [a]):

»Bibliotheca Capitularis Veronensis, librorum manuscriptorum copia at»que praestantia celebris, maxime membranis, quae juridici argumenti sunt, »excellit. Inter quas primum fere locum ... obtinent ... hae:

»1. Codex membranaceus rescriptus, olim XV., nunc XIII., quo sub qui»busdam S. Hieronymi scriptis genuinae Gaji Institutiones continentur.

»2. Folium singulare membranaceum, in quo de praescriptionum et inter»dictorum jure exponitur, ipsum quoque ad genuinas Gaji Institutiones »pertinens [b]).

»3. Folia membranacea duo, ... incerti auctoris fragmentum, quod in jure »fisci declarando versatur [c]).

»Folia, quae sub numeris 2. et 3. recensui, parvulo insunt volumini [d]), »varii argumenti fragmenta complexo, cui titulus inscriptus legitur hic: »,Vetera Paralipomena Mss. Codicum Capituli Veronensis, a Ioanne »Iacobo de Dionysiis Veronensi canonico in unum collecta. 1758.'

a) Excerpsi et haec et reliqua, quae in hoc prooemio Goescheno uindicaui, ex praefatione Goescheni primae editioni (Berolini a. 1820) praemissa; pauca tacitus correxi duce fere ubique ipso Goescheno (in editione II[a]).

b) Hoc folium (Gai. inst. IIII, 134—144 = pag. 235. 236) ut potuit delineauit Ignatius Comes Beuilacqua Lazise eiusque imaginem lithographi arte exceptam una cum specimine nouissimae scripturae, qua Hieronymi epistulae exaratae sunt, primae editioni addidit Goeschen. Quod simulacrum cum penicillo conficeretur, in summa litterarum uarietate bona cum malis confusa sunt. Itaque abiecta incerta admodum huius adumbrationis fide photographi Veronensis artem anno 1868 sollicitaui, qui scripturae folii illius uersi imaginem sollerter excepit. Quo exemplo ornatam magis quam oneratam uideri hanc editionem cupio.

c) Has laceras membranarum lacinias optime delineatas editioni fragmenti de iure fisci adiecit Paulus Krueger Lipsiae a. 1868. Idem in praefatione diligenter de membranarum condicione egit.

d) Nuper haec tria folia e uetere compage soluta uitroque inclusa sunt. Ceterum antiquitus quoque haec fragmenta alii codici praefixa fuisse Kruegero (conf. l. l. pag. 6 not. 4), qui omne tunc studium atque omne ingenium contulit ad ueteris iuris fontes cum codicibus conferendos, anno 1868 persuasi; cui tum haec scripsi: ,Praefixa olim saeculo VIII fuisse duo illa folia, quae fragmentum de iure fisci continent, alii codici, qui opus aliquod S. Hieronymi continuerit, conicio; leguntur enim in folii alterius pagina recta (us. 24) partim supra ipsum fragmenti contextum minio a manu saeculi VIII exaratae hae litterae inhierm (i. e. in Hieronymum); cumque huius rubricatoris manus si non eadem saltem coaeua ei esse uideatur, cui textus Hieronymianus debetur quo Gaianae institutiones rescriptae sunt, et haec duo folia et simul folium illud Gaianum non palimpsestum tegumento libri Veronensis XV (13) olim conglutinata adhaesisse opinor, cum praesertim istarum membranarum forma, qualis saeculo VIII fuisse uidetur, ad Gaianorum foliorum formam proxime accedat.'

»Iam, quo pacto in publicum emerserit harum membranarum notitia, »exponendum est[1].

»Vtriusque, de quo dixi, fragmenti, tam ejus, quod de praescriptionum »et interdictorum, quam ejus, quod de fisci jure agit, primus meminit, mag-»num illud Italiae decus, Scipio Maffei. Hunc enim in codicum Capitu-»larium manu exaratorum indice, quem suae Veronensis civitatis descriptioni »inseruit, cum scriberet: ‚Più carte lacere e sciolte d'antico majuscolo, una »delle quali par fosse d'un codice delle Pandette, ed altra d'un' opera d'antico »Giurisconsulto; quai codici se si fossero conservati, niente si ha in tal »genere, che lor si potesse paragonare'[2], ad nostra fragmenta respexisse »constat. Neque tamen in eo substitit Maffeius. Nam in Opusculis suis »ecclesiasticis[3], ubi codicum Capitularium thesaurum diligentius recenset, pri-»mum quidem, pag. 61., brevi hac annotatione fragmenta nostra significat: »‚Carte lacere da un codice delle Pandette, o d'antico Giurisconsulto;' deinde »vero, p. 90., plenius ea persequitur ita: ‚Legum mentio chartarum frusta »quaedam mihi in memoriam revocat a vetustissimo codice olim decisa, in »quo antiqui Iurisconsulti interpretatio habebatur, aut compendium quoddam »Iustiniani Institutionum. Haec verba, velut ex horreo incenso grana, aucu-»patus sum. Libri quarti XV titulum statim agnosces'. Quae sequuntur, »fragmenti de praescriptionum et interdictorum jure satis amplam partem, a »verbis *Superest, ut de interdictis dispiciamus,* quae pag. 1. lin. 19. leguntur, »usque ad verba *quorum bonorum,* quae pag. 2. lin. 22. continentur, exhibent. »Post quae ita pergit Maffeius: ‚In pagella altera: *ancilla Caesaris, quae »liberos habuit*'. Haec verba ex altero illo fragmento de jure fisci deprompta »sunt, ubi in folii posterioris columna prima lin. 23. et 24. leguntur. Quae

1) »Conf. Zeitschrift für geschichtliche Rechtswissenschaft, herausgegeben von »F. C. v. Savigny, C. F. Eichhorn und I. F. L. Goeschen. Dritter Band. Berlin »1817. pag. 129. sq. — Abhandlungen der historisch-philologischen Klasse der Königlich-»Preussischen Akademie der Wissenschaften aus den Jahren 1816—1817. Berlin 1819. pag. »307. sq. — Göttingische gelehrte Anzeigen. 1816. pag. 2009. sq.; 1817. pag. 601. sq. et »pag. 1056.; 1818. pag. 17. sq. et pag. 1849. sq. — Leipziger Literatur-Zeitung. 1816. pag. »2529. sq.; 1817. pag. 2641. sq. — (Ignazio Conte Bevilacqua Lazise) Notizia »d'alcuni Frammenti di antica Giurisprudenza Romana scoperti nell' anno MDCCCXVII »fra i Codici della Biblioteca del Capitolo Canonicale in Verona. Vicenza da Bartolomeo »Paroni 1817. 8. — Thémis ou Bibliothèque du Jurisconsulte. Tome premier. Troisième »Livraison. Paris. 1820. pag. 288. sq.

2) »Verona illustrata. Parte terza. Verona. 1732. 8. cap. 7. pag. 464.

3) »Istoria Teologica delle dottrine e delle opinioni corse ne' cinque primi secoli della »Chiesa in proposito della divina Grazia, del libero arbitrio, e della Predestinazione. Si »aggiungono alcuni Opuscoli Ecclesiastici dell' Autor medesimo con importanti Anecdoti »in membrane antichissime rinvenuti. Trento. 1742. fol.

»vero adjicit Maffeius: ,et in alia: *secundum naturalem significationem* »*verum esse debet*' etc., ea iterum ad fragmentum de praescriptionum et »interdictorum jure referenda sunt. ... Eodem denique pertinet scripturae speci»men, quod in secunda tabula, quae Opusculis ecclesiasticis jungitur, sub »numero X. aeri incisum conspicitur, repraesentans illud paginae 2. lineas »5—9. a verbis *unde omnia interdicta* usque ad verba *editis formulis*. Cujus »speciminis postea partem aliquam (pag. 2. vers. 5—7.) iterum aeri incisam, »atque etiam typis, licet minus accurate, exscriptam Novi tractatus de re »diplomatica auctores exhibuerunt[4]).

»Quod ad codicem XIII. attinet, multo tardius evenit, ut juridicum ejus »argumentum innotesceret; quippe quod occultum manserit ad novissima us»que tempora. Quamquam codicem ex palimpsestorum numero esse, Maffe»ium minime fugerat: cujus rei testis est librorum manuscriptorum catalogus, »qui in Bibliotheca Capitulari asservatur, manu exaratus, a Maffeio com»positus, post hujus autem obitum a doctissimo Antonio Masotti recogni»tus[5]); in eo enim de codice nostro inter alia leguntur haec: ,Multae ex »chartis codicem alium constituerant, dilutis siquidem anterioribus literis ac »deletis, quae nunc cernuntur superinductae sunt, quod et in aliis codicibus »animadverti pluries, primae scripturae satis se prodente vestigio, ac si an»tiquitus adeo infrequentes occurrerent ovinae pelles, ut nisi alterius interitu »novus liber oriri non posset'[6]). Itaque, codicem XIII. rescriptum esse, ne»que Maffeius ignoravit, neque Masottius, quamquam hanc notitiam typis »vulgare supersederunt ambo; quale autem esset deletae scripturae argumen»tum, id vel ipsos latuit.

»Nulla igitur de singularibus codicis XIII. dotibus apud viros doctos erat »suspicio. Quae vero de reliquis illis, quarum mentionem habuimus, mem»branis publici juris fecerat Maffeius, ea, in Germania saltem, oblivio fere »deleverat; ita ut Celeberrimus Hauboldus, cujus ingentem eruditionem nihil »fere solet fugere, memoriam eorum peculiari programmate[7]) renovandi optimo »jure consilium caperet. In quo libello elaborando cum adhuc occupatus esset, »nova atque inopinata accessione aucta est Veronensium membranarum cogni-

4) »Nouveau Traité de diplomatique. Tome troisième. Paris. 1757. pag. 208. Tab. 46.

5) »Constat duobus voluminibus in fol. Titulus sic habet: Scipionis Maffei Bi»blioth. Manuscripta Capitularis recognita digesta suppleta sub auspiciis Amplissimi Capituli »ab Ant. Masotti Biblioth. Veronae MDCCLXXXVIII.

6) »Locum hunc exhibet Vol. I. pag. 62.

7) »Notitia Fragmenti Veronensis de Interdictis. Auctore Christiano Gottlieb »Hauboldo. Lipsiae. 1816. [In Hauboldi opusculis academicis, uol. II. Lips. 1829. 8⁰. p. 327—346.]

»tio. Quam Illustrissimi Niebuhrii, in quo splendidum ingenium, an incom»parabilem doctrinam magis admireris, nescias, immortali debemus merito. »Is enim anno 1816. ab Augustissimo Borussorum Rege Romam missus, ut ibi »Regii ad Sedem Apostolicam Legati locum occuparet, in transitu Bibliothecam »Capitularem Veronensem lustravit: cumque in codicem XIII. incidisset, non »modo, antiquissima scriptura veteris alicujus Iurisconsulti opus contineri, »statim animadvertit; sed, gallae infuso adhibito, in folio 97. deletae scrip»turae ductus tam prospero successu restituit, ut ejus transcribendi facultatem »nancisceretur. Praeterea fragmenti de praescriptionum et interdictorum jure, »quod genuinis Gaji Institutionibus adjudicare non dubitavit, plenius atque »accuratius exemplum composuit, quam quod olim typis vulgaverat Maffeius. »Tandem ejus quoque fragmenti, quod ad tractatum de jure fisci pertinet, »transcribendi fecit periculum: et licet temporis angustiis impediretur, quo»minus harum membranarum, quarum pessima est condicio, accuratum exem»plum absolveret, magni tamen aestimandum erat vel minus absolutum earum »apographum; omni enim antea destituebamur certa atque definita hujus frag»menti notitia. Quae omnia biduo, eoque ne integro quidem, Niebuhrium »perfecisse, ei, qui difficultatum in ejusmodi rebus superandarum gnarus est, in»credibile videri possit. Operae fructum Niebuhrius cum Illustrissimo Savinio »communicavit. Qui, ut typis mandarentur, quae Niebuhrius transcripserat, »sedulo curavit [8]). Propria praeterea eaque, ut solet, doctissima atque acutis»sima adjunxit commentaria, in quibus, ut alia multa, ita hanc quoque con»jecturam in medium protulit, antiquum codicis XIII. contextum ex genuinis »Gaji Institutionibus repetitum esse, fragmentumque de praescriptionum et »interdictorum jure hujus codicis aliquando fuisse partem [9]). Quae cum mox »per universam Germaniam vulgarentur, tanta exorta est doctorum virorum »de codicibus Veronensibus expectatio, tantumque imprimis codicem XIII. »penitius cognoscendi desiderium, ut Academia Scientiarum Regia Borussica »viros duos Veronam mittere constitueret, qui, quod incepisset Niebuhrius, »quantum fieri posset, perficerent. Idque negotium Celeberrimo Bekkero, »philologo primario, Academiae socio, mihique datum est. Itaque mense Majo »anni 1817. Berolino profecti sub mensis finem Veronam venimus. Cum »tamen ea sit Bibliothecae Capitularis legibus instituta ratio, primum ut co»dicis alicujus domum auferendi nemini umquam venia detur; deinde ut Bibli»othecae scrinia publicis usibus unam tantum singulis diebus horam patere

8) »Vid. Zeitschr. f. gesch. Rechtsw. III. p. 140—146. 150—158. 165—168.

9) »Vid. Zeitschr. f. gesch. Rechtsw. III. p. 172.

»soleant: illud nobis ante omnia curandum erat, ut diutius in Bibliotheca »commorandi facultatem nancisceremur. Praeterea eam esse codicis XIII. »condicionem statim intelligebamus, ut in eo enucleando, nisi chemicis remè»diis adhibitis, frustra operam consumpturi essemus. Igitur ut gallae infuso, »quod nobis quidem omnium remediorum unum se probavit, uti liceret, a »Reverendissimo Capitulo venia petenda erat. Qua re effectum est, ut a »medio demum Iunio ex voto nobis procederet suscepti mandati executio, »quae, cum aliqua tamen intermissione, ad medium fere Octobrem occupatos »nos tenuit. Bekkerus quidem, ut alia eaque gravissima litterata negotia »ab Academia Regia sibi commissa expediret, jam exeunte mense Iulio »Mediolanum se contulerat; neque tamen solum me reliquerat. Clarissimus »enim Hollwegius, Vniversitatis litterariae Berolinensis, ubi jam egregie »Professoris partes sustinet, eo tempore alumnus, cum difficultatum, quas »haberet codicis XIII. explicatio, fama ad eum perlata esset, litterarum amore »ductus, sua sponte operam suam oblaturus ad nos venerat: cujus industriae »atque sollertiae quantum debeam, dicere vix possum. Iam vero ut, quae »praestiterimus, breviter demonstrem, primum ea, quae Niebuhrius con»fecerat, exempla diligenter et recognovimus et supplevimus: deinde ea, qui»bus juridicum codicis XIII. argumentum comprehenditur, quaeque prorsus »incognita erant antea, pleraque omnia transcripsimus; ut, quae inexplicata »nobis relinquenda fuerint, vix nonam totius codicis partem efficiant: denique »illam, quam supra significavi, Savinii conjecturam verissimam invenimus ... »Neque vero, cum prosperum hunc cogito eventum, temperare mihi possum, »quin grata mente nominem Viros Amplissimos atque Generosissimos, Comi»tem de Goes, Supremum totius Venetae provinciae Praesidem, Liberumque »Baronem de Lederer, Veronensi regioni Praefectum, qui summo studio »nos adjuverunt. Multum porro amicitiae debemus tum Celeberrimi Iosephi »Zamboni, physici insignis, tum Illustrissimi Comitis Ignatii Bevilacqua »Lazise, litterarum non fautoris modo, sed etiam cultoris. Hic vel post»quam Verona abieramus, incepti nostri studiosissimum se praestitit; quippe »qui ejus notitiam eleganti libello cum popularibus suis communicaverit [10], »et tam fragmenti de praescriptionum et interdictorum jure, quam loci alicujus »ex S. Hieronymi epistolis, qui extat in codice XIII., sua manu exaraverit »imaginem nostro usui destinatam, qua singuli quique archetypi ductus ac»curatissime exprimuntur. Cum autem a Reverendissimi Capituli decretis »potissimum penderet suscepti operis eventus, illud nobis omnium maxime

10) »Vid. supra not. 1.

»exoptatum contigit, quod Reverendissimi Domini Marchionis Dionysii »Caroli Dionisi, Sedis Episcopalis Vicarii Generalis, et Reverendissimi »Domini Comitis Bartholomaei Guarienti, Bibliothecae Capitularis An»tistitis, Virorum omnibus humanitatis dotibus insignium, benivolentiam nobis »conciliavimus. Tanta imprimis excellentissimi Comitis Guarienti erga nos »fuit comitas, tantaque liberalitas, ut nulla, qua consilia nostra promotum »iri sentiebat, molestia gravari videretur.

»Bekkerus illis, quae supra tetigi, Academiae Regiae mandatis diu»tius in Italia detinebatur[a]); mihi vero cum Hollwegio reverso, postquam »in Academiae consessu de itinere rettuli, Gaji Institutiones Fragmentum»que de Iure Fisci edendi munus injunctum est. etc.«

Et profecto laudabiliter satisfecit Goeschen primi editoris muneri. Multa enim quae nunc facillima intellectu uideantur, difficillima fuisse inuestigatu schedae illae demonstrant, quae a Goescheno Bekkero Bethmann-Hollwegio Veronae confectae et a Goescheno mox descriptae sunt[b]). Quem cum Bekker et Hollweg, qui comites ei erant illo tempore et laboris socii, praesentes ita adiuuissent, ut quis quoque loco lectiones uel oculis inuenisset primus uel iudicio expendisset, dici nequiret, in suum cuique tribuendo accuratus esse non potui. Itaque ubi lectiones in schedis illis propositas ipse propter membranae tabem neque confirmare poteram neque refutare, Goescheno iuris ciuilis inprimis perito et Bekkeriana et Hollwegiana[c]) adiudicaui. Ea omnia, quae ex his schedis in contextum recepi, hoc parenthesis signo ( ) circumscripsi: uelut pag. 35, 23 hoc signum indicat ICI × O ×× CSINION × CIC ×× λTEPλIIII × CSS × ICCIλC litteras a me ipso dispici non potuisse sed solis schedis Goescheni deberi[d]). Eas litteras, quae in his ipsis interrogationis signo notatae sunt, punctis adumbraui: uelut 35, 23 O indicat in

[a]) Conf. quae Ernestus Immanuel Bekker iurisconsultus Immanuelis philologi filius de ea re rettulit in annal. Boruss. XXIX pag. 23 seq.

[b]) Conf. de his schedis, quae nunc una cum schedis Bluhmianis et cum apographo fragmenti de iure fisci in bibliotheca regia Berolinensi (msc. lat. fol. 308) adseruantur, Bethmann-Hollweg in »Zeitschrift für Rechtsgeschichte« uol. V pag. 362 sqq. Memoria inprimis digna sunt quae pag. 365 docentur: »Wenn die Göschen'schen Scheden die Grösse einer Lücke durch eine Reihe von Sternchen angeben [conf. e. g. pag. 35 uers. 23], so bezeichnen diese nicht ganze Buchstaben, sondern einzelne Striche, deren jeder Einen Buchstaben, z. B. I, aber auch zwei Einen z. B. ein N oder U und drei z. B. ein m bilden können.«

[c]) In una pag. 30, quam solum Hollwegium legisse Goeschen adnotauit, illi suum tribuere potui.

[d]) Pro his ipsis litteris quid Bluhme dispexisse sibi uisus sit, docet nota huic uersui a me subscripta, in qua | lineola significat uersus finem Bluhmio apparuisse.

schedis extare Ȯ; item punctis adumbratas reddidi eas litteras, pro quibus aliam quoque legi posse superscripta litterula ‚cursiua' docet: uelut ibidem Ċ in fine uersus indicat C litteram tam incertam uisam esse Goescheno, ut ipse eodem iure S legi posse adnotaret.

Noua tamen libri Veronensis collatione opus esse ipse Goeschen intellexit[a]). Quam ut absolueret, Fridericus Bluhme annis 1821 et 1822 locos difficiliores iterum temptauit[b]) remedio Giobertino[c]) parum feliciter usus. Ad quod remedium quamuis omnes labes, quas codex traxerit, reuocare nefas sit, tamen non paucarum membranarum nitor cum squalore commutatus est; atque etiam nunc modo caerulea modo pulla illuuies e Bluhmianis uenenis residua praecipue in mollioribus[d]) membranarum paginis Gaianam scripturam adeo tegit, ut de lectione prorsus desperandum sit. Neque effugit Bluhme uirorum doctorum reprehensionem et exagitationem; attamen acriter intenta oculorum acie et adiuuante sole aliquot locorum maculatorum lectionem absoluere potui[e]). Adde quod minutae illae schedae Bluhmianae, quae in bibliotheca Berolinensi (msc. lat. fol. 308) adseruantur, imperfectam lectionem tradunt, maxima pars eorum, quae Bluhme expiscatus erat, infelici casu periit, de quo ipse rettulit in »Zeitschrift für Rechtsgeschichte« uol. III (1864) pag. 446 sqq. Quae ex schedis Bluhmianis, quibus ne ipse quidem multum auctoritatis tribuit[f]), in contextum recepi, his uncinis [ ] saepsi: uelut pag. 35, 22 hoc signum indicat ΜΛΝ litteras a me ipso dispici non potuisse sed solis schedis Bluhmii deberi; alia in notis commemoraui; ceterum in reddendis ductibus Bluhmianis eandem rationem secutus sum quam in Goeschenianis. Accidit autem Bluhmio nonnumquam, quod solet fere eis accidere, qui primum ingressuri sunt palimpsestorum lectionem, ut irretitus illecebris

a) in praefatione primae editioni praemissa pag. XVII: »Perfecta .... editio repetitam requirit codicis XIII. collationem«.

b) Conf. Bluhmii Iter Italicum I (1824) pag. 261 sq.

c) Remedium Giobertinum descripsit Bluhme l. l. IIII (1836) pag. 188. 189; conf. idem in »Zeitschrift für Rechtsgeschichte« uol. III pag. 451.

d) In notis, quas contextui subieci, molliores paginas non bene ‚exteriores' uocaui, tenaciores ‚interiores'. Conf. quae de harum differentia exposuit Bluhme in »Zeitschrift für Rechtsgeschichte« uol. III pag. 452.

e) Errauit enim A. F. Rudorff sic statuens (in annal. academ. Berolin. 1865/6 pag. 338 sq.), sub illuuie illa nihil omnino dispici posse.

f) Bethmann-Hollweg in »Zeitschrift für Rechtsgeschichte« V pag. 366 de his recte ita iudicat: »Was die Bluhme'schen Scheden betrifft, so halte ich das Ergebniss ganzer Sätze und Worte, welche sie enthalten, für ein durchaus gesichertes; die einzelnen Buchstaben oder Zeichen scheinen mir öfter der Handschrift abgezwungen und insofern eine freiere Behandlung zuzulassen.«

fallacium umbrarum, quae ex paginis auersis interlucebant, ea legisse se crederet quae legere cupiebat. Quid autem de ceteris singillatim dicam? Vno eoque luculento et maximo exemplo paginae 5 testor aliquid humani uiro doctissimo aliquotiens accidisse in fragmentis litterarum pronis et supinis describendis.

Quaecumque ex schedis Goescheni et Bluhmii ad crisin Gaianam recte instituendam promi et typis describi poterant, editioni a. 1842 curatae diligenter subiecit Carolus Lachmann.

Tum »codicis Veronensis apographum ad Goescheni Hollwegi Bluhmii schedas conpositum scripsit lapidibusque exceptam scripturam publicauit Eduardus Böcking« (Lipsiae apud Salomonem Hirzelum a. 1866). Qui cum constantia adsiduitate perseuerantia ad memoriam posteritatis insignibus institutam rationem amplexus ac persecutus esset, ut erat in artificio scribendi exercitatissimus, si non imaginem tamen simulacrum libri Veronensis diu impigreque scriptitando effecit, quo quasi rectore et moderatore uterentur uiri docti in crisi Gaiana periclitanda. Atque unica illa diligentia, quam in dubiis litterarum hastis et apicibus imitandis de industria sequebatur, grata nobis acceptaque fuit et bene opitulata est in codice denuo conferendo. Postea dum ipsas triumuirum schedas Berolino ad me delatas denuo totas excutere mihi licet, leuiculos quosdam errores, quos in describendis schedis ne Boeckingii quidem diligentia effugerat, tacitus correxi. Neque enim confirmare argumentis uolui ea quae in codice primus legi neque contraria refutare; breuitatem ego custodiendam esse putaui, cum causa permittere uideretur.

Interim codicem in locis dubiis post Bluhmium denuo inspexerat[a]) Iosephus Tedeschi iurisconsultus Veronensis ad nouam Gaii editionem adornandam, quae cum uersione Italica a. 1857 duobus uoluminibus comprehensa prodiit Veronae ex aedibus Mineruae; quam crassa autem Minerua hoc tirocinium palaeographicum uir doctus sustinuerit, ex paucissimis illis lectionibus apparet, quas in adnotationibus protulit; neque igitur discrepantium lectionum Tedeschii ulla ratio habenda est[b]).

Neque exigua pars foliorum modo flexibilium et tenerorum modo mollio-

[a]) Conf. Instituzioni di Gajus commentarj quattro etc. ed. Tedeschi uol. I pag. XXV: »Ricorremmo eziandio pei luoghi dubbj all' ispezione del Codice Capitolare, benchè dopo gli studj di tanti uomini insigni che ci precedettero, e nello stato deplorabile in cui questo ora si trova, sarebbe stata in noi temerità presumere di aggiungere gran fatto ai lavori, che meravigliati vedemmo con infinita diligenza condotti.«

[b]) Conf. quae dixi in Actis philolog. Wirceburg. 1868 pag. 122 sq.

rum nec satis uolubilium tam difficilis lectu est, ut id quod conarer ipse saepius desperauerim me consequi posse. Omnino autem si quando tiro in palimpsestum incidas, primo obtutu uerbum prorsus nullum uel millesimam partem uix intellegas: nam ubi culmina apicesque litterarum uideas, non ideo cernis uocabula.

Ipse mense Maio anni 1866 iussu academiae litterarum regiae Borussicae Veronam adii, postquam Gaium saepe ac studiose lectitaui et Mediolani in bibliotheca Ambrosiana nec non Romae in Vaticana complures libros rescriptos legendo percurri. Palimpsesti enim quasi cotes sunt oculorum, qui dum adfixi adhaerent membranis, plus ad dispiciendas litterarum umbras momenti adfert exercitatio quam natura. Sed accedit aliud: oculis enim librorum rescriptorum ductus non percipiuntur nisi recondita quadam ratione ac ui quadam animi diuinante et sentiente; qua quae inuenta et excogitata sunt, confirmata deinceps dignoscuntur oculis. Ita fit, ut oculi sine diuinatione, diuinatio sine oculis nihil proficere possit. Nec raro ubi quae in animo inest praesagitio oculos praestrinxit, denuo inspecto codice dubites, utrum illa uerba an portenta sint, quae olim litterarum uestigia rimans conspicere tibi uisus sis. Deinde lectio pendet ex adcretione et diminutione solis meridiani; quo modo recte modo oblique oblato et nonnumquam limis spectans paetorum modo quo diutius in palimpsestis legendis uersatus eris, eo felicior eris in internoscendis litterarum trabiculis: nam saepius ubi ipsum atramentum fere totum euanuit et ne fortissimis quidem medicamentis adhibitis eminens litterarum effigies resuscitari potest, memoria litterarum deperditarum et adumbrata imago superest tenuibus sulcis in membrana seruata; ui enim calami membrana imprimitur non nimio secus ac cera. Accedit denique quod prompto semper ad diuinandum animo opus est: eo enim ipso temporis momento, quo Phoebus ridet, periclitandae sunt uires ingenii; quodsi aliquamdiu cunctatus eris, amittes discernendi facultatem, si nimis properaueris, non adsequeris; ita fit, ut cum sensim dissuere obscura fragmenta litterarum et componere uel interrupta contexere nequeas, uerendum sit, ne in non nullis haerens, quae certo dispexisse tibi uideare, repente praecidas totius loci intellegendi facultatem.

Sed ut eo reuertar, unde digressus sum: Veronam igitur profectum Carolus comes Giuliari bibliothecae capitularis praefectus, quem ego inprimis amo carumque habeo, insigni ac prorsus unica liberalitate adiuuit, et quod antea petentibus denegatum erat, mihi permisit, ut libri male habiti lectionem denuo experirer. Itaque dum Giuliari ipse magna cum uoluntate se adplicat ad codicum Veronensium descriptionem absoluendam, ego patien-

tiam omni modo colendi et reuerendi capituli temptaui eaque folia denuo contuli, quae lectu faciliora esse uiderentur.

Sed cum mense Iunio anni 1866 intellectum esset coalescere Italorum hominum multitudinem in populi unius corpus nulla re praeterquam armis posse et rumores de bello proxime instante Veronae tenus caluissent, iniquitate temporum motus, quia ornamenta pacis una cum subsidiis belli uix apte parari posse uidebantur, studia aliquamdiu intermisi, intermissa post nouem mensium interuallum resumpsi. Per hoc tempus, cum in iure ciuili uix satis instructus essem neque ut tiro in iurisconsultorum familiaritatem intrare auderem, fontes iuris Romani, quos antea summatim obiterque cognitos percursosque habebam, et doctorum inter se dissensiones ac discidia accuratius perlustraui; nam sine notitia rerum nec intellegi quidquam nec inueniri in his rebus posse dudum perspexeram. Tum uere proximo Veronam reuersus eam partem laboris, quam incohatam reliqueram, mensibus aestiuis annorum 1867 et 1868 absolui — nam per brumae tempus propter caeli caliginem laborem inuitus intermisi. Peropportune autem mihi cecidit, quod anno 1867 Theodorus Mommsen, anno 1868 Paulus Krueger per complures uterque menses Veronae in eadem bibliotheca capitulari cognatis studiis operam dederunt et propter me adsidentes consulenti amico qua sunt doctrinae copia numquam non praesto fuerunt. Hi uiri familiarissimi summaeque necessitudinis ac fidei uinculis mecum coniuncti magnum adiumentum adferebant ad meam iuris scientiam amplificandam excolendamque: horum prudentia libidini meae coniectandi moderatrix erat; horum adhortatione celeribusque ingeniorum motibus, quibus telum mihi subministrabatur quo armatus denuo adgrederer locos desperatos, permultum me debere libenter gratoque animo profiteor.

Neque illud hoc loco praetermittendum, quod pertinet ad liberalitatem Giuliarii quanta fuerit intellegendum: qui cum omnia permittere uellet, quae utilitatis aliquid habere posse uiderentur ad peregrinorum studia adiuuanda, et dissuendi codicis et nouis remediis chemicis temptandi quamquam non fuit suasor approbator certe fuit neque quidquam mecum de damnis a Bluhmio illatis expostulauit. Nunc igitur quaterniones commodius soluti et separati et a situ uindicati iacent cistae inclusi et charta satis uestiti saeptique; qui cum olim nimis arte nexi et conglutinati uno uolumine continerentur, cauendum fuit, ne rugosae et tenuissimae membranae ui intensae scinderentur. In remediis autem chemicis adhibendis et parcus fui et cautus, neque quidquam grauius a me commissum esse conscius mihi sum; immo eatenus progressus sum, quoad progredi mihi licere arbitrarer. Nam cum remediorum aliis extenuari aliis inflari aliis uariatam distingui scripturam ideoque aliis

nihil aliis magis me adiuuari facili negotio expertus essem, sicubi ne apricatione quidem quidquam sine nouis remediis dispici posse uidebatur, in ‚exterioribus' paginis kalio sulphurato usus sum, in ‚interioribus' auctore Augusto Guilelmo Hofmann Berolinensi eo remedio, quod in annalibus philol. a. 1868 (pag. 546 not. 1) accuratius descripsi: hoc igitur qui uti uolet, kalii sulphocyanati (aut ammonii sulphocyanati) grana aqua diluat admixtis paucis guttis acidi muriatici. Illud partim luteolum partim liuidulum colorem relinquit, estque dum madet non bene olens sed admodum asperum; hoc dum dilabitur, litterae emergere uidentur pallidulusque earum color quasi laeta et subrubea incrementa capit, ubi exaruit, uestigio nullo relicto pristina caligo ductibus offunditur. Quibus in remediis adhibendis id unum uidendum est ne parum aquae admisceas: quod ubi neglexeris, fragilis et tabescens membrana subita ruina collabetur sustinerique nullo modo poterit sed foedas aget rimas. Quodsi qua pagina nimis tenuis ad tactum uel remediis Bluhmianis nimis maculata esse uidebatur, neque ulla apparebat spes fore ut meis medicamentis litterae Gaianae nudae et uenustae omni Hieronymianae scripturae uelo tamquam ueste detracta recuperarentur, ad Giuliarii uoluntatem me accommodaui, qui uenenis eas solas membranas denuo temptari uoluit, quae adhibendae medicinae uel necessitatem commonerent uel commendarent utilitatem. Neque infitior collationem meam fortasse non omnibus numeris absolutam esse. Quis enim tam stulte arrogans est, ut credat ne speculam quidem esse efficaciora olim medicamenta inuentum iri? Hanc igitur desertarum regionum sterilitatem eis commendo denuo perlustrandam, qui nec molestiarum laborumque diuturnitatem ueriti et nouis fortasse remediis chemicis adiuti in eisdem studiis operam collocabunt. Nec raro — id quod et in eis qui ante me librum Veronensem excusserunt animaduerti et in me ipso saepissime expertus sum — fallaces umbrae forma litterarum indutae, quae uestigiis membranam impressisse uidebantur, quominus genuina lectio dispiceretur, impediebant. Adde quod portenta librariorum modo somniantium modo quasi insanientium uinique adeo, ut uidetur, cupiditati inseruientium saepe ad falsam coniectandi uiam pelliciunt, ut quod oculis uideas, ideo te non uidere tibi persuadeas, quia animo id cernere nolis, ut sane difficile sit in locis desperatis finem conferendi facere.

Ea quae expiscatus sum iurisconsultis minoris quam philologis momenti esse uidebuntur; nam cum in libro quarto institutionum Gaianarum propter membranarum tabem non multa eis quae dudum innotuerunt addi potuerint, o r a t i o Gaiana iam apta et concinna reddita est. Quae cum in eis locis, qui olim recte lecti erant, quamquam plenam urbanitatis uenustatem adsecuta

non est, tamen placido ac prope molli gradu procedat seduloque euitet ea quae obscura aut recondita et a discipulorum intellegentia sensuque longius disiuncta uideantur, philologo ante omnia id explorandum erat, quo iure in locis lacunosis uirorum doctorum coniecturis Gaio modo confusae et perplexae modo tamquam praefractae atque elumbes uerborum structurae modo inani uerborum cumulo exaggeratae sententiae obtrusae essent. Qua quaestione quo diutius occupatus eram, eo certius mihi constabat abhorrere a sedato dicendi genere institutionum Gaianarum et ab hac summissione umbratilis orationis duram illam asperamque nec satis rotundam compositionem, qua nec penitus perspecto nec feliciter recuperato scriptoris consilio uerus sanguis orationis Gaianae deperiret. Neque uero acerbius uituperandi sunt iurisconsulti, qui cum nuper ad Gaii emendationem accederent, non raro rectius sensisse quam felicius correxisse uitia uideantur: immo per mihi mirum uidetur, quod haec aetas philologorum, quasi iuris Romani fere ignara esset aut inuita ad ius discendum declinaret, totum hoc genus dicendi, in quo pauca non pura et quasi candida sunt, prorsus neglexit; attamen Gaii ceterorumque optimae aetatis iurisconsultorum libros plus interesse cuiusuis philologi mediocriter in iure uersati studiis ad litterarum Romanarum scientiam recuperandam quam subinsulsam Africanorum scriptorum latinitatem uel sophistarum rhetorumque fucum, in quibus perscrutandis multi hodie desudent, prudentes existimatores facile concedent. Sane Gaius cum totus delectaretur in docendo, raro tenue argumentandi filum elegantiis artificiisque exornauit ac ne memorabili quidem illo loco (92, 18), ubi *deleuerit* et *obleuerit* formas uicinas esse uoluit[a]), immutatione paucarum litterarum uenustates quaesiuisse uidetur. Idem graecos istos flosculos euitauit, quibus ex posterioribus iurisconsultis non pauci doctrinam ostentarunt.

Atque omnino saepius aliorum uirorum doctorum coniecturas reprehendere potui quam corrigere. Saepe enim in palimpsestis ubi quid sit, non dispicis, at quid non sit, dispicis: si ne id quidem, at quantum spatii id occupauerit, uides; supplementa, quae a iurisconsultis in locis lacunosis excogitata sunt, non raro re concinere uerbis discrepare codex me docuit. Itaque in locis desperatis malui nimis incertas, quae passim apparuerunt, litterarum umbras in schedis retinere, ne quid insidiose aut fallaciter proferrem, cuius indicio simulato freti alii praecipites in coniectandi periculum ferrentur.

Postquam igitur diu multumque dubitaui, utrum huius operae fructum supplementis ad Boeckingianum apographum addendis an nouo apographo

[a]) Conf. P. Kruegeri »Kritische versuche im gebiete des roemischen rechts« (Berolini 1870) pag. 13.

comprehenderem, et illum modum per longum tempus praetuli, tandem in eo quod fere probaueram consilio permanere non potui. Itaque admonitionibus amicorum, quibuscum pauca quae inueneram per sermones uel per litteras communicaueram, obsecutus sum: hi enim postulari a me uel potius flagitari nouum apographum adseuerabant: apographo autem non supplementis ideo opus esse, ne quae ipse laboriose expiscatus essem, a legentibus cum sudore acciperentur. Quibus admonitionibus si non ut plus uiribus ualerem certe ut minus timerem effectum est. Iam ex itinere Italico reduci facto princeps et auctor mihi erat regia academia Borussica ad nouum apographum diuulgandum, quae et ipsa adiutrix mihi extitit ad propulsandas si quae essent difficultates. Quod munus cum ideo mihi impositum esse cognouissem, ne etiam atque etiam dubiis coniecturis immutaretur contextus Gaianus, promisi in meque recepi quam breuissimo tempore Gaium editum iri. Nec profecto tam odiosa procrastinatione distulissem hunc laborem, si mihi ullum tributum esset uacuum tempus et liberum.

Gratiam autem, quantam maximam animus capere potest, debeo regiae academiae Borussicae, cuius iussu in inclita Haerteliorum typographorum Lipsiensium officina ad exemplum singulari photographi artificio exceptum noui typi confecti sunt. Quibus cum media quaedam inter utramque quae in codice deprehenditur manum[a]) forma exprimenda esset, fere cogitata species et tamquam tractabilis imago eius scripturae effecta est, qua saeculo p. Chr. n. quinto optimi calligraphi uidentur usi esse. Moneo igitur litteras, quibus hoc apographum expressum sit, paulo elegantiores et constantiore forma insignes esse quam eas quibus in ipso codice Gaiano usi sint librarii: has enim modo paululum decliues esse modo accliues et quae typis fidelissime redditae adspectum deformem habiturae sint. Accedit quod in extremis uersibus litterarum formam sensim minuebant librarii; quod cum typographi accurate imitari non potuerint, ad perfectae imitationis laudem aliquantum deesse concedo. An quisquam sanus ea arte prorsus fideliter multiplicem lineamentorum et notarum (uelut 7, ꝩ, 9 etc.) uarietatem exprimi posse credat? Raro litteris in plumbum incisis corrigentis manus imaginem expressam uel saltem adumbratam oculis legentium subieci (uelut pag. 2, 23), attamen ductuum aequalitas dilapsa quasi corruit, ut claudae potius gibberosaeque quam aequales esse litterae uiderentur (uelut 3, 16); itaque alibi Gaianis typis minutioribus usus sum ad correctoris reliquias reddendas.

Foramina hoc signo ⦀⦀ descripsi. Pro eis litteris, quarum lectio nimis

[a]) A duobus enim librariis codicem Gaianum scriptum uideri dixi pag. 253.

incerta est, punctis distinctas litteras adhibui;[a]) quibus ubi alia *cursiua* littera superscripta est, pro ea littera, quae in ipso contextu exhibetur, illa quoque intellegi potest, quae supra lineam extat: uelut pag. 6, 21 $\overset{c}{\text{e}}$ indicat, utrum e an c legendum sit discerni non posse. Punctis distinctae litterae G et q itemque τ et ı et ſ difficile a legentibus dignoscentur. — Subscripsi contextui tantum quod satis esset; singula pluribus persequi tum spatii angustiae tum taedium futtilis laboris prohibuerunt; in desperatis autem locis omnia ea addidi, in quibus ulla minima dubitatio esse posset; recte id an temere fecerim, aliis iudicandum relinquo. Goescheni et Bluhmii errores, sicubi de errore certo constabat, tacitus correxi. —

Cui saeculo tribuendus sit codex Gaianus, certo dici nequit. Quem tamen ante Iustiniani praeceptum exaratum esse, quo tachygraphorum studia restincta sint, docti et prudentes harum rerum existimatores uolunt. Neque confidentius de libro archetypo, ex quo Veronensis saeculo p. Chr. n. quinto descriptus uidetur esse, iudicium ferri potest: constat tamen archetypum ea aetate exaratum fuisse, qua artis notandi studia laetissime uigerent. Cuius disciplinae quae fuerit ratio, collatis aliis codicibus iurisconsultorum, qui a tachygraphis descripti sunt, et notarum laterculis, quales Theodorus Mommsen edidit, intellegi potest. Compendia scripturae, quibus usi sunt codicis Veronensis librarii, eorumque uarios usus et corruptelas in unum corpus collecta coniunctaque complexus sum indice notarum, quo hanc editionem (pag. 253—312) instruxi. Pauca explicandi causa in archetypo adscripta in codicis Veronensis contextum irrepserunt, quae tamen leuiter adspecta otiosarum et inanium appositionum speciem prae se ferunt (uelut *regula* 14, 12; 157, 14; 162, 9; 196, 24?;; conf. 76, 16; 95, 1; 117, 17; 141, 4; 166, 16; 179, 11; 13, 8—9??; 222, 21; conf. etiam 198, 18; 226, 13).

Membranis usi sunt librarii optimis et quae raris fenestris a membranario sartis hiarent (conf. tamen 31—32, 21: 205—206, 19—21; 237—238, 16). Paucae paginae, antequam Gaiana scriptura explerentur, ablutae scripturae uestigia seruarunt: conf. 39, 6, ubi s u b Gaiana scriptura alius tachygraphae sed coaeuae manus uestigia apparere adnotaui; conf. etiam quae paginis 214 et 230 subscripsi. Id enim artificium, quo deleta pristina scriptura membranae rescribebantur, antiquitus notum fuit.

Codicis Gaiani membranae olim sedecim fasciculis (quindecim quaternionibus, uno quinione) comprehensae fuerunt. Nunc ex his quattuor folia desiderantur (in fasciculis VI, IX, XIII, XVI), quae a librario Hieronymiano

[a]) Conf. e. g. pag. 1, 6 med.

desecta esse constat. Quae omnia subiecta Goescheni illustrabit fasciculorum tabula: cruce (†) ei notantur fasciculi, quorum numeri in primo cuiusque folio adhuc extant; cohaerentia inter se folia hac lineola ‿, desecta signo 0 indicantur; numeri arabici maiores ad eum foliorum ordinem, qui nunc est, arabici minores ad primitiuam paginarum, quae supersunt, seriem referendi sunt:

†I.	†II.	†III.	†IIII.
50 ‿ 57 1.2 15.16	4 ‿ 7 17.18 31.32	11 ‿ 16 33.34 47.48	84 ‿ 87 49.50 63.64
27 ‿ 32 3.4 13.14	65 ‿ 58 19.20 29.30	119 ‿ 114 35.36 45.46	31 ‿ 28 51.52 61.62
75 ‿ 80 5.6 11.12	29 ‿ 30 21.22 27.28	72 ‿ 67 37.38 43.44	117 ‿ 116 53.54 59.60
54 ‿ 53 7.8 9.10	109 ‿ 108 23.24 25.26	2; ‿ 9 39.40 41.42	63 ‿ 62 55.56 57.58

†V.	VI.	†VII.	†VIII.
35 ‿ 40 65.66 79.80	0 ‿ 59 93.94	19 ‿ 24 95.96 109.110	100 ‿ 101 111.112 125.126
102 ‿ 99 67.68 77.78	69 ‿ 70 81.82 91.92	6 ‿ 5 97.98 107.108	3 ‿ 8 113.114 123.124
85 ‿ 86 69.70 75.76	37 ‿ 38 83.84 89.90	12 ‿ 15 99.100 105.106	13 ‿ 14 115.116 121.122
95 ‿ 90 71.72 73.74	124 ‿ 123 85.86 87.88	22 ‿ 21 101.102 103.104	103 ‿ 98 117.118 119.120

IX.	†X.	†XI.	†XII.
0 ‿ 61 139.140	91 ‿ 94 141.142 155.156	25 ‿ 18 157.158 171.172	36 ‿ 39 173.174 187.188
76 ‿ 79 127.128 137.138	64 ‿ 60 143.144 153.154	115 ‿ 118 159.160 169.170	43 ‿ 48 175.176 185.186
106 ‿ 111 129.130 135.136	97 ‿ 104 145.146 151.152	10 ‿ 17 161.162 167.168	34 ‿ 41 177.178 183.184
121 ‿ 126 131.132 133.134	23 ‿ 20 147.148 149.150	33 ‿ 26 163.164 165.166	45 ‿ 46 179.180 181.182

†XIII.	†XIIII.	XV.	†XVI.
52 ‿ 55 189.190 201.202	51 ‿ 56 203.204 217.218	125 ‿ 122 219.220 233.234	Fragm. de praescr. et interd. 0 235.236
78 ‿ 77 191.192 199.200	66 ‿ 73 205.206 215.216	89 ‿ 82 221.222 231.232	49 ‿ 42 237.238 251.252
107 ‿ 110 193.194 197.198	44 ‿ 47 207.208 213.214	105 ‿ 112 223.224 229.230	92 ‿ 93 239.240 249.250
0 ‿ 96 195.196	71 ‿ 68 209.210 211.212	88 ‿ 83 225.226 227.228	120 ‿ 113 241.242 247.248
			81 ‿ 74 243.244 245.246

In XVI[i] fasciculi folio ultimo uix quidquam scriptum fuit: nam ne 42um quidem folium scriptura Gaiana expletur (conf. pag. 251).

Vbi terrarum codex scriptus sit, diuinari nequit, nisi quod Graecos non fuisse librarios constat. Tam rudes enim fuerunt graecarum litterarum, ut et 152, 8 et 165, 8 graeca omitterent, et haec orthographica effunderent: *greca* 17, 15; 152, 16: *eregam* (pro *graecam*) 152, 7; *gregi* pro *Graeci*) 152, 9; *greco* 165, 7; *graeges* (pro *graece*) 125, 9; *pedagogum* 10, 3, *pelagogum* 4, 12; *scole* 63, 11, *sichole* 117, 1, *sole* 111, 8, *scolae* alibi (pro *scholae*); *dihoniser·mei* (pro *Dionis Hermaei*) 201, 20: *teatrum* 4, 21; *bytinorum* 51, 19; *syponiacis* (pro *symphoniacis*) 183, 14; *collirium* 72, 19; *istichum* 105, 12 et *isticum* 105, 23 (pro *Stichum*); *sporade* (pro σποράδην) 17, 15. [a])

Singulae paginae sunt uersuum uicenorum quaternorum, qui recte dimensis spatiis inter se distant. In uersuum initiis librarii certos sibi terminos constituerunt, extra quos non egrederentur, nisi ubi paragraphi inciperent; in uersibus extremis litteratura non raro extra fines quasi immoderatius excurrens uagatur deflectitque aliquantulum de spatio constituto; quod ne nimis molestum esset legentium oculis, et imminutis litteris usi sunt et contignatis.

Contignantur igitur in uersibus extremis:

N' = *ns* 121, 5; 150, 11.

N̄ = *nt* 3, 13; 6, 24; 13, 16; 19, 9; 51, 5. 23; 52, 18; 65, 9; 84, 5; 112, 8; 118, 22; 131, 13; 177, 3; 218, 23; (conf. etiam 110, 3); in medio uersu supra lineam 4, 10 (a correctore).

UN = *un* 161, 24 (sub finem uersus).

UN̄ = *unt* 34, 14; 63, 7.

UR = *ur* 4, 20; 22, 4; 23, 13; 55, 19; 65, 20; 75, 16; 80, 20; 88, 5; 124, 13; 165, 22; 196, 24; 197, 6; 239, 12.

U' = *us* 3, 23; 13, 8; 14, 16; 15, 19; 18, 4; 28, 17; 31, 8; 51, 15; 52, 17; 66, 20; 74, 21; 75, 6; 88, 2; 90, 4; 96, 6; 98, 12; 99, 17; 100, 15; 101, 1. 17. 18; 102, 7; 106, 3. 10; 124, 1; 129, 9; 134, 1. 11; 139, 24; 143, 9; 145, 16; 147, 20; 152, 19; 155, 22; 158, 24; 164, 10; 167, 21; 171, 23; 181, 22; 183, 7; 189, 10; 191, 4. 19; 195, 17; 200, 13; 207, 6; 209, 6; 213, 2. 13; 216, 24; 222, 13; 225, 18; 232, 9; 236, 22; 244, 15; 251, 1; conf. etiam 173, 2 (? sub uersus finem, teste Bluhmio); U tantum apparuit 19, 2?; 44, 19; 77, 9?; 204, 24; conf. etiam legibu pro *legibus* 217, 8 in medio uersu. [b])

a) Conf. etiam *chirografis* 163, 17—18.

b) NI' pro *nus* extat 218, 13 teste Goescheno; sed NU' fuisse suspicor. — Aliquo modo huc referri potest 66, 17 correctio imperfecta.

Littera paginae ultima propter spatii angustias supra paenultimam collocata est 26, 24: similiter 156, 24 et 204, 24 binae ultimae, et 125, 24 tres ultimae sub initio uocabuli extremi.

In syllabarum diuisione in uniuersum posteriorem et graecanicam rationem secuntur librarii; conf.:

bl: o | blatum 176, 10: *o | bligatio* 232, 17: *pu | blicis* 56, 12.

br: fa | bricaueris 72, 16.

cl: peri | clitatur 191, 8.

cr: lu | cratiua 68, 16; *sa | cro* 55, 21.

ct: a | ctoris 208, 8; *a | ctum* 175, 11; 225, 7; *adie | ctum* 172, 8; *au | ctor(e)* 22, 10; *au | ctores* 103, 22; 150, 19; *au | ctoribus* 172, 20; *au | ctoritate* 84, 1; *au | ctoritatem* 187, 4; *colle | ctio* 193, 10; *condu | ctio etc.* 166, 20; 167, 8; *contra | ctu* 218, 18; *conui | ctis* 3, 11: *defe | ctus* 90, 16; *di | cta* 19, 14; *effe | ctum* 146, 15; *fa | ctionem* 147, 6; *fa | cto* 128, 20—21; 134, 12; 139, 17; *fa | ctum* 25, 2: 201, 20; 224, 24; *fa | ctus* 137, 2—3; *fra | ctum* 186, 15; *fru | ctus* 56, 22; 245, 1. 6. 14; *interdi | cto* 246, 3; *na | cta* 132, 14; *nefa | cto* (pro *nefasto*) 198, 9; *pa | cti* 174, 22; 228, 12; *perfe | ctae* 40, 17; *re | cte* 113, 19; 117, 1; 118, 13; 163, 5; 173, 8; *reli | ctum* 104, 17: 123, 9; *spe | ctandam* 52, 21; *spe | ctatur* 90, 11; *suspe | cta* 224, 4; *suspe | ctum* 224, 8; *uindi | cta* 4, 8; contra ΛC | Σ̄ i. e. *ac | tio* 177, 15.

gn: a | gnationis 130, 12: *a | gnatorum* 65, 8; *a | gnatus* 128, 15; *co | gnitorem* 223, 10; *co | gnouerit* 220, 17; *prae | gnante* 25, 10: *si | gnificatur* 238, 5.

gr: pere | grinus 20, 10.

mn: calu | mnia 249, 12; *conde | mnatione* 205, 18; *da | mnare* 226, 21; *da | mnum etc.* 119, 22: 167, 20; *o | mnibus* 67, 9.

pl: qu[i]adru | pli 182, 20.

pt: ado | ptare 27, 11; *ado | ptione* 16, 4; *ado | ptionem* 88, 17; *ado | ptiuo* 149, 6; *ca | ptionem* 191, 2; *conce | ptas* 203, 16; *conce | pti* 17, 15; *exce | ptis* 208, 15; *exce | pto* 197, 1; *ne | ptem* 15, 23; 87, 12—13; *ne | ptis* 94, 23; *pro | pter* 178, 17; 186, 14; *ra | ptorum* 217, 10; *rece | ptio* 68, 7. 19; *rece | pt[is]um* 173, 11; *ru | ptum* 90, 19; *scri | ptis* 85, 11; *surre | pte* 177, 2; contra *nep | tesue*?? 33, 17—18.

sp: re | spondit 175, 4; contra R̶ | PONSIS i. e. *res | ponsis* 1, 15.

st: ae | stimauerit 25, 6; *angu | sta* 42, 7; *consi | stere* 218, 6; *consi | stit* 163, 3: *consi | stunt* 56, 20; *di | stinctionem* 33, 14—15; *ge | storum*

200. 11: *inte status* 90. 18: *manife stum* 61. 13: 233. 16: *po steriore* 91. 22: *pote state* 217. 23: *pote statem* 13. 22: 35. 8; *quae stores* 2. 15: *re stipulationis* 241. 21: *te | stamenti* 79. 4; *te stamentis* 89. 12: *te stamentum* 81. 23; 83. 7: 87. 18: 135. 15; *te stantur* 80. 17: *te state* 138. 4: *te statorem* 79. 16: 93. 14; *te statoris* 79. 13: 122. 16: *te | stimonium* 79. 19; contra *es ' to* 41. 23: **p' TUMOS** i. e. *pos tumos* 41. 17: **p' TEλ** 148, 3: **R TITUENDAE** pro *res tituendae* 182. 7; *ses tertia* 157. 15; *es ' timandam* uel *ex timandam* pro *aestimandam* 52. 23.

tr: *pa tre* 83. 10: *pa tris* 15. 9; *pa trimonium* 55. 3.
Contra:

bt: *scrib tus* 98. 15.

ps: *ip sa* 42. 2; *ip se* 80. 4: *ip | sos* 185. 23; *ip sum* 142. 2: *scrip serit* 79. 10.

sc: *accres cere* 107. 6: *pis | cem* 69. 22: *plebis ' citum* 1. 17: **R | CRIBSIT** i. e. *res cribsit* 20, 6; contra *su sceptis* 3. 17 prima manus, *susceptis* corrector.

mpt: *coem | ptionem* 32. 20: 52. 6: *em ' ptio* 166. 10: *em ' pto* 212. 3.

nct: *coniun ctus* 107, 14; *defun | ctorum* 140. 21: *disiun ctim* 105. 7: *disiu ctim?* 109. 5: *iun ' cta* 238. 9.

str: *no ' stra* 70. 3. 11: *no ' stram* 189. 8: *no ' stri* 105. 15: 110. 13: *no strorum* 111. 21: contra *dis tr ib uebat* 197. 13.

x: *di xerit* 167. 19; *di ' ximus* 8. 5: 50. 16: 235. 4: *e | xistimant* 165. 9: *no | xalis etc.* 40. 4: 217. 3. 16. 20: *pro ximo* 44, 23; similiter *e | xedibus* pro *ex aedibus* 194, 23: *e xemptione* = *ex emptione* 147. 15; *e | xemptionis* = *ex emptionis* 162. 21: conf. *a , deos* = *ad eos* 51. 16.

Valde memorabile est quod *j* et *c* consonantes nec non *u* post *q* plerumque non secus atque *i* et *u* uocales in dirimendis syllabis adhibentur: conf.:

adi | ecta 111. 10: *alicui | us* 154. 21: *cui | us* 37. 20: 134. 4; *dei | ecerim* 239. 15: *ei | us* 48. 22: *hui | us* 48. 3: *ini | uriarum* 190. 3: *i | uris* 34. 16: *i | us* 138. 9: *subi | ectae* 218. 21: *subi | ecti* 33. 8 ?: *subi | ectos* 76. 17: conf. etiam *in | nius* pro *in ius* 209. 15; *quamu | is* 177. 9: *consequ | atur* 8. 20: *itaqu | e* 41. 6: 186. 1; *qu ae* 27, 19; 29. 16: 79. 9: 165. 12: 179. 6; *qu | am* 120. 8: 217. 12: *qu adrupli* 177. 23: *qu | anti* 171. 1: *qu | are* 148. 8; *qu , asi* 140. 1; *qu | e* 26. 11: 106. 1—2: *qu | ia* 140. 22: *qu | id* 78. 4: *qu | idam* 47. 11: *qu | od* 110. 15: 136. 7: *qu | orum* 236. 23:

qu | *os* 128, 9; *relinqu* | *ere* 112, 4; *sequ* | *ens* 130, 14; *sequ* | *erentur* 145, 20; conf. etiam *desu* | *etudine* 28, 15. contra *adie* | *ctum* 172, 8; *cu* | *ius* 39,18; 182,23; *ma*⌋ *ior* 4,1; *que* | *madmodum* 33,10—11; 249,21.

Praeterea has diuisiones memorandas esse censui, quarum posterior pars merae librariorum neglegentiae tribuenda est:

eti | *am* 84, 12: 127, 2; 136, 2; 143, 2; 180, 8; *in* | *utile* 104, 13; *ueli* | *iniquitate* pro *uel iniquitate* 249, 11; *a* | *deo* 16, 1; *alter* | *utrum* 207, 4; *i* | *deo* 49, 15: *po* | *test* 67, 22; 80, 6; *si* | *cuti* 54, 1; *su* | *biciat(ur)* 178, 14; *uel* | *ut* 65, 4; 122, 18; 146, 5; *uel* | *uti* 166, 11: *e* | *tis* = *et is* 26, 14; *infan* | *set* = *infans et* 156, 23; *peta* | *simaginem* = *petas imaginem* 72, 3; *damna* | *seto* pro *damnas esto* 107, 20; *uerba(m)* | *Edicere* pro *uerba me dicere* 172, 24—173, 1; *anc* | *illa* 46, 18; *ha* | *nc* 49, 9: *fu* | *r* 178, 23; *(con)tum* | *eliam* 186, 8; *instit* | *uunt(ur)* 102, 23: *uel* | *it* 10, 16; 38, 23?; *uel* | *i[n]t* 96, 22; *s* | *elius* pro *Caelius* 145, 3; *diex* | X̄X̄· pro *die* X̄X̄X̄· 195, 5; δ̄· | om̄ = *dolo m* | *alo* 204, 18: *s* | *in* pro *SI NON* 203, 3; conf. *etiam* 94, 24—95, 1 (*potest* | *autem* pro *potestatem*); q̇ | p̀ (i. e. *qui* | *prae*?) pro *quippe* 190, 15; libeрт | ē pro *libertate* 191, 21.

Ea quae de **orthographia** dicenda erant, quae non raro quinti saeculi rusticitatem uel barbariem pronuntiandi prodit, in indice orthographico pag. 313 seq. composui.

Interpunctio quatenus sollemnis sit post notas, ex indice notarum colligas; additur plerumque etiam post numeros. Praeterea praesertim ad paragraphos distinguendas hae interpunctiones apparebant:

I) : bina puncta in fine paragraphorum reliquo uersus spatio uacuo relicto 18,23; 40,5; 66,18; 70,14; 77,10: 82,7; 100,24; 124,20; 155,12; 158, 10; 167,12; 182,15; 221,11; 229,21; 249,20; similiter : ~ 62,17; 187,11; 236,20; nec non ~ 10,18; inde explicandum, quod 235,6, ubi paragraphi finis a librario falso indicatur, : additum est; aliud signum (teste Bluhmio) conf. 226,7.

II) . punctum simplex plerumque post mediam, rarius post imam uel summam litteram additum

1) in fine paragraphorum

a) reliquo uersus spatio uacuo relicto 1, 12; 2, 5; 9, 18; 13, 5?; 14, 14. 20; 15, 16; 17, 16; 25, 3; 28, 16; 37, 13; 38, 1; 39, 4; 41, 11; 46, 20; 47, 19; 55, 9; 64, 1; 65, 2; 67, 19; 68, 2. 17; 73, 6; 74, 14. 20; 77, 4; 78, 7; 84, 8; 89, 2. 14. 18; 90, 21; 91, 21; 93, 2; 94, 4. 21; 95, 24; 96, 15; 97, 9; 99, 3; 102,18; 103,1; 104,20; 105, (5.) 13. (22); 107, 19; 108,4. 14. 22;

109. 15: 112, 1: 113. 7; 114. 4. 22: 115. 18: 116. 10; 117. 10; 118, 18; 120, 9; 121. 12: 122. 1; 123. 18. 24; 124. 10; 125. 8. 18: 127. 23; 130, 22; 135. 1; 137. 17: 139. 22: 140. 4: 141. 17: 143. 13: 146. 4: 159. 19: 161. 3. 12: 164. 13: 165. 19: 171. 10: 179. 3: 180. 6; 181. 9: 182. 22; 184. 1: 185, 15; 186. 13; 189, 21; 190. 13; 193. 11; 197. 10: 198. 11: 200. 12: 208. 17: 218. 17: 221. 4; 222. 2; 224. 9: 225. 10; 226. 18: 230. 9: 231. 5. 19; 235. 18; 236. 16; 237. 17: 240. 2; 248. 23; 249. 7.

b spatio in medio uersu uacuo relicto 23. 2: 48. 20: 58. 17; 75. 13: 124. 6; 130. 4; 170. 5; 175. 10: 194. 12.

c spatio nullo uacuo relicto 10. 16; 39. 12: 51. 21: 62. 10: 100. 3: 107. 4; 127. 2?; 156. 22.

2 in fine commatum. quibus librarii paragraphos finiri indicarunt. reliqua uersus parte uacua relicta, ubi tamen recentiores editores aut simplici puncto 10. 6; 16. 24: 34. 19; 78. 22; 147. 22 aut puncto cum uirgula 111. 19; 158. 3; 195, 6; 251. 8; similiter 31. 17 aut binis punctis 110. 23; 116. 17: 213. 10 aut simplici uirgula 80. 23: 193. 24 aut nulla omnino interpunctione (235, 13 contenti fuerunt.

3 in mediis uersibus. ubi recentiores aut puncto 3. 16 in fine tituli; 39. 18 aut puncto cum uirgula 2. 13; 83. 9; 98. 1; 104. 7 aut binis punctis 16, 20: 139. 12 aut simplici uirgula 2. 4; 4. 13; 15. 24: 16. 13; 18. 3; 26. 21; 43. 18; 48. 13?; 50, 15; 51. 20; 63. 21; 64. 11: 70. 8: 84. 11. 12. 17; 96. 2. 16; 97. 16; 98. 19: 101. 12; 116. 3: 117. 9. 18: 150. 3; 162. 9: 171, 4; 236. 2 usi sunt.

4 in fine uersuum 4, 14: 29. 12?; 62. 4: 117. 13: 125. 1?; 142. 23: 170, 11?: 200. 7?; 249, 22?.

5 in mediis uersibus in fine uocabulorum nulla interpunctionis causa accedente 18, 1; 39. 5 post *in* ; 47. 7: 48. 9: 66. 7. 8: 78. 16; 82, 17; 151, 10; 158, 3: 194, 14; 217. 24: 240. 8; semel in medio uocabulo praue intellecto ER·MEI pro *Hermaei* 201, 20; conf. etiam IUDICART·I· pro *iudicati* 190, 8. Verum quidem haec hactenus.

De litterarum forma uix quidquam peculiari mentione indiget; nonnulla tamen componam. quae palaeographis scitu fortasse non prorsus indigna esse uidebuntur: Cum enim plerumque litterarum formae constanter obseruatae sint neque ulla pars excedat extra. passim singulae litterae aut paulo altiores (uelut 46. 4: 67. 10: 101. 17: 113. 8: 162. 4: 180. 3: 187, 9; 208, 8: 217, 11) sunt proximis aut sub lineam producuntur uelut 23, 3; 163, 5: 179. 7: 224. 16): plerasque tamen ex his correctione effectas

esse persuasum habeo. Contra nulla causa cogente et S (uelut 50, 22; 51, 18; 67, 6; 119, 24; 121, 4; 135, 24; 143, 7; 146, 21; 157, 5; 166, 19; 212, 9) et T (uelut 35, 12 etc.) passim sub lineam producuntur. Pro ı nonnusquam et | adhibitum est et J: utrumque non solum in enuntiati fronte (uelut 52, 10; 65, 7; 98, 1; 74, 17; 125, 10; 214, 17) sed illud etiam in medio uocabulo (240, 13), hoc et in uersus initio (193, 13) et [pro *ii*?] in medio uocabulo (200, 14) et in extremo (48, 17). Singularis S litterae forma correctione effecta est 162, 24; item F litterae 244, 5;; conf. etiam 124, 23.

Pro ꝺ inuenitur d et in primis paginarum uersibus (conf. 39, 1; 52, 1; 226, 1) et in eis uersibus uel uersuum particulis, quibus uacuus uersus praemissus est (conf. 65, 3; 80, 12; 105, 14; 184, 2; 249, 8): praeterea sub uersuum finem (conf. 88, 2; 97, 3; 105, 11; 127, 16; (146, 2;) 245, 18) nec non in mediis uersibus et in ipso initio (conf. 46, 6 bis: 114; 12?; 249, 18; 250, 3. 14).

Pro S inuenitur ſ saepissime sub uersuum finem uel praecedente uersu uacuo (conf. 46, 1; 55, 10; 75, 1; 82, 23; 85, 1; 88, 1; 95, 1; 155, 1); alibi raro occurrit (conf. tamen 16, 16; 37, 14; 101, 2; 104, 8; 125, 15; 169, 23; 174, 13 etc.). Saepius difficillime ab ı discernitur (conf. 3, 18; 15, 24; 35, 9). Singulares ſ litterae formae (correctione effectae) extant 169, 14; 212, 16.

Propter formarum similitudinem saepe inter se commutantur ı et λ, ı et τ, ı et l, ı et ſ, λ et s, x et λ (conf. inprimis 194, 10); ſ et τ, p et F, p et R, c et G, c et e, o et q, o et e etc.

Ornamentis et emblematis contortis ac uermiculatis hic illic conspersae uel tamquam petasatae sunt primorum praesertim paginarum uersuum litterae e m i n e n t e s (uelut 221, 1), rarius eae quae capite facto eminent in uersuum praeter primum fronte (uelut 67, 20; 104, 21). — Quodsi ab eis paginis recesseris, quarum initia legi nequeunt, ab eminentibus litteris primos omnium paginarum uersus incohare[a]) intelleges praeter pagg. 2. 3. 6. 7. 14. 27. 34. 35. 38. 40. 42. 43. 44. 57. 64. 80. 82. 84. 93. 95. 97. 112. 118. 120. 129. 134. 137. 138. 141. 162. 167. 184. 187. 203. 241; a binis litteris eminentibus propter notam sollemnem incipiunt 205, 1 et 249, 1. Praeter ipsum initium in primo paginae uersu eminent litterae 65, 1; 110, 1; 118, 1; 119, 1; 149, 1; 221, 1; 250, 1 [hae fere omnes ornatae sunt]; 44, 1; 109, 1; 126, 1; 140, 1; 148, 1; 156, 1; 173, 1; 182, 1; 239, 1; itemque praecedente uersu uacuo 65, 3; 68, 3; 74, 21; 80, 24;[b]) 89, 15; 103, 3; 119, 19; 127, 6. 24; 130, 24; 156, 12; 198, 12; 213, 11; conf. etiam

[a]) Prominent tamquam capite facto 132, 1; 140, 1; 246, 1.

[b]) Typographi uitio S littera parum ad dexteram remota est.

157, 5. Aliquot paginarum littera ultima eminet: 10, 24; 13, 24; 110, 24; 134, 24; 142, 24; 195, 24. Raro in medio uersu (uelut 65, 10; 80, 12; 164, 2; 184, 20; 194, 2)[a]) aut in principio (26, 2)[b]) aut in fine uersus (120, 22) littera aliqua eminet causa nulla cogente.

Paragraphi institutionum Gaianarum et in uniuersum orationis commata insigniora[c]) distinguuntur saepissime capite facto. quod plerumque ab eminente littera incipit (uelut 1, 13. 17; 17, 1 etc. etc.)[d]), rarius a non eminente (34, 23; 40, 13; 84, 1; 141, 11; 158, 12). Praeterea sescentiens in confiniis paragraphorum interductu librarii insistit oratio: post eiusmodi spatia in uersu medio uacua relicta plerumque eminet proxima littera (uelut 6, 6 etc. etc.), raro non eminet (48, 20; 163, 21; 233, 15).

Nonnusquam librarii ultra progressi colorem et pigmentum rubricatoris sollicitarunt, cuius tamquam luminibus atramento scriptus contextus distingueretur. Vacuos enim nonnullos qui nunc appareant uersus (uel uersuum partes) a more rubricandi repetendos esse certis indiciis concluditur.[e]) Velut minio scriptas fuisse conicio has titulorum rubricas (= 1 uers.): 10, 19; 13, 11; 30, 15; 62, 18; 82, 8; 93, 3; 130, 23; 135, 2; 136, 19; 140, 5; 154, 5; 157, 4; 158, 11; 165, 20; 167, 13; 227, 23; duo uersus ad rubricam capessendam destinati fuerunt 123, 1. 2. Praeter titulum (= 1 uers.) primum proximae paragraphi uocabulum minio scriptum fuit 35, 7. 8 et 77, 5. 6, primum et alterum 150, 24—151, 1, primum usque ad quartum 164, 14. 15; item praeter titulum (= 1 uers.) longius initium proximae paragraphi (= 1 uers.) 9, 19. 20; 15, 5. 6; 15, 17. 18; 17, 17. 18; 26, 6 (ubi dubia rubricae uestigia Bluhmio apparuerunt). 7; 28, 1. 2.[f]) Item primos librorum uersus minio olim scriptos fuisse ideoque hodie legi non posse ueri est simillimum; conf. 1, 1—3; 55, 1; 189, 1 et 2 init.[g]) Praeterea nescio an 161, 17 (?) et 91, 16 (??) uersus exitus rubrica

a) 94, 7 et 207, 18 noua commata fortasse distinguere uolebant librarii.

b) 194,13 caput fit eminente prima littera, quia noua paragraphus in medio uersu 12 incepit.

c) Non raro librarii commatum insigniorum initia falso loco statuerunt: uelut 152, 9 (propter graeca omissa); 23, 14; 62, 11; 92, 20??; 169, 13; 181, 19; 194, 13; 207, 10; 226, 6; 235, 7. 14; 251, 2; (conf. etiam 193, 24);; 33, 3; 233, 7; 248, 14. etc.

d) Non prominet prima littera 50, 1; 149, 1; 180, 24.

e) Quoniam tamen contextus Hieronymianus ad scripturam Gaianam collineatus est, tenuia minii uestigia difficillime dignoscuntur.

f) Item in Codicis Iustiniani libro palimpsesto Veronensi praeter titulorum rubricas initia constitutionum earum, quae rubricas proxime excipiant, minio scripta esse docet Krueger in praef. ad apographum Codicis Iustiniani Veronensis.

g) Initio libri IIIi, qui ab integro quaternione incepit, in pagina 126* fortasse LIB · II · EXPLIC· scriptum erat; conf. pag. 187. — In fine libri IIIi una pagina (188) uacua relicta est, ut ab integro quaternione inciperet liber quartus. — Pag. 54 libri primi exitum minio olim indicatum fuisse probabiliter conicias.

scripti fuerint; id quod confidentius de initio eius tituli contenderim, quem sub 6, 24 alia manus addidit. Inprimis memoria dignus est locus 150, 5. 6, ubi nonnullas ex litteris minio scriptis resuscitare licuit; ibidem uersus 8 particula minio scripta fuisse uidetur.

Rubricae miniatae partim eodem litterarum genere pictae fuerunt, quod in contextu Gaiano adhibitum est, partim antiquiore maiuscularum siue quadratarum forma;[a]) utrumque sane genus in eis titulis extat, qui a prima manu atramento exarati sunt: quadratarum: 103, 2 et 112, 2 (ubi ℞ i. e. *rubrica* in fine additum est), uulgarium: 46, 6;[b]) 73, 7;[c]) 80, 11: 98, 7;[d]) 113, 8;[e]) 114, 5.[f])

Neque uero mendorum frequentia, quibus liber Veronensis commaculatus est, conceptam conducticiorum amanuensium ordini turpitudinem delere ac tollere potest: nam hi quoque insignes sunt ea infirmitate et ad peccandum procliuitate, qua qui pacta mercede codices describebant et ad finem properabant integram simplicemque elegantiam et puram incorruptamque consuetudinem ueterum scriptorum corrumpere et barbaria quadam infuscare solebant. Nonne multae illae uoces ad taedium usque repetitae[g]) minus olei nonnumquam quam uini a semisomnis librariis consumptum esse indicio sunt? Rarius uerborum collocationem inuerterunt.[h]) Identidem tamen prima manus, quae imprudenti calamo exciderant, ipsa correxit.[i]) Ceterum saepe dici nequit, utrum primae manui an aequali correctori debeatur correctio. Correctorem enim semidoctum nactus est liber Veronensis fere coaeuum, qui in primo praesertim libro et titulos nonnullos atramento scriptos addidit[k]) et passim delendis litteris puncta plerumque recte,[l]) rarius

a) Maiusculis rubris ad morem antiquum exaratus erat titulus 164, 14.

b) falso loco; huius tituli particula miniata fortasse fuit.

c) prima littera miniata fortasse fuit.

d) Hunc titulum paragraphi principium esse opinatus est librarius.

e) praecedit titulum ℞, eademque nota sequitur.

f) duae primae litterae nescio an miniatae fuerint.

g) Conf. inprimis 29, 12—19; praeterea 76, 19—20; 94, 17; 164, 10: 191, 7 seqq.; 212, 6; 214, 21; 223, 11. 12; 224, 4. 5; 237, 13; 239, 1; 245, 7; 57, 6—8; (22, 11; 28, 24; 30, 3; 158, 10; 173, 8; 196, 8 etc.).

h) Conf. 30, 19; 34, 5—6; 48, 5; 67, 15; 70, 2—3; 100, 13; 126, 24; 148, 16; 152, 9; 160, 6; 162, 7; 169, 7; 174, 15; 181, 24; 196, 8; 221, 23; 235, 24; 239, 2; 249, 20. — Huc non pertinet II §§ 62—64 transpositio.

i) Velut 31, 1. 23; 52, 11; 62, 8; 72, 21; 75, 13; 98, 8; 100, 22; 101, 14. 16; 110, 5. 13; 124, 11; 157, 14; 162, 22; 168, 1; 182, 2.

k) Conf. 1, 1 supra uersum; 2, 23; 3, 2 in margine inferiore; 3, 8; 4, 6. 14; 6, 24 (ubi tamen initium miniatum fuisse probabile est); admodum fideliter imitatus est huius tachygraphi ductus typographus 1, 1 et 2, 23.

l) Conf. 2, 8. 21; 3, 12. 18; 4, 24; 7, (10.) 12. 18; 10, 4. 16. 20; 11, 17. 18; 15, 3; 22, 10; 27, 2; 30, 14. 24?; 42, 3; 47, 4; 55, 21; 63, 4?; 67, 21; 68, 14; 69, 2; 78, 9; 92, 17; 96, 3; 97, 14; 101, 16; 110, 13; 116, 23; 122, 18; 124, 2. 9; 127, 22; 130, 3; 134, 21; 138, 7; 140, 2; 142, 1?; 148, 9; 149, 23; 150, 7; 155, 14; 165, 11; 167, 2; 168, 1; 171, 20; 174, 24; 177, 23; 178, 6; 180, 6. 9; 198, 17; 209, 11; 228, 4. 10; 231, 14; 237, 16; 240, 14;

falso[a]) superscripsit — plurima tamen ex his non tam correctori quam ipsi primae manui tribuenda uidentur esse — et intra uersus uel (rarius) in margine correctiones modo rectas[b]) modo falsas[c]) adscripsit. Alibi litterae delendae lineola inductae sunt,[d]) raro radendo deletae.[e]) Plures litterae continuae delendae nonnusquam his notis ‘ ’ saepiuntur.[f]) Alia quae ad correctiones pertinent, adnotationibus contextui Gaiano subscriptis passim inserui.[g]) Quae si minutim persequi uelim, lectores taedio enicem. — Vnum addam: saepissime propter homoeoteleuton uel in fine uersuum Gaianae orationis particulas transiluisse librarios et sequentium uerborum modos proximis formis praua sedulitate identidem accommodasse. —

Denique gratiae mihi quam maximae agendae sunt Salomoni Hirzel uiro egregio et in paucis colendo, qui Boeckingii memoriam pie amplectens et colens ad speciem magnifice, ad usum, ut spero, non incommode hanc editionem ornari iussit.

Ex eo quod profeci, quantulum id cumque est, hoc unum uelim appareat, strenui laboris diuturnitatem me non subterfugisse. Latebunt sane non pauca in hoc apographo, quae doctiorum hominum meditatio protrahet: spero tamen fore ut in editione institutionum Gaianarum, quam una cum Kruegero in usum scholarum paraui et his ipsis diebus prelo subiciam, hoc apographo recte me usum esse censeant iudices beneuoli.

Scribebam Argentorati mense Decembri a. 1873.

conf. etiam 7, 18. — S̄ pro Ṡ scriptum uidetur esse 13, 13. Vbi litterae singulares superuacaneae in medio contextu leguntur, propter punctorum tenuitatem ambigas utrum siue primus amanuensis siue corrector punctis supra uersum additis delendas eas significauerit necne; uelut quod scriptum est *abosurdum* 11, 20 pro *absurdum; queurereretur* 20, 6 pro *quaereretur; animaaduertere* 13, 21—22 pro *animaduertere* etc. etc.

a) Conf. 89, 9; 209, 21; 217, 5. Nonnulla puncta casui uidentur tribuenda esse: uelut 18, 3; 79, 6; conf. etiam 237, 13.

b) Conf. 1, 21; 2, 16; 3, 12; 3, 16 (ductus, ut potuit, imitatus est typographus); 3, 18; 4, 4 bis; 4, 13. 14. 23; 6, 17; 7, 4; 7, 11 bis; 7, 24; 8, 13; 10, 17; 11, 1. 5. 11. 22; 14, 9; 14, 13. 17; 18, 9; 27, 11; 31, 13; 41, 23; 42, 3; 43, 16; 66, 9; 78, 1; 90, 2; 101, 6; 107, 14; 112, 3; 116, 23; 118, 2. 13; 120, 8; 126, 16; 130, 3; 140, 10; 146, 2; 148, 1; 152, 5; 157, 15; 159, 22; 162, 19; 168, 16; 172, 8; 173, 12; 174, 7; 175, 11; 181, 20; 184, 18; 191, 24; 193, 4; 194, 22; 196, 3; 197, 13; 201, 3; 208, 8; 230, 11; 231, 21; 232, 6. 23; 236, 17; 248, 12; 250, 2. Ex his quae correctori debeantur, quae primae manui, accurate dici nequit: uelut 66, 9 et 191, 24 correctiones huic sine dubio tribuendae sunt.

c) Conf. 2, 9; 3, 13; 7, 10. 13 (ubi *Iunianus* glossa a correctore ad *Latinus* adscripta est); 11, 13 (ubi *suam* glossa ab eodem ad *familiam* adscripta est); 13, 7?; 135, 13; conf. etiam 3, 14; 15, 3.

d) Conf. 3, 18; 4, 4. 24; 16, 6; 58, 18; 59, 22; 66, 9; 67, 15; 108, 18; 159, 19; 182, 2; 198, 17?; 209, 11? conf. etiam 134, 19?? etc.

e) Conf. 181, 20, ubi sub rasura F apparuit; 108, 23; 39, 16.

f) Conf. 236, 20; 94, 17 (posterior uncus solus dispici potuit); 145, 6 (ubi cum HERE | DES falso scriptum esset, HERES correctione effectum est.

g) Memorabiliores fortasse hae correctiones uidebuntur: 66, 17; 96, 23; 124, 23; 143, 13; 155, 15; 162, 9; 180, 10; 213, 6.

CORRIGENDA ET ADDENDA.

Numeri quaternionum, quos typographus in inferiore margine paginarum 49. 65. 95. 111. 203. 235 recte reddidit (nisi quod interdum paulo minoribus numeris uti debuit), alibi inuito me perperam omissi sunt. Leguntur igitur in codice simili loco atque in iis paginis fit, de quibus modo dixi, hi quaternionum numeri in inferiore margine:

in pagina 1: I
17: II
33: III·
141: ·X·
157: ·XI·
173: ·XII·
189: ·XIII·

In pagina 219 autem propter membranae cariem numerus (XV) non apparuit.

pag. 3, 18 littera ultima ſ esse debet.

pag. 7, 17 utrum in CR·NASci an in CR NASci exierit, dici nequit.

pag. 11 in nota ad uers. 2 pro ,,23" legendum est ,,22"

pag. 38, 23 med. pro CM· --- – lege CM) ---———

pag. 48 not. uers. 2 pro *pro* lege *post*

pag. 60, 8 adde notam: »altera littera X nullo modo λ fuisse uidetur«.

pag. 61, 6 pro (INI) lege (IIN); in schedis prima harum litterarum ex ſ correcta est.

pag. 87 in titulo (in margine superiore) sub »fol. 123r« legendum est: »ter scriptum«.

pag. 94, 12 quinta ab exitu litteram non ſ sed S esse debuit.

pag. 94, 19 in fine legendum est extestatomh

pag. 113, 12 littera 13a T' esse debet.

pag. 121, 7 med. non hres sed heres esse debet.

pag. 126* in fine notarum dele uerba inde a »Scriptura«.

pag. 135, 1 littera ultima ſ· esse debet.

pag. 142, 1 puncti, quod supra 10am ab exitu litteram descripsi, fortasse fallax species est.

pag. 143, 21 initio scribendum ꝉhтꝉтe

pag. 145, 22 litterae 11ª et 12ª Be sine ullo puncto esse debent.

pag. 149 in fine notae, quam ad u. 10 adscripsi, addendum est: »de lιтesyтesтꝉтꝉe minus commode cogites«.

pag. 165, 5 initio lege ppꝛuтꝉтιone

pag. 169, 13 quinta ab exitu littera non S sed ſ esse debet.

pag. 173, 10 ultima littera ſ significat non satis certo lectum, quod saepius nimiam cum l similitudinem typographi culpa nactum est.

pag. 189, 14 ab eum (sic) incohabat: u littera autem, quae in ipsius uersus contextu apparet, num reuera ex ꝉ, ut in nota ad hunc uersum dubitanter addidi, correcta sit, postquam codicem iterum iterumque inspexi, ualde dubito.

pag. 206, 24 initio × S × × × B esse debet.

pag. 251, 10 tertia ab exitu littera N potius fuisse uidetur.

pag. 255 in laterculi prioris u. 12 post »142, 6;« adde: »173, 6;«

pag. 256, 1 pro »77, 17« lege »7, 17«

pag. 256, 10 post »ꝉ̄· uel ꝉ̄« adde »uel ꝉ·« et ibidem post »4, 13;« adde »18, 1;«

pag. 257 in laterculi minoris u. 24 pro *L* lege *Ll* (nam in H. Keilii *grammat. latin.* uol. IV pag. 612 u. 6 pro »K S« legendum esse »L S« docuit me Theodorus Mommsen).

pag. 260 in laterculi alterius u. 22 lege: ⁊ = -con- *uide* se⁊ꝺum

pag. 265 in laterculi prioris u. 8 *post* »40, 20;« adde: »48, 2;«

pag. 265 in laterculi prioris u. 13 ante »176, 24« adde: »173, 6;« et ibidem in fine post »182, 19;« adde: »186, 8 (ꝉpтem *pro* ꝉpтe *i. e.* aperte)«.

pag. 265 in laterculi prioris u. 19 post »118, 12« adde: »eιꝺe *pro* eidem (*sequitur* mꝉncιp) 35, 22«

pag. 267 in laterculi prioris u. 14 ante »177, 16« adde: »173, 11;«

pag. 274 in laterculi alterius u. 8 post »iudicio,« adde: »ιuꝺιcιum 180, 3 *pro* iudicio,«

pag. 279 in laterculi prioris u. 37 post »190, 5« adde: »*et fortasse* 251, 6«

pag. 282 post laterculi alterius u. 4 adde: »*conf.* nouꝉтιonum 175, 6 *pro* nouationem.«

pag. 285 in laterculi prioris u. 27 pro »*confunduntur.*« scribe »*confunduntur,*«

pag. 289, 31 dele omnia usque ad »8, 19;«

pag. 291, 19 post »11, 3 *bis.* 5.« adde »16.«

pag. 291, 34 post »184, 15;« adde: »q̊ *pro* quam 8, 19;«

pag. 298 in laterculi alterius u. 24 post »239, 19« adde: »;ꞃтιтueꞃe 241, 5«.

pag. 299 in laterculi prioris u. 6 adde haec: »*conf. etiam* hꝉbueꞃι *pro* habuerit 47, 8; ιnueneꞃι *pro* inuenerit 178, 14; cecιꝺeꞃι *pro* ceciderit 185, 11; fueꞃι 141, 22 *et* fueꞃι 35, 20 *et* queꞃι 180, 10 *pro* fuerit«.

pag. 313, 8 post »134, 19« adde: »(*uel potius pro* a suo).«

I de iūciuiliétnat

quepopulusipsesibiiusconstituitidipsius
propriumeuocat'q iusciuilequasiiuspro
priumciuitatisqūnaturalisratio;homner
hominesconstituitidap omnespopulosp
aequecustoditurvocaturqueiusgentiū
qsiqiureomnesgentesutunt'populusita
queromanuspartimsuoproprioparti m7
muniomniumhominumiureutit·quaesin
gulaq̄liasintsuislocisproponemus·
Constantatiurapprexlegibusplebiscitisse
natusconsultisconstitutionibusprinci
pumedictiseor'quiiusedicendihabentr
ponsisprudentium
lexeq̄populusiubetatqueconstituitplebis
cit e q̄plebsiubetatqueconstituitplebsat̄
apopuloeodistatq̄populiappellationeuni
uersiciuessignificanturconnumeratis
etpatrici'splebisāt̄appellationesinepatri
ciisceteriuciuessignificanturundeolimpa
triciidicebantplebiscitissenonteneriq'
sineauctoritateeorumfactaeents'p'tea

Paginae exterioris litterae etsi pallidae maximam tamen partem etiam nunc certae sunt. paragraphi titulus a correctore supra primum uersum scriptus est, ut tres primos uersus, in quibus nunc nulla litterarum uestigia apparent, olim minio scriptos fuisse conicias. in titulo ipso dubium est num NAT litteras aliae etiam litterae uelut URALI secutae sint. 12 litterae 5a usque ad 8am incertae quidem sunt, hoc tamen constat QUALIA ibi numquam extitisse. 23 in fine post q' nihil scriptum erat.

lexhort·sialataēquact·ēutplebiscitauniuer
sumpopulumtenerentitaq eom̃legibusexae
q̃tās senatusconsult·ē q̨senatusiubetatque
constituit·idquelegisuicemoptinetquam
uisfūitqsitum.
ↄtitutioprincipisē quodimperatordecreto
ueledictoū epistulaↄstituitn'umq̨ dubitat·
ē q nidlegisuicemoptineatur̃cumipseimp·
p legemimperiumaccipiat
Iusāt edicendihabentmagistratuspr·s'am
plissimumiuse inedictisduor'p̀ torumur
banietperegriniq̊r'in pūcisiurisdiction·
p̀sidesear'habent·iteminaedictisaedilium
curuliumq̊r'iurisdicyn·inprouincisp̄·r·
q̄ storeshabentn inpuinciascaes·omninoq
storenonmittunt'etobidh edictuminhisp
ūcisnonproponitur
Rponsaprudentiums̄·s̄aeetopinioneseor'
qb p̨missumestiuraydereq̊r'omniumsi
inunums·tiaeconcurrantidq̨itasentiunt
legisuicemoptinetur̃siūdissentiuntiudi
cilic·q uellitstiamsedq̊idqr̨scriptodiuiha
dr·significant'h de iurisdiuisione
Omne āt iusq̊utimuruelad psonasptinetuel

Pagina interior maximam partem facilis est ad legendum. 9 s littera non prorsus certa sed probabilis supra lineam a correctore addita est. 13 super aedictis nihil umquam (nec o littera) scriptum erat. 16 s littera supra lineam a correctore addita est. 23 paragraphi titulus a correctore additus est.

adr̄ uadactioness' priusuideamusdepsonis
[liber dicione] etquidemsummadiuisiodeiurepsonar' haec
[hom] eq̄ omneshominesa liberi s autseruirur
[nu·] susliberor' hominumaliiingenuis alilibe r
tiniingenuis q̄ liberinatis libertiniquiex
iustaseruitutem̄m̄ sis rursuslibertinorū
numeros deqB·singulisdispiciamusacpriur
deditICIS [iiiidediticiisū leges] legeitaqueaeliasentiaca
uet' qseruiadominispoenaenomineuinctis
qB·uestigmatainscriptasdeueqB·obnoxam
q̄ torm̄ tishabitasitetineanoxafuisseconui
ctiisuntq q̄ aferroac' uestiisdepugnarenttra
ditisintinueludcustodiamueconlectifuerin
etposteaūaue dominoū abaliom̄m̄ sieiusd·
condicionisliberifiuntcuiusconditioniss·
peregrinideditici ci [v deperiqrinis] dedeticiis · uocantur at peregrinideditici j
hiqquondamaduersuspopulumr armis
sceptispugnauerefuictisseddediderhuiui
ergoturpitudinisseruosqc' q̄m etcuiusc' q̄
aetatism̄m̄ sosetsiplenoiuredominor' fu
erintnumq a cr' alatinosfieridicem's' omni
mododediticior' numero9 stitutiintelle
gemussiū innullatalliturpitudinesitseruu
m̄m̄ sum m̄ ciuemrom'.m̄latinumfieridice

Pagina interior facillime legitur. multae quae in hac pagina occurrunt correcturae ad unam omnes non primae manui sed coaeuo correctori debentur, correctoris autem ductus propter typographum accurate reddere non potui. 11. 12. CONUICTI ex CONUICTII correctum est. 12. BESTIIS ex UESTIIS correctum est.

musnamincuiuspson triahaec7curr̄·utma
iorsitannorumtrigintaetexiureqritiumdo
minietiustaaclegitimam̄m̄ sioneliberetur
dic tt
idestuinctaacensuato hsciuisromanusfitsin
ualiquideorumdeeritlatinuserit
uiidemmneuūcsaepbagne
qat deaetateseruireqriturlegeaeliasentiain
troduct ē n ealexminorxxx·ann· seruosno
aliteruoluitmm sosciuesrom fieriqsiuindi
ctaap consiliumiustac̄m̄m̄ sionisadpbatalibe
n
ratifueriiustaat c m m sioniseūutisiquisfi
·liumfiliamuea fratr·sororuenaturalema
alumnumautpelagogumaserbumpc̄·torisha
ap
bendigratiaaancillam̄m̄nicausa·consiliu
& iiiidersilioadibendo
m̄mittat consiliumaat adhibeturinurberoma·
qd qnq senator etquinqueqtumromr'·pube
r'inprouincis aat uigintirecuperator'ciuiu
romanorumidq̄ fitultimodieconuentuss'
romaecertisdiebusaap·consilium m mittun
turmaior ū trigintaannor'seruisemperm̄
m̄ tisolentadeoutū intransitum mittantur
u utic'pr̄ a pconsuleinbalneumuelinteatr'
eatr̀ feaminortrigintaannor seruusm̄m̄po
beo
testciuisromanusfierisiadominoq solūdo
noneratteumliberumeihd· relinctu(siisi)t

Pagina exterior facile legitur. in hac quoque pagina multae quae occurrunt correcturae nec non paragraphorum tituli correctori debentur. 5 signum sub uersus finem nescio quid sibi uelit. u. 14 med. tituli litterulae a correctore scriptae propter medicamentorum umbram difficillimae sunt ad legendum; adibendo tamen litterae admodum certae apparuerunt; de numero autem, qui dersilio litteras praecessit, nihil hodie dignosci potest, ut dubium sit, utrum iiii ductus, quales Goeschen notauit, pro viii an pro uii habendi sint. 14 in fine roma litterae a correctore additae uidentur. 24 med. liberumeihd· quam liberumetnd· scriptum fuisse multo probabilius est. 24 fin. pro () aut sisi aut, si m litteram e correctura fuisse statueris, msi aut simile quid scriptum fuisse uidetur.

·ONTR · · · · · SIINUSTAlep · · · · mNAe · · · INO · · · ·
oculus
IASTe · · IA · · · eNTO
SNUJXII CTTS
exd · · · suAeNATUSpURIOS
SITO eTORA
cRedITOR sex
pA ed o SI · · · FURNIAN
piui TATedeBITORISctcl
legisligNUdATTCIIpN · · · ARI
FuieR pecuNIAN N · · ·
sulo · · I · F XI
pAReAq · · AedAmNAIUSTATIIIUN
eAq TRADITIONeAlIeN · Neq Amu
mANCIPATIONIB SIONISeius
IUS NUI Iem o
le
NATq/lATINUmspA
occupAdo ISQUIAIUSIN
IAc pRAm
cA
cemceFORIS · · · · oFFum
S

In pagina exteriore nunc nullae fere litterae supersunt: adeo enim usque aquae medicamentorumque ui extenuatae sunt, ut iam Goeschen nihil legerit. Bluhme tamen etsi nouo medicamento non adhibito hanc litterarum farraginem quam supra repetiui conspexisse sibi uisus est. sed post diutinum laborem ipse ne unam quidem harum litterarum cognoscere potui; immo hoc adseuerare possum multis in locis aut omnia fallere aut ne posse quidem Bluhmianas litteras in cod. extitisse: ut fortasse grauiore aliquo errore schedas notarum quae ad aliam quamlibet paginam pertinerent ad hanc translatas esse subnascatur suspitio. etenim, ut prorsus incerta omittam, hae litterae solae nunc apparent: uersu 8 medio (paulo propius ab initio) Rom; in uersus 9 exitu sAT×usicAt qu×××| (ea quae Bluhme hic legisse uidetur in cod nullo modo extiterunt); u. 13 et 14 haec:

13 ——————————————— sepui ———————

14 ——————————————— quinbonisciiiin ×× eoR × × × × ×

ceterum Bluhme ipse alio (ac priore) tempore u. 10 med. diui, u. 10 in fine sictcl potius legerat.

homineslatiniiunianiappellanturlatiniidc̃x
ꝗadsimulatis latiniscoloniarisiunianiideo
q̇aplegemiuniamlib·tatemacceperecolimser
uiuiderant'ēē n tm illispromittitlexiunia
uipsistt faceree̅extt alienocapereututor.
ttdari Qꝗat·diximusextteoscapen̄
p'seitaintellegem'nēquidindirectohtatisle
gatorumuenomineeosposseceperedicam·a
lioquinpfideicommiss·capereposs unthiu
quideditiicior'numeros nullom exttcapere
p'snonmag q q̇libetperegrinusꝗn'ipsitt fa
cerepossuntsecundumidq m̄gnplacuit
Pessimaitaquelibertaseorēquideditiicior'nu
merosn'ullalegeas̄·c̄ aconstitutioneprinci
paliaditusillisadciuitat·roman dat'quinet in
urberomau intracentesimumurbisromae
miliariummorariprohibenturetsirefecer
ipsibonaq eor'publiceuenireiubenturea co̅
dicioneutneinurberomauelintracentesi
mumurbisromaemiliariumseruiantneueu̅
q m m tant'etsim m sifuer seruipopuliro
manieeiubenturethaecitalegeaeliasentia
[cphensas·]

latiniadciuitateromanaperueniant

Pagina interior etsi ter scripta non difficulter legitur. 2 initio ꝗ (i. e. quia) quam ꝙ (i. e. quod) extitisse probabilius est. 2 in fine post ideo numquam quidquam scriptum fuit. 5 post 6am litteram tt (i. e. testamentum) quam tt (i. e. testamenta) extitisse probabilius est 11 decima ab exitu littera uel potius sigla non prorsus certa est; hoc tamen constat ꝗ quam ɵ lectionem multo esse probabiliorem. 17 in fine post si littera aliqua correcta extitit; r autem sigla a correctore addita uidetur. 23 pro [] Goeschen: ×pl××××××s u. 24 scriptura uacat; correctori autem debentur ea quae infra u. 24 apparent. ceterum in schedis Goescheni ante latini hae litterae sed ab ipso postea deletae extant ××c̄p×××××idc×i

latiniumultismodisadciuitat· romanpue
niuntstatimnexlegea̅ s̅ cautume̅utminor
trigintaannor' m̄ missietlatinifactisiuxor
duxer ū ciuemromanamlatincoloniarias
ūe'd·condicioniscuiuseiipsiēēntidqueterta
tifuer adhibitisnonminusqsept testib·ciui
busrom̄·puberibusetfiliumpcreauerintc'
hisfiliusanniculuseecoeperitdat'eispotestas
peamleg·adireptor u inprouincisp sidem
prouinciaeetadprobareseexlegeael·sent·a̅
xoremduxisseeteafiliumanniculumhabe
reetsihisap̄. qm̄. c̄ probataē idita ēēpnuntia
ueritteteipselatinusetuxoreiussietipsaeiusd
condicionissitc·romani ēē iubenturideoat·
(⁝ni)[psofii niiadiecim']sietipsee'd·condicionis
(sitqiii)siuxorlatiniciuisr̄·ē·qexeanascitur
exnouosc̄· q a̅ torediuohadr· fact·ē c̄r·nasci
t'h't̄m iusadipiscendaecr̄ et̄· sisociiminortri
gintaannorumm̄ m̄ sietlatinifactiexlegea̅ s̅·
habuer̄·tm̄.p'easc·t·q pegasoetpusione7suli
busfact·ē et̄ maioribustrigintaannor'mmis
sislatinisfactisconcessumē
Ceter'et̄ siantedecesseritlatinusqanniculi
filic̄·pbetpotē mat e'c̄pbareetsicetipsafiet

In pagina interiore, nisi paucos locos exceperis, plurima etiam nunc pro certis dignosci possunt. 2 littera 14a x (non a) fuit. 4 littera undecima m a correctore in s mutata est, qui et ipse sū et as litteras superscripsit. 4 post coloniarias nihil amplius scriptum erat. 5 littera 21a i (non t) fuit. 10 et r' supra lineam et punctum supra proxime sequentem litteram correctori debentur; item u in u. 11 fronte et ex supra lineam in u. 11. 11 prima littera x ex a correcta uidetur. 12 his puncto addito in is mutatum est. 13 iunianus additamentum correctoris non prorsus certum est, pro quo tamen romanus lectio ad ductus non bene quadret. 15 pro [] Goeschen: ⁝⁝⁝⁝sa⁝⁝⁝; mihi psor'fil· (uel fili) lectio non bene ad incertas umbras quadrare uisa est. 16 pro () fortasse sitqui scriptum erat, nullo modo sitqrci 18 punctorum supra socii litteras extantium tria tantum ultima omni dubitatione carent. 24 prima manus fili, corrector filii scripsit; eidem ari litterulae quae supra lineam apparent debentur.

CIUISROMETLATIN ————————————
(NU)PMIS ————————————
APR(ICx)UIIBIR ————————————
IPSEFILIUSCIUIS ———————— IRE xxxx S xxxx
DEBETCSAMPBAREUT ———————— PRADI
XIMUSDEFILIOANNICULDICTAINTELLEGEMUS ——
————————————
————————————
IDEFIUNTCPR·SIROMAEIUIQ ILESSEXANNIIMILITA
UERP'EADICIT'FACT·EESENATUSCONSULT·QDATAE
ILLISCIUITASROMANASITRIENNIUMMILITIAEEX
PLEUER JTEMEDICTOCLAUDILATINIIUS
QUIRITIUMSECUNTURSINAUEMMARINAMEDIFI
CAUERQUE NMINUSQXMILIAMODIOR ————
TICAPITEAQ NAUISUQ INE'LOC'SUBSTITUTA ——
ANNISFRUMT ROMAMPORTAUERITPTEREA ——
NExS ———————— UTSILATINUSQUIPATRIMONxx
SSCC·MIL·PLURISUEHABEBITINURBEROMADOMxx
AEDIFICAUERITINQN MINUSQPARTEMDIMIDIA
PATRIMONISUIIMPENDERITIUSQRITIUMZSEQU
ATURDENIQ TRAIANUSCONSTITUITUTSIxxxxxxxIN
URBETRxx x NIOPISTRINUMEXERCUERIT ————
DIESSINGULOSNONMINUSQCENTENOSM ————
FRUMENTI(;PPANSEPRETADIUSQUIRITIUMPUENx

Pagina exterior propter euanidarum litterarum tabem difficillime legitur; itaque ne fraudem facerem eis, qui supplendo pristinum nitorem Gaio reddere student, eas tantum litteras descripsi, quae non sine aliqua probabilitate apparuerunt. 2 Goescheni lectio uix uera uidetur. 21 ante paenultimam litteram uelut LATINUr lectio ad spatium explendum sufficiat. 22 spatium post 6am litteram IEN litteris apte expleatur. 23 in fine uelut INQIN scriptum fuisse potest. 24 pro (; fortasse SPI scriptum erat.

———
———
———
——— latinor'mmsisiia **** facit ****
——— umconsilium ———
**** latinorum ———
———
——— aiusrom·
——— mitaueriter[spo]gosiser[c]uusi
——— iuemmeusc ——— aunus[o]q[c]a
atesolofieripotest[i] ** epar **** m ———
***e — llom ——— slibertusfitsc ———
iusquiritiumconsecutusm ———
* atqn ——— qu ———
[b]dat[i]urqc'quom[o]iusquiritiumfueritconsecu
——— inbonisetexiureq ritiumsitm[m]
susabeodemsciliceteelatinusfieripoteet
iusquiritium7sequi·

infraudemcreditorū infraudempatroni
mmtitNagitquialexa sinpeditlib·tatemite
ademlegeminori xx annorumdominonon
aliterm mitterepmittit'qsiuindictaaputco ---

Pagina exterior propter euanidarum litterarum tabem difficillime legitur; in uu. 17—24 tamen tantum non omnia certa uisa sunt; ex superiore autem parte, ne fraudem facerem uiris doctis, eas tantum litteras reddidi, quas si non certas probabiles tamen esse persuasum mihi erat. 16 ante INBONIS litteras ET exaratas fuisse ueri dissimile uisum est. uu. 19 et 20 atramento semper uacabant. 22 pro IT sub uersus finem possis etiam de unica N littera cogitare.

Siliumiustacmmissionisadpuatafueritiustae
autemc̄ sae m̄ missionissunt ū utisiquispatre
autmatremautpedagogumautylactaneum
m̄mittats'etillae c̄ saequassuperiusideinser
uominore xxx annor'exposuim'adhuncqq
casumdequoloquimuradferripossunt·
Itemexdiuersohaecausaequasinminorexx·
annorumdominorettulimusporrigip'sunt
etadseruumminor'xxx annor'c'ergocer
tusmodus m̄ mittendiminoribus xxx an
norumdominisperlegem ā s̄ constitutusfit
euenitutq xiiii annosaetatisexpleueritlicet
testamentumfacerepossitetineohdesibiin
stituerelegataq̄ relinquerep'sittamensiad
hucminorsitannor'xx· libertatemseruoda
re n potest·etquamuisuellatinumfacereuel
itminor xx annor'dominus tm̄ (nominus) debetaput7
siliumc̄puareetitap'eatamicos m̄ mittere ~

Ptereaslegefufidiacaniniacertusmodusco̅
stitutus ē inseruistestamentomanumitte
disneiq plur q duosnequeplurq decemser
uoshabebitusq̄adpartemdimidiameiusnu
meri m̄ mittereperMittit' siueroqplureS

Pagina interior facile legitur. 23 lineola quae 8ªᵉ litterae adhaeret casui tribuenda esse uidetur.

plures
gxneq Q xxx· seruoshabebitusq·adtertiampartem
e'nimerim mitterep mittituradeiquiplur
qxxx neq pluresqcentumhabebitusqadpar
temquartampotestasm mittendiudat'nouir
[..plur]quam
simeeiquiplur q chabebitnpluresseimmitte
repmittit'quamutquintampartemneqplur
aturs'p'scribitlexnecuiplurmmittereliceat
q c cqsiquisunumseruumomninohautduor
habetadhanclegemn p tinetetideolibera
habetpotestatemmittendiacneadeosqd·
haec
omninoealexpertinetquisinetestam x x x x
m mittunt' itaquelicetisquiuindictaautcen
sua
suaut p amicosm mittunttotamfamiliamli
berarescil sialiacausan·inpediatlibertat·
sqdenumeroseruorumtestamentom mdo
r'diximitaintellegem'neumq exeonumero
exqdimidiamautterti aautquartaautquin
tampar sliberaripq aiicm pm ———)liceat
q exantecedentinumerolicuitethocipsa
—[...]uisume erat nsaneabosurdumutx
seruorumdominoquinq· liberarelicere t
qausqaddimidiampartemnumerimmitte
[tertiae]
reeiconceditxiiseruoshabentinplur lice
retm m[...]terequ(amiiiiateis)quiplurq x neq

Pagina interior difficillime legitur et plerumque magis quid in codice scriptum fuisse possit quam quid fuerit, dici potest. ea quae ad marginem uersus 1 et supra u. 1, 5, 11, 13, 23 scripta sunt, correctori debentur. 4 littera ab exitu 9a incertissima est, pro qua quamlibet aliam substituere possis, quae u litterae spatium non excedat. 5 litterularum, quas corrector superscripsit, priores quinque nunc legi nequeunt. quae cum Goescheno qiup esse uiderentur, Bluhme ..plur potius extare rettulit. 8 litteras 3am et 4am cq fuisse probabilius uisum est quam aut cq aut eq aut ꝑq; de et minus commode cogites. 11 in fine ento litterae ad spatium apte quadrent.

quin —— liferem —— scon ——

—— s ——

—— reposseciòλ ——

—— [neneʒiii /λtλdinisietiλt]

—— [nitλtoλtiis] ——

rius ——

[liberλripprλncmoq] ——

[con . cdλtxii] ——

—— r ——

De paginae exterioris lectione desperandum est. nimis incertos ductus qui passim apparent reddere nolui.

NETSITSCRIPTISINORBEMSERUISLIBERTASDATA
SITQ ANULLUSORDOM MISSIONISINUENIT'NULLI
LIBERIERUNTQUIALEXFUFIACANINIAQ·INFRAUD·
E'FACTASINTR CINDITS ETIAMSPECIALIASC·QBRCIS
SAS· EA Q INFRAUDEMEIUSLEGISEXCOGITATAS·
INSUMMASCIEND·ĒLEGEA S CAUTUMSI.IAUTCRE
DITORFRAUDANDOR'C̄MANUMISSI[ſINT] LIUERINON
FIANTETIAMH ADPEREGRINOSP TINERESENATU
ITACENSUITEXAUCTORITATEHAD CETERAŮIURAE
LEGISADPEREGRINOSNONP TINERE

SEQUITURDEIUREP SONAR' ALIADIUISION Q DAM
PSONAESUIIURISSQ DAMALIENOIURISSUBIECTAE
S RURSUSEAR'PSONARQUEALIENOIURISUBIECTAE
S ALIAEINPOTESTATEALIEINMANUALIEINMCIPIO
S UIDEAM'N·DEHIISQUEALIENOIURISUBIECTASIN
SICOGNOUERIMUSQIUSTAEPSONAES SIMULINTEL
LEGEMUSQ SUIIURISSINTACPRIUSDISPICIAMUSDE
IISQUIINALIENAPOTESTATES INPOTESTATEITA
Q S SERUIDOMINOR'Q QD·POTESTASIURISGENTIU
ĒNAMAPUTOMNESPAEQ GENTESANIMAADUERTE
REP'SUMUSDOMINISINSERUOSUITAEN'ISQ·POTE
STATEMĒĒ ETQC'Q P SERUUMADQUIRIT'IDDOMI
NOADQUIRIT SEDHOCTEMPORENEQUECIUIBUS

Pagina exterior maximam partem facile legitur. 6 litterula supra 4am ab exitu litteram nihil aliud nisi h (non m) significare posse uidetur; ceterum moneo in paginae marginibus nihil additum fuisse. 7 ſINT supra lineam addidit corrector. 16 SUBIECTA, uix SUBIECTAE, nullo modo SUBIECTE scriptum fuisse uidetur.

RN’ULLISALIISHOMINIBUSQSUBIMPERIOP·R·SIC·
SUPRAMODUMETSINECAUSAINSERUOSSUOSSE
UIRENEXYSTITUTIONESIMPERATORISANTONINI
Q SINE C SASERUUMSUUMOCCIDERIT NMINUSTE
NERIIUBET’Q QUIALIENUMSERUUMOCCIDERITS’
ETMAIORQQ· ASPERITASDOMINOR’ PEREIUSD·
PRINCIPISCONSTITUTIONEMCOERCET’N CONSUL
TUSAQUIBUSDAMP·SIDIBUS PUINCIARUMDEHIS
SERUISQADFANAEOR’UELADSTATUASPRINCIPUM
CONFUGIUNTP CEPITUTSIINTOLERABILISUIDEAT’
DOMINORUMSAEUITIACOGANTURSERUOSSUOS
UENDEREETUTRUMQ·RECTEFITREGULAMALEENI·
NOSTROIUREUTIN DEBEM·QUARATIONEETPDIQIINTER
DICITURBONOR’SUOR’ADMINISTRATIO·
CETER’C APUT CR·DUPLEXSITDOMINIUMNAMUIN
BONIS U EXIUREQ RITIUMUEXUTROQ·IURECUIUS
Q·SERUUSEE INTELLEGAT’ITADEMUMSERUUS[M]IN
POT DOMINIEE·DICEM SIINBONISE’SITETIAMSI
SIMULEXIQ E’D·NSITN QUINUDUMIQ·INSERUOHA
BETISPOTESTATEMHABERENINTELLEGITUR·
JTEMINPOTESTATENS LIBERINOSTRIQUOSIUSTIS
NUPTISPROCREAUIM’QUIUSPROPRIUMCREFERE
NNULLIALII SHOMINESQ·TALEMINFILIOSSUOSHA
BENTPOTESTATEMQLEMNOSHAUEM’IDQ·DIUIHA

Pagina interior facillime legitur. 13 INTER in margine addidit corrector. 14 tertia littera c (non e) fuit.

driΑniedictoq p posuitdehisquisibiliberis
q suisabeociuitatemroman petebantsignifi
cauitn'mep̄teritagalatar'gentemcredere
inpotestatemparentumliberosēē·

siciuesromanasuxoresduxerint ūetiamla
tinasperegrinasuec' quibusconubiumha
beant'c'enimconubiumideffiiciatutliberipa
trisconditionemsequant'euenitutn̄ cr̄ fi
ants' etinpotest·patrissintundcc'ueterani
qb· damconcedisoletprincipalib·constituti
onibusconubiumc'hislatinisperegrinisue
quasprimasp̄ missionemuxoresduxerint
etquiexeom̄ manionascunt'et cr̄ etinpo
testatemparentumfiunt·

naquarumdamnuptiisabstineredeuemu'
+easnp sonasq̄ parentumliberor'uelhoc
interseoptinentnuptiaecontrahinon
possuntn' i easconuuiumē ūū +terpatrem
etfiliamū·+matremetfiliumu+auumetne
ptemetsitalesp sonaeisecoierint·nefariai

In pagina interiore plurimae litterae pallidae sed paucis locis exceptis, ubi medicamentorum situs oculorum conatus irridet, certae sunt. 3 c littera supra lineam fortasse correctori debetur. uu. 5. 6 et 17. 18 atramento numquam scriptae fuisse uidentur. 11 ea quae nunc undcc' sunt olim undee^{T} fuisse credas.

ETINCESTASNUPTIASƺXISSEDICUNTURETHAECA
DEOITA S̄ UTQUISPADOPTIONEMPARENTUMLIBE
ROR'Ū LOCOSIBI EE COEPERINTNONPOSSUNTIſE
MMONIO7IUNGIINTANTUMUTĒT· DISSOLUTAADO
PTIONEIDEMIURISMANEATITAQUEEAMQ.MIHIP
ADOPTIONEMFILIASNEPTISLOCOĒĒ COEPERITN̄
POTEROEAMUXOREDUCEREQUISEAMEMANCI
PAUERIMUS
ƗEASQ̄Q̄ PSONASQEXTRANSUERSOGRADUCOGNA
TIONEIUNGUNT'Ē Q DAMSIMILISOBSERUATIOS'
NONTANTASANEIFRATREMETSOROR̄ PROHIBI
TAES̄ NUPTIAESIUEEODEMPATREEADEMQMATRE
NATIFUERINT·SIUEALTERUTROEOR'S' SIQUAPER
ADOPTIONEMSORORMIHI EE COEPERITQ DIU
Q̄D·7STANTADOPTIOSANEJ MEETEAMNUPTIAEN̄
POSS̄·CONSIſTERECUMUEROPEMANCIPATION
ADOPTIODISSOLUTASIT POTEROEAMUXOREM
DUCERES' ETSIEGOEMANCIPATUSFUEROꝤIN
DIMENTOERITNUPTIISFRATRISFILIAMUXORĒ·
DUCERELICET· IDQ̄ PRIMUMINUSUMUENITCŪ
DIUUSCLAUDIUSAGRIPPIN FRATRISSUIFILIAM
UXOREMDUXISSETSORORISUEROFILIAMUXOR
DUCERENONLICETETHAECITAPRINCIPALIBUSCOI
STITUTIONIB·SIGNIFICANT'·

Paginae exterioris litterae plurimae temporum medicamentique iniuria et pallidiores nec tamen incertae sunt. · 6 littera decima sexta s expuncta uidetur; cui num e superscriptum fuerit, dici nequit. 18 in fine sub Hieronymianae scripturae colore pe litterae sepultae esse possunt.

Jtemamitametmaterteramuxoremducere
nonlicetitemeamq̄mihiquondamsocrur
autnurusāpriuignaanouercafuit·ideoāt̄
diximusquondamq̄asiadhucconstanteae
nuptiaepquastalisadfinitasq̄sitaeē·aliara
tionemihinuptaessen̄p̄q̄aneqeademduob·
nuptaeēē p̄neq̄·idemduasuxoreshabereer
gosiquisnefariasatqincestasnuptiasz̄xe
ritnequxoremhaberevidet'nequeliberos
itaqhiquiexeocoitunascunt'matremqde
haberevident'patremůn̄utiq·necobidinpo
testateeiuss qualess hiiq̄smateruulgocon
cepitnethiipatremhaberenonintellegun
turc'hisetincertussitundesolentspuriifi
liiappellariūaq̄recauoceq̄sisporadecon ce
ptiuq̄sisinepatrefilii·

tis̄ parentuminpot n̄ fiantiipteatamenredi
ganturinpotestatem——————nus exlegeās̄
uxoreductafiliumprocreaueritā latinum
exlatinaāciuemromanumexcromananon
habebiteuminpotestat[...](——————āc × × × oi a × × ii)
(con[sen × × seniopa×]simulergoeuminpotestate

Pagina exterior magnam partem difficulter legitur. 13 litterae ab exitu 13a 12a 11a incertissimae sunt, nec tamen utiq nec ull nec ono nec simile quidquam scriptum erat. 15 littera ab exitu 6a e, non ē uidetur fuisse. uu. 17 et 18 atramento uacui uidentur fuisse. 20 post 18am litteram Bluhme uix recte itaq̄ legit; spatium post 18am litteram non sufficit ad itaqsilati litteras capessendas, sed uelut ad uusilati lectionem quadrat. 22. 23 Bluhme adnotauit in dextero margine ad uersum 22 ?simul, ad u. 23 ? . . . ., ad uers. 24 nihil adscriptum uideri, mihi tamen ne fortissimo quidem medicamento adhibito ulla harum litterarum uestigia apparuerunt. 23 pro () Bluhme: ——————ac . . batac——|. 24 sexta littera nullo modo N̄ (ut Bluhme uoluit) fuit, quia N̄ (i. e. NT) in mediis uersibus rarissime scribitur. 24 pro [] Goeschen: ac × iisinepii, sed ipse postea expunxit.

SUAHABEREINCIPITITEM·SIC·R·LATINAMA·PEREGRI
NAMUXOREMDUXERITPINGNORANTIAMC'EAMC̄R̄·
ĒĒ·CREDERETETFILIUMPROCREAUERIT·HICN̄EIN
POT·Ē'·QUIANEQ.DEMCIUISROMANUSĒS'ĀLATINU
ĀPEREGRINUSIDĒĒ'CONDICIONISCUIUSETMATER
FUERITQAN̄ALITERQUISQ̄.ADPATRIS7DICION ACCE
DITQSIPATREMETMATREME'CONUBIUMSITS'EXC̄
PMITTITURC̄·ERRORISPUAREETITAUXORQ̄Q.ETFILI
USET C̄R̄·P UENIUNTETEXEOTEMP.INCIPITFILIUS
INPOTESTATEPATRISĒĒ·IDEMIURISĒSIEAMPIGNO
RANTIAMUXOREMDUXERITQ̄DEDICIOR'NUMERO
ĒNISIQUODUXORN̄·FITC̄·R̄· ITEMSIC̄ROMANA
PERROREMNUPTASITPEREGRINOTAMQC·R·PMIT
TITUREIC̄·ERRORISPBAREETITAFILIUSQ̊Q̄E'ETMA
RITUSATC̄R̄·PUENIUNTETAEQ̄.SIMULINCIPITFILI
USINPOTESTATEPATRISĒĒ·IDEMIURISĒSIPERE
GRINOTAMQUAMLATINOEXLEGEĀS̄·NUPTASITN
ETDEHOCSPECIALITERSENATUSC·CAUETUPRID·
IURISĒ·ALIQUATENUSSIEIQ DEDICIOR̄ NUMERO
ĒTAMQCIUIROMANOĀLATINOA·SELEGEĀ·S·NUPTA
SITNISIQ SCILICETQ DEDITICIOR'NUMEROĒ·INFU
ACONDICIONEPMANETETIDEOFILIUSQ̄Ū·FIATC̄R̄
INPOTESTATEMPATRISN̄REDIGIT':
ITEMSILATINAPEREGRINOC'EUMLATINUMĒĒCRE

Pagina interior facillime legitur. 3 punctum supra 7am litteram casui deberi uidetur. 12 littera ab exitu 7a c̄, non c· fuit.

DERETNUPSERITPOTESTEXS CFILIONATOCERRO
RISP BARE×××OMNESFIUNTC·ROMANICIFILIUI
INPOT·PATRISEE INCIPITIDEM7 STITUTUMEUT
SILATINUSPERROREMPEREGRINAMQSILATINA·
AUTC.RELEGEASUXOREMDUXERIT
PTEREASICR.QUISECREDIDISSETLATINUMEE ETOB
IDLATINAMPMITTITUREISFILIONATOERRORISCP
UARETAMQ MELEGEA·S·UXOREMDUXISSENTITEM
HIQUIC'CR.EENTPEREGRINOSSEEECREDEDISSENT
ETPEREGRINASUXORESDUXISSENTPMITTITUREX
SC·FILIONATOCERRORIS PUAREQUOFACTOFIET
UXORCR· ETFILIUS[QA..TIA]NONSOLUM××OU××IIAI)
TEMR P UENITS'ETIAMINPOTESTATEPATRISREDIGI
TURQC'QDEFILIOEEDIXIMUSEADEMETDEFILIADI
CTAINTELLEGEMUSETQUANTUMADERRORISC FA·
PUANDAMATTINETN/ECUIUSAETATISFILIUSSIT
(FILIAS[....]EN] ——— (I××SICI) ———
[LATINUSE] ——— [Q] ——— (C×N×CI)
NISIMINORANNICULOSITFILIUSFILIAUEC(PUARI)
NPOTEN'MEPTERITINALIQRCRIPTODIUIHADRIA
NIITAEE7STITUTUMTAMQUAMQADERRORISQC
(×PUANDAM ——— [GN·EMT··ARA···N····INS··]
[——— DIP ——— ALI·I/·S··D·]
C[IUM]SUIIMP[ERATORERISNISICRTIIENDAMDEDIT]

Pagina interior propter Bluhmiana remedia ex parte difficillime legitur. 2 spatium post 8am litteram tribus (non pluribus) litteris apte expleatur. 3 paenultima littera neque s neque ſ fuisse uidetur. 11 in fine FIET quam FITET extitisse probabilius est; de PEQR lectione non uidetur cogitari posse. 12 pro [] Goeschen: Q ::IN××IIA 16 in fine nihil amplius scriptum erat. 17 ¦××SIC¦ litteras ipse Goeschen postea expunxit. 18 C×N×C: litteras ipse Goeschen postea expunxit. 21 ultima littera c magis quam q fuisse uidetur. 24 pro priore [] Goeschen IIIM; pro posteriore [] Goeschen ERATORERISIIIIAC×IIENDAM DEDE×|, Bluhme ipse alio loco hunc exitum notauerat: RISNILACCIIIENDAMDEDIT

SIPEREGRINUS CR UXOREMDIXERITANCNSECBPEO
XAPE ———— QU ————————————
CUP QUIXIPSCOEDEP ————————————
H'EISPECIALITERCONCESSUMES'C'PEREGRINUSCR
UXOREMDUXISSETETFILIONATOALIASCRCONSECU
TUSEETDDCUMQUEUReRET'ANC·PUAREPOSSETP
CRIBSITIMPANTONINUSPINDEP'SEEUMCSAMP
UAREATQ SIPEREGRINUSMANSISSETEXQUOCOLLI
GIMUSETIAMPEREGRINUMC·SAMPUAREP'SEEXIT
Q DIXIMUSAPPARETSIUE CR PEREGRINAMSIUEPE
GRINUS CR UXOREMDUXERITEUMQNASCITURPE
REGRINUMxxxxxSIQUIDEMPROERROREMTALEM
MATRIMONIUMZCTUMFUERITEMENDARIUITIU
E' EX·CLEAQUESUPERIUSD·SIUERONULLUSERROR
JUENERITSCIENTESSUAMCONDICION.ITACOIER
NULLOCAS·EMEDATURUITIUMESMMONII
LOQUIMURATDEHISSCILICETQUOSCONUBIUMNO
SITNALIQUINSICRPEREGRINC'QEICONUBIUME
UXOREMDUXERITSICUTSUPRAQQ·DIXIMUSIUSTU
MMONIUMCONTRAHIETTUNCEXHIISQNASCITUR
CR E ETINPOTESTATEPATRISERITITAQ. SICIUISRO
MANAPEREGRINOCQUAEICONUBIUMENUPSERIT
ERITPEREGRINUMSANEPCREAT'ETISIUSTUSPA
TRISFILIUSETIAMQSIEXPEREGRINAEUMPCREAssET

Pagina exterior maximam partem difficillime legitur. 7 littera 20a *p* magis quam *p* fuisse uidetur. 15 in fine utrum R an RINT scriptum fuerit, dici nequit. 18 in fine utrum e an e. g. eST scriptum fuerit, dici nequit. 20 in fine nihil amplius scriptum erat. 23 lectio admodum incerta est.

hoc tem tempore sc q auctore diuo hadriano
s factum e et· si non fuerit conubium inter cr
et peregrinum q nascitur iustus patris filius e
q at· dixim cr peregrinum que nec no ————
nascitur peregrinum ee ——————————
eutsiis q dem —————— parentis condicions xxxx
ead· leg c xxxx iuc r suca ——————— si peregrin x
q ei conubium n sit uxorem ———————— peregri
nus ex eo coitu nascat' s' hoc maxime casu nec es
saria lex minicia nam remota ea lege q ————
condicionem seq ——————————————
e conubium q nascit' iure gentium matris con
dicione accedit qua parte at· iubet lex ex cr· et pe
regrina peregrinum nasci superuacua uidet'
nam et remota ea lege hoc utique iure gentiu
futur' erat adeo at hoc ita est ut ——————
——————————————————
——————————————————
solum exterae nationes et gentes s' etiam qui la
tini nominantur sed ad alios latinos ptinet q
p prios populos ppriasque ciuitate habebant
et erant peregrinorum numero ead· ratione
ex 7 trario ex latino et cr nasci ue ex leg · a s siue lat
q 7 rium fum m nium cr· nus nascitur fuerunt

Pagina exterior propter membranae cariem litterarumque pallorem difficillime legitur. 2 initio pro s possis etiam, etsi minus bene, de e cogitare. 8 spatium post 21am litteram sufficit e. g. ad duxeritcr litteras capessendas. 11 in fine fortasse risiquosn uel simile quid scriptum fuit. 16 post ultimum ut fortasse sicr scriptum erat.

Tm̄quiputauerunTexlegeās contractomatri
moniolatinumnasciquiauidetureosasuper
legemaeliamsentiametiuniamconubionieor
darietsemperconubiumeffecitutq̄narcitur
patriscondicioniaccedataltemů7tractommatri
monioeumquinasciturluregentiummatris
condicion·sequietobideec̄r̄s̄hociureutimur
exscq auctoredivohadrianosignificaturut
qmexlatinoetcrnatuscrnascatur .
hisquenivnturet illudscdiuohadrianosau
ctorsignificauitutexlatinoei peretpere
naitemcontraexperegrinoetlatinanarcit
matriscondicion·sequaturillud q̄q̄ hiscon se
quensēq exancillaetliberoiuregentiumser
uusnascit'etz̄exliberaetseruoliberna'scit'
animaduerteretm̄debemneciurisgentium
regulamuelexaliquauelquodlegeuicemopti
netaliquocasucommutaueritecceenimexsc̄
claudianopoteratciuisromanaqalienoser
uouolentedominoeiuscoitipsaexpactioneli
berap̄maneree's'seruumpcreareñq̄eamet
dominuistiusseruiconueneritexsc̄ratū
ēē·iubet's'p'eadiuushadrianusiniquitaterei
etinelegantiaiurismotusrestituitiurisgen

Pagina interior ex parte difficilius legitur. 15 in fine nihil amplius scriptum erat.

Tiumregulamutc'ipsamulierliberapmane
atliberumpariat· Exaccillaetliberopote
ranthiberenascinamealegecaueturutſiquir
cumalienaacillaquamcredebatliberamēē·
coieritsiq̄d̄· mascullinascanturliberiſintſi
uerofeminaeademptineatquis matéracilla
fueritsedetinhacspeciae d̄uespasianusinle
gantiaiurismotusrestituitiurisgentiumre
gulamutomnimodoetiamsimaſculinascant'
seruisinteiuscuiusetmaterfueritsedilla
parseiusdemlegissalbaeutexliberaetseruo
alienoquemsciebatseruumēē seruinaſcan
turitaqueapudquostalislexn̄equinaſcantur
Iuregentiummatrisydicionesequitu[illegible]etob
idlibereq̄bautemcasibusmatrisetnonpatriſ
condicionesequit'quinasciturhisdemcaſi
businpotestateeumpatrisēt siiscr̄·sitn̄ēē
plusqmanifestumēētideoſuperiusrettuli
musquib·damcasibusperroremn̄iustocon
tractommniosenatumjueniréetemendare
uitiummm̄onilleoquemodoplerumq· effice
reutinpotestatempatrisfiliusredigantur
s'siancillaexc̄r̄·concepitd̄d̄ m̄m̄sacromana
factasitettuncpariatlicetciuesr̄sitq́naſcit'

Pagina interior facillime legitur. 3 littera 5a fortasse correcturam passa est. 14 spatium fenestrae ante 4am ab exitu litteram hiantis ad R litteram capessendam apte quadrat.

SICUTPATEREIUSNONTAMENINPOTESTATEMPATRIS
E QUIANEQ EXIUSTOCOITUCONCEPTUSENEQUEEX
ULLOSCTALISCOITUSQUASIIUSTUSCONSTITUIT
QAUTEMPLACUITSIANCILLAEXCRCONCEPERITDD·
MANUMISSAPEPERITQNASCITURLIBERUMNASCI
TURALIRATIONEFITNHIQILLEGITIMECONCIPIUNT'
STATUMSUMUNTEXEOTEMPOREQUONASCUNTUR
ITAQSIEXLIBERANASCUNTURLIBERIFIUNTNINTER
EEXQUOMATEREOSCONCEPITC'ANCILLAFUERITATHI
QUILEGITIME7CIPIUNT'EXCONCEPTIONISTEMPORE
STATUMSUMUNTURITAQ· SICUAMULIERICRPQNA
TIAQUAETIGNIJDICTUMFUERITEOQ MODOPEREGRI
NAF ... TTUNCPARIATCONPLURESDISTINGUNTET
PUTA ... TSIQUIDEMEXIUSTISNUPTIISCONCEPITCR
EXEANASCISIUEROUOLGOCONCEPITPEREGRINU
EXEANASCIT'
ITEMSIQUAMULIERCR PRAEGNASEXSCCLAUDIANO
ANCILLAFACTASITOBIDQALIENOSERUOINUITOET
DENUNTIANTEDOMINOEIUSCONPLUR ——— (UNT)
ETEXISTIMANTSIQ·DEXIUSTIISNUPTIISCONCEPI × ×
SITCR·EXEANASCISIU UOLGOCONCEPTUSSIT × × × × ×
NASCIEIUSCUIUSMATERFACTAESSETANCILLAPERE
GRINAQQ· SIBULGOCONCEPITDD·CR· × × × TUNCPARI
ATCIUEMROMANUMPARITSIUEROEXPEREGRINO

Pagina exterior non facile legitur. 4 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 5 littera 12a P magis quam P fuisse uidetur. 5 in fine nihil amplius scriptum erat. 13 in formam fenestrae, quae post 3am litteram hiat, non male uelut ACIT uel ACTI uel simile quid quadret, uix IATE. 13 pro 32a et 31a ab exitu litteris de unico N quoque cogitare possis. 14 fenestram post 4am litteram N littera probe expleat. · 22 post 25am litteram Goescheno ACILL litterae apparere uisae sunt. 23 post 26am litteram de SIT uel ET uel similibus quibuslibet litteris, quae non maius spatium requirant, cogitare possis.

Secundumleg·morq̄·peregrinor'conceptita
uideturexsc quodauctorediuohadrianofa
ctumec̄·r̄·pareresietpatrieiuscr·donec·
Siperegrinussibiliberisq..suiscr petieritn
aliterrfiliinpotestatee' fientq siimp cosinpo
t·rederegeritq·itademumisfacitsic̄cognitaae
stimaueritbocfiliisexpedirediligentiusat
exactiusq csamcognoscitdeimpuberibusab
sentibusq ethaecitaedictodiuihadrianisigni
ficatur Itemsiquiscumuxorep
gnantec̄r̄·donatussitq uisisquinascitutr'u
pradixiciuesromanussittameninpotestate
patrisnonfitidquesubscriptionediuishadr
significaturquadecausaquiintellegituxor·
suameepregnatemdumciuitatemsibietuxo
riabimperatorepetitsimulabeodempetere
debetuteumq natuseritinpotestatesuamha
bealiacausaeeorumq latiiurecumliberi'fu
isadciuitatemromanampueniuntnhoruminn
potestatefiuntliberiq·iusquibusdamperegri
nisciuitatibusdatumeu appr·uasenatuuacae
sare —————— autmaiusestlati
umautminusmaiusclaiiumc'ethiquidecuri
onesleguntureteiquihonoremaliquemaut

Pagina exterior magnam partem difficulter legitur; immo ultimi uersus leotu difficillimi sunt. 1 tres ultimae litterae incertissimae sunt. 7 in fine nihil amplius scriptum uidetur fuisse.

MAGISTRATUMGERUNTCIUITATEMROMANAM7
SECUNTURMINUSLATIUMEC'HITANTUMUE|QUI
MAGISTRATUMŪHONOREMGERUNTADCIUITAT·
ROMANAMP̄UENIUNTIDQ.7PLURIBUSEPISTULISPRI̅
CIPUMSIGNIFICAT'·
[ACC̄ —————— CX —————— C]

DIXIM'INPOT·NOSTRAS·UERUMETHIQUOSADOPTA
M'ADOPTIOA̅T̅DUOBUSMODISFITAUTPOPULIAUCTO
RITATEAUTINPERIOMAGISTRATUSSUP̀TORISPOPU
LIAUCTORITATEADOPTAM'EOSQSUIIURISSUNTQU
ESPECIESADOPTIONISDICIT'ADROGATIOQAETIſQUI
ADOPTATROGAT'IDESTINTERROGATURANUELITEU·
QUEMADOPTATURUSSITIUSTUMSIUIFILIUMĒĒE
TISQUIADOPTATROGATURANIDFIERIPATIATURET
POPULUSROGATURANIDFIERIIUBEATIMPERIOMA
GISTRATUSADOPTAMUSEOSQUIINPOTESTATEPARĒ
TIUMSUNTSIUEPRIMUMGRADUMLIBEROR'OPTI
NEANTQUALISESTFILIUSETFILIASIUEINFERIOREM
QUALISENEPOSNEPTISPRONEPOSPRONEPTISETQ
DEMILLAADOPTIOQUAEPERPOPULUMFIT·NUſQUĀ
NISIROMAEFITADHAECETIAMINPROUINCIIſAPUT
P̀SIDESEARUMFIERISOLET ITEMP̄POPULUMFE
MINAENONADOPTANTURNIDMAGISPLACUITAPUT

Pagina interior maximam partem non difficulter legitur. 2 littera 17ª I, non T fuit. supra u. 6um quattuor lineolas solas dignoscere potui; perpallidae litterae, quae de rubrica superstites Bluhmio apparere uisae sunt, admodum dubiae sunt. 8 litterae 23ª et 24ª neque ET̄ neque ET· fuerunt. 11 in fine nihil amplius scriptum erat. 15 littera 13ª T, non T' fuit.

p̄·r̄·uerouelinprouinciisaputꝑconsulesleGa
turmueetiamfeminaesolentadoptariitemi—
puberemaputpopulumadoptarialiquandop
hibitumēaliquandopermissumestnuncexe
pistulaoptimiimp̄antoniniquamscripsitpon
tificibussiiustacausaadoptionisesseuideui
turcumquibusdamcondicionibusꝑmiſſume—
Aputp̄r̄·ueroetinprouinciisaputproconſule—
legatumuecuiusc'q̄·aetatisadoptarep'sum'
illiuerouтriusq̄ adoptioniscommuneēqaet
hiqgenerarep'suntqlessuntspadonesado
ptarep'suntfemineueronullomodoadopta
rep'suntqanequidemnaturaleslıberoſin
potestatehabent Itemsiquisperpopulumſi
ueaputp̄r̄· uelaputp̄sidemprouinciaeadopta
ueritpotesteundemaliiinadoptionemda
resetillaquaestioē anminornatumaiorē
natuadoptarepossitutriusqueadoptioniſco—
muneestillutpropriumesteiusadoptionisqu
aeꝑpopulumfitquodisquiliberosinpotesta
tehabetsiseadrogandumdederitnonſolum
ipsepotestatiadrogatorissubiciturſetetia—
liberieiusineiusdemfiuntpotestateanquā
nepotes

Pagina interior facile legitur. 17 littera 3a s, non s' fuit.

etipsumiuspropriumciuiumromanorume
sedinpotestatequidemetmasculietfeminae
ēēsolentinmanumautemfeminaetantumco
ueniuntolimitaqueteribusmodisinmanum
conueniebantusufarreocoemptioneusuin
manumconueniebatqannocontinuonupta
p̱seuerabanŧnūūannuapossessioneusuca
piebaturinfamiliamuiritransiebatfiliaeqlo ,
cumoptinebatitaquelegeduodecimatab.cautu
cutsiquanolleteomodoinmanummariticonue
nirecaqannistrinoctioabessetadqueeomo
docuiusq·anniinterrumperetsethoctotum
iuspartimlegibussublatumestpartimipsadesu
etudineobliteratumest·
Farreoinmanusconueniuntp̱quoddamgenu
sacrificiiq iouifarreofitinquofarreu'pa
nisadhibeturundeeēt·confarratiodicitur.cō‾
plurapterea huiusiurisordinandigratiacu‾
certisetsollemnibusuerbisp̄sentibusdece·‾
testibusagunt'etfiuntquosiusetiamnostri'
temporibusinusuestnamflaminesimaiorer
idestdialesmartialesqrinalesqrinalesitem

Pagina exterior non facile legitur. 9 litterae 10a et 11a per correcturam in tq fortasse mutatae sunt. 11 ultima littera fortasse ū potius fuit. 14 littera ab exitu 12a t, non t' fuisse uidetur.

Regessacrorumnisiexfarreatisnatinonle
guntacneipsiquidemsinecomfarreatione
sacerdotiumhaberepossuntcoemptioneů
inmanumconueniuntpmancipation(eiii×××)
pquandamimaginariamuenditionemnadhi
bitisnonmanusq ū testibuscr̄·puberibitem
libripendaemiteummulieremcuiusinmanu
.conuenitpostautemcoemptionemfacere
mulieRnonsolumcummaritosuoseteTiam
cumextraneoscl autm̄m̄c̄ factacoemptiodi
citurautfiduciaequaeenimcummaritosuo
facitcoeptionemaputeumfiliaelocositdicit'
m̄m̄c̄ fecissecoemptionemquaeueroalteri
usreicausafacitcoemptionemquaeueroalte
riusreicausafacitcoemption·aputeumfiliae
locositdiciturm̄m̄c̄·fecissecoemptionemqu
aeueroalteriusreicausafacitcoemptionē
quaeueroalteriusreicausafacitcoemptione(m)
autcumuirosuoautcumextraneoūū tutelae
euitandaecdiciturfiduciaecausafecisseco
emptionemquodesttalesiquaeuelitquoshabet
tutoresreponereetaliumnanciscilllistutori
buscoemptionemfacitdeindeacoemptionato
reremancipataeicuiipsaueliteTabeouindicta

Paginae exterioris pars superior difficillime, inferior facile legitur. 2 in fine fortasse comfarreatone potius scriptum erat. 4 pro ( ) fortasse riue potius scriptum erat. 12 littera 8a fortasse ē fuit.

MANUMISSAINCIPITEUMHABERETUTOREMQU[OMMEIT]
QTUTORFIDUCIARIUSDICIT[SICUT][INFERIORIBUSA PPE]
AUERPITOLIMOLIMETIA[MTESTAMENTIFACIENDIGRA]
[TIAF]IDUCIARA·AFIEBATCOEMPTIO[TUNC]EN[IMNALR]
[FEMINAETESTI[F]ACIE]NDIIUSHABEBANTEXCEPTI[QUI.]
DAMPSONISQSICOEMPTIONEMFECISSENTREMAN
CIPATAEQ ETM̄M FUISSENTSETHANCNECESSITAT·
COEMPTIONISFACIENDAEEXAUCTORITATEDIUIHA
DRIANISENATUSREMISITGENSITAR.ENIIMRE]
FEMINA[EACIPANTEIS . . . . . SII . . . . . FI]
[DUCIAECAUSAEUMETRESIISECEPTISPEMIPUEN]
NIHILOMINUSFILIAELOCOINCIPITESSENAMNIOMNI
NOQUALIBETEXCAUSAUXORINMANUUIRISITPLACU
TIEAMFILIAEIURAENANCISCI

SUPERESTUTEXPONAMUSQUAEPSONAEINMANCI
PIOSINTOMNESIGITURLIBERORUMPSONAESIUE
MASCULINISIUEFEMINISAEXUSQUAEINPOTESTA
TEPARENTISSUNTMANCIPARIABEODEMHOCMP'S·
QUOETIAMSERUIMANCIPARIP'SUNT
IDEMIURISESTINEARUMPSONISQUAEINMANUSUNT
[NFMAE]COEMPTIONATORIBUSEODEMMODOP'[SUNT]
[QUADEM . . EUCASIAI A]APUTCOEMPTIONATOREMFI
[LIAE]LOCOSIT[NATO] NUPTASITIM]NIHILOMINUSETIA·

Pagina interior propter remediorum umbram difficillime legitur. 4 pro [ ] Hollweg modo em×××××, modo amm ei× legit. 3 Hollweg uersus initium priore tempore ...RIICIIMUIU××I×U××D×AU×NIS, posteriore ×MPIICII...UIII×()××O××...×AR××I×I legit. 4 init. pro [ ] Hollweg: II×...I× 4 med. pro [ ] idem: IIO×... 4 in fine pro [ ] idem priore tempore: INC×NI×Q...I×, posteriore: I...×NIALI× 5 pro [ ] Hollweg: I...M×××COI...SI× 7 in fine aut T· aut TE fuit. 9 pro [ ] Hollweg: I×××C×N×II —————| 11 Hollweg: C ————— S ————— ...COCM|OO×N×| alio loco Bluhme ad u. 11 haec ex coniectura adnotauit: »Fortasse DUCIAECAUSACUMEXTREOFECERITCOEMPTION|«, sed ad ipsam lectionem haec nihil proficiunt. 18 littera 21a siue A siue S fuit fortasse antiquitus erasa erat. 22 init. pro [ ] Hollweg: SINE×, in fine pro [ ] idem: ×... 24 totum uersum Hollweg talem descripsit: —————...A×I××SI...ILO etc.

qeinuptanonestecobidfiliaelocositabeoman
cipaipossitplerumquesolumetaparentibus
etacoemptionatoribusmancipanturc'uelint
parentescoemptionatoresquesuoiureeaspro
nasdimittere sicutinferiuseuidentiusappea
rebiteatmancipatioutsupraqq.diximusinma
ginariaquaedamuenditioetipsumiuspri
umcre·eaqueresitaagituradhibitisnonminus
quodquinquetestib·ciuib·r puberibusetprae
terealioeiusdemcondicionisquilibramae
neamteneatq appellaturlibripensisquiman
cipioaccipitremtenens:tadicithuncegohomi
nemexiust·q·meumeeaioiisquem'hiemptusesto
hocaereaeneaq·libradeindeerepcutitlibram
idq aesdateiaquomancipioaccipitquasipretilo
coeomodoetseruilesetliberepsonaemancipa
tur· animaliaqq.qmcipisuntquoin
numerohabenturuouesequimuliiasiniitem
pdiataurbanaq.rusticaquaeetipsamancipi
suntqualisuntitalicaeodemmodosolentman
cipariineosolopditoru:mmancipatioacete
rorummancipationedifferquodpsonaeser
uiresetliberaeitemanimaliaq mancipisuntni
siinpsentiasintmanciparinpossuntadeoqde.

Pagina interior facile legitur. 1 littera 16a c ex t correcta est. 21 fenestra inter 21am et 22am litteram ipsi membranario debetur. 23 l litterula supra 3am litteram primae manui debetur.

Uteummancipioacceperitadphendereeidipsum
qe i inmancipiodatnecessesitundeetiamman
cipatiodicitquiamanuprescapiturpraediauero
absentiasolentmancipariideoaitaesetlibraad
hibet'quiaolimaereistantumtumnummis[ute]
bant'eterantassesdipundisemissesquadran
tesnecullusaureusuelargenteusnummusin
usueratsicutexlegexii·tab·intellegerepossu
museorumquenummorumuisetpotestasn
innumeroeratsedinponderen[———ecutias]
seslibralesERANTETDIPONDI[FUERANT———]
undeetiamduponDIUSDICTU[R......R]SIDUOPON
doq nomenadhuncinusuretinetsemiss[ci i]
q·etquadrant×proratasciliceTPORTIONEADPON
dusexaminatierant(× uiicii ×i×]'q]uidab[amoiu.]
pecuniammnumerabateamsedappendebat
undeseruiquibuspmittit'administratiope
cuniaedispensatorappellatiseTADUNC[ROSA]
[iturattamquaeratalic....arecitra]coemptio
[————————negatim..]siitaquidemquaecoem
ptionemfac[eretde._.........seruilemcondici]
onem[d]] i ×ii×csnonc×m — — — — — — — — c[ri]
×mancipa(ri)mancipataeueseruorumlocor
stituunt'adeoquidemutabeocuiusinmcipio

Pagina exterior propter Bluhmiana medicamenta maximam partem difficillime legitur. 2 littera 16a T, non T' fuit. 3 in fine IN additum fuisse ueri est dissimile. 10 [] i. e. Bluhmiana lectio ueri est dissimilis. 11 littera 22a O magis quam U uidetur. pro [] Goeschen olim: I×IIS×I××××××M××, quod ipse postea non probauit. 12 pro [] spatio, uix ductibus, SESTQUA lectio sufficiat. mediam huius uersus partem et exitum Goeschen ita legit: SO××IC×CCUCCU — — — — — ICU] 13 pro [] mihi ESQ lectioni nihil obstare uisum est. 14 post 11am litteram fortasse ES litterulae ex P uel R uel simili aliqua littera correctae extiterunt. 15 pro priore [] Goeschen D 15 post ERANT non uidetur scriptum fuisse ITEMQUIDABANTOLIM. 19—22 etsi, quid scriptum fuerit, dignosci nequeat, hoc tamen constat nullum eorum supplementorum, quae hucusque excogitata sunt, cum ductibus conuenire. 19 pro [] Goeschen: CI×××××CCII———— 19 pro 6a littera Bluhme ipse de P quoque cogitauerat. 20 ante SIITA Goeschen: |××CI×××××××ICI×, quod spatio non sufficit. 21 pro [] Goeschen: I×NES — — — — — — — — — — — — — — PON — — — — — — — — —] 22 Goeschen ante () haec habet: ×ONEC××|A. 23 una littera, non duae litterae (Bluhme: SU, sed minus recte), ante MAN extitit.

SUNTNEQUEHEREDITATESNEQ·LEGATAALITCAPERE
POSSUNTQ SIMULEODEMTESTAMENTOLIBERIESSE
IUBEANT SICUTIIURISESTINPSONASERUORŪ
SEDDIFFERENTIAERATIOMANIFESTEC'APARENTIB
ETACOEMPTIONATORIBUSISDEMUERBISMANCIPI
OACCIPIUNTQUIBUSSERUIQUODNONSIMILITER×××
INCOEMPTIONE
UIDEAMUSNUNCQUOMODO× ×QUIALIENOIURI××××
ECTISUNTEOIURELIUERENT'ACPRIUSDEHISDISPICI
AMUSQUIINPOTESTATESUNTETQUIDEMSERU×××
MADMODUMPOTESTATELIBERENTEXHISINTELL×××
REPOSSUMUSQUAEDESERUISMANUMITTEND××××
PERIUSEXPOSSUIMUSHIUEROQUI————
RENTISSUN————
STINCTIONEMRECIPITNAM————RESAN×
OMNIMODOFILIFILIAEUESUIIURISEFFICIUNT——
MORTUOUEROAUO×××××××MODO————
××SUE××××URIS————
INPATRISSUIPOTESTATEMRECASURINONS——
QSIMORIENTEAUO————
TEPATRISFUERINTTUNCPOSTOB————
SUIPOTESTATEFIUNTSIUEROISQUOTEMPOREAU××
MORITURAUTIAMMOR×× ×××××××EXIITDEPOTESTA
TEEIUSCADERENONP'SUNTSUI!IURISFIUNTCUM

Pagina exterior propter membranae cariem litterarumque delitescentium tabem difficillime legitur. 8 ad spatium post 19am litteram HI paulo commodius quam II litterae conueniunt. 17 spatium post 13am litteram ad NONOMNI litteras capessendas sufficit. 17 in fine post MODO e. g. NEPOTESNEP litteris spatium probe expleatur. 21 uersus post OB in ITUMAUIINPATRIS exire poterat. 23 spatio post 16am litteram e. g. TUSESTAUT lectio sufficit.

autemiscuiobaliq̃maleficiumexlegecorneli
aaquaetigniinterdicit’c̄r̄amittatsequiturut
quieomodoexnumerociuiumr̄·tollitproinde
acmortuoeodesinantliberiinpotesteeiuseſ’
senecenimratiopatit’utpereg̃·homocondicio
nisc̄r̄·inpotestatehabeatparirationeetsieiqui
inpotestateparentissitaquaetigniinterdictū·
fueritdesinitinpotestateparentisessequiaae
querationonpatiturutperegrinecondicionis’
homoinpotestatesitc·r·parentisq̃siabhoſti
buscaptusfueritparensquamuisseruohoſti
umfiattamenpendetiusliberorumpropter
iuspostliminiq̃hiquiabhostibuscaptisunts’i
reuersifuerintomn×× pristinaiurarecipiunt
itaquereuersishabebitliberosinpotestatesi
ueroillicmortussiteruntquidemliberisui
urisseduturumexhoctemporeq̊mortusēaput
hostesparensanexilloquodabhotibuscaptus
ēdubitaripotest·
Ipseqq.filiusneposuesiabhostibuscaptusfu
eritsimilitdicemuspropteriuspostliminipo
testatemq̄q̄parentisinsuspensoeſſe
praetereaexeuntliberiuirilissexusdeparen
tispotest·siflaminesdialesinaugurentur et

Pagina interior maximam partem facile legitur. 3 littera ab exitu 8ª T, non T' fuit.

FEMININISEXUSSIUIRGINEUESTALESCAPIANTUR
OLIMQQ.QUOTEMPOREP R INLATINASREGIONESCO
LONIASDEDUCEBATQUIUSUPARENTISIN(××C×××)A(IC)
NAMNOMENDEDISSENT————————
RENTISESSEQUIAEFFICERENTURALTERIUSCIUITA
TISCIUES

EMANCIPATIONEDESINUNTLIBERIINPOTE
STATEMPARENTEMEESETFILIUSQUIDEMTRIBUI
MANCIPATIONIB· CETERIUEROLIUERISIUEMASCU
LINISEXUSSIUEFEMININIUNAMANCIPATIONEEXE
UNDEPARENTIUMPOTESTLEXENIMXII·T·TANTUM
INPSONAFILIDETRIBMANCIPATIONIBLOQUIT'H××
UERBISSIPAT FILIUMUENUMD×××PATREFILIUS
LIBERESTO×××××RES[ITAAGI]TURMANCIPATPATER
FILIUMALICUIISCUMUINDICTAM MITTITEOFACTO
REUERTITURINPOTEST·PATRISISEUMITERUMMAN
CIPATUELEIDEMUELALIISETINUSUESTEIDEMMAN
CIPARIISQEUMP'TEA(SIMI×I××IINCI×I×AI××××IIII)
(P×C×)O(E)××SUSINPOTESTATEM(PATRIS)FUERI[RE]UER
[TI](UP)TERTIOPATEREUMMANCIPAT UELEIDEMUEL
ALISETHOCINUSUE UTEIDEMANCIP————[MAN]
CIPAT(ICI×O××CSINION×CIC××ATERALIII×CSS×ICCIAC)
SIN DUMMMISSUSSITSETADHUCINCAUSAMANCIPI

Pagina interior ex parte difficulter legitur. 3 pro priore ( ) mihi potius COL·L uel simile quid, pro posteriore ( ) TI uel LIE scriptum fuisse uisum est. 4 in fine post DEDISSENT uelut DESINEBANTINPOT·PA lectioni nullae umbrae obstare uidentur. uersus 7 et sequentis uersus initium atramento uacant. 9 ultima littera nunc I magis quam S fuisse uidetur. 14 post 23am litteram uelut UIT extitisse potest. 15 spatium post 9am litteram e. g. EAQUE (nullo modo INCI) lectione expleatur. 23 pro ( ) Bluhme: A ..... ERATIUS ..... NAM|

———————————————————————————

——————————————————— MISSI ————

st
——————————————————— SNO ————

———————————————————————————

———————————————————————————

———————————————— RATIOINBONISLI ————

———————————————————————————

———————————————————————————

———————————————————————————

———————————————————————————

× × ×× ×× ××TIO ——————————— E^gCATRIS ————

———————————————— MMISSAEFUERINTS ————

———————————————————————————

———————————————————————————

———————————————————————————

———————————————————————————

———————————————————————————

———————————————————————————

———————————————————————————

———————————————————————————

———————————————————————————

———————————————————————————

———————————————————————————

———————————————————————————

Pagina exterior difficillime legitur; nimis incertas litteras describere nolui.

Etduaeint cedentesm missionesproindefri
untacfierisolentcumitaeumpaterdepot dimit
titautsuiiurisefficiant'deindeautpatrirem̄
cipaturetabeoisquiadoptatuindicataaputprm
filiumsuumesseetillocontranuincantepr̄ ui
dicantifiliusaddicit'autnremancipat(p)a(triin x)
abeouindicatisquiadop xx xx x x x que x x x x x r x xx
mancipationeē setsanecommodiuse(patri)re
mancipariinceterisůliberorumpsonisseu
masculiniseufemininisexusunascilicetman
cipatiosufficit etautremancipat'parentiaut
n̄remancipatureademetinpuinciisaputp̀si
prou solentfieri·
Quiexfil·semeliterumuemancipatoconceptus
estlicetposttertiammancipationempatrissui
nascaturtameninauipotestateesteti deoabeo
etmanciparietinadoptionemdaripotestadii
quiexeofilioconceptusequiintertiamancipa
tionee· n nasciturinauipotestateseteumlabe
oquidemexistimationeiusdemmcipioessecui
usetpatersitutimurautemhociureutq̣diupa
tereiusinmancipiositpendeatiuseiusetsiq̇de
patereiusexmancipationem̄missuseritcadit
ineuspotestatemsiueroisduminmcip.sitde

Pagina exterior ex parte non facile legitur. 3 littera 22a Goescheno ṅ potius esse uisa est. 6 litteram 24am n quam iu fuisse ueri est similius. 7 spatio post 21am litteram tataput lectio satisfaciat. 7 spatio inter que et r uelut minte lectio satisfaciat. 12 litteram 1am n̄ quam iu fuisse ueri est similius. 20 littera 18a ȯ fuisse potest. 22 in de, non in dem exiisse uidetur.

CESSERITSUIIURISFIAT·
EADEMSCILICET(I × × × C) — INM×
(×AIIIIP — M × I — IICI×PIAI×NAII - - - - II×)
UTSUPRADIXIMUSQ INFILIOFACIUNTTRESMANCI
PATIONESHOCFACITUNAMANCIPATIOINNEPOTE·U
(— IM×II ×× NI — CIO)PEP CPCIIICFECER×I —)
× × PC — AE —
(CCAIII ××MANEI××I× IEINP×I ××CC) — (MAXIMI)(ET)
TUBERONISCAUT E UTHAECQADSACRATANTUMUI
DEATURINMANUESSEQUEROADCETERASC PINDE
HABEATURADQUESIINMANUM N̄ CONUENII(ET
—
(× ×× × × ··· POTESTATEPARENTISLIBERANTURNECIN
TERESTANINUIRIRISUIMANUSITANEXTRANEIQU
HAESOLELOCOFILIARUMHABEATURQUAEINUIRIMA
NU××NT×ON —
—
(××SIIOII — ITAC××××II×NS×II×D×C××C×IIII×)
RIT — NCDESINUNTINMANUESSEETI(IEX
EAMANCIPATIONEMMISSAFUERINTSUIIUR×(S)EF
FICI — QUAE —
— R×COGERECOEM(II)
ONATOREM(×C×I××UI×CI CM — ETCUIIPIAUEL
[ITAEX —]ENMAGISPOTESTCOGERE

Pagina interior propter Bluhmiana medicamenta difficillime legitur. 3 in fine Bluhme: ENCERIUSNAUSIN 5 paenultima littera multo magis U quam Q fuisse uidetur. 6 pro [ ] Goeschen ×CP 13 pro ( ), quae Hollwegii lectio uidetur, Goeschen: × × × × × II × II 18 pro ( ) Bluhme — INSERFERITMEUS| 19 pro 4a et 8a ab exitu litteris de unico U cogitari possit. 20 super 20am litteram fortasse e litterula addita erat. 23 pro ( ) Bluhme eo . . . . 24 Goeschen: I×AC×××I×A×IN××××NE×I×C×C×NI××CS —

Qetfiliapatremsetfiliaquidemnullomodo
patrempotestcogereetiamsiadoptiuafithaec
autemrepudiomissoproindecompellerep̄
atquesieinumq nuptafuisset·
Hiiquiin·ē·mancipiisuntquiaseruor·loco
hauenturuindictacensutestam· m̄m̄ isisui
iurisfiuntnectameninhoccasulexa·s·loc'
habetitaquenihilrequirimuscuiusaetatis
sitisquim̄mittitetquim̄mittituracneillut
quidemanpatronumcreditor·uem̄missor
habeatacnenumerusquidemlegisfuf·can·
finitusinhisp̄sonisloc'habetquinetiam
uitoq̄q̄eocuiusinmancipiosuntcensulib·
tatemconsequipossuntexceptoeoquempa
terealegemancipiodeditutsibiremancipe
turnamq·amm̊tu· ncpaterpotestatempp̄ri
ampreseruaresiuiuidetureoipsoquomanci
piorecipit· acneisquidemdiciturinuitoeocu
iusinmancipioē·censulibertatemconsequi
quempaterexnoxalic·mancipiodedituuti
q·furtieiusnominedamnatusēeteummam
cipioactorideditnamhuncactorpropecuni
ahabetinsummaadmonendisumusaduer
suseosquosinmancipiohabemusnihilnobis

Pagina interior facillime legitur. 2 littera 13a q, non c fuit. 6 ualde memorabile est, quod sub Gaiana scriptura alius tachygraphae sed coaeuae manus uestigia apparent: eius scilicet ipsius, nisi egregie fallor, cuius iussu noster codex mox ab amanuensi describebatur. maximam autem partem hae litterae Gaiana scriptura teguntur; ualde obscuros ductus, quorum extrema praesertim pars prorsus euanuit, ut potui, imitatus sum: eae litterae, quae certae sunt, de v. test fuerunt. 16 post 12am litteram una littera uelut a antiquitus erasa esse uidetur.

contumeliosefacerelicerealiquoquininiuria
rumcteneuimuracnediuquidemineoiure
detinenturhominessetplerumq.hocfitdi
cisgratiamuncnomentonisiscllicetexno
xalic̄·manciparentur:
Transeamusnuncadaliamdiuisionemnexhiſ
psonisquaeneq̄.inpotestatenequeinmanu
neq̄ inmancipiosuntquaedamuelintutela
suntuelincurationequaedamneutroiure
tenent’uideamusigiturquaeintutelaquae
incurationesintitaenimintellegimusdece
terisꝑsonasquaeneutroiuretenent’
acpriusdispiciamusdehisquaeintutelaſunt
ꝑmissumēitaqueparentib.liberisquoſinpo
testatesuahabenttestamentoꝑdaremaſcu
liniquidemsexusinpuberib·quec’nubtaeſint
ueteresenimuoluerunfeminasetiamsiꝑfe
ctaeaetatissintpropteranimileuitateintu
telaesseitaquesiquisfiliofiliaequaeteſtam̄
totutoremdederitetamboadpubertatepue
nerintfiliusq̄ddesinithaberettutoremfili
aueronihilominusintutelapmanettantum
enimexleg·iul̄·etpāp̄·popeiaiureliberorum
tutelaliberanturfeminaeloquimurautem

Pagina exterior paucis locis exceptis facile legitur. 24 initio nihil amplius scriptum fuit.

Exceptisuirginibusuestalibquasetiamue
teresinhonoressacerdotiliberasesseuo
lueruntitaqueetiamlegix̄īītabc̄ē nepotib·
autemneptibusquaeitademumpossumus
testestut·daresipostmortemnostraminpa
trissuipotestatemiurerecasuriñsintitaqu
esifiliusmeusmortismeaetemporeinpotesta
temeasitnepotesquosexeononpotesintex
test.meohaberetutoremqū.inpotestmea
fuerintscilicetquiamortuomeinpatrissui
potestfuturisint·

Cumtameninconpluribusaliiscausispostu
miproiamnatishabeanturetinhaccplacuitn
minuspostumisq iamnatistestamentotuto
resdaripossesimodoineac̄·sintutsibiuisno
bisnascunturinpotestnostrafianthosetiam
h̄desinstituerepossumuscumextraneosp'
tumosh̄desinstituerep̱missumn̄ sintquae
inmanuēproindeacsifiliaeitemnuruiquae
infiliamanuēproindeacneeptitutordarip

Rectissimeat·tutorsicdaripotestl titiumli
berismeistut dolic·tut dosedetsiitascriptu
sitliberismeoisueluxorim[e]aetitiustutores
torectedatusintellegiturinpersonatamen

Pagina exterior facile legitur. 23 e supra lineam a primo correctore addita est.

uxorisquaeinmanuestrecectaestēt·tuto
risoptioidē utliceateiꝑmittterequemuelitip
sèatut·sibioptarehocmodotutiaeuxorime
aetut·optionemdoquocasuliceteuxoriuelī
omnesresuelinunamforteautduasceter'
autplenaoptiodaturautangustaplenaitada
risoletutproximumaesupradiximusanqu
staitadarisolettitiaeuxorimeaed̄t·tutori'
optionemsemeldoautd̄t·bisdoquaeoptio
nesplurimuminterseodifferantnamqueple
namoptionemhabetpotestsemeletbi'et
teretsaepiustutoremoptarequaeueroan
gushabetoptionemsid̄tsemeldataeoptioa·
pliusquamsemeloptarenonpoten̄ sitatum
bisampliusquamuisoptandifacultatemno·̄
habetisuocanturautemhiquinominatim
testament tutoresdanturdatiuiquiexopti
onesumunturoptiui
Quibustestamentoquid'tut·datusnonsitiisex
legexīī·agnatisunttutorquiuocanturle
gitimisuntautemagnatiꝑuirilissexu'ꝑso
nascognationeiunctiquasiapatrecogna
tiuelutifrateroeodempatrenatusfratri'
filius neposueexeoitempatrui'etpatrui

Pagina interior facile legitur. 11 littera ab exitu 5ª B ex u a prima manu **correcta est.** 19 littera 16ª q correcturam ab ipsa prima manu passa est.

filiusetneposexeoathiquipfemininiſexur
psonascognationeconiunguntur nonſunt
agnatisedaliasnaturaliiurecognatiitaque
interauunculumetsororisfiliumnonagna
tioēsedcognatioitemamitaemateerteraefi
liusnonēmihiagnatussetcognatusetinuicē
scilicetsiceoillieodemiureconiungorquia
quinascunturpatrisn̄matrisfām̄secunt'
Sedolimquidemquantumadleg·xii·tabattinet
etiamfemineagnatoshabebanttutoresſet
postealexclaudialataequaeq·adfeminaſatti
nettutelassustulititaquemasculusquidem
inpubesfratrempuueremautpatrumhabet
tutoremfeminauerotalemhaberetutnon
pote Setadgnationisquidemiuſkap·
dimiNUtionepimiturcognationisueroiuseom
noncommutaturquiaciuilisrationeciuilia
quedamiuracorrumperepotest·naturalia
ueronon potestestautemkapdim.prioris ca
pitisp̄mutatioeaquetribusmodisaccidit nam
autmaximaekapdimidiaautminorquamqui
dammediamuocantautminimamaximaēkap
dim· cumaliquissimuletciuitatemetlib·amit
titquaeaccidit incensisquiexformacensua

Pagina interior maximam partem facile legitur. 16 NU supra lineam primo correctori debetur. 17 litterae ab exitu 9a et 8a utrum NE an NE fuerint, dici nequit.

liueniriiuuenturq; iusp —————————
(lii ——————————— exleg ———
—— ...quicontraeamlegeminurberomado
miciliumhabuerintitemfeminaequaeex
claudianoancillaefiunteorumdominor'qui
businuitisetdenuntiantibusdominiscumser
uiseorumcoierint
Minorsiuemediaēkap dimidiacumciuitasamit
titurlibertasretineretur q; acciditeicuia
quaetignijdictumfueritmini mae capitis
diminutiocumetciuitasetlibertasretinere
tursedstatushominisconmutat'quodaccidit
inhisquiadoptanturitinhisquaecoemption
faciuntetinhisquamancipiodanturquique
exmancipationemanumittunt'adeoquidem
utquotiens quisquemancipeturautmmitta
turtotienscapitaediminuanturnecsolum
maiorediminutionibusiusadgnitionis cor
rumpitursetetiamminimaetideosiexduobu
liberisalterumpateremancipaueritpostobitu
eiusneuteralteriagnationisiuretutoresse
poteritcumautemadagnatostutelaptineatn
simuladomnesp tinetsetadeostantumquip
ximogradusunt

Pagina exterior ex parte difficulter legitur. ad primos uersus prorsus legendos medicamenta a me supra Goescheniana et Bluhmiana adhibita nihil ualebant. 10 littera ab exitu 11[a] ı ex u uel simili littera correcta uidetur. 18 littera ab exitu 10[a] nullo modo λ fuit.

——— esu * * *

——— aca ———

——— IN ——— R * * ON ———

——— eNIT ——— uRBe

——— seReNd ———

* * * INuRBeRoma ———

——— ITaqueuTseRu * * * * esT ———

——— sc * NI — d * iu ———

——— SUNT ———

——— uesa ——— s ———

——— esse ———

* * similc ——— dic ——— pa ———

——— m * d ——— s ——— iud ———

——— N ———

ExeAd·legexII·TAB liBeRARumeTINpuBeRumli

BeRoRumTuTelaadpATRoNosliBeRosqueeoR'

pTINeTquaeeTIpsATuTelalegITImauocAT'NO *

——— ealegedehacTuTelaca * * *

* * * quIAppROINdeacceptaepINTeRpTATIONem

a * quesIueRBIslegIsacceptaesseTeoeNIMIpro

* * * * h * * * * * * * TesliBeRTOR liBeRTARumquesi

Pagina exterior difficillime legitur multaeque ex eis litteris quas supra descripsi incertae sunt. nimis incertas litterarum umbras reddere nolui. 17 dimidia pars huius uersus uacua fuisse uidetur.

INITESTATIDECESSISSENTIUSSERATLEXADPATRONOS
LIBEROSUEEORUMPTINERECREDIDERUNTUETE
RESUOLUISSELEGEMETIAMTUTELASADEOSPTINE
REQUIAETAGNATOSQUOSADHEREDITATEMUOCA
UITEOSDEMETTUTORESESSEIUSSERATEXEMPLO
PATRONORUM DEFIDUCIARIA
RECTAESUNTETALIAETUTELAEQUAEFIDUCIARIAE
UOCANTURIDĒQUAEIDEONOBISCOMPETUNTQUI
ALIBERUMCAPUTMANCIPATUMNOBISUELAPAREN
TEUELACOEMPTIONATOREMMISERIMUS
SETLATINARUMETLATINORUMIMPUBERUM × × ××
LANONOMNIMODOADMANUMISSORESLIBERTI
INEORUMPTINETSEDADEOSQUOR'ANTEMANU
MISSIONEMEXĪQ̄U.TUASITINBONISMEAAMEQ
DEMSOLONONETIAMATEMANUMISSALATINAFIE
RIPOTESTETBONAEIUSADMEPTINENTSETEIUS × ×
TELATIUICOMPETITNAMITALEGEIUNIACAUETUR
ITAQUESIABEOCUIUSETINBONISETEXIQUEANC
ILLAFUERITFACTASITLATINAADEUNDEMETBONA
ETTUTELAPTINET·
AGNATISETPATRONISETLIBERORUMCAPITUMM
MISSORIBUSPMISSUMĒFEMINAR'TUTELAMA
LIIINIURECEDEREPUPILLORUMAUTEMTUTELĀ·
NONESTPMISSUMCEDEREQUIANONUIDETURONE

Pagina interior ex parte difficulter legitur. 6 in fine utrum post FIDUCIARIA etiam TUT scriptum fuerit necne dici nequit. 13 trium primarum litterarum lectio incertissima est. 24 trium ultimarum litterarum lectio fere certa est; certe neque LUC neque AN scriptum fuit.

Rosacumtemporepubertatisfiniaturiſau
temcuicediturtutelacessiciusuocatoruo
caturquomortuoautkd̄ reuertituradeū·
tutoremtutelaquicessauitipsequoquequi
cessitsimortuusautkap.dī sitaccessiotute
ladiscediteтreuertituradeumquiposteū·
quicesseratsecundumgradum·ineatute
lahabueriseтquantumadagnatosꝑtinet
nihilhoctemporedecessiciatutelaquerit'
cumagnatorumtutelaeinfeminislegeclau
diasublataesintsedfiduciariosquoquequ
idamputaberuntcedendaetutelaeiusnon
haberecumipsiseonerisubieeerintq̧etn
placeatinparentetm̄ quifiliamneptemue
autproneptemalteriealegemancipiodedit
utsibiremanciparetur remancipatamq̄.
mmisitidemdicinondebetcumisetlegiti
mustutorhabeaturetnonminushuicquā
patronishonorpṗstandusest·
Ptereasc̄.mulieribusꝑmissumestinabſe
tistutorislocumaliumpeterequopetitopri
ordesinitnecestquamlongeaberitistu
torsetexcipiturneinabsentispatronilo
cumliceatlibertetutorempeterepatroni

Pagina interior facillime legitur. 1 littera prima r, non n fuit. 4 littera ab exitu 15a i in a correcta esse uidetur; sed fallax fortasse est umbrarum species.

AUTEMLOCOHABEMUSETIAMPARENTEMQUIEXEOQ
IPSESIBIREMMANCIPATAMFILIAMNEPTEMUEAUTP
NEPTEMMMLEGITIMAMTUTELAMNANCTUſESTHUI
USQUIDEMLIBERIFIDUCIARITUTORISLOCONUME
RANTURAUTEMPATRONILIBEREEADEMTUTELAMADI
PISCUNTURQUAMETPATEREORUMHABUIT
(S)× × ALIQUANDOETIAMINPATRONIABSENTISLOCUM
(SIICII×)UPTUTOREMPETEREŪUTIADHTATEMADEUNDA
IDEMSENATUSCENSUIT·ETINPSONAPUPILLIPATRO
NIFILINAMELEGEIULIADEMARITANDISORDINIBUSEI
QUAEINLEGITIMATUTELAPUPILLISITPMITTITURDOTIſ
CONSTITUENDAEGRATIAAPR·URBANOTUTOREMPE
TERESANEPATRONIFILIUSET·SIINPUBESSIT×LIB·TAE
EFFICIETTUTORQQINNULLAREAUCTORFIERIPOTEſT
CUMIPSINIHILP MISSUMSITSINETUTORISAUCTO
RITATEAGEREITEMSIQUAINTUTELALEGITIMAFURIO
SIAMUTJSITPMITTITUREISCDOTISCONſTITUENDAE
GRATIAT·UTPETEREQUIBUSCASIBUSSALBAMMANE
RETUTELAMPATRONOPATRONIQUEFILIOMANIFEſTU
EST· PTEREASENATUSCENSUITUTſITU
TORPUPILLIPULLEUESUSPECTUSATUTELAREMOTUſ
SITSIUEEXIUSTAC̄ FUERITEXCUSATUSINLOCUMEI
USALIUSTUT·DETURQUOFACTOPRIORTUTORAMITTET
TUTELAMHAECOMNIASIMILITERETROMAEETINPRO

Pagina exterior magnam partem difficulter legitur. 2 octo primae litterae incertissimae sunt. 7 initio pro () eb litterae spatio (et umbris?) satisfaciant. 7 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 8 pro () spatio magis quam incertissimis litterarum umbris MITTIT lectio conuenire uidetur. 13 in fine aut SIT·LIB·TAE aut SITILIB·TAE aut SITTLIB·TAE scriptum erat. 14 litterae 14a et 15a merae coniecturae debentur.

UINCIISOBSERUANTURSCILICETETINPUINCIISAP
SIDEPPROUINCIAEIURPC——————
OLIMCUMLEGISACTIONESINUSUERANTETIAMEXILLA
CTUT·DABATURSIINTERTUTOREETMULIEREMPUPIL
LUMQELEGEMAGENDUMERATNQUIAIPSETUT——
INRESUAAUCTOREENONPOTERATALIUSDABAT'QUO
AUCTORELEGISLEGISACTIORAGERETURQUIDICEBAT'
PRAETORIUSTUTELAEQUIAAUTPR·URBANODAT'RET
POSTSUBLATASLEGISACTIONESQUIDAMPUTANTHA
NCSPECIEMDANDITUTINUSUEE DESISSEALI———
PLACERATIHUNCINUx UEESILEGITIMOIUDICIOAGAT'
SICUINULLUSOMNINOTUT SITEIDATURINURBERO
MAEXLEGATILIAAPTOREUBANOETMAIOREPARTETRI
BUNORPL·QUIATILIANUSTUTORUOCATURINPROUINCI
ISUAPSIDIBUSPROUINCILARUMLEGEIULIAETTITIAETI
DEOSICUITTUTORSUBCONDICIONEAUTEXDIECERTODA
TUSSITQUAMDIUCONDICIOAUTDIESPENDETTUTDARI
POTESTITEMSIPUREDATUSFUERITQUAMDIUNEMOH
EXISTATTAMDIUEXISLEGIBUSTUT·PETENDUSE QUI
DESINITUT·EEP'TEAQALIQUISEXTESTAMENTOTUT·EE
COEPERITABHOSTIBQQTUT·CAPTOEXHIISLEGIBUSTU
T·PETIDEBETQUIDESINITTUT·EESIISQUICAPTUSE IN
CIUITATEMREUERSUSFUERITNAMREUERSUSRECI
PITTUTELAMIUREPOSTLIMINI

IIII.

Pagina exterior difficillime legitur. 2 ultima uersus pars scriptura uacat. 5 litteram 4am u fuisse ueri non est simile. 5 in fine post TUT fortasse ELAE scriptum fuit. 10 in fine Goeschen ..E·CAIIIA··| legit, ex quo hanc fortasse speciem describere poteram: DESISSE ALI(IA··) 14 litterae 5a et 6a RP ex PL correctae esse uidentur. 18 in fine post h fortasse ER litterae etiam extiterunt.

EXISAPPARETQ·SINTSPECIESINI[...]UTELAR'SIŮQUERA
MUSINQUODGENERAHAECSPECIESDEDUCANTURLŌ
GAERITDISPUTATIONDEEAREUALDEUETERDUBITA
BERUNTNOSQUIDILIGENTIUSHUNCTRACTATUMEX
SECUTISUMUSETINEDICTIINTERP̀TATIONEETINHIS
LIBRISQUOSEXQUINTOMUCIOFECIMUSHOCTOTUM
TANTISPERSUFFICITADMONUISSE QUODQUIDAM
Q̇NQ.GENERAĒĒDIXERUNTUTQUINTUSMUCIUSALI
TRIAUTSERUIUSSULPICIUSALIDUOUTLABEOALITOTQE
NERAESSECREDIDERUNTQUODETIAMSPECIESES
SENTSEDINPUUERESQUIDEMINTUTELAESSEOMNI
UMCIUITATIUMIURECONTINGITQUIAIDNATURALI
RATIONECONUENIENSĒ UTISQUIP FECTEAETATIS
N̄ SITALTERIUSTUTELAREGATURNECFEREULLACI
UITASEST· INQUAN̄LICETPARENTIBUSLIBERISSU
ISINPUBERIBUSCO·ST·TUT·DAREQ UISUTSUPRADI
XIMUSSOLICR̄·UIDEANTURTANTLIBEROSSUOSIN
POTESTATEHABEREFEMINASUEROPFECTAEAETA
TISINTUTELAĒĒ·FERENULLAP̀ TIOSARATIOSUASIS
SEUIDETURNAMQUEUULGOCREDITURQUIALEUITA
TEANIMIPLERUMQUEDECIPIUNTETAECUMERAT
EASTUT·AUCTORITATEREGIMAGISHISPECIOSAUIDE
TURQ UERAMULIERESENQUEPERFECTEAETATIS
SUNTIPSISIBINEGOTIATRACTANTETINQUIBUSDAM

Pagina interior facillime legitur. 7 littera 27a e fortasse correcturam passa est. 21 littera ab exitu 12a T, non T' fuit. 22 littera ab exitu 6a correcturam passa est.

CAUSISDICIGRATIATUTELEINTERPONITAUT SUAMRE
PEETIAMINUITUSAUCTORFIERIAPR̄ COGITURUNDE
CUMTUT· NULLUMEXTULEIUDICIUMMULIERIDATU·
ADUBIPUPILLORUMPŪP UENEGOTIATUT· TRACTANSEI
POSTPUBERTATEMTUTELEIUDICIRATIONEMREDDUNT
SANEPATRONOR'ETPARENTUMLEGITIMAETUTELAE
UIMALIQUAMHABEREINTELLEGUNT'EOQUODHINEQ·
ATTEST·FACIENDUMNEQUEADR̄MANCIPIALIENANDAS
NEQ· ADOBLIGATIONESSUSCIPIENDASAUCTORESFIE
RICOGUNTURPTERQ SIMAGNACAUSAALIENANDAR'
RER'MANCIPIOOBLIGATIONISQUAESUSCIPIENDAE
INTERUENIANTEAQ̄OMNIAIPSORUMCAUSACONSTI
TUTASUNTUTQAADEOSINTESTARUMMORTUARUM
HEREDITATESPTINETNEQUEPTESTAMENTUMEXCLU
DANTURABHDITATENEQUEALIENATISPTIOSIORIBUS
REBUSSUSCEPTOQUAEREALIENOMINUSLOCOPLERA
DEOSHTAS||||UENIATAPUTPEREGRINOSNONSIMILIT
UTAPUTNOSINTUTELASFEMINESETTAMENPLERUM
QUEQUASIINTUTELASUNTUIHAECCELEXBYTINORŪ
SIQUITMUL. HAT·MARIT·AUTĒĒ·IUUETAUTFILIUSEIUS
PUBEREM· TUTELAUTEMLIBERANTURINGENUAEQ
DEMTRIUMLIBEROR'UEEIUSLEGITIMATUTUMSINT
NAMETCETEREQUAEALTERIUSGENERISTUT·HABEANT
UELUTATILIANOSAUTFIDUCIARIOSTRIUMLIBEROR'

Pagina interior facillime legitur. 17 in fenestra post 8am litteram hiante p fuisse potest. 18 littera 18a ex c uel e correcta est.

iuretur·liberanturpestautempluribusmodi[r]
libertinaalteriusgenerishaberevelutisiafem[i]
namanumissasittuncenimeleatiliapeterede
bettut velinprovinciaettitianinpatronaetut (superscript: i, a, c)
ee nonpotest
temsimasculomanumissaetauctoreeocoem
ptionemfeceritdeinderemancipataetmanu
missasitpatronumquidemhaberetutorem
desinitincipitautemhabereeumtutorema quo
manumissaestquifiduciariusdicit' itemi[n]patro
(n×××s c ××× c×××× ia sinadoptionesededitdebet lib
ta——————titiatut peteresimiliterexisde
legibuspeteredebettut·bustasipatronusdecer
seritnecullumvirilissexusliberoruminfami
liare(cipiti)
Masculi——————puberesessecoeperittut libe
rantur p——————————sabinusquidemetcassiu
ceteriquenostripceptoreseumessepuTANT××nt
qhabitucorporispubertatemostenditidee[um]
quigenerarepotestsedinhisquipubescere n
possuntqualessspadoneseamaetatemee·spe
ctandamcuiusaetatispuberesfiuntseddiuer
saescolaeauctoresannisputantpubertatemes[x]
timandamidesteumpuberemeeeexistimant×

Pagina exterior difficile legitur. 4 litteram 22am l fuisse ueri minus est simile. 5 reliqua uersus pars uacua uidetur. 11 pro () uelut nuseiusquefiliu lectio non male quadrare ad umbras uisa est. 11 m litterula supra 16am ab exitu litteram ab ipsa prima manu addita uidetur. 11 in fine aut nihil aut i etiam extitit. 12 incertae post 2am litteram umbrae uelut ad eleqtitiaet, non ad eleqatiliau lectionem quadrare uidentur. 16 post 7am litteram uelut autemc scriptum fuisse potest. 17 umbrae, quae post 7am litteram apparent, ad uberemautem lectionem apte quadrant.

In pagina exteriore nihil nisi incertissimae litterarum umbrae supersunt; itaque ne fortissimis quidem medicamentis adhibitis umquam quidquam legi poterit.

aetatempuenereetinquaressuastueriposſitn
cutiaputperegrinasgentescustodirisuperiuſ
indicauimusexisdemcausisetinpuinciisapſidi
busearumcuratordariuolunt
Netamenetpupillorumeteorʼqincurationeſ·
negotiaatutoribuscuratoribusqueconſumā
turautdeminuanturcuratpp̄·utettut·cureo
naominesatisdentsethocnonestppetuumnā·
ettutorestdatisatisdarenoncoguntur quia
fideseorumetdiligentiaabipsotēpprobataēet
curatoresatquosnonnelegecuratoroptinetſet
uelaconsuleuaptoreūapsideprouinciae
turplerumquenoncoguntursatisdareſcix
cetqasatishon … unt

Pagina interior non difficulter legitur. 9 littera 10a ṫ fortasse fuit. 11 in fine nihil amplius scriptum fuit. 14 spatium fenestrae post 13am litteram hiantis ad **estielec** litteras capessendas sufficit; spatium fenestrae ante 3am ab exitu litteram hiantis ad **is** litteras capessendas sufficit. reliqua paginae pars scriptura uacat.

EXPOSUIMUSMODOUIDEAMUSDEREBUSQUEUEL
INNOSTROPATRIMONIOSUNTUEXTRANOSTRUMPA
TRIMONIUMHAUENT SUMMAITAQ·RERUMDIUISIO
INDUOSARTICULOSDIDUCITURNALIAES DIUINIIU
RISALIAEHUMANIDIUINIIURISSUNTŪ UTIRESAC × ×
ETRELIGIOSAESACRES̄·QUEDIISSUPERISCONSECRA
TAESUNTRELIGIOSAEQUAEDIISMANIBUSRELICTAE
SUNT·
SEDSACRUMQUIDEMHOCSOLUMEXISTIMATURQ!!
AUCTORITATEP R CONSEC × × ×UMĒUELUTILEGE
EARELATAASC̄ FACTORELIGIOSUMUERONOSTRAUO
LUNTATEFACIMUSMORTUUMINFERENTESINLOC'
NOSTRUMSIMEIUSMORTUIFUNUSATNOSPTINE
ATSETINPUINCIALISOLOPLACETPLERISQSOLUMRE
LIGIOSUMNONFIERIQ̄ INEOSOLODOMINIUMP R·
ĒŪ·CAES·NOSAUTEMP'SESSIONEMTANTUMUELU
SUMFRUCTUMHABEREUIDEMURUTIQUETAMĒ
ETIAMSINONSITRELIGIOSUSPREL ... IOSOHAUETUR
ITEMQUODINPUINCISNONEXAUCTORITATEPR̄·CO
SECRATUMĒ·PROPRIESACARUMN[ESTTM PRA]
CROHABETURSANCTAEQQ QUE R ŪUTMURIETPOR
TAEQUODAMMODODIUINIIURIS × × TQ(AUTEM × ×)
UINIIURIEĒ·IDNULLIUSINBONISĒIDŮ Q HUMANI

Pagina interior magnam partem non difficulter legitur. 4 littera 15a aut T aut T' fuit. 19 spatium fenestrae, quae post 27am litteram hiat, ad 10 litteras capessendas sufficit. 21 pro [ ] Goeschen: CS × × × × × ICRIII| 23 spatium post 24am litteram UN litteris apte expleatur. 24 litteram 9am s fuisse probabile non est.

———
———
———
———
———
———
——— DE × × × ×
——— M ———
———
———
———
UEDOMINOHAEAUTEMQHUMANIIURISSUNT × × ×
BLICISAUTPRIUATAEQUAEPUBLICAESNULL × × × × ×
DENTURINBONISEE IPSIUSENIMUNIUERSITA × × ×
× SS × × R × DUNTPRIUATAESQUAESINGULORU × × ×
——— QUAEDAMPTEREAR CORPORALES
QUAEDAMINCORPORALESHAEQTANGIP'SUNTUUT
FUNDUSHOMOUESTISAURUMARGENTUMETDEN
QUEALIAERIN MERAUILESINCORPORAL × × × Q × ×
TANGINONP'SUNTQUALIASUNTEAQUAEIURECON
STUNTSICUTHDITASUSUSFRUCTUSOBLIGATIONES
QUOQ MCONTRACTAENECADREMP TINENTETFRU
CTUSQUIEXFUNDOPCIPIUNT × × × CORPORALES × × × ×
ETQUODEXALIQUAOBLIGATIONE × × B·DEB ———

Pagina exterior difficillime legitur. 19 spatium fenestrae, quae post 11am litteram hiat, ad u (non ad NU) capessendum sufficit. 22 littera ab exitu 6a aut T aut T' fuit. 23 spatium post 22am litteram sufficit ad RES litteras capessendas.

plerumq corpo———————fundushomopecu
nianamipsumiussuccessionisetipsumiu×u××
difruendietipsumiusobligationisincorpora
leesteodemnumerosuntiurap̄diorumurba
norumetrusticor———————
———————altiustollend———————
[iu ii a con aut]
nidulumini busuiciniiedes ××× nonextollen
dineluminibusuiciniofficiatur
Jtemfluminumetstilicidiorumidemiusut××
[r c]
(I×III)N———————a××am———————
———————————————
[iu to]
———————————s—————ms———
[d]
———————nuiusaqducendae—————
[c o]
———————————————ser××umesupe—
[r]
piores———————————————necmcipi
mancipis—————s———————————
itemaedesiniталicosolo——————————
(cca)———n×s———————————————
———————————————
———spdiorumurbanorumnecmancipi—————
Jtemstipendiariapdiaettributariaumancipi
suntsedqdiximus—————os—————
mancipiee n———————————————
———————————————

Pagina exterior difficillime legitur. 7 nullo modo a **dine** incohabat. 7 uersus exitus ualde incertus est. 8 uersus exitus scriptura uacat. 16 spatium post 8am litteram **unt** litteris uix recte expleatur.

STATIMUTNATASMANCIPIEE PUTANT NERUAUEROET
pculusetceteridiuersaescolaeauctornonali
tereamancipiee putantq sidomitasetsi ppter
minimiamferitatemdomarinpsunttuncui
derimancipiee incipereca de amaetatempue
nerintquiadomarisolent ferae bestiaenec
mancipisuntuuturssileonesitemeaanimali
aquaefereuestiar numerosuntuuelefanti
etcamelietideoadremnptinetq haecanimali
aetiamcollodorsouedomariso … n … n amn …
qdeorumanimaliumillotemporefuitque …
stitueBaturquasdampresmancipieequafdam
nonmancipisitemfereomniaquaeincorpo
raliasnecmancipisuntexceptisseruitutiBus
pdiorumrusticorumnameasmancipiee …
statquamuissintexnumeroreruminCorpo
ralium. MAgnaautemdiffere
tiaest mancipiret nec mancipi namrenec
mancipiipsatraditioneplenoiurealteriusfi
untsimcorporalessuntetoBidrecipiunttra
ditionemitaquesitiBiuestemuelaurumuar
gentumtradiderouueexuenditionisiusiue
exdonationissiuequauisaliaexcstatimtua
fitearsimodoegoeiusdominussim …

Pagina interior difficulter legitur. 5 lectio admodum incerta est. 6 spatium post 22am litteram ET uel similibus litteris perbene expleatur. 22 littera 16a non r fuisse uidetur.

CAUSAS̄ P UINCIALIPRAEDIAQUORUMALIASTIPEN
DIARIAALIATRIBUTARIAUOCAMUS
STIPENDIARIASEAQUAEINHISPUINCISSUNTQ̄ P PRI
AEPIREEINTELLEGUNTURTRIBUTARIAS EAQUAEIN
HISPUINCIISSUNTQUAEPPROPRIAECAESISEECRE
DUNTUR MANCIPIUEROPSQUAEPMAN
CIPATIONEMADALIUMTRANSFERUNT'UNDEETIĀ
MANCIPIRSUNTDICTAEQUODAUTEMUALETMANCI
PATIOQUIDEMQUEMADMODUMFIATSUPERIORE
COMMENTARIOTRADIDIMUS
INIURECESSIOAUTEMHOCMODOFITAPUTMAG^gMPO
PULIROMANIŪPR̄·ŪAPR̄·P̀SIDEMPUINCIAEISCUI
RESINIURECEDIT'REMTENENSITADICIT
HUNCEGOHOMINEMEXIQ̄MEUMEEAIODEINDEP'
QUAMHICUINDICA(UE)————ROGATEUMQUICE
DITANCONTRAUINDICETQUONEGANTTEAUTTACEN
TETUNCEIQUIUINDICAUERITEAMREMADDICITITQ
LEGISACTIOUOCATURHOCFIERIPOTESTETIAMINPRO
UINCIISAPUTP̀SIDESEARUMPLERUMQ̄TAMENET
FERESEMPMANCIPATIONIBUSUTIMURQUODENIM
IPSIPNOSP̀SENTIBUSAMICISAGEREP'SUMUSHOC
N ꝑE NECESSECUMMAIOREDIFFICULTATEAPUT
PRAUTAPUTPRAESIDEMPROUINCIAEAGEREQSINE
QUEMANCIPATANEQUEINIURECESSASITRMANCIPI

Pagina interior non difficulter legitur. 7 in fine nihil amplius scriptum fuit.

mpleNλp'sessiocóNcessλ

exformulλquλmquλm

× ×pcucileiλN

fructusNλ

]Temλdbucin

×NeNd

×λ

isλlcc

NONFUISSENT

In pagina exteriore, quae ne nouis remediis adhibitis prorsus pessumdetur ualde uerendum est, praeter nimis incertas umbras nihil nisi has litteras dignoscere potui. 10 littera ab exitu 7a non uidetur l fuisse; sed totius uersus lectio incertissima est.

Sϲassdiclaccqdiii ——————————
muniϲxmendos ——————————
equonomine ——————————
ϲaicsdicipuoepiis ——————————
ereuiicn(c××l) —————————— a
pdium(ini) ——————————
demullaliberaciuitas ——————————
nendisumus× × ×duo ——————————
ee p uincialissolinexumnone ——————————
significationemsolumnali(tiaiiimancipic××)pro
uincialenecmancipiealitenimueterilinguaa
sius(q×l×pc×s×××u××m×cc)dciibemancipa —
Incorporalestraditionemnonrecipemanife
stumesediurapdiorumurbanoruminiure
dipossuntrusticorumueroetiammancipari
p'suntuf·iniurecessionemtantumrecipitna
dominusproprietatisaliufiniurecederef
utilleusumfructumhabeatetipsenudampro
prietat(em××l×uiiiip)seusufructuariusiniu
recedendodominoppaetatisufructumeffi
citutasediscedatetconuertat'inpropaetate
aliueroiniurecedendodominusiussumre
tineturcredit'enimeacessionenihilagisedhaec
scilicetinitalicispdiisitasqaetipsapdiamcipation

Paginae exterioris pars superior propter nimium scripturae pallorem difficillime legitur. 5 ultima uersus littera incerta est; siglam tamen super eam extitisse ueri est simillimum. 7 litterae 14a 15a 16a 17a 18a 19a 20a incertissimae sunt. 9 in fine erecipitenimnexus nullo modo scriptum erat. uersus exitum Goeschen sic legit: piaiolc×××oaii×c××××. sed ipse postea expunxit. 12 ipse Goeschen uersus initium alio tempore sic legit: sius ipiarasc×ici×××ocmcio×ai 12 ultima uersus pars scriptura uacat.

ETINIURECESSIONEMRECIPIUNTALIOQUININPUIN
CIALIB·P̄DISSIUEQUSŪF·SIUEIUSEUNDIAGENDIAQ
UEDUCENDIŪALTIUSTOLLENDIAEDESAUTNONTOLLĒ
DINELUMINIB·UICINIOFFICIATURCETERAQUESIMI·
LIAIURACONSTITUEREUELITPACTIONIB·ETSIPULATIO
NIB·IDEFFICEREPOTESTQUIANEIPSAQUIDEMP̄DIAM̄
CIPATIONEMAUTIURECESSIONEMRECIPIUNT·ETCUM
ŪF·ETHOMINĒMETCETERORUMANIMALIUMCONSTI
TUIP·SITINTELLEGEREDEBEMUSHONORUMŪF·ETIĀ
INPUINCIISPINIURECESSIONEMCONSTITUIP·SE·Q̄ĀT·
DIXIMUSŪF·INIURECESSIONEMTANTUMRECIPERE
N̄Ē·TEMEREDICTUMQ̄IISETIAMPMANCIPATIONEM
CONSTITUIP·SITEOQ̄INMANCIPANDAPROPRIAETA
TEDETRAHIPOTESTNONENIMIPSEŪFMANCIPATUR
SEDC·INMANCIPANDAPROPRIAETATEDEDUCAT·EO
FITUTAPUTUTALIUMUSUSFRUCTUSAPUTALIUMPRO
PRIAETASSIT:—

H̄TASQUOQUEINIURECESSIONEMTANTUMRECIPIT
P̄SIISATQUEMABINTESTATOLEGITIMOIUREP̄TINET
H̄INIUREEAMALIANTEADITIONEMCEDATIDĒANTE
Q̄ERESEXTITERITP̄INDEFITHERESISCUIINIURECES
SERITACSIIPSEP̄LEG·ADHEREDEMUOCATUSESSETP·T
OBLIGATIONEMUEROSICĒĒERITNIHILOMINUSIPSE

Pagina interior facillime legitur. 8 u litterula super 10am litteram a prima manu addita est.

herespmanetetobidacreditorib·tenebiturde
bitaueropereunteoq̄m̊deuitoresħtarilucrū·
faciuntcorporaůeiusħpindetranseuntade
umcuicessaēħtasacsieisingulainiureceſſai
fuissenttestamentoautemscriptusherante
aditamquidemħteminiurecedendoeamali
nihilagiposteauerogadieritsicedateaaccidit
quaeproximaediximusdeeoadquemabintesta
tolegitimoiureꝑtinethsipostobligationem
iurecedatidemetdenecessarisħdibusdiuer
sescoleauctorexistimantq̄nihiluideturin
terēē·utrumadeundoħtemstatemfiatherer
aninuitusexistantqqualesitsuolocoappare
uit'sednostrip̊ceptorꝑputantnihilagerene
cessariumħdemcuminiurecedatħtemobli
gationesquoquomodocontractaenihileor'
recipiuntnamquodmihiabaliquodebeturid
siuelimtibidebereinulloeorummodoquibuſ
rescorporalesadaliumtransferunturidef
ficerep'sum'sedopusēutiuuentemetuabeo
stipulerisquaereseffícit·utameliberetureт
incipiattibiteneriquedicit'nouatioobligatio
nissinehacueronouationenonpoteritt uono
mineageresededebesexpsonamequasicognitor

Pagina interior facillime legitur. 4 ultima littera aut ī aut т aut (etsi hoc minus ueri simile sit) e uel c fuisse uidetur. 6 et 9 in fine nihil amplius scriptum erat.

autpcuratio..meusexperiri·
Sequiturutadmoneamusaputperegrinosqui
demunumeēdominiumn̈autdominusquisque
eautdominusnonintellegiturq̊iureetiampr
olimutebat'autenimexiq̄unusquisq̄dominus
eratautnonintellegebaturdominussetp'tea
diuisionemaccepitdominiumutaliusp'sitee
exiqdominusaliusinbonishaberensitibire̅
mancipineq̄·mancipauerenoneqiniureceſſero
settantumtradideroinbonisquidemtuiseaR
efficit'·exiq· ueromeapmanebitdonectueam
p'sidendousucapiasemelenimimpletausucapi
oneproindeplenoiureincipi..de̅ etinbonis
etexiq tuaresee̅·acsieamancipatauelinIurecer
samobiliumquidemrerumannocompletur
fundiueroetaediumbiennioetitaleg xiitab
cautumest
Ceterarumetiamear' rerumusucapionobisco̅
petitqn̄adominonobistraditaefuerintſiuema
cipisintaeressiuen'mancipisimodoeabonafi
deacceperimuscumcrederemuseumquitra
deretdominumee̅·q.ideoreceptumuideturne
rerumdominiadiutiusinincertoeēntc'suffi
ceretdominoadinq̄rendamremſuamannia

Pagina exterior praeter pallidos uersuum 1—10 exitus facile legitur. 21 in fine nihil amplius scriptum erat.

BienniSpatiumq·tempuSadūcp'ssessoritribu
tumest·
SetaliquandoetiamsimaximeQuisbonafideali
enamremposssideatnontamenill·ūc·pceditū
uisiquiremfurtiuamautuip'sessamp'sideat'
nfurtiuamlexxīītabulap'usucapiphibetuip'
sessamlexiuliaetplautiaitemprouincialiap
diausucapionr̄ecipiuntresmulierisqueina
gnatorumtutelaerantrmancipiūcnpoteran
praeterqSiabipsatutoretraditaessentid … ale
gemxīītab … itemliberoshominesetreſacraſ
etreligiosasūcnonpossemanifestumeqerqo
uulgodiciturfurtiuarumrerumetuiposseſ
sarumūcplegexīītab·phibitamee·noneoper
tinetutn … f … puim … detūc … ſſit
nambuicalirationeūc·noncompetitquiaſcili
cetmalafidep'sidetsednecullusaliusqqabeo
bf·emeritūciushabeatundeinrebusmouili
busnfacilep …
petatqquialienamremuendiditettradiditfur
tumcommittitidemqaccidit etiamsiexali … c
tradatursettmhocaliquandoalitersehabetn
sihremdefunctocommodatamautlocatamu·
aputeundempositamexistimanseameehere

Pagina exterior non facile legitur. litterae maiusculae in uu. 1 et 3, quae in codice Veronensi et altiores et graciliores sunt, accuratius reddi propter typographum non poterant. 5 prima littera u, non ū fuisse uidetur. 10 littera 16a a, non ā aut a· fuit. 15 in prima fenestra fortasse eipse fuit, in altera urquiue uel fortasse potius urquiq, in tertia p'si, in ultima po̅ 19 in fenestra rocedituтвfpossessoriucco extitisse ueri non est dissimile, eae tamen, quae in fenestrae margine supersunt, ductuum umbrae nimis incertae sunt, quam quae supra reddi possint. 24 in fenestra, quae paenultimo loco hiat, a fuisse potest.

DITARIAMUENDIDERITAUTDONAUERITFURTUM NONCOMMITTIT ITEMSIISATQUEMANCILLAEUF̄· P TINETPARTUMETSUUMēēCREDENSUENDIDERITAUT DONAUERIT FURTUMNONCOMMITTITURTUMEN̄I SINEAFFECTUFURANDINONCOMMITTITURALIISQ̊Q MODISACCIDEREPOT·UTQUISSINEUITIOFURTIREM ALIENADALIQUEMTRANSFERAT·ETEFFICIATUTAP'SEI SOREUSUCAPIATURFUNDIQ̊Q· ALIENI· POTESTALIQUIS INEUMPOSSESSIONEMNAMCISCIQUAEUEXNEGLE GENTIADOMINIUACETŪQDOMINUSSINESUCCESSO REDECESSERITŪLONGOTEMPOREAFUERITNSIADA LIUMBONAFIDEACCIPIENTEMTRANSTULERITPOTE RITUSUCAPEREP'SESSORETQUAMUISIPSEQUIUA CANTEMPOSSESSIONEMNACTUSEINTELLEGATALI ENUMēēF::N'** ********INIHILOMM*I****CIS***O:I ADUSUCAPIONEMNOCETURINPROPATASITEORUM ·SE**ENTIAQUIPUTAUERINTFURTIFUNDUMFIERI PO**E:

RU::SUSEXCONTRARIOACCIDITUTQUISCIATALIENAM RE::SEP'SIDEREŪCŪŪSIREMHEREDITARIAMCUIUS P::SSESSIONEMH̄ ESNONDUMNACTUSĒ ALIQUIS POSIDERITNAMEICONCESSUMCAPESIMODOEAR ESTQ̄ RECIPITŪC Q̄ SPECIESPOSSESSIONISETŪC·P H̄DEUACATURETINTANTUMHAECŪCCONCESSAEST

Pagina interior praeter u. 15 facile legitur. 3 litterae 12ª et 13ª ET, non ĒT̄ aut ET· fuerunt. 9 littera 5ª M lineola expuncta uidetur. 15 pro () Bluhme: *UM:: *INIHIL ::OID**OSSES*ORI| ceterum numerum litterarum deperditarum, quas Goeschen asteriscis notauit, incertum esse ipse Goeschen adseuerauit, qui et ipse pro *I****CIS de *IRMPCIS cogitauerat, postea tamen tres illas litteras expunxit. 17 litterae 3ª 4ª NT, 18 litterae 3ª 4ª SS, 19 littera 3ª R fuisse possunt. 21 in fenestra post 1am litteram O fuisse potest.

Utetresq̄solocontinenturannousucapiant'
quareautemetiamhoccasusolirerumannua
constitutasituc̄·illaratioē·quodolimrerum
h̄ditariar possessionesutipsaeh̄tesusucapi
credebant'scilicetannolexenimxīī tab·ſoliq̇
demresbienniousucapiiussitceterasueroā̄
noergoh̄tasinceterisrebusuidebatureēꝗſo
līnonēꝗ neq·corporalisēq̄uisp'teacreditum
sitipsashereditatesusucapinonp'setamenino
mnibusrebushereditariisetiamquaesolotene
'anturannuaūc̄ remansitquareautemomni
notaminꝑb apossessioetusucapioconcessa
sitillaratioē ꝗuoluerunteteresmaturiur
h̄tesadiṗiutessentquisacrafacerentquorū
illistemporibussummaobſeruatiofuitutet
creditorꝛhaberentaquosuumconsequeren
turhaecautemspeciesp'sessioniseturſucapio
nisetiamlucratiuauocat'ꝑnsciensquisquerē
alienamlucrifacit·
Sedhoctemporeetiamnē·lucratiuanexhaucto
ritatemhadrianisenatusconsultumfactumest
uttalesusucapionemreuocarenturetideopo
testh̄sabeoquiremusucepith̄tempetendop·
indeeamremconseqatq̄·siusucaptanēet·et

Pagina interior facillime legitur. 6 littera 6a s ex c a prima manu correcta est. 20 prima littera in codice ipso paulo altior est.

Necessariotamenheredeextantenipsoiure
ph̄deusucapipotest·
AthucetiamexaliiscauSissciensquisqueremA
lienusucapitNamquiremalicuifiduciaecau
samancipiodederit ū iniurecesseritsieand.
ipsepossederitpotestusucapereannoscilicet
solisisitquespeciesusucapionisdicit'usurece
ptioquia:dq̧aliquandohabuimusrecipim'purſu
capionems'c'fiduc:acontrahit'āc'creditore
pignorisiureāc'amicoq̧tutiusnostrerapeu
essentsiquidemc'amicocontractasitfiducia
saneomnim̊conpetitususreceptiosiůc'cre
ditoresolutaquidempecuniaomnim̊7petitno̅
dum̊soluitaitademumcompetitsineq 7duxe
riteamremacreditoredeuitorneq̄p̀carioro
gaueriteamrempossiderelicereq̊casulu
cratiuaususcapioconpetit·
Itemsiremobligatamsibipopuluſuendideritė
amq̄ dominuspossideritconcessaēuſusrece
ptiosedhoccasupprediumuienniousurecipit'et
h'estq̧uolgodicit'exp̀diat'apossessionemuſure
cipinamquimercat'apopulopraediatorappellat
acciditaliquandoutquidominussitalienande
reipotestatemN̄habeatetquidominuſnonſit

Pagina exterior facillime legitur. 14 punctum supra 9am litteram primae manui deberi uidetur. 18 littera 24a o ex u a prima manu correcta est.

× ××enarep'sitndotaleṗdiummaritusinuitamu)
lie × × p leg iul·prohibeturalienaresquisipr(iur
× ×tuelmancipatumeidotiscausaueliniurecer(ru
uelusucaptumq·q̇demiusutrumaditalicatantu·
ṗ× iaanetiamadprouincialiaptineatdubitatur
exdiuersoagnatusfuriosicuratorremfurio
sialienarepotestexlegexiitab·itempcurator(ic
c×ps×r×otciscris××d×ēitemcreditor pignusex
pactionequiseiuseaʀesnonsitsedhocfor(itan
ideouideaturfieriquoluntatedebitorisintel
legit'pignusalienariquiolimpactusestutlice
retcreditoripignusuenderesipecunianon
soluat' Ergoexhisquediximusad
paretquaedamnaturali···urealienariqualias
eaq traditionealienanturquedamciuilina
mancipationisetiniurecessionisetusucapionir
iusproprium(eciuiumrom)
Nectameneatantumquetraditionenostraf(iunt)
naturalinobisrationeadquiruntursedetiam(ū)
occupandoideop×scpisicrimusquianteanulli
usessentqualiaōmniaqueterramariquecaelo
capiuntitaqsiceerauestiamautuolucrema(utpir)
(cemccpqsia————capturn×oc)————
s(us————quenostrumeei)ntelleg(itur)

Pagina exterior difficillime legitur. 7 ultima littera d non uidetur fuisse. 8 init. codicis ductus cum nulla earum coniecturarum, quae adhuc a uiris doctis in medium prolatae sunt, consociari possunt. pro quinta littera r possis etiam de χ cogitare. Goeschen uersus initium uix recte sic fere legerat: ××p×cRci×××××ucRISCA××× . 8 pro 21a ab exitu littera etiam de c̄ uel m̄ cogitari potest. 23 pro ccpqsia in schedis Goescheni primum fuerat s×posiai, deinde ceperimu

DONECNOSTRACUSTODIACOERCEAT'CUMUEROCUSTO
DIAMNOSTRAMEUASERITETINNATURALEMSELIBER
TATEMPERCEPERITRURSUSOCCUPANTISFITꝗNO
STRAĒĒDESINITNATURALEMAUTEMLIBERTATEMRE
CIPEREUIDETURCUMAUTOCULOSNOSTROSEUAſERIT
AUTLICETANCONSPECTUSITNOSTRODIFFICILISTM̄·IN
REIꝑSECUTIOSITINISAUTEMANIMALIBUSQUEEXCŌ
SUETUDINEABIREETREDIRESOLENT·UUTICOLUMBIſ
ETAPIB·ITEMCERUISQUIINSILUASIREETREDIRESO
LENTTALEMHABEMUSREGULAMTRADITAMUTSIRE
UERTENDIANIMUMHABEREDESIERINTETIAMNO
STRAĒĒ·DESINANTETFIANTOCCUPATIUMREUERTĒ
DIAUTEMANIMUMUIDENT'DESINEREHABERECŪ·
REUERTENDICONSUETUDINEMDESIERUERINT:
EAQ̊Q·QUAEEXHOSTIBUSCAPIUNTURNATURALIRA
TIONENOSTRAFIUNTSEDETIDꝗ PALLUUIONEMNO
BISADICITUREODEMIURENOSTRUMFITꝑALLUUIO
NEMAUTEMITAUIDETURADICIꝗITAPAULATIMFLU
MENAGRONOSTRODICITUTAESTIMARENONPOSSIM'
QUANTUMQUOQUOMOMENTOTEMPORISADICIAT'
HOCĒ· ꝗUUOLGODICIT'ꝑADLUUIONEMIDADICIUIDE
RIQUODITAPAULATIMADICIT'UTOCULOSNOSTROSFAL
LATITAQ̄·SIFLUMENPARTEMALIQEXTUOP̀DIOR̄CIDE
RITETADMEUMP̀DIUMꝑTULERITHAECPARSTUAMA

Pagina interior, etsi pallidior sit scriptura, facile legitur.

NETADSIINMEDIOFLUMINEINSULANATARITHAEC
EORUMOMNIUMCOMMUNEĒQUIABUTRAQ̄·PAR
TEFLUMINISP̄PERIPAMP̀DIAP'SIDENT'SIUERON·
SITINMEDIOFLUMINEADEOSP̄TINETQUIABEAPAR
TEQUAEPROXUMAEIUXTARIPAMP̀DIAHABENTP̀
TEREAIDQ̄INSOLONOSTROABALIQUOAEDIFICATŪ·
Ē QUIILLESUONOMINEEDIFICABERITIURENATU
RALINOSTRUMFITQ̄SUPERFICIESSOLOCEDITUR
MULTOQUEMAGISIDACCIDITETINPLANTAQUAMQR
INSOLONOSTROPOSUERITSIMODORADICIBUSTER
RAMCOMPLEXAFUERITIDEMCONTINGITETINP̄M̄
TOQUODINSOLONOSTROABALIQUOSATUMFUERIT
SEDSIABEOPETAMUSFRUCTUMŪAEDIFICIUMETIN
PENSASINAEDIFICIUMŪINSEMINARIAŪINSEM̄TĒ
FACTASEISOLUERENOLIMUSPOTERITNOSP̄EXCEPTI
ONEMDOLIMALIREPELLEREUTIQUESIBONAEFIDEI
POSSESSORFUERITEADEMRATIONEP̄BATUMĒ·Q̄IN
CARTULISSIUEMEMBRANISMEISALIQUISSCRIPRE
RITLICETAUREISLITTERISMEUMĒĒ·QUIALITTERAE
CARTULISSIUEMEMBRANISCEDUNT'ITAQUESIEGO
EOSLIBRUSEASQUEMEMBRANASPETAMNECINPĒ
SAMSCRIPTURAESOLUAMP̄EXCEPTIONEMDOLIM̄
SUMMOUERIPOTEROSEDISIINTABULAMEAALIQUIS
PINXERITUELUTIINMAGINEMCONTRAPROUATUR

Pagina interior facillime legitur.

MAGISENIMDICITURTABULAMPICTURAECEDERE
CUIUSDIUERSITATISUIXIDONEARATIOREDDITUR[CE ?
TESECUNDUMHANCREGULAMSIMEPOSSIDENTEPETA
SIMAGINEMTUAMESSENECSOLUASPRAETIUMTABU
LEPOTERISPEREXCPDMSUMMOUERIATSITUP'SIDE
ASCONSEQUENSEUTUTILISMIHIACTIOADUERSUMTE
DARIDEBE[QUOCASUNISISOLUAMINPENSAMPICTU
RAEPOTERISMEPEXODMREPELLEREUTIQUESIBF P'
SESSORFUERISILLUTPALAMEQSIUETUSUBRIPUIIETA
BULAMSIUEALIUSCONPETITMIHIFURTIACTIO
INALIISQUOQUESPECIEB·NATURALISRATIOREQRI[P I
SIEXUBISMEISUINUMAUTOLEUMAUTFRUMENTUM
FECERISQUERITURUTRUMMEUMSITIDUINUMAUT
OLEUMAUTFRUMENTUMANTUMITEMSIEXAURO
AUTARGUMENTOMEOUASALIQUODFECERISUEXTA
BULISMEISNAUEMA·ARMARIUMAUTSUBSELLIUMFA
BRICAUERISITEMSIEXLANAMEAUESTIMENTUMFE
CERISUSIEXUINOETMELLEMEOMULSUMFECERIII
UEEXMEDICAMENTISMEISEMPLASTRUMUCOLLIRI
UMFECERISANMEUMQUIDAMMATERIAMETSUBITA
IIAMSPECTANDUMESSEPUTANTIDEUTCUIUSMATE
RIASITILLIUSETRESQUAE[ACTASITUIDEATUR[E]IDQU×
MAXIMEPLACUITSABINOETCASSIOALIIUERO(××I×R××
EE· PUTANTQFECERITIDQUEMAXIMED·S A UIIUME

Pagina exterior ex parte non facile legitur. **2** pro [] Goeschen dubitanter: 11 paenultima littera utrum P (ita Bluhme) an P (ita Goeschen) fuerit, nunc decerni nequit. 11 pro [] Goeschen: I 21 A supra 13am litteram primae manui deberi uidetur. **23** pro () EIUSRE fortasse scriptum fuit.

SEDEUMQUOQUECUIUSMATERIAETSUBSTANTIA
FUITFURTIADUERSUSEUMQUISUBRIPUERITHABE
REACTIONEMNECMINUSADUERSUSEUNDEMCO
DICTIONEMEICOMPETEREQUIEXTINCTARESLICET
UINDICARINONPOSSITCONDICITMFURIB·ETQUIB·
DAMALIISP'SESSORIBUSPOSSUNT·
R̄ ŪDEPUPILLISANALIQUIDASEALIENAREPOSSUNT
NUNCADMONENDISUMUSNEQUEFEMINAMNEQUE
PUPILLUMS T AREMMANCIPIALIENAREPOSSENECM
CIPIUEROFEMINAMQUIDEMPOSSEPUPILLUMNON
POSSEIDEOQUESIQUANDOMULIERMUTUAMPECU
NIAMALICUISTADEDERITQUIAFACITEAMACCIPIEN
TISCUMSCILICET × × PECUNIARESNECMANCIPISITCŌ
TRAHITOBLIGATIONEMATSIPUPILLUSIDEMFECERIT
QUIANON × × × × × × × × × P × × × TISS × × × × × × × × × × × × NULL×
CONT × × (r a) HITOBLIGATIONEMUNDEPUPILLUSUINDICA
REQU× × (id) EMNUMMOSSUOSPOTESTSICUBIEXTENTID
ESTE × × × ETERE(IUIOSOIIQCSSCM×L×(o)ÔQDR×N×U××)
(×OI × × × CO(c)AB(d)EO× ×O)REPETEREPOTESTS———[EPIA]
(l)TERE× × ×DEDEPUPILLOQUIDEMQUAERITUR(ANNUM×××)
(× × QU × ×)MUTUOSDEDITABEOQUIACCIPIT———
———(s)AACTIONEEOSPSEQUIPOSSITQUONIAM(II×)
———————NPOTESTETEXCONTRARIO
(———OSIOC×ISI ×(ll)UNIII(l)×CNECMANCIPIMULIER××)

Paginae exterioris pars superior non difficulter, inferior difficulter legitur. 7 init. non ĪIIĪ sed aut R̄ Ū aut fortasse DŪ scriptum fuit. 7 totus uersus ipsi primae manui debetur. 13 pro ×× Bluhme (c / ea / ac) legit. 15 post 7am litteram potest uelut FACITACCI scriptum fuisse, post 8am uelut IEN; post 12am nec SINETUTORISAUCTORITATE nec STAPECUNIAM exaratum fuit, haec tamen lectio interuallo, non ductibus satisfaciat. 18 post 3am litt. nullo modo INTENDERE scriptum fuit; in sequentibus de MALAFIDE non uidetur actum fuisse; 18—22 Goescheni lectiones incertissimae sunt; fallaces umbras, quae mihi ipsi apparuerunt, in schedis retineo, ne fraudem aliis faciam. 18 spatio post 3am litteram uelut OSP lectio satisfaciat. 19 in fine pro ———[] Goeschen × I × ID × SII × × × descripsit, sed ipse postea expunxit. 20 spatio post 4am litteram UN magis quam TUN lectio conueniat. 23 totum uersum Bluhme (sub finem saltem non recte) sic legit: ....AENI........R——FATEQUIEN ...ARET|

Etpupillisp̄t̄asolbip'suntquoniammeliorem
condicionemsuamfacereeisetiamsinet·a·con
cessumeitaquesidebitorpec·pupillosoluatfa
citquidempecuniampupillisedipsenonlibera
turquianullamobligationempupillussinet·a·
dissoluerepotestquianulliusreialienatioeis·t·a·
concessaēsetm̄.siexeapecunialocupletior
factussitetadhucpetatp̱excp̄d̄m̄summoueri
potēmulieriueroets·t·a·rectesoluipotena·
quisoluitliberat'obligatyneqarn'mancipiutp
xumedixim'asedimitteremulierēt·s·t·a·p's·qq
h'itaesiaccipiatpecuniamadsinonaccipiatet
haberesedicatetpacceptilatnemuelitdeuito
rems·t·a·liberarenonpotest·
Adquiriturautemnobisn̄solumpernosmetipsos
sedēt·peosquosinpotestatemanumancipio
uehabem'itemp̱eosseruosinquibusus⁝⁝habe
musitemp̱hominesliberosetseruosalienos
q̊sbf̄.possidem'dequib·singulisdiligenter
dispiciamus·
Igiturliberinostriquosinpotestatehabemus
itemq̱seruiimancipioaccipiuntū·extraditne
nanciscunt'siuequidstipulent'uelexaliquali
betcausaadquirit·idnobisadquirit'ipse⁝⁝⁝enim

Pagina interior facile legitur. 17 littera 12ª p̣ magis quam p̱ fuisse uidetur. 17 ante 4am ab exitu litteram f̄ fuisse potest. 24 in fenestra ante 4am ab exitu litteram neque is neque if extitisse mihi uidetur sed uelut n. Bluhme de i id est de r uel p cogitauerat.

Quiinpotestatenostraē·nħſuumhaberepotē·
etideosih'institutussitnisinostroiussuh̄tem
adiren̄poteētsiibonitibusnobisadierith̄te
nobisadquiriturproindeadquesinosipsihre
desinstitutieēm'etconuenienƚscilicetlegatū
peosnobisadquiriturdumtamensciamsialƚiu
inbonissitseruusalteriusexiqexomnib·cāſ
eisoliproeumadqrit'cuiusinbonien̄ solum
autemproprietaspeosquosinpotestatehabe
musadquiriturnobissedetp'sessiocuiuseni̅
reipossessionemadeptifuerintidnosp'side
reuidemurundeetiamp eosuſucapioproce
dit· Deasůpsonasqᵘasinmanu
mancipiouehabemusppetasquidemadquiri
turnobisexomnibuscausissicutpeosquiinpo
testatenostrasānautemp'sessioadquiratur
querisoletquiaipsanonp'sidemus
Dehisautemseruisinq̇b·tant·ūf·habemusita
placuitutquitquidexrenostraūexoperisſu
isadquiruntidnobisadquiraturq̊uextraeaſ
causasidaddominumproṗaetatisptineatita
q·siisteseruush̄institutussitlegatumueqei
datumfueritnonmds'dominoppaetatisadqui
rituridemplacetdeeoquianobisb̄f·poſſidet'

Pagina interior facillime legitur. 6 littera 32ª m, non m' fuit. 8 littera ab exitu 8ª ι, non ſ fuit.

Siuelibersitsiuealienusserb·qenimplacuitde
usufructuarioi[d]pbaturetiamdebfpoſſessore
itaqq.extraduasistascausasadquiriturid uel
adipsumꝑtinetsiliberēuaddominsi⁝seruusfit
sed⁝sibf possessor cumusucepitser̄·quiaeom̄
dominusfitexomnic̄ꝑeumsibiadquirerepotest
ūfriusu ucrenonpotestprimumquianonp'si
detsethabetiusutendietfruendideindequiaſcita
lienumseruume⁝deilloquerit'anpeumseruu
inquousumfruct·hauem'possiderealiquirem
etusucaperep'sumusquiaipsumnp'sidemusp
eumueroquembfp'sidemussinedubioetp'side
reetusucaperep'sumusloquimurautemInutri
usq p son× × secundumdefinition q̣ꝑxumeex
posuimusidestsiquitexrenostraūexoperis
suisadquirantidnobisadquirit'exiisapparet
ꝑliberoshominesquosneq iurinostrossubi
ectoshabemusneq bf·p'sidemitempalienoſſer
uosinquib·nequeuf habem'itempalienoſſeruoſ
inquibusnequeuf neqiustampossessionem
nullaexc̄nobisadquirip'seethoce q uulgodici
turꝑextraneamꝑsonamnobisadquirinonps
tantumdepossessionequerituranpp———
nobisadquiraturinsummasciendumehis(qin)

Pagina exterior propter litterarum pallorem non facile legitur. 2 pro [ ] Goeschen: d 10 littera ab exitu 4a correcturam experta esse uidetur; supra 5am ab exitu litteram i uel similis litterula apparet. 14 spatium post 7am litteram ad is uel as litteras capessendas sufficit. 23 post ultimum p aut oſſeſſore aut simile quid scriptum fuisse potest.

Potestatemanumancipiouesuntŋiniurecedi
p'sec'enimstar'ꝑsonar'ŋsuumessep'sitconue
niesē scilicetutnihilsuum ēē p'seiniureuindi
carepossint.

tantisꝑadmonuissesufficitquemad
modumsingulaeꞧnobisadquirant'nlegatorū
iusquoetipsosingulasꞧadquirimusopportuni
usalioloco refererem'uideamusitaquen[c]quibux
modisꝑuniuersitatemꞧnobisadquiratur:
Sicuih̄desfactisumussiuecuiusbp[m o]x x petierim'ıí
uecuiusbonaemerimussiuequemadoptaueri
mussiuequeminmanumutuxoremreceꝑimur
eiusresadnostranseuntacprimusdeh̄tabib·
dispiciamusquar'duplexcondicioestn̄ūext[o]uel
abintestatoadnosꝑtinetetpriusēutdehiídipi
ciam'quaenobisext[o]obueniunt
Testamentorautemgene[e]rainitioduofuerunt
namautcalatiscomitist[m]faciebantquaecomiti
abisinannotestamentisfaciendisdestinatae
rantautinꝓcinctuidecumbellicausaarmaıſume
bantprocinctuse enimexpeditusetarmatuſexer
citusalterumitaqueinpaceetinotiofaciebantal
teruminproeliumexituriaccessitdeindetertiū

Paginae exterioris lectio etsi propter membranae cariem litterarumque pallorem passim difficilior maximam tamen partem certa est. 11 fortasse cuiusbonapetierim' scriptum erat.

Genust[i]qper[e]setlibramagiturquineq̄.calatisco
mitisneq inꝑcinctutt̄fecer atissisubitamorte
urguebat'amicofamiliám suamidestpatrimo
niumsuummancipiodabateumquerogabatqu
idcuiq̄·postmortemsuamdareuelleturꝗtesta
mentumdicit'ꝑesetlibramscilicetquiaꝑmanci
pationemperagit'·
Sedilla quidemduogeneratest indeſuetudinē
abieruntho cueroꝗsolumꝗperesetlibramfit
inusuretentumē·sanenuncalterordinatur
ꝗ olimsolebatnꝗ olimfamiliaeemptoridē quia
testatorefamiliamaccipiebatmancipioh̄diſlo
cumoptinebatetobideimandabattestatorquid
cuiquepostmortemsuamdariuelletnuncuero
aliusherest̊institu ituraquoetiamlegatoreli
quanturaliusdicisgratia·propterueterisiu
risimitationemfamiliaeemptorathibeture
aqueritaagiturquifacitathibitissicutincete
rismancipationibusu·testib·ciuibusromaniſ
puerib·etlibripendepostquamtab·test̄·scripſe
ritmancipataliquidicisgratiafamiliamſuam
inquarehisuerbisfamiliaeemptorutit'·
Familiampecuniamquetuamendomandatelatu .
amcustodelaquemeaq̊ tuiuretestamentum

Pagina interior facile legitur. 10 in fine nihil amplius scriptum erat. 24 initio nihil amplius scriptum erat.

FACEREPOSSISSECUNDUMLEGEMPUBLICAMHOC
EREETUTQUIDAMADICIUNTAENEAQ.LIBRAESTOMI
HIEMPTADEINDEAEREꝑCUTITLIBRAMIDQUEESDAT
TESTATORIUELUTP̀TIILOCOD̄D̄.TESTATORTABULAſTE
ST·MANTITENENSITADICIT
HAECITAUTINHISTABULISCERISQUESCRIPTASUNTITA
DOITALEGOITATESTATORITAQUEUOSQUIRITESTEſTIMO
NIUMMIHIꝑHIBITOTEETHOCDICITURNUNCUPATIO
NUNCUPAREESTENIMPALAMNOMINAREETſANEQU
AETESTATORSPECIALITERINTABULISTESTAMENTISCRIP
SERITEAUIDETURGENERALISERMONENOMINARE
ATQ̄ CONFIRMAREINTESTIB·ĀT̄NDEBETISĒĒQUIĪ
POTESTAT·ĒĒAUTFAMILIAEEMPTORISAUTIPSIUSTE
STATORISQUIAPROPTERUETERISIURISIMITATIONĒ
TOTUMHOCNEGOTIUMQ̧AGITURTEST̄TORNANDIQRA
TIACREDITURINTERFAMILIAEEMPTOREMAGIETTE
STATOREMQUIPPEOLIMUTꝓXIMEDIXIMUſISQUIFA
MILIAMTESTATORISMANCIPIOACCIPIEBATH̄DIſLOCO
ERATITAQUEREꝓUATUMEINEAREDOMEſTICUMTE
STIMONIUMUNDEETSIISQUIINPOTESTATEPATRIſE·
FAMILIAEEMPTORADHIBITUSSITPATEREIUſTEſTIſĒĒ
NONPOTESTACNEISQUIDEMQUINEADEMPOTEſTATE
Ē·ŪUTFRATEREIUSSEDSIF̄F̄·EXCASTRENSIPECULIOP'
MISSIONEMFACIATTEST·NECPATEREIUSRECTETEſTIſ

Pagina interior facillime legitur.

adhibeturnecisquiinpotestatepatrissitdelibri
pendeeademquaeetdetestibusdictaēē intelle
gemusnametistestiumnumeroēisueroquiin
potestateheredisautinlegatariestcuiusueh̄ip
seautlegatariusinpotestat· ēquiqueineiusdē
potestateēabeotestisetlibripensathiberipo
testutipsequoq̄ heresutlegatariusiureathibe
ant'sedtamenꝗadh̄demꝑtinetquiqueineiuſ
potestateēcuiusueiisinpotestateeritmin ime
hociureutidebemus

detestamentismilium

Sethaecdiligensob Seruatioinordinandiste
stamentismilitib· propternimiaminperitiā
menistitutionib·principumremissaēnamquiſ
nequelegitimumnumerumtestiumathibue
rintnequeuendideritfamiliamnequenunccu
pauerinttestamentumrectenihilominuste
stanturp̀tereapermissumēiisetperegrinoſet
latinosinstituereh̄desuelislegarecumalioq̇n
peregriniquidemrationeciuiliprohibeantur
capereh̄ditatemlegataq̄· latiniueroꝑlegem
iuniamcaelibesquoq̄·quilegeiuliahereditate
legataquec̀apereuetant'.
Itemorbiidestquilibero Snonhabentquoſlex

Pagina exterior facillime legitur. 22 ultima littera e, non ē fuisse uidetur.

Hoc folium, quod olim cum pag. 93/4 cohaerebat, ipsius Hieronymiani amanuensis manu rescissum periit.

———————————— [si]prohibenturhi(qc × ii × c)
———————————————— (saiopos × es × × × × cfacni × ×)
————————————————————————————————
————————————————————————————————
————————————————————————————————
———————————————————— pm ——————————
—————————————————————————— ad ————
na ———————————————— eiusmorefaciant × ×
sf·n mqpuer ————————————————————
xxx ann ————————————————————
————————————————————————————————
————————————————————————————————
————————————————————————————————
————————————————————————————————
————————————————————————————————
————————————————————————————————
————————————————————————————————
————————————————————————————————
———————————— res ———————— cini ————
———————————— legum ————————————————
————————————————————————————————
—————————— tordiuihadr·sc f equopmissume
× × × × × × × × sfeminiseiiamsinecoemptionete
stamentumfaceresimodo n minor esent

Pagina exterior difficillime legitur; paulo plura fortasse expiscabitur, cui efficaciore medicamento uti licebit. 1 pro () mihi m——— potius extare uisum est. 2 lectio Goescheni cum codicis ductibus non bene conuenire uisa est. 8 in fine te . extitisse potest. 9 littera 5a q uel c magis quam o fuisse uidetur. 23 initio spatium sufficit uelut ad puberibu litteras capessendas.

ANNIXII·TAB·SCILICETUTQ̄TUTELALIBERATAEN̄EENT
ITATESTARIDEBENTUIDENT'ERGOMELIORISCONDI
CIONISĒĒ·FEMINEQ MASCULINAMMASCULUSMI
NOR·ANNIXIIII·TEST·FACEREN̄POTESTETIAMSITA
TESTAMENTUMFACEREUELIT
FEMINAUEROPOTESTX̄II·ANNOR·TESTAMENTIFA
CIUNTDIISIUSNANCICIT':

IGITURSIQUERAMUSANUALEATTESTAMENTUMIN
PRIMISADUERTEREDEBEMUSANISQ̄IDFECERITHA
BUERITTESTAMENTIFAC7NEMDD·SIHABUERIT
REQUIREM'ANSECUNDUMIURISCIUILISREGULAM
×× STATUSSITEXCEPTISMILITIB·QUIPROPTERNIMIA
×× ×× RITIAMUTDIXIMUSQUOMODOUELINTŪQ̄MO
——INP̄MITTITURTESMT·FACERENONTM̄.UTIC
——ATTESTM̄SUFFICITEAOBSERUAT7QSUPRAEXPO
× UIMUSDEFAMILIAEUEND17NE·ETDETESTIB·ETDE
NUNCCUPA7NIB·ANTEOMNIAREQUIRENDUMEĀ
INSTITUTIOHD̄ISSOLLEMNIMOREFACTASITNALITER
FACTAINSTITUTIONEN̄PFICITFAMILIAMTESTATORIS
ITAUENIRETESTESQ̄·ITAATHIBEREĀNUPARETESTM̄
UTSUPRADIXIMUS
SOLLEMNISAUTEMIN̄TITUTIOHECĒTITUSHEREITO
SEDETILLAMIAM7PROBATAUIDET'TITIUMHD̄·ĒĒ·

Pagina interior facile legitur. 13 initio TE, 14 init. IMPE, 17 init. S scriptu[m] fuisse potest. 18 paenultima littera e, non ē uidetur fuisse.

IUBEOATILLANONESTCONPROBATATITIUMH̄DEMEI
SEUOLOSETETILLAEAPLERISQ INPROBATAESTTITIU·
H̄ DEMINSTITUTIOITEMH̄ FACIOOBSERUANDUMP
TEREAEUTSIMULIERQINTUTELAESTFACIATTESTAMTU
TUTORESHABETFACEREDEBEATALIOQUININUTILIT
ICTESTABIT'
PR TM SISEPTEMSIGNISTESTIUMSIGNATUMSITTE
ST·SCRIPTISH̄DIB·SECUNDUMTAB·TESTAMENTIBUI
POLLICETUR·SINEMOSITATQUEMABINTESTATOIU
RELEGITIMOPTINEATH̄TASU· UTFRATEREODEMPA
TRENATUSAUTPATRUSAFRATRISFILIUSITAPOTERUNT
SCRIPTIH̄ DESRETINEREH̄ TEMNAMIDEMIURISEET
SIALIAEXSC·TOTESTNONUALEATUUTQUODFAMILIA
NONUENIERITAUTNUNCUPA7NISUERBATESTATOR
LOCUTUSNONSITS' UIDEAM'ANET·SIFRATERAPATRU
USEXTENTPOTIOR SCRIPTISH̄DIB HABEANTRSCRIBTO
ENIMIMPANTONINISIGNIFICATEOSQUISECUNDU
TAB·TEST·NONIUREFACTASBP.PETIERINTP'SEADU
SUSEOSQ ABINTESTATOUINDICANTH̄ DEFENDERE
SEPEXCD·MQ SANEQUIDEMADMASCULOR'TEST·P
TINERECERTUMEITEMADFEMINARUMQIDEONON
UTILITERTESTATESQ UERBIGRATIAFAMILIAMNUE
DIDERINTAUTNUNCUPATIONISUERBALOCUTAENO
SINT

Pagina exterior propter litterarum pallorem non facile legitur. 2 littera ab exitu septima s, non s̄ fuit. 4 litteras 26^{am} et 27^{am} es quam si fuisse probabilius est. 4 pro () fere duabus litteris breuiorem uersum fuisse putauerim. 19 littera 26^{a} ex T correcta est.

ANAT·ETADEATEST·FEMINARUMQUESINETUTORISAU
CTORITATEFECERINTHAECCONSTITUTIOPTINEATUI
DEUIM'LOQUIMURAUTEMDEHISSCILICETFEMINIS
QUAENINLEGITIMAPARENTIUMĀPATRONOR'TUTELA
ṠSEDDEHISQUAEALTERIUSGENERISTUTOREMHABEN
QUIETIAMINUITICOGUNTURAUCT·FIERIALIOQUIN
PARENTEMETPATRONORUMSINEAUCTORITATEE'
FACTOTEST̄·NONSUMMOUERIPALAMEST·
ITEMQUIFILIUMINPOT·HABETCURAREDEBET'UTEŪ
ŪH̄DEMINSTITUATŪNOMINATIMEXH̄DETALIOQNI
ĖUMSILENTIOPRAETERIERIT·INUTILITTESTABITUR
ADEOQUIDEMUTNOSTRIPCEPTOREXISTIMENT·ETI
AMSIUIUOPATREFILIOUSDEFUNCTUSSITNEMINEM
H̄DEMEXEOTESTAMENTOEXISTEREP'SEQ·SCILICET
QUIASTATIMABINITIONONCONSTITERITINSTITUTI
OSED D̄ SĀ SIQUIDEMFILIMORTISPATRISTEMPORE
UIUAT·SANEIMPEDIMENTOEUM ĒĒ·SCRIPTISH̄DI
BUSETILLUMABINTESTATOH̄DEMFIERICONFITENT'
SIUEROANTEMORTEMPATRISINTERCEPTUSSITP'SE
EXTEST·H̄DEMADIRIPUTANTNULLOIAMFILIOIMPEDI
MENTOQUIASCILICETEXISTIMANTSTATIMABINITIO
INUTILITERFIERITEST FILIOPTERITOCETERASUERO
LIBERORUMP SONASSIPTERIERIT TESTATORUALET
TEST·PRAETERITAEISTEPSONAESCRIPTISH̄DIBUSIN

Pagina interior facillime legitur. 4 littera quinta N, non N̄ fuisse uidetur. 13 littera 18a o, non ȯ fuit. 20 litterae 8a et 9a DE non D̄Ē fuisse uidentur. 21 et 23 in fine nihil amplius scriptum fuit.

PARTEMADCRESCUNTSISUIHDESINTINUIRILEM
SIEXTRANEIINDIMIDIAMIDESTSIQUISTRESUBISGRA
TIAFILIUSHDESINSTITUERITETFILIAMPTERIERITFILI
AADCRESCENDOPQUARTAPARTEFITHERESETEARATI
ONEIDCONSEQUITURQABINTESTATOPATREM × R × ×
HABITURAESSETADSIEXTRANEOSILLEHDESINSTITU
ERITETFILIAMPTERIERITFILIAADCRESCENDOEXDI
MIDIAPARTEFITHERETQUAEDEFILIADIXIMUSEADE
ETDENEPOTEDEQUAEOMNIB·LIBEROR P SONISEU
MASCULINISEUMININISEXUSDICTAINTELLEGEM'
QUIDERGOEST× LICETAESECUNDUMEAQ DIXIMUSCRI
PTISDIMIDIAMPARTEMHDIB·DETRAHANTTAMEN
PR̄EISZTABULASBP̄·PMITTITURQUARATNEEXTRANEI
HDESATOTAHDITATEREPELLUNTURETEFFICIUNTUR
SINEREHDESETHOCIUREUTEB× × × × × × ININTERFE
MINASETMASCULOSZEETSETNUP IMP ANT·SIGNI
FICAUITRESCRIBTOSUONONPLUSNANCI×CIFEMINAE
P B P·Q·QIUREADCRESCENDICONSEQ·RENTQINEM
CIPATARUMQQPSONAOBSERUANDUMESSETN× × × ×
————ADCRESCENDIIUREHABITURESSEEMINPOTI
FUISSENTIDIPSUMETIAMPB P·HABEANT
SEDSIQUIDEMFILIUSAPATREEXHEREDET'NOMINATI
[EX× DARI]× × × ETALIOQUINNONPSIETEXHEREDARI
NOMINATIMAT·HEREDARIUIDETURSIUEITAEXHERE

Pagina interior maximam partem difficillime legitur. 8 littera 18a f non uidetur fuisse. 9 pro quattuor ultimis litteris de feu cogitari potest. 11 post 11am litteram aut punctum aut i uel simile quid extitit. 15 post 23am litteram spatium sufficit uelut ad AMURQS litteras capessendas. 20 in fine e additum fuisse ualde probabile est.

det'××××usfiliusmeusexh————————
exhestononadiectoppri onominecetereueroui
rorumpsoneufemininisexusuelmasculinisa
tisintercceterosexhdant'idehis× × × b————
× × omneeexheredessunto×× × ××rb————
stitu7nemhdumadicisolentsedhocit————
Namptoromnesuirilissexuslib————————
idestnepotesquoqetpronepotes————————
————————m————————————
————————[ce]d[ati]————————————
Postumiquoqueliberinominatim————————
tuidebentuexhdarietideoparomniumcondi××
————————filiop————————————
uerissiue————————————————sculinipte
ritoualet————————————————
uepostumaerumpiteteara————————
matu× ×××uesimuliierexqua————————
masperabat abor————————————
————————d————————————
quidemsexuspsonae × × om————————
tercetero————————————————
————————————————————
nempteritae————————————
nasplacuitnonaliterrecteex————————

Pagina exterior difficillime legitur. nimis incertas litterarum umbras describere nolui. 6 uersus exitus fortasse scriptura uacat. 10 Bluhmianae lectiones uix uerae uidentur. 13 spatium in uersus initio uelut ad oeqin litteras capessendas sufficit. 14 spatium post 9am litteram ad femininisexussiuema litteras capiendas sufficit. 17 spatium post 4am litteram ad rideoq litteras capessendas nullo modo sufficit; duabus uero litteris minus ibi extitisse ueri est simillimum.

er esto

potēu

× × fa

× × e

aqat

NO

Bussuihdesuteccesifiliumet

ptem × × × × po

q̄ etneptise

× × × × × × eom̊iurasuorumh

nenanciscunturneergoeomrumpat'mihite

sta stitueneuel

exheredaredebeonen

potemuneptemueexeonecessee mihi

Paginae exterioris scriptura ab Hieronymianorum operum amanuensibus maximam partem deleta est. plura leget, cui fortioribus medicamentis uti licebit. nimis incertas litteras describere nolui.

QUASIADGNATIONERUMPATTERIT·IDQLEGEMIUN·
U LI·APUISUMEINQUASIMULEXHDATIONISMODU
NOTATURUIUIRILISSEXUSNOMINATIMFEMININI
UELNOMINATIMU INTCETEROSEXHEREDENT'DU·
TM.IISQ;CETEROSEXHEREDANTURALIQUITLEGETUR
MANCIPATOSLIBEROS IC NEQ H DESINSTITUERE
NEQEXHEREDARENECESSEEQUIANONSSUIHDER
S'PROMNESTAMFEMININIQMASCULINISEXUSSI
HDESNONINSTITUANTUREXHDARIIUBETUIRILIS
SEXUSNONOMINATIMFEMININIU NOMINATIM
U;CETEROSQ;SINEQUEHDESINSTITUTIFUERINTNE
QII AUTSUPRADIXIMUSEXHEREDATIPTORPMIT
TITEISCONTRATAB·BP·INPOT·PATR·N S Q C'EOCR
DONATISINTN'INACCIPIENDACR.PA ETFFA
APUTEOSINPOT·HABEREASIPETITN IMPETRAU N
 PE UMPATRISABIMP REDIGUNTURNDIFFE
RUN ATHISU ITADOPTIUIFILIQDIUMANENTINADO
PTIONEMNATURALIUMLOCOSUNTEMANCIPATIUE
ROPATREADOPTIUONEQ IC·NEQUEQUODADEDICTU
PR PTINETINTERLIBEROSNUMERANT'QUARARNE
ACCIDITUTEXDIUERSOQ;ADNATURALEMPARENTEM
PTINETQDIUQUIDEMSINTINADOPTIUAFAMILIAEX
TRANEOR'NUMEROHABEANTURSIUEROEMANCI
PATIFUERINTABADOPTIUOPATRETUNCINCIPIANT

Pagina interior propter Bluhmiana medicamenta difficillime legitur. 3 in fine nihil amplius scriptum erat. 14 pro ,` Goeschen ..CIII.IA, Bluhme ipse alio tempore PEIIRATA; mihi in NIITATI uel simile quid hic uersus exire uisus est. ceterum Bluhme adnotauit pro ; posse etiam de Z cogitari. 16 pro ,` Goeschen OI. 17 pro litteris 6a usque ad 13a u, quae incertissimae sunt, Bluhme modo ttu pat ..NAFIA modo TUNATFIA legit.

Ineacēē·q̄futuriessentsiabipŕonaturalipa
trefuissent·
Siquispotestfactumtestamentumadoptauerit
sibifiliumautp̄populumeumquisuiiurisest
autpp̄r·eumquiinpot·parentisfueritomni
modotest·eiusrumpiturquasiagnationeśuih
disidemiurisēsicuipostfactumt̄euxorinma
nuconueniatūq̄inmanufuitnubatnameomo
dofiliaelocoesseincipitetquasisuainecp̄deŕt
uehaecsiueillequiadoptatusē·ineotestam̄tońt
institutusinstitutauendeexh̄datione eiuśfu
perbacumuideturquerere cumtestamentifa
ciunditemporesuorumh̄redumnumeronō
fuerint·
Filiusquoqueq exprima Secundauemancipati
onemanumittiturquiareuertit'inpoteśtatē·
patriamrumpiturantefactumte·n'p̄deeśtin
eotōh institutusuelexh̄datusfuerit·
Simileiusolimfuitineiusp̄sonacuiuśnomine
exsc̄errorisc·puat·qafortee xperegrinauel
latinaquaepepererroremq̄sic̄r·uxorductaeet
natusessetnamsiueheŕinstitutuseet·apare
tesiueexheredatussiueuiuopatrecausapbat
siuepostmortemeiusomnimodoquasiadgna

Pagina interior facillime legitur. 9 et 23 in fine nihil amplius scriptum erat.

TIONERUMPEBAT TEST·
NUNCUEROEXNOUA°SC̄Q ĀOREDIUOHADRIANOF̄E·SI
QUIDEMUIUOPATREC̄·PUAT'AEQUEUTOLIMOMNIMO
DOR'PITTEST̄·SIUEROPOSTMORTEMPATRISP̀TERITU
QUIDEMRUMPITTEST·SIUEROH̄INEOSSCRIPTUSEST
ŪEXH̄DATUSNONRUMPIT TᵐENESCILICETDILIGENT
FACTATESTAMENTARCINDERENT'EOSTEMPOREQUO
RENOUARIN̄POSSENT
POSTERIOREQUOQUETEST°·Q̵IUREFACTURUMĒ·SU
PERIUSRUMPITURNECINTERĒ ANEXTITERITALIQR
EXEOH̄RESANNONEXTITERITHOCENIMSOLUMSPE
CTATURANEXISTEREPOTUERITIDEOQ SIQUISEXPOSTE
RIORETEST̄ Q̵IUREFACTUMEAUTNOLUERITH̄ERESEĀ
UIUOTESTATOREAUTPOSTMORTEMEIUSANTEQUAM
H̄ TEMADIRETDECESSERITAPCEPTIONEMEXCLUSUS
FUERITAUTCONDICIONESUBQUAH̄ISTITUTUSEDEFE
CTUSSITĀ·PROPTERCELIBATUMEXLEGEIUL·SUMMO
TUSFUERITABH̄TATEQUIB·CASIB·PATERFAMIL INTE
STATUSMORITURNAMETPRIUSTESTᵐ·NONUALETRU
PTUMAPOSTERIOREETPOSTERIUSAEQ̄·NULLASUIR
HABETC'EXEONEMOHEREXTITERIT·
ALIOQUOQUEM°TESTAMENTAIUREFACTAINFIRMAT'
UELUTISQUIFECERITTESTᵐ K̄D̄ĀSITQ̵Q'B·MODISACCI
DATPRIMOCOMMENTARIORELATUMĒH'ĀTCASUIN

Pagina exterior facile legitur.

ritafieritestamentadicemusc'alioquinetq·
rumpunt inritafiantp's'nominusruptadici
sedquiasanecommodiuseratsingulascausas
singulisappellationibusdistinguiideoquaeda
noniurefieridicunt'quedamiurefactarumpi
uelinritafieri Nontmpomnia
inutiliaseate·quelabinitiononiurefactasunt
uiurefactaposteainritafactauiruptasnam
siseptemtestiumsignissignatasinttestamen
tapotescriptushsecundumtab·bppetereresim
defunctustestatoretcr·etsuepotestatismor
tistemporefueritnamsiideoinritumfictem·
q·putaciuitatemueletiamlib·tatemtestatora
misituuthisinadoptionemsededit[mortis](te)
poreinadoptiuipatrispotestatefuitnonpoterit
scriptusheressecundumtab bp·pete
Secundumtb·testamentiquaeautstatimabini
tiononiurefactaesintaiurefactaep'teanuptae
u inriteeruntbp.accipiuntsimodop's h tem
optinerehabebuntbp.cumresiueroabhisauo
caribtaspote habebuntbp·sinere·
Namsiquish ic institutussitu· exprimou·expo
steriorétestuabintestatoiurelegitimohrit
ispotestabishereditatemabocaresiueronemo

Pagina interior facile legitur. 2 littera 7ª utrum T an T' fuerit, dici nequit. 16 in fine nihil amplius scriptum erat.

SITALIUSICHER IPSIRETINEREHTEMPSUNT(ICUULI)
LUMIUSADUERSUSEOSHABENTC(II×)NA(P × × × × II × × ×)
TIMOIUREDEFICIUNTQUALIQ(O×ACI C×IA×II×CIAI)
(QQ)NOTAUIM'ETIAMLEGITIMUSQUO(Q××CPCOI×××)
POTIOR SCRIBIIIHABENTUR(U××××CIIACON×IIIII×××)
FACTUMSITTM.Q.FAMILIANONUENIERITAUTNUN
CUPATIONISUERBATESTATORLOCUTUSNONSIT(CIIN)
CADONATIPETANTHEREDIT(×II)————
EXCON————
UERIPOTN×CRIELE× IULIASA————
POSSESSORESEMPEXOLU×(CCII————
ALEGEBONACADUCAFIUNTETADPOPULUMDEFERRI
IUBENTURSIDEFUNCTON(EMO————)
POTEUTIUREFACTATESTAMENTA(CCII×NCRA×××××)
INFIRMETURAPPARETNPOSS(×E×UMIILOI————
RITES(I×PPI××I)TESTATORI AN× MEPIIUALERE IQUE
ADEOUTSILINUMEIUSADINCIDERITNIHILOMINUS
IC·UALEATQUINE×××× × ×DELEBERITQQA×B————
TABULASTEST·NIDEOMINUSDESINENTUALERE
(×IDIFOCIC×P————)PIALICETEORUMPBATIODI(R×I××)
SITQUIDEPOPESIQUISABINTESTATOBPPETIER(I××III
QUIEXEOTEST·HER C'PETATH————D————
ODC————QUERESIM————
————PC————

Pagina exterior difficillime legitur. plura leget, cui fortioribus medicamentis uti licebit; ego incertiores umbras describere nolui. 1 pro ( ) nullo modo RIP'SIDENTA sed NECUI uel simile quid scriptum fuit. 2 pro C ante prius ( ) de Q non uidetur cogitari posse; pro altero ( ) de ××××LEQI cogitari posse uidetur et ipse Goeschen priore tempore de PICIILC×I cogitauerat. 4 sub uersus finem PSS litteras Goeschen alio tempore legisse uisus est. 9 littera 4ª nullo modo E fuit. 11 littera 12ª uix T fuit. 11 pro ( ) ipse Goeschen priore tempore de IIIIMO cogitauerat. 15 initio nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 15 pro ( ) ipse Goeschen priore tempore: CE×[illegible]IO————— 18 spatium post 13am litteram sufficit e. g. ad TIAMSI litteras capessendas. 19 pro litteris 14ª et 15ª de HIL cogitare non licet. 20 pro priore ( ) ipse Goeschen olim: PIAIROC————

pueniathereditaseth’itascriptoimp.antonini
significatur·

Heredesautemautnecessaridicunt’autsuietne
cessariā·extraneinecessariusheresēŕerbū·
cumlib·tateheꝛinstitutusideosicappellatur
quiasiuevelitsiuenolitomnimodop’tmortē
testatorisp tinuslib·etheꝛēundequifaculta
tessuassuspectashabetsoletseruumsuumpri
moāsecundoūetiamulterioregraduliberum
etheredeminstituereutsicreditoribussatis
nonfiatpotiushuiush̄disq̧ipsiustestatorisbo
naueneant’idestutignominiaq.acceditexuen
ditionebonorumhuncpotiushered q ipsumte
statoremcontingatq q aputfufidiumsabinopla
ceateximendumeumesseignominiaquianon
suouitiosednecessitateiurisbonor’uenditio
nempateretursedalioiureutimurꝑhoctm̄.in
commodoilluteicommodump̀staturuteaquae
postmortempatronisibiadquisieritsibeante
bn̄uenditionemsiueposteaipsireseruentur
etq̧uispropterContractionebonauenierint
iterumexhereditariac b eiusnonuenientnisi
siquiteiexereditariacausafueritadquisitum

Pagina interior facillime legitur.

VELUTSILATINUSADQUISIERITLOCUPLETIORFACTUSSIT
CUMCETERORUMHOMINUMQUORUMBUENIERINT
PPOR7NESIQUIDPOSTEAADQUIRANTETIAMSAEPIUS
EORUMBONAUENIERISOLENT·
SUIAUTEMUTNECESSARIHEREDESSUNTUUTFILIUS
FILIAUENEPOSNEPTISUEEXFILIODEINCEPSCETERIQUI
MODOINPOTESTATEMORIENTISFUERUNTS'UTINE
POSNEPTISUESUOSHER SITNONSUFFICITEUMINPO
TESTATEAUIMORTISTEMPOREFUISSESEDOPUSE·UT
PATERQUOQUEEIUSUIUOPATRESUODESIERITSUUS
HERESSEAUTMORTEEXCEPTUSAUTQUALIBETRA7NE
LIBERATUSPOTESTATETUMENIMNEPOSNEPTISUEIN
LOCUMSUIPATRISSUCCEDUNTSEDSUIQUIDEMHAE
REDESIDEOAPPELLANTURQUIADOMNESTICIHEREDES
SUNTETUIUOQUOQUEPARENTEQ.ADMODODOMINI
EXISTIMANTURUNDEETIAMSIQUISINTESTATUSMOR
SIQUISINTESTATUS'TUSSITPRIMACE INSUCCESSIO
NELIBERORUMNECESSARIIUEROIDEODICUNTURQ
OMNIMODOUELINTUEABINTESTATOQ EXTESATMH
DESFIUNTSEDHISPR.PMITTITABSTINERESEABHDI
UTPOTIUSPARENTISB UENEANT·
IDEMIURISEETUXORISPSONAQ INMANUEQUIAFILI
AELOCOESTETINNURUQ INMANUFILIIESTQUIANE
PTISLOCOESTQUINETIAMSIMILITERABSTINENDIP'T

Pagina exterior facile legitur. 20 in fine nihil amplius scriptum erat.

ĀT̄·FACITP̄R̄·ETIAMEIQUIINCAUSAIDĒMANCIPATOMĀ
CIPIĒC'LIB·ETHERESINSTITUTUSSITCUMNECESSARI
USNONETIAMSUUSHERESSITTAMQ̧ SERUUS
CETERIQUITESTATORISIURISUBIECTIN̄SEXTRANEI
H̄DESAPPELLANTURITAQUELIBERIQUOQUENOSTRI
QUIINPOTESTATENOSTRAN̄SUNTH̄ANOBISINSTITUTI
SICUTEXTRANEIUIDENTURQ̊DECAUSAETQUIAMATRE
H̄DESINSTITUNT'EODEMNUMEROSQUIAFEMINAE
LIBEROSINPOTESTATEN̄HABENTSERUIQ̊Q·QUICUM
LIBERIETH̄DESINSTITUTIS̄.ETP'TEAADOMINOMANU
MISSIEODEMNUMEROHABENT' EXTRANEISAUTĒ
HEREDIBUSDELIBERANDIPOTESTASDATAĒDEADEUN
DAH̄DITATEŪN̄ADEUNDASEDSIUEISCUIAPSTINEN
DIPOTESTASĒ INMISUERITSEBONISHEREDITARIS
SIUEISUIDEADEUNDADELIBERARELICETADIERIT
POSTEARELINQUENDAEH̄TISFACULTATEMNONHA
BETNISISIMINORSITANN·X̄X̄Ū NAMHUIUSAETATIS
HOMINIB·P̧MISSUMĒ SICUTINCETERISOMNIBUS
CAUSISDECEPTISITAETIAMSITEMEREDAMNOSA⁙
H̄TEMSUSCEPERINTP̄R̄· SUCCURRITSCIOQUIDEM
DIUUMHADRIANUMETIAMMAIORIX̄X̄Ū·ANN·UE
NIAMDEDISSEC'POSTHADITAMH̄TATEMGRANDEES
ALIENUMQ̧ADITAEHEREDITATISTEMPORELATEBAT
APPARUISSET·

Pagina exterior facillime legitur.

ŪII

EXTRANEISHDIBUSSOLETCRETIODARIIDĒ FINISDE
LIBERANDI·UTINTRACERTUMTEMPUSŪ·ADEANT
HD·TEMUELSINONADEANTTEMPORISFINEṠSUMMO
UEANTURIDEOAUTEMCRETIOAPPELLATAĒQUIACER
NEREESTQUASIDECERNEREETCONSTITUEREC'ERGO
ITASCRIBTUMSITHTITIUSESTOADICEREDEUEMUS
CERNITOQUEINCENTUMDIEB·PXUMISQUIBUSCI
ESPOTERISQUEQUODNIITACREUERISEXHESTOET
QUIITAHINSTITUTUSĒSIUELITHEREĒĒ·DEBEBITIN
TRADIEMCRETIONISCERNEREIDĒHAECUERBADI
CEREꝖMEP.TITIUSTEST·SUOHDEMINSTITUITEAM
HTEMADEOCERNOQUEꝖSIITAN̄CREUERITFINITO
TEMPORECRETIONISEXCLUDITURNECQUICꝖPFICIT
SIꝑHDEGERATIDESTSIREBUSHDITARIISTAMQUAM
HERUTATUR·
ATISQUISINECRETIONEHERINSTITUSSIT·AUTQ́ABĪ
TESTATOLEGITIMOIUREADHTEMUOCAT'POTEAUT
CERNENDOAUTPROHEREDEGERENDOŪ ETIAMNU
DAUOLUNTATESUSCIPIENDEHTISHER FIERIEIQ̄·LI
BERUMĒQUOCUMQ̄ TEMPOREUOLUERITADIREH
TEMSOLEṬP̄R̄·POSTULANTIBUSHEREDITARISCRE
DITORIBUSTEMPUSCONSTITUEREINTRAꝖSIUEL
INTHDEANTHTEMSIMINUSUTLICEATCREDITORIB·
ŪDEFUNCTIUENDERESIQUIAUTEMCUMCRETIONE

Pagina interior facillime legitur. 3 punctum supra 6am ab exitu litteram primae aut saltem coaeuae manui debetur. 17 littera ab exitu 4a e, non ē fuit. 23 littera 4a A ex h correcta est.

heresinstitutusēnisicreueritħtemn̄fitħita
nonaliterexcluditurq̧ sinoncreueritintra
idtempusquocretiofinitasiitaq·licetantediē
cretionisconstitueritħtemnonadiretm̄.pe
nitentiaactussuperantediecretioniscernē
doħēē· potēadhisquisinecretioneheresinsti
tutusēquiqueabintestatolegemuocaturſicut
uoluntatenudaherfititaetcontrariadeſtina
7nestatimabhereditaterepellit’.
Omnisautemcretiocertotemporeconſtringit’
inquamremtoleraulletempusuisumestcen
tumdierumpotētamennihilominusiureciui
liautlongiusābreuiustempusdarilongiusta
men+terdumpr̄·coartatetq̧uisomniscėretio
certisdieb·constringaturtamenaliacretio
uulgarisuocatur·aliacertorumdierumuulga
risillaq̧supraexposuimusidēinq̊dicunt’haec
uerbaquibussietpoteritq·certor’dierumin
quadetractishisuerbisceterascribunt’q̄r’cre
tionummagnadifferentiaē̶nuulgaricre7ne
datanullidies7putanturnisiquibusscieritquiſ
quesehdemēē·institutumetp’sitcernerecer
torumuerodierumcretiodataetiamnescien
tesehdeminstitutumēē·numeranturdieſcō

Pagina interior facillime legitur.

TINUI·ITEMEIQUOQ.QUIALIQUAEXC̄·CERNEREPHIBE
TURETEOAMPLIUSEIQUISUBCONDICIONEHEREINSTITU
TUSĒ·TEMPUSNUMERAT'UNDEMELIUSETAPTIUSĒUUL
GARICRETIONEUTICONTINUAHAECCRETIOUOCAT'QUI
ACONTINUIDIESNUMERANT'S'QUIAT̄M̄DURAĒ HECCRE
TIOALTERAMINUSHABET'UNDEETIAMUULGARISDICTA
EST DESUBSTITIONIBUSININTERD·
DUOSPLURUEGRADUSHEREDUMFACIMUSHOMODO
LTITIUSH̄ETOCERNITOQ̄.INDIEB'PXIMISQUIBUSSCI
ESPOTERISQQNIITACREUERISEXHESTOTUMMAEUI
USHERESTOCERNITOQUEINDIEB·C̄ETRELIQUAETDE
INCEPSINQ TUMUELIMUSSUBSTITUEREPOSSUMUS
ETLICETNOBISŪUNUMINIUNIUSLOCUMSUBSTITUE
REPLURESUEETCONTRAINPLURIUMLOCUMŪUNŪ·
UELPLURSUBSTITUEREPPRIMOITAQUEGRADUSCRIB
TUSHERHEREDITATEMCERNENDOFITHERETSUBSTI
TUTUSEXCLUDIT'NONCERNENDOSUMMOUET'ETIAM
SIPROHEREDEGERATETINLOCUMEIUSSUBSTITUTUSSUC
CEDITETDEINCEPSSIPLURGRADUSSINT·INSINGULISSI
MILIRATIONEIDEMCONTINGITSETSICRETIOSINEEX
H̄DATIONESITDATAIDESTSIHECUERBASINONCRERIT
TUMP.MEUIUSH̄ ESTOILLUTDIUERSUMINUENITQUI
ASIPRIOROMISSACRETIONEPH̄DEGERATSUBSTITUTUTŪ.
INPARTEMADMITTITETFIUNTAMBOEQUISPARTIBUS

Pagina exterior facile legitur. 8 c litterula supra lineam primae manui debetur. 21 littera tertia A ex I a prima manu correcta est. 22 littera ab exitu 4a T, non T' fuit. 24 littera 16a T, non T' fuit.

heredesq; sineq cernatneq pheredegerattum
saneinuniuersosummouetureisubstitutur
intotamhereditatemsuccedit·
Sedsabinoquidemplacuitq;diucernereeteom
herfieripossitprioretiamsiproheredegesse
ritnontm̄admittisubstitutumc'uerocretio
finitasittumproheredegerenteadmittitisubsti
tutumalisueroplacuitetiamsuperantecre
tioneposseeumproh̄degerendoinpartemsub
stitutumadmittereetampliusadcretionemre
uertinonp'se
liberisnostrisinpuberibusquosinpotest·ha
bemnonsolumitautsupradiximussubstitue(re
possim')idestutsiheredesnextiterintaliusno
bisheressitsedeoampliusutetiamsih̄desno
bisextiterintetadhucinpuberesmortuifue
rint(x itiis)aliquisherūuthocmodotitiusfilius
meusmihiheresestosifiliusmeusmihieritet
hicpriusmoriaturquaminsuamtutelamue
neritt uncestoseiusherestoquocasusiquid·
nonextiteritherfiliussubstitutuspatrisfit
herx x x xx x x x heresextiteritfiliusetantepu
bertatemdecesseritipsifilioflthe ressubsti
tutusquamobremduoquodammodostestamta

Pagina exterior propter ductuum pallorem difficulter legitur. 13 in fine re litterae mihi potius a codice abfuisse uisae sunt. 20 in fine d·, non de extitisse uidetur. 22 spatium post 3am litteram ad essiuero litteras capessendas sufficit.

ALIUTPATRISALIUTFILITAMQUAMSIIPSEFILIUSSIBIH
DEMINSTITUISSETAUTCERTEUNUMESTTESTAMEN
TUMDUARUMHEREDITATUM·CETERUMNEPOSTOBI
TUMPARENTISPERICULOINSIDIARUMSUBIECTUSUIDE
RET'PUPILLUSINUSUĒUULGAREMQUIDEMSUBSTITU
TIONEMPALAMFACEREIDĒEOLOCOQUOPUPILLUMHE
REDEMINSTITUIM'UULGARISSUBSTITUTIOITAUOCAT
ADH̄TEMSUBSTITUTUMSIOMNINOPUPILLUSHERNŌ
EXTITERITQ;ACCIDITCUMUIUOPARENTEMORITUR
QUOCASUNULLUMSUBSTITUTIMALEFICIUMSUSPICA
RIPOSSUMUSCUMSCILICETETUIUOTESTATOREOMNI
AQ̄;INTESTAMENTOSCRIBTASINTIGNORENTURATIL
LAAUTEMSUBSTITUTIONEMPQ;SIETIAMHERESEX
TITERITPUPILLUSETINTRAPUBERTATEMDECESSERIT
SUBSTITUTUMUOCAM'SEPARATIMININFERIORIBUS
TABULISCRIBIM'EASQ̄TABULASPROPRIOLINOPPRI
AQ̄.CERACONSIGNAMUSETINP(I)ORIBTABULISCAUE
M'NEINFERIORESTABULAEUIUOFILIOETADHUCIN
PUBEREAPERIANT'SETLONGEUTIUSĒUTRUMQUE
GENUSSUBSTITUTIONISSEPARATIMININFERIORI
BUSTABULISCONSIGNARIQ̄SITACONSIGNATAEŪSE
PARATAEFUERINTSUBSTITUT'ONEUTDIXIMUSETP(I)
OREPŌT· INTELLEGIINALTERAALTERQ̄Q̄ IDEMESSE
SUBSTITUTUS:

Pagina interior non difficulter legitur

22 ı litterula supra 23ᵃᵐ litteram primae manui debetur.

NONSOLUMAUTHEREDIBUSINSTITUTISINPUBERIBUS
LIBERISITASUBSTITUEREP'SIMUSUTSIANTEPUBERTA
TEMMORTUIFUERINTSITISĦQUEMNOSUOLUERIM'
SEDETIAMEXHEREDITATISITAQUEEOCASUSIQUIDPU
PILLOEXHEREDITATIBUSLEGATISUEAUTDONATIONI
BUSPROPINQUOR'ADQUISITUMFUERITIDOMINEAB
SUBSTITUTUMPERTINET
QUEC'QUEDIXIMUSDESUBSTITUTIONEINPUBERŪ·
LIBERUMŪĦDUMINSTITUTOR'ŪEXĦDATOR'EADĒ
ETIAMDEPOSTUMISINTELLEGEM'EXTRANEOŮĦDI
INSTITUTOITASUBSTITUERENONPOSSUMUTSIĦRES
EXTITERITETINTRAALIQ̵TEMPUSDECESSERIT·ALI
USEIĦ SITSEDĦ'SOLUMNOUISP MISSUMĒ UTEUM
P̄F̄C̄·OBLIGEM'UTHEREDITATEMNOSTRUMTOTAM
ŪPARTERESTITUATQ̵IUSQLESITSUOLOCOTRADEM'
SICUTĀT·LIBERIHOMINESITAETSERUITAMNOSTRI
Q̵ALIENIĦDESSCRIBIPOSSUNTSEDNOSTERSERUUS
SIMULETLIBERETĦĒEIUBERIDEBETIDĒĦ'MOSTICUS
SERUUSMEUSLIBERHERQ·HESTOŪHERESLIBERQ·
ĒESTONAMSISINELIB·TEHERINSTITUTUSSITETIĀ·
SIPOSTEAMANUMISSUSFUERITADOMINOHERĒĒ
NONPOTĒQUIAINSTITUTIOINP̵SONAENONCON
STITIDEOQUELICETALIENATUSSITNONPOTESTIUSSU
DOMININOUICERNEREĦTATEMC'LIB·TATEUEROĦ

Pagina interior facile legitur. 1 littera 11a T non T· fuit. 2 litterae 13a et 14a correcturam passae sunt. 11 littera ab exitu 9a M, non M' fuit. 14 A litterula supra 7am ab exitu litteram et punctum in u. 16 supra 24am litteram primae manui debentur. 22 littera ab exitu 7a e non e' fuit.

JNSTITUTUSSIQUIDEMINEACAUSADURAUERITFIT
EXTESTAMTOLIUERETINDENECESSARIUSHERESÑ
UEROABIPSOTESTATOREMMISSUSFUERITSUOARBI
TRIOHEREDITATEMADIREPOTESTQ̧SIALIENATUſſIT
IUSSUNOUIDOMINADIREHTEMDEBETQ RATIONE
PEUMDOMINUSFITHERNIPSE NEQUEHERNEQ̄
LIBEREEPOTESTALIENUSQ̄Q̄SERUUSHERINSTITUTUS
SIINEADEMCAUSADURAUERITIUSSUDOMINIHRE
DITATEMADIREDEBETSIUEROALIENATUSABEOFUE
RITAUTUIUOTESTATOREA POSTMORTEMEIUSANTE
Q̧CERNATDEBETIUSSUNOUIDOMINICERNEREſI
UEROMANUMISSUSĒSUOARBITRIOADIREHTEMPO
TESIAUTEMSERUUSALIENUSHINSTITUTUSĒUULGA
RICRETIONEDATAITAIGITURDIESCRETIONISCEDE
RESIIPSESESERUUSSCIERITSEHDEMINSTIUTUMĒĒ
NECULLUMIMPEDIMENTUMSITQUOMINUSCERTI
OREMDOMINUMFACERETUTILLIUSIUSSUCERNE
REPOSSIT·
POSTHAECUIDEAMUSDELEGATISQUAEPARSIURIſEX
TRAPROPOSITAMQUIDEMMATERIAMUIDETURN
LOQUIMURDEHISIURISFIGURISQUIBUSPROUNIUER
SITATEMRNOUISADQUIRUNT'SC'OMNIMODODE
TESTAMTISDEQUEHEREDIBUSQ̄TESTAMENTOINTIT
UUNTLOCUTISUMUSNONSINECAUSASEQUENTILOCO

Pagina exterior propter ductuum pallorem difficulter legitur. 4 in fine nihil amplius scriptum erat. 6 spatium fenestrae, quae post 21am litteram hiat, paulo maius uidetur, quam quod unica e littera expleatur; rectius fortasse de ae cogites. 24 littera 4a T, non T' aut T· fuit.

Poterithaeciurismateriatractari·

DE LEGATIS

legatorumitaquegeneraSquattuorautenim
ꝑuindicationemlegamusapdamnationemaut
nendimodoautppceptionem
Puindicationemhocmodolegamusitϊτiouerbi
gratiahominemstichumdologosedsialteru!!
uerbumpositumsituelutidoautlegoaeq ꝑui
dicatnemlegatumestitemutmagisiiiusē××××
siitalegatumfueritsumitouelitasibihabeto×
itacapitoaeq ꝑuindicationemlegatumeideo××
temꝑuindicatnemlegat appellat'quipoſtadita
h̄temstatimexīq·ṗlegatariſitetsieamremle
gatariusūabh̄deūabalioq̊cqquieampossidet
petatuindicarededebetideintenderesuamr×
exīq·ēē·ineosolodissentiuntprudentesqab·
quidemetcassiusceteriq̄ nostrip̄ ceptorer
quoditalegatumsitstatimpostaditamh̄tempu
tantfierilegatarietiamsiignoretsibilegatū
ēēdimissumetp'teaquamscieritetceeperitlega
tumpindeēē·atquesilegatumnoneſſet
Neruaueroet ꝑ culusceteri q̄ illiusscolaeau
ctor n̄aliteputantremlegatarifieriqsiuolu
eriteamadseꝑtineres'hodieexdiuipiiantonini

Pagina exterior difficulter legitur. 1 litteram 6am a fuisse ueri multo dissimilius est. 7 in fine post u aut nihil aut m, uix TR scriptum erat. 9 in fine fortasse magisuiſu seſſet uel magisuiſuseſſ, nullo modo magisinusuest scriptum fuit. 10 initio pro si de unico u uix recte cogites. 10 in fine spatium ad u litteram capessendam sufficit. 11 in fine spatium ad au litterulas capessendas sufficit. 12 supra 10am ab exitu litteram a fortasse additum erat. 15 in fine e fortasse additum erat. 20 pro 8a ab exitu littera de q quoque cogitari potest. 20 quattuor ultimae litterae incertissimae sunt.

Constitutioneh'magisiureutiuideuidemur
quodproculoplacuitnamc'legatusfuissetla
tinusprouindicationemcoloniaedeliberent
inquiddecurionesanadseuelintꝑtinerepro
indeacsiunilegatusēētad[ᵉaut]emsolerꝑuin
dicationemleganttrectequaeexiq̄.ipsiustesta
torissunt·s'easquidemr q̄·ponderenumero
mensuraconstantplacuitsufficeresimor
tistemporesintexiq̄.testatorisuelutiuinū·
oleumfrumentumpecuniamnumeratamce
terasrueroplacuitutroquetemporetestato
risexiurequiritiumēē·debereide.etquofa
ceretestamentumetq°moreret'alioquinin
utileēlegat·s'sanehocitaēīc̄·p'teaůauctore
neronecaesaresc̄factumēq̄cautumēutsi
eamremquisq.legaueritq̄eiusnumq̄fuerit
ꝑindeutiliesitlegatumatq·sioptimoiurereli
ctumėet·optumumautemiusestꝑdamnation·
legatumquogenereetiamalienarlegaripo
t̄esicutinferiusapparebit·
Sedsiquisremsuamlegaueritdeindeposttesta
mentumfactumeamalienaueritpleriquepu
tantnonsolum ic̄·inutile ēē·legatumsedne
exsenatusconsultoconfirmariq̄ideodictu·

Pagina interior facillime legitur. 5 pro [ ] Bluhme alio tempore: ad ᵉˢ⁽ᵒ⁾ aut, Goeschen auᵈaut. 21 ornamenta helicesque, quibus prima littera exornata est, propter typographum reddere non potui. 23 in fine nihil amplius scriptum erat.

Estquiaetsiꝑdamnationemaliquisremsuā
legaueriteamq̄.posteaalienaueritplerique
putantlicetipsoiuredebeat'legatumt̄m̄legata
riumpetent·p'seꝑexceptionemdolimalirepel
liquasicontrauolumptatemdefunctipetat·
Illutconstatsiduob·pluribusueꝑuindica⁊nē
eademꞧlegatasitsiueconiunctimsiuedisiū
ctimetomnesueniantadlegatumparteſadsī
gulosꝑtinereetdeficientisportionemcolle
gatarioadcrescereconiunctimautemitale
gaturtitioetseiohominemstichumdolegodis
iunctimital·titiohominemistichumdolegoseio
eundemhominemdolego·
Illutqueriturꝗsub⁊dicioneꝑuindicationē·
legatumē·pendenteconditionecuiusēēt·no
strip̀ceptorh̄disēē·putantexemplostatulibe
riidēeiusseruiquitestamentosubaliquacon
dicionelib·ēē·iussusēquem⁊statinterexhe
redisseruumēēseddiuersoscholaeaucto
resputantnulliusinterimearemesseꝗmul
tomagisdicuntdeeoꝗsinecondicionepure
legatumēanteꝗlegatariusatmittatlegatum·
Pdamna⁊nemh'modolegam'heꞧmeusisticū·
seruummeumdaremdamnasestoſedetsidato

Pagina interior facile legitur. 8 littera 5ª nullo modo s fuit. 9 ultima littera e, uix o fuit. 16 littera 11ª R, non ꞧ uidetur fuisse. 18 littera 19ª ē, non ē· fuit. 20 littera ab exitu 6ª correcturam passa esse uidetur.

Scriptumfueritpdamna7nemlegatumeeo××
egenerelegatietiamalienar.legaripotestiita
utherredimereetpstareautestima7nemeiu
daredebeateaquoqueꝗinrerumnaturan̄
ēsimodofuturaē·ꝑdamna7nemlegaripotē·
uutfructusquiinillofundonatieruntā·ꝗex
illaancillanatumeritꝗautemitalegatumest
postaditamhtemetiamsipurelegatumēnut
puindica7nemlegatumcontinuolegatarioad
quiritursꝰnominusheredise ētideolegatariu
inꝑsonamageredebetidēintendereheredē
sibidareoportereettumhersimancipisit
mancipiodareautiniurecederepꝰsessione
q tradederedebetsinꝰmancipisitsufficitsitradi
deritn simancipiremtantumtradideritnꝰ
mancipaueritusucapionemplenoiurefitle
gataricompletꝰautemusucapiosicutalioqqloco
diximusmouiliumquidemrerumannoearꝰ
ueroquesolotenean tꝰbiennioēetilladiffere
tiahuiusꝑuindicationemlegatiq sieademprou
obuspluribusuepdamnicontractionemlega
tasitsiquidemconiunctimplanesingulispar ter
deuentꝰsicutinillouindicaiilegat× × ×××××××
rodisiunctimsingulissolidaēdeuentꝰitafit

Pagina exterior maximam partem difficilius legitur. 1 in fine post eo fortasse minutis litteris qu scriptum erat. 2 littera 1[a] non uidetur o fuisse. 16 pro 23[a] littera (m) nullo modo dt scriptum erat. 24 pro 27[a] littera Goeschen minus recte r legisse uidetur.

Utscilicetheresalterirемalteriestimatione̅
eiusp̀starеdebeatetinconiuctisdeficientispor
tiona̅dcollegatariumptinets'inhereditatere
manet·q autemdiximusdeficientisportione
pdamna7nemquidemlegatoinhereditatereti
nereinpuindica7nemuerocollegatarioaccrer
cereadmonendisumusantelegempapiam××
iureciuiliitafuissetpostlegemueropapiamde
ficientisportiocaducafitetadeosptinetquiin
eotestamentoliberoshabentetquisprimacau
sasitincaducisuindicandisheredumliberor
habentiumdeindesiheredesliuerosnonhabe
antlegatariorumliberoshabentiumt̄m̄ipa
legepa̅psignificaturutcollegatariusconiun
ctussiliberoshabeatpotiorsitherediburetia̅
siliberoshabebuntsetplerisqueplacuitquan
tumadhociusqlegepp̄.coniunctisconstituitur
nihilintere̅e̅·utrumpuindica7nemanpdamna
tionemlegatumsit·
Sinendimodoitalegamusheրmeusdaredamna
setosinerel·titiumhominemsticumsumerer
uiquehabereqgenuslegatiplusquidemhabet
prouindica7nemlegatumminusautemquam
pdamnacont·nemnameomodonsolumsuamre̅

Pagina exterior facile legitur. 4 in fine aut nulla aut una aut duae litterae additae fuerunt. 7 in fine post papiam duae etiam uel tres litterae extitisse uidentur, quae tamen meis medicamentis reuiuiscere noluerunt. 22 in fine nihil amplius scriptum erat.

Testatorutilit legarepotesedetiamheredissui
c'alioquinpuindicat nemnisisuamremlegare
n̄potestpdamnaqnemautemcuiuslibetextra
neiremlegarepotest·
Sedsiquidemmortistestatoristemporer ūipsi
ustestatorissitūheredisplaneutilelegatum
ēetiamsitestamentifacienditemporeneutri
usfueritq sipostmortemtestatoriseaṙhae
redisessecoeperitqueriturtanutileṡitlegatū·
etpleriqueputantinutileēē quitergoēlicet
aliquiseamremlegaueritquaenequeeiusum
qfueritnequep'teahdiseiusumq·ēēcoeperit
exsc̄·neronianoproindeuideturacsipdamna
tionemrelictaesset·
Sicutautempdamnaq̄nemlegatarn̄statimp'ta
ditamhereditatemlegatariefficit'sedmanet
heredis eousq·donecisherestradendoūma
cipandouelin iurecedendolegatarieamfe
ceritit aetinsinendimodolegatoiuriseēetide
ohuiusquoquelegatinomineinpsonamactio
ēquidquidheredemextestamentodareface
reoportet·
Suntx tamenq̄putantexhlegatonuideriobli
gatumheredemutmancipetautiniurecedat

Pagina interior facillime legitur. 23 post 4am litteram una littera (uelut q) antiquitus erasa erat.

autpradatsedsufficereutlegatariumpremsumerepatiat'quianihilultraeitestatorimperauitq̧uisinatidestpatiaturlegatariumr·siuihaberemaiorilladissensioinhoclegatoī teruenitsieandemr̄duob·pluribusuedíiuctimlegastiqdamputantutrisquesolidamdeberisicutp̧uindica7nemnonnullioccupantisēēmeliorem9dicionemaestimantq̇acumeogenerelegatidamneturherespatientiamp̀stareutlegatariusremhabeatsequit'utŕipripatientiamp̀stiteritetisiremsumpseritrecuturussitaduersuseumquip'exlegatumpetieritquianequehaberemutpatiatureamabeosumineq̄ d̄m̄.fecitquominuseamremhaberet·

Pp̀ceptionemhocmodolegatumusl·titioushominemstichumpraecipitosednostriquidē̄ p̀ceptoṛnullialieomodolegariposseputantnisieiquialiq̄dexparteherescribtusēē·praecipereenimēē·p̄cipuumsumereq̧tantumī eiusp̧sonamp̧ceditq̇aliquaexparteher̄institutusēq̧hisextraporz7nemhereditatisp̀cipuū̄ legatumhauiturussitideoquesiextraneolegatumfueritinutileē·legatumadeoutrabinur

Pagina interior facillime legitur. 3 littera 10a ı, non τ fuit. 5 ultima littera u. non ū uidetur. 8 in fine nihil amplius scriptum erat.

EXISTIMAUERITNEQUIDEMEXCOCNERONIANOP'
SECONUALESCERENAMEOINQUITSC·EATANTUMCO
FIRMANTURQUAEUERBORUMUITIOIC·NONUALENT
NQPPTERIPSAMPSONAMLEGATARINONDEUERE
TURSEDIULIANOEXSEXTOPLACUITETIAMHOCCASU
EXSC· CONFIRMARILEGATUMNAMEXU UISETIAM
HOCCASUACCIDEREUTIC·INUTILESITLEGATUMUNDE
MANIFESTUME QEIDEMALISUERBISRECTELEGA
TURU UPROUINDIZNEMETPDAMNA7NEMSINE
DIMODOTUNCAUTEMUITIOPSONAELEGATUMNO·
UALERECUMEILEGATUMSITCUINULLOMODOLEGA
RIPOSSITUUTPEREGRINOC'QUOTESTAMENTIFACTI
ONONSITQUOPLANESCASUSCLOCUSNESTITEMNO
STRIPCEPTORQITALEGATUMENULLARAYNEPUTANT
P'SECONSEQUICUMCUIITAFUERINTLEGATUMQU
ODIUDICIOFAMILIAEERCISCUNDAEQINTERHERE
DESDEHTATEERCISCUNDAIDEDIUIDUNDAACCIPI
SOLETOFFICIOENIMIUDICISIDCONTINERIUTEIQP
PCEPTIONEMLEGATUMEADIUDICET'UNDEINTEL
LEGIMUSNIHILALIUTSECUNDUMNOSTRORUMP
CEPTORUMOPINIONEMPPCEPTIONEMLEGARIP'
SENISIQTESTATORISSITNULLAENIMALIARQHERE
DITARIADEDUCITURINH'IUDICIUM·
ITAQUESINONSUAMREMEOMODOTESTATORLEGAUERIT

Pagina exterior facillime legitur. 1 litterae 24[a], 25[a], 26[a] certissimae sunt. 5 T litterula supra 15[am] litteram primae manui debetur. 13 punctum supra 16[am] litteram aut primae aut saltem coaeuae manui debetur. 15 littera 12[a] c, non e fuit.

iurequidemciuiliinutileeritlegatumsedexena
tusconsultoconfirmauit'aliquodtm̄ casuetia·
alienampremp̀ceptionemlegariposse fatentur
ūutisiquiseamremlegaueritqcreditorifiduci
aecausamancipiodederitnamofficioiudiciscoh
descogiposseexistimantsolutampecunia⁝
soluereeamremutpossitpcipereeicuiitalega
tumsiteddiuelsesolesauctorputantetiamextra
neoppc̀eptionemlegarip'seproindeacsiitascri
uat'titiushominemstichumcapitosupuacuoadi
ectapsyllabarideoquep uindicaynemea × × × ×
legatamuideriquaesententiadicit'diuihadria
niconstitutionemconfirmataessesecundum
hancigituropinionemsiearexiqdefunctifu
eritp'sealegatariouindicarisiuehisunusexhdi
bussitsiueextraneusq̄ siinbonistantumtesta
torisfueritextraneoquidemexsc utileerit
legatumherediuerofamiliaeherciscundaeiu
diciisofficiop̀stabitur·
Qsinulloiurefueritestatoristamhdigextrane
oexs̄c̄ utileeritsiuet̄m̄heredibussecundumno
stroruomopinionemsiueetiamextraneissecū
dumillorumopinionemduob·pluribusueead
rconiunctimautdisiunctimlegatafueritsingul

VIIII·

Pagina exterior praeter paucos locos obscuriores facile legitur.

partesh aueredebent·
AD LEGEM FALCIDIAM R
Sedolumquidemlice^B attotumpatrimoniumlega
tisatquelibertatib·erogaren'q̇cq heredirelinqu
erep̀terq inanenomenh̄itquelexx̄īītab·pmit
tereuidebat'quacauetur utq quisquederesua
testatusēēt·idratumhaueretur hisūbisutile
gassetsuaeresitaiusestoq̂aequiscribtiherēERANT
abhereditateseabstinebantetidcircoplerique
intestatimoriebant'itaquelataēlexfuriaq̄ex
ceptispsonisquibusdamceterisplusmillaear
sibuslegatorumnominemortisuec̄capereper
missumnonestsedethoclexnonpfecitq uoluit
quienimuerbigratiaquinquemiliumerispatri
moniumhabebatpoteratquinq̄.hominibusī̄
gulismillenosasseslegandototumpatrimoni
umerogareideoposteal ataēlexuoconiaquacau
tumēnecuipluslegatorumnominemortisuec̄·
caperelicere tquamheredescaperenturexq̂
legeplanequidemaliquidutiqueh̄deshabereui
debantursett̄m̄fereuitiumsimilenasceban
turnaminmultaslegatariorumpsonasdistri
butopatrimoniopoteratadeoheredimininimum
relinquereutn̄expediretħedihuiuslucriora

Pagina interior facillime legitur. 1 initio nihil amplius scriptum erat. 24 littera 23a h, non ħ fuit.

Tiamtotiushereditatisonerasustinerelatae̅
itaq̄.lexfalcidiaquacautumēneplusei legarelice
atqdodramtemitaq̄.necesseēuther·quartam
partemhereditatishabeateth'n'iureutimurin
libertatibusquoquedandisnimiamlicentiam
conpescuitlexfufiacaniniasicutinprimocon
mentarioretulimus·
R deinutiliterrelictislegatis R
Anteheredisinstitutionemutiliterlegatur
scilicetquiatestamentauimexinstitutione
heredisaccipiuntetobidū.utcaputetfundam̄
tumintellegit'totiustestamentiheredisinsti
tutioparirationenecLibertasanteheredisinsti
tutionemdaripotestnostrip̀ceptornectuto
reolocodariposseexistimanturset labeoetp
culustutorempossedariquodnihilexhereditа
teerogaturtutorisdationep'mortemquoque
heredisinutiliterlegat'idēhocmodocumher·
meusmortuseritdolegoautdatoittaautemre
ctelegaturcumher·moriat'quianonp'mortē
heredisrelinquitursedultimouitaeeiustem
pore
Rursumitanonpotestlegaripridieq·her·meusmo
rieturq·nonp̀tiosarationereceptumuidetur

Pagina interior facillime legitur. 2 litterae ab exitu 12a et 11a ei, non cr fuerunt. 14 littera ab exitu 8a r, non r fuisse uidetur.

Eademetdelibertatib·dictaintellegemustutor
ueroanpostmortemheredisdarip'sitquerenti
Buseademforsitampoteritessequaestioq·deagi
taturquiantehereduminstitutionemdatur·
Depoenaecausarelictislegatis
Poenaeq̊qnomineinutiliterlegat'poenaeautē
nominelegariuideturq·coercendiherediscau
sarelinquiturquomagisheresaliquitfaciatȧut
nonfaciatu[u]q·italegatursiheresmeusfiliam(ſi)
amtitioinmatrimoniumcollocaueritx̄ ſeioda
toū itasifiliamtitioinmatrimoniumnoncollo
caueritsx̄mil·titiodatosedetsih̄ueruigratiain
trauienniummonumentumsiuin̄feceritx̄ti
tiodariiusseritpoenenominelegatu×× ×etdeni
queexipsadefinitionemultassimilesspeciei(ci̊i)
cumspicerepossumusneclibertasquidempoeᵃne
nominedaripotestquamuisdeearefueritq̄ſi
tumdetutoreueronihilpossumusquaereregea
nonpostdationetutorish̄ conpelliquidq·facere
autnonfacereideoquaedaturpoenaen× ×××ne
tutordatusfueritmagissubcondicionequamp××
naenominedatusuidebit'.
Incertaepsonaelegatuminutil[it·rel]inqu[it'incer]
taautemuidet'p sonaq pincertamopinionem

Pagina exterior magnam partem non facile legitur. 1 ultima littera aut R aut ꝛ fuit. 5 primae duae litterae perpallidae et incertae minio fortasse exaratae erant. 12 pro 23ª littera possis etiam e. g. de TI cogitare. 14 ante 6ªm ab exitu litteram me· uel R×× scriptum fuisse uidetur. 15 pro ( ) Bluhme: u̅i̊ı 16 pro tribus primis litteris Goeschen co×u̇, Bluhme uix recte ṙ! a 20 litterae 18ª 19ª 20ª NEC non uidentur fuisse.

animosuotestatorsubiciturue** ** * * itale
gatumsitquiprimusadfunusmeumuenit***
meusx̄datoidemiurisēsigeneraliteromnib·
legaueritquic'queadfunusmeumueneri(tii*)
eademcēgitarelinquiᵃturquicumquefiliome
oinmatrimoniumfiliamsuamconlocauerit ei
heresmeusx̄mil·datoillutquoqueineademcau
saēquoditarelinquit'quipostestamentumco̅
sulesdesignatieruntaequeincertisp̄sonisle
gariuideturetdeniquealiaemultaehuiusmo
dispeciessunt
Subcertauerodemonstrationeincertaepsonae
rectelegaturūūexcognatismeisquinuncsunt
quiprimusadfunusmeumueneriteix̄milhe
resmeusdatolib·tasquoquenonuideturincer
taep̄sonedaripossequialexfufiacaniniaiubet
nominatumseruosliberaritutorquoquecer
tusdaridebet·
Postumoquoquealienoinutiliterlegatautem
alienuspostumusquinatusintersuosheredes
testatorifuturusn̄eideoqueexmancipato***
quefilioconceptusneposextraneuspost———
****iinuterōeiusqueiniureciuilinonintelle
giturxorextraneuspostumuspatrin̄intelle

Pagina exterior non facile legitur; inprimis autem tabescentes uersuum exitus difficillimi sunt ad legendum. 1 spatio ante 5am ab exitu litteram duetuumque umbris uelut lutcum, non lutisi lectio respondere uidetur. 2 in fine duae uel tres etiam litterulae (uelut eib) extitisse uidentur. 19 quinque ultimae litterae incertissimae sunt. 21 in fine spatium ad quo litterulas capessendas sufficit. 22 in fine umure litteris spatium conuenit. 23 init. it·qu uel similes quaelibet litterae extare poterant.

Git acneheresquidempotestinstituip'tumus
alienusēēnimincertap̄sonaceterauero quae
suppradiximusadlegataproppriaep̄tinent·q̄q̄n̄
inmeritoquibusdamplaceatpoenenomine he
redeminstituinonpossenihilenim interest
utrumlegatumdareiubeat'heressifecerital i
quidautnonfeceritancohereiadiciaturqu ia
tamcoheredisadiectioneq legatidatione com
pellituruutaliquidcontrapropositumsuumfac i
atautnonfaciat·
Aneiquiinpotestatesiteiusquemheredeminsti
tuimusrectelecemusquerit'seruiusrectelega
riputatsedeuanescerelegatumsiquotempore
dieslegatorumcederesoletadhucinpotestitide
oquesiuepurelegatumsitetuiuotestatoreinpo
testateh̄disēē·desieritsiuesubcondicioneetā
tecondicionemidaccideritdeberilegatum·
Sabinusetcassiussubcondicionerectelegaripu
reñrecteputantlicetenimuiuotestatorep'
sitdesinereinpotestateheredisēē·ideot̄minu
tilelegatumintellegioporterequiaq̄nullasui
reshauiturumforetsistatimp'testamentum
factumdecessissettestatorhocm̄ōdeoualere
quiautitamlongiustraxeritabsurdumēē×××

Pagina interior facillime legitur. 12 littera 14ª c, non q fuit. 24 in fine tsed uel simile quidlibet additum uidetur fuisse; minus recte de ſet cogites.

diuersaescholeauctoresnecsubcondicionere
ctelegariquiaquosinpotestatehabemuseisnon
magissubcondicioneq̦purequedebereposumurex
diuersoconstataBeoquiinpotestateēheredei̅
stitutorectetiBilegarisedsitupereumhererex
titeriseuanescerelegatumquiaipsetiBilegatù·̄
deberenonpossissiuerofiliusemancipatusaut
seruusmanumissuseritūinaliumtranslaturet
ipseheresextiteritautaliumfecerit·deBerile
gatum.
hinctranseamusadfideicommissaetpriusdehe
reditatiB·uideamusinprimisigiturſciendum
e opusēēutaliquisheresrectoiureinſtituat'.
eiusquefideicommittaBaturuteamhereedita
temaliirestituataliaoquininutileētestam̄tum
inquonemorectoiureheresinstituituruerba
autemutiliafid̄ʒhaecrectemaximeinusueſſe
uidenturpetorogouolo·fideicommittoquaeꝑ
indefirmasingulas̄atquesiomniainunumco̅
gestasintcumigiturscriBserim'titiusherero
p'sumusadicererogotel·titipetoq·ateutc'p̄mu̅·
possishereditatemmeamadiregaioseioreddar
restuasp'sum'autemetdeparterestituendaro
gareetliBer'ē ūsubcondicioneūpurerelinq̄re

Pagina interior facillime legitur.

fideicommiSSauelexdiecerTarestitutaautem
ħtatemisquirestituitnihilominusher(p)manetir
ueroquirecipitħtatemaliquandoheredisloco
ēaliquandolegatariolimāt·neħdislocoeratnec
legatariisedpotiusemptoristuncenimiNsuerat
eicuirtituebat'hereditasnummounoeamhe
reditatemdiciscausauenireetquaestipulatio
nesinterheredemeteumcuirestituebaturħ
tasidesth'modoheresquidemstipulabaturabe
ocuirestituebat'hereditasutquidquidheredi
tarionominecondemnatusfuissetsiuequidaliar
bonafidededisseeonomineindenissetetomni
nosiquiscumeohereditarionomineageretu(t)re
ctedefenderetur illeueroquirecipiebatheredi
tateminuicemstipulabaturutsiquitexheredi
tateadħdempuenissetidsibirestitueretur ut
ēt·pateret'eumhereditariasactionespcurato
rioautcognitorionomineexeq.
Sedp'teriorib·temporibustreuelliomaximo
etanneosenecaconsulib·s̄·c̄f̄equocautumest
utsicuiħtasexf̄c̄causarestitutasitactiones
queiureciuiliheredietinheredemconpeterent
etineumdarenturcuiexf̄c̄·restitutaēēthere
ditasp̄q̄s̄c̄desieruntillecautionesinusuhaberi

Pagina exterior facillime legitur. 22 in fine nihil amplius scriptum erat.

pretorinutilesaczneseietineumquirecepith̄ditatemquasiheredietinheredemdarecoepitaequeinaedictoproponunt’sedrursusquiaheredesscripticumauttotamhereditatemautpenetotamplerumquerestituererogabanturadireh̄tatemobnullumautminimumlucrumrecusabantatq̄·obidextinguebanturf̄c̄·p̄.pegasoetpusionesenatuscensuituteiquirogatusesth̄ditatemrestituereꝑindeliceretquartampartemretinereatqueelegefalcidiainlegatisretinendisconcediturexsingulisquoquerebusq̄ ꝑf̄c̄·relincunturea demretentioꝑmitsaēꝑq̄sc̄·ipseonerahereditariasuſtinetilleatquiexf̄c̄·relinq̄partemhereditatisrecipitlegataripartiarilocoeīdēeiuslegataricuiparsbonorumlegaturquaespecieslegatipartitiouocaturquiacumheredelegatariuspartiturhereditatem

Undeeffectumē·utquaesolentstipula7nesinterheredemetpartiariumlegatariumɉponieademɉponant’intereumquiexf̄·c̄·cauſarecipihereditatemetheredemidēutē·lucrumetdamnumhereditariumproratataparteinŧeoscommunesitergosiquidemnonplusquandodrant·

Pagina exterior facillime legitur. 2 in fine nihil amplius scriptum erat.

HTATISSCRIPTUSHERESROGATUSSITRTITUERETuo
EXTREUELLIANOSC̄ RESTITUIT'HTASSETINUTRUMQ·
ACTIONESHEREDITARIAEPRATAPARTEDANTINHERE
DEMQUIDEMIURECIUILIINEUMUEROQUIRECIPIT
HDITATEMEXSC̄·TREBELLIANOQQHERESETIAMPRO
EAPARTEQRESTITUITHERESPMANENTEIQUEETIN
EUMSOLIDEACTIONESCOMPETUNTSEDNONULTE
RIUSONERAT'NECULTERIUSILLUDANT'AC7NESQU
AMAPUTEUMCOMMODUMHEREDITATISREMANET·
ATSIQUISPLUSQDODRANTEMUELETIAMTOTAMHE
REDITATEMRESTITUEREROGATUSSITLOCUSETPE
GASIANOSC̄SETISQUISMELADIERITHEREDITATEM
SIMODOSUAUOLUNTATEADIERITSIUERETINUERIT
QUARTAMPARTEMSIUENOLUERITRETINEREIPSE
UNIUERSAONERAHEREDITARIASUSTINETURSET
QUARTAQUIDEMRETENTAQUASIPARTISETPROPAR
TESTIPULAZNESINTERPONIDEBENTTAMQ+PARTI
ARUMLEGATARIUMETHEREDEMSIUEROTOTAMHE
REDITATEMRESTITUERITADEXEMPLUMEMTEET
UENDITEHEREDITATISSTIPULAZNESINTERPONĒ
DESUNTSETSIRECUSETSCRIPTUSHERESADIREHE
REDITATEMOBIDQDICATEAMSIBISUSPECTAMES
SEQUASIDAMNOSAMCAUETURCASIANOSC̄·UTDE
SIDERANTEEOCUIRESTITUEREROGATUSEIUSFU

Pagina interior facillime legitur. 3 littera ab exitu 7a nullo modo T' fuit.

PTORISADEATETRESTITUATPINDEQUEEIETINEU·
QUIRECEPERITACTIONESDENTURACIURISEET·EX
S̄C̄·TREBELLIANOQUOCASUNULLISSTIPULA7NIBUS
OPUSĒ QUIASIMULETHUICQUIRESTITUITSECURI
TASDATURETAC7NESHEREDITARIAEEIETINEUMTRANS
FERUNTURQUIRECEPERITH̄TEMNIHILAUTEMIN
ŧ ESTUTRUMALIQUISEXASSEHRESINSTITUATUR
AUTTOTAMH̄TATEMAUTPROPARTERESTITUERERO
GETURANEXPARTEHERESINSTITUTUSAUTTOTAM
EAMPARTEMAUTPARTISPARTEMRESTITUERERO
GETURNAMETHOCCASUDEQUARTAPARTEEIUSPAR
TISRATIOEXPEGASIONOS̄C̄·HABERISOLET·
POTESTAUTEMQUISQUEETIAMRESSINGULASP̄F̄C̄
RELINQUEREUELUTFUNDUMHOMINEMUCTESTE
ARGENTUMPECUNIAMETUELIPSUMHEREDEMRO
GAREUTALICUIRESTITUATUELLEGATARIUMQUISALE
GATARIOLEGARINONPOSSITITEMPOTESTN̄SOLUMP
PRIATESTATORISRP̄F̄C̄·RELINQUISEDETIAMHERE
DISAUTLEGATARIAUTCUIUSLIBETALTERIUSITAQUE
ETLEGATARIUSN̄SOLUMDEEAREROGARIPOTESTUTEĀ·
ALIQUIRTITUATQUAEEILEGATASITSEDETIAMDEALI
ASIUEIPSIUSLEGATARISIUEALIENASITSEDHOCSOLŪ·
OBSERUANDUMĒNEPLUSQUISQUAMROGET'ALIIS
RESTITUEREQUAMIPSEEXTESTAM̄TOCEPITNAM

Pagina interior facillime legitur. 11 littera ab exitu 10a fortasse P potius fuit.
14 littera ab exitu 6a C (uix E) fuit. 14 ultima littera fortasse ē erat.

Quodampliuse inutiliterrelinqt'.
Cumat alienarespeRfc relinquiturnecesse
eiquirogatuseautipsumredimereetpstare
autestimationem ....solueres.. umiri ...er
pdamnationemalienamreslegatasit
Sunttamenquiputantsiremprfcrelictamdo
minusnonuendatextinguifc s'aliaatee cp
damnatnemlegatiliuertasquoqueseruopfc
daripurueleRrogeturmanumittereuellega
tariusn———————————oseruotestator
rogetandeeoquiipsiusheredisalegatariuel
etiamextraneisititaqueetalienusseruspedioi
etmanumittidebetq.sidomminuscumnonuen
datsaneextinguiturfc lib·tasquiahoc× × ××p
tiicomputationullainteruenitquiautemexfc.
manumittiturnontestatorisfitlib tusetsite
statorisseruus ×× ×× ××seteiusquiman× × ××
titadquidirectotestamentoslib·eeiubeturu
uthocmsticbusseruuslib·erestouhocstichu
seruummeumliberumeeiubeohi——————
torisfitliutusnaliusullusdirectoextesta
libtatemhaberepotestqquiutroquetempore
testatorisexiur———————————ace×××
testamentumetqu×moreret'

Pagina exterior difficulter legitur. 7 pro [ ] Goeschen ××××××××ee 14 ante ultimam litteram uel caru uel simile quid scriptum erat. 17 spatium et umbrae post 14am litteram ad fuerit, non ad sit litteras capessendas sufficere uidentur.

[R ca]

(Multumautemdiff———]quaeperfcreloan]
turabhisq'uidirectoiurel[eganturneccepfceiaq]
[toheredisrelinquipotestcumalioquinlegatumniri]
[tt°fa.ii..inutilesit]
Itemintestatosmoriturusp'ote[stabeoadquembo]
[naeiuspti]nen[tf]ia]licuirelinq'uere[cumalioquin]
[abeolegar.inonp[ossit——————oamie×reli]
ctumnaliterualetq'uamsiatestatoreconfir]
matifuerintidenisiintestamentocau(e)———
testatorutquidquidincodicillisscrip[seritidra]
tumsitfcueroetiamn[oncon]fir[mat]is[codicillir]
relinquipotestitemalegatariolegari[npotests]
fcrelinquipotestquinetiamabeoquoquecuip
fc·relinquimusrursusalipfc·relinquerepor
sumusitemseruoalienodirectolibertasdarino
potestsetpfc·potest·
Itemcodicillisnemoherinstitutip nequeexh
dariquamuistestamentoconfirmatifintaut
hisquitestamentoher institutus[epotestcodi]
cillisrogariuteamhereditatemalitotamu·ex
parterestituatquistestamentocodicilliconfir
matinonsint·

Pagina exterior propter remedia Bluhmiana magnam partem difficillime legitur. uu. 1 et 2 Goescheno uacui uisi sunt. 3 pro posteriore [ ] Goeschen dubitanter: mpfc 4 pro [ ] Goeschen fortasse rectius: INCUNT'———— 4 in fine pro q Bluhme de d quoque cogitauit. 5 lectionis Bluhmianae initium ueri simile mihi uidebatur. 5 Goeschen ××××:uuiapc...iiq:::: ××pa ××:::×××————— 6 hunc uersum ab TTFACTOIN incepisse ueri non dissimile mihi uisum est. 8 pro priore [ ] Goeschen: ×××××ua| ii 8 pro altero [ ] Goeschen: if 9 Bluhmianas lectiones, quas in schedis Bluhmianis frustra quaesiui, teste Lachmanno rettuli. 10 lectio Bluhmiana in schedis Bluhmianis ad u. 9 (non ad u. 10, ut sine dubio debuit) adscripta est. 11 in fine sex uel septem uel plures etiam litterae legi nequeunt. 12 pro [ ] Goeschen: TU———De××| 13 pro ultimo [ ] Goeschen olim dubitanter: ×××|××iif| 21 lectio Bluhmiana in schedis Bluhmianis ad u. 20 (non ad u. 21, ut sine dubio debuit) adscripta est.

Itemmulierquaeabeoquicentummil·aeriscensu
ē p̱legemuoconiamh̄desinstitutiónonpotestta
menf̄c̄·relictamsibihereditatemcaperep̄·
Latiniquoquequihereditateslegataquiadirecto
iurelegeiuniacaperep̱hibent'exf̄c̄·capereposs
sunt· Itemcums̄c̄·prohibitum
sitpropriumseruumminoremannisx̄x̄x̄·libe
rumetheredeminstituereplerisqueplacetp'
senéosiubereliberumēēcumannorumxxx
eritetrogareuttuncillirestituat'h̄ditat·
Itemquamuisnonp°stmortemeiusquinobishe
resextiteritaliuminlocumeiusheredeminsti
tueretm̄·p'sumuseumrogareutcummorietur
aliieamhereditatemtotamū·expartertituat
etquiapostmortemquoqueheredisf̄c̄·dari
potestidemefficerepossumusetsiitascripse
rim'cumtitiusheresmeusmortuseritulohe
reditatemmeamadp.maeuiump̱tinereutroq̄.
autemmodotamhocq̱illotitiumheredemsu̅
obligatumrelinquiturdef̄c̄·ṟtituendo:
Pterealegataformulampetimosf̄c̄·ueroromae
quidemaputconsulemuelaputeump̀toremqui
p̀cipuedef̄c̄·iusdicitp̱sequimurinp̱uinciisue
roaputp̀sidemprouinciaeitemdef̄c̄·semper

Pagina interior facillime legitur. 11 o supra lineam a prima manu additum est. 21 littera 26ª multo magis o quam u uidetur fuisse. 23 littera 7ª d ex R a prima manu correcta est.

Jnurbeiusdicit'delegatisuerocumꝑagunit·
f̄c̄ usuraeetfructusdebent'simodomorā
solutionisfeceritquif̄c̄·debebitlegatorum
uerousuraenondebent'idqueꝝcriptodiui
hadrianisignificatursciotm̄·iulianoplacuis
seineolegatoq̧sinedimodorelinquituridē
iurisēēquodinf̄c̄·q̧sententiametbistempo
ribusmagisoptinereuideo·
Jtemlegatagraegescriptān̄ualentf̄c̄ūualent
Jtemsilegatumꝑdamnationemrelictumheres
infietiurinduplumcumeoagiturf̄c̄·ueronomine
minesemperinsimplumꝑsecutioēitemquis
queexf̄c̄plusdebitopereroremsolueritre
peterepotestadidquodexcausafalsaꝑdamna
tionemlegatiplusdebitosolutumsitrepetin̄
potestidemscilicetiuriisēdeeolegatoquodn̄
debitumuelexhacuelexillacausaꝑerroremso
lutumfuerit·
Erantetiamaliaedifferentiaequenuncnō
suntutecceperegrinipoterantfidecommis
samfacereetferrehaeᶜfuitorigofidecom
missasedp'teaidprohibitumēētnuncexorati
onediuisunthadrianisenatusconsultusfact·
ē·uteafidecommissafiscouindicarenturcaeli
ues

Pagina interior facile legitur. 2 in fine nihil amplius scriptum erat. 16 littera ab exitu 13ª e, non ꝺ fuit.

QuoQuequip̱legemiulianashereditatesle^ga
taquecaperepprohibenturolimfideicommiſſa
uidebaturcaperepos seitemorbiquip̱legempa
piaobidq̱liberosnonhabebantdimidiaspar^ter
hereditariumlegatorumqueperduntolimſoli
dafideicommissauidebanturcaperepossese^d
posteasc̄pecasianopindefidecommissaq^uo
queaclegatumhereditatesquecaperep'sem
prohibitiseaquetranslatas̄·adeosquitestam
toliberoshabentautsinulloslibeoshabebint
adpopulumsicutiiuriseēinlegatisetinheredi
tatibusqueeademautsimileexcautemolimin
certaepsonaeuelpostumoalienop̱f̄ c̄relinq
poteratquamuisnequeheṛinstituinequele^ga
rieip'sitsetsc̄·q̱auctoredirohadrianofactū
ēid^(IN)fideicommissisquodinlegatishereditatib·
q·constitutumēitempoenenomineiamnon
dubitaturnecp̱f̄·c̄·quidemrelinquip'seſetq̱
uisu^tmultusiurispartib longelatiorcausaſit
f̄c̄q̱eor'quaedirectorelincunturinquibuſda̅
tantumdemualenttm̄tutornonalitertesta
mentodaripoteq̄directoūutihocmodoliber^iſ
meistiustutoresestouelitaliuerismeistitiu^m
tutoremdop̱f̄c̄·commissumdariueron̄pot^eſt

Pagina exterior maximam partem facile legitur. 1 litterarum 21ae 22ae 23ae lectio incerta est; hoc tamen constat nullo modo mto ibi scriptum fuisse. 7 littera 11a c, non q fuit. 12 littera ab exitu 12a c, non c̄ fuit. 16 IN litterulae supra lineam correctori deberi uidentur.

Hoc folium, quod olim cum pag. 139/140 cohaerebat, ipsius Hieronymiani amanuensis manu rescissum periit. Scriptura fortasse, ut in noui libri initio, caruit.

Mortempatriscausaprbat'nametbiuiuopatre
c̄pbatainpotestateeiusfuturiēēnt·quodeti
amdeeofilioquiexprimasecundaq̄·mancipa
tionempostmortempatrismanumittiturin
tellegemus
Igiturcumfiliusfiliaueetexalterofilionepo
tesneptesueextantpariteradhtemuocant
necquigraduproximiorē·ulterioremexclu
ditaecumenimuidebaturnepoteŕnepteŕue
inpatrissuilocumportionemqsuccedere
paripaŷneetsineposneptisqueŕitexfilioet
exnepotepneposneptisuesimulomnesuo
canturadhtemetquiaplacebatnepotesnepter
ueitempronepotespronepteshueinparentir
suilocumsuccedereconueniens ēē uirum
ēnincapitasedstirpeshereditatesdiuidiita
utfiliuspartemdimidiamhtatisferatetexal
terofilioduoplureshuenepotesalteramdimi
diamitemsiexduobusfiliisnepotesextent
etexalterofiliounusforteūduoexaltero
tresautquattuoradunumautadduosdimi
diampars̄ptineatetadtresautquattuoral
teradimidia·
Sinullussitsuorumhdumtunchtasp̄tinet

Pagina interior maximam partem non difficilis est ad legendum.

Exeadlegexiitab adgnatosuouocanturautem
adgnatiquilegitimacognationeiunctisunt legiti
maautemcognatioeaq pupilissexsusp sona
———— g ———————— atrenatifratresagna
—— b ———————————— uocanturnecre
quiriturnetiammatremeandemhabuerint
itempatrusfratrisfilioetinuicemisilliagna
tus eodemnumerosuntfratrespatrueles:
terseiequilexduobusfratribusprogeneratisqu
osplerique etconsobrinosuocantquarationeeti
liceteniamadpluresgradusagnationispueni
repoterimusnontm.omnibussimuladgnatisdat
lexxiitab htemsedhisquibustumcumcertume
estaliquemintestatumdecessissepximogra
dusuntnecineoiuresuccessioestideoquena
gnatuspximushtemomiseritanteqadieritde
cesseritsequentibusnihiliurisexlegecompe
titideoautemnmortistemporequis. . . . .mus
eritrequirimsedeotemporeqcertumfuerit
aliquemintestatumdecessisseqasiquis———
ctodecesseritmeliuseeuisumetuncetiiireq
ripximumcumcertumee·coeperitneminem
exeotestamentoforehdem
Quadfeminastamenattinetinhociurealiutin

Pagina exterior difficulter legitur. 3 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 18 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 19 init. er quam aut ers aut os aut simile quid extitisse probabilius est. 21 littera ab exitu 7a neque a neque x fuisse uidetur.

ipsārumhereditatibcapiendisplacuitaliutin
ceterorumbonisabhiscapiendisnamfeminar'
* * * *tespindeatnosagnationisiurereDeunt
atqmasculor'nostreuerohtesadfeminasultra
consanguineorumgradnptinentitaqueſoror
fratrisororiuelegitimah e· amitaueroetfra
trisfilialegitimahēēētiammaterautnouercaq
pinmanumconuentionemaputpatremnoſtrū
iurafiliaeñānctaest Sieiquidefunctuſ
eritsifrateretalteriusfratrisfiliussicutexſu
perioribusintellegiturfraterpriorēquiagra
dup̀ceditsedaliafactaestiurisinterp̀tatiointer
suoshdesquodsidefunctinullusfraterextet
sintliberifratrumadomnesquidemhetaspti
netsedquaesitumesidispariforteNumeroſint
natiutexunounusuelduoexalterotresuelquat
tuorutruminstirpesdiuidendasithtassicutin
tersuoshdesiurisēanpotiusincapitaiandudum
tamenplacuitincapitadiuidendamēē·htemitaq
ġġeruntabutraq̄partepsonaeintotportioneſ
htasdiuideturitautsingulisingulasportioneſ
ferant
Sinullusagnatussiteademlexīī·tab·gentitelesad
htemuocantquisintautemgentilesprimocom

Paginae exterioris pars superior difficulter, inferior facile legitur. 3 initio spatium ad heta uel qdh litteras capessendas sufficiat. 13 in fine nihil amplius scriptum erat. 24 littera 10a т, non т' fuit.

Mentarioretulimusetcumillicadmonuerim'
totumgentilicumiusindesuetudinemabissesup
uacumeh'quoquelocodeeademretincuriusiur
tractare. Hactenuslegxiitab·finitae
suntintestatorumhereditatesqiusquemadmo
dumstrictumfueritpalamē·intellegereſtatio
enimemancipatiliberinullumiusinhtempare
tisexealegehabentcumdesierintsuihdeseede·
iurisesiideoliberinonsintinpotestatepatris
quiasintcumeociuitatepm·donatinecabimpera
toreinpotestateredactifuerintit·agnatik·d·m·
nonadmittunt'exealegeadhtemquianomena
gnationiscapitisdeminutioneperimituritemp
ximoagnatonadeuntehtemnihilomagissequ
ensiurelegitimoadmittit'itemfeminaeagnatae
quaecumq consanguineor'gradumexcedunt
nihiliurisexlegehabent'similit nadmittuntur
cognatiquip femininisexuspsonasnecessitu
dineiunguntur adeoquidemutnecmatreem
etfiliumfiliamueultrocitroq.hereditatiscapi
endeiusconpetatpq siperinmanumconuentio
nemconsanguinitatisiurainteosconstiterint·

Sedhaeiurisiniquitatesedictopraetoriisemendatae

Pagina interior facile legitur.

Suntnameosomnesq̍legitimoiuredeficiuntur
uocatadħtemproindeacsiinpotestateparentiſ
mortistemporefuissentsiuesolisintsiueetia
suiħdesidē·quiinpotestatepatriſfueruntcon
currantadnatosautemcapitedeminutoſnon
secundogradupostsuosħdesuocatideſtnon
eograduuocatquoꝑlegemuocarentursika
piteminutinonessentsedtertioproximita
tisnominelicetenimcapitisdeminutioneiuſ
legitimumꝑdiderintcertecognationisiura
retinentitaq·siquisaliussitquiintegrumiur
agnationishabebitispotioreritetiamsilongi
oregradufueritidemiurisē utquidamputant
ineiusagnatiꝑsonaq̍proximoagnatoomittē
teħtatemnihilomagisiurelegitimoadmittit'
sedsuntquiputanthunceodemgraduapraeto
reuocariquoetiamꝑlegemagnatisħtasdatur
feminaecertaeagnataequaeconsanguineor'
gradumexceduntterttiograduuocant'idē·ſi
neq̄suusħ nequeagnatusilluseriteodemgra
duuocant'etiamsiheaeꝑsonaequeꝑfemini
nisexusꝑsonascopulataeēs·liberiquoquequi
inadoptiuafamiliasadnaturaliumparent·ħ
tatemhoceodemgraduuocat'quosautemp

Pagina interior facile legitur. 20 littera 8ª ħ, non h· fuit. 20 littera ab exitu 17ª nullo modo u fuit. 21 littera 3ª uix c fuit. 22 littera 18ª s, non s̄ aut s· fuit.

[P]ruocatadfratremhihdesipsequidemiuren
riuntnamppr hdesfacerenonp————(cici×)
————————————————ins(ı————————)h(×××ı)
untuu psc·etconstitutionemprincipalemsed
××m×××demproptereıocoh redumistituunt
[a . . . . . . c . . aolmaliuscon plurgradus r————
(————c×)d ——dag(××ncmidb)———es————
————dequibusinhiscommentariscon sul××
(—————s)h'iustutumpropriis7mentariis× ×)
s[ligal]————solumadmonuissesufficit××××)
(×g————————)ibusi(———————plclab'c×ı×)
tab(ıı×isııp×××c××d×××)hrate(m———————————aı)
ılata—————s××ndisu×××osum———————
inman××icitionemiuraconsanguin××××××na
cta——————legenc(———ııum——————c×c)
————————————————————————————
————————————————————————————
frattre××n(——————————p×cm—————)
ria————————————————————————
tem(———————————r—————————————)
————————————————————————————
[r.ca . . . accat]———————————nl×b———
(e×c)a——————————————————————
[xorem]———————————

Pagina exterior difficillime legitur. nimis incertas litteras describere nolui. 2 Goescheni lectio in uersus exitu ab ipso Goescheno postea expuncta est. 7 spatium inter priores duas d litteras ad um i litteras capessendas sufficit. 9 pro priore ( ) Bluhme: . . . . . . alast, pro posteriore ( ) Bluhme: isis. 6 et 10 Bluhmiana lectio uix recta uidetur. 19 Bluhme urta·er————rcanaparatum . . . is| 22 Bluhmiana lectio ad codicis umbras male quadrat. 23 Bluhme uix recte p'eamuocat——————u| 24 quoque Bluhmiana lectio falsa uidetur. ultima u. 24 pars uacua uidetur.

s

[ariadd]

namq

ed

quire[cal]

Ex incertissimis umbris, quae in hac exteriore pagina apparent, fere nihil describere satius duxi; nec nouo medicamento uti ausus sum, ne tabescens membrana, quae iam magnam labem passa est, prorsus pessum daretur.

testa.x ohdessuosetagn▒▒sadbp.uocatquibu'
casibusueneficiumeiusineosolouidetur aliqu
tilitatemhabereuthisquiitabp.petitin·dicto
cuiusprincipiumēquor'bonorumutip'sitcui
usinterdictiquesitutilitassuolocopponemur
alioquinremotaqq.bp.adeoshtasptinetiureci
uili Ceterumsaepequibusdamitadat'
bp.utiscuidatasitoptineathtatemquaebp.dici
tursinerenamsiuerbigratiaiurefactotesta
mentohinst▒utuscreberithtemsedbp.secū
dumtab·testamentipeterenolueritcontentu'
eoq.iureciuilih sitnihilominusiiquinullofa
ctottadintestatiuonauocant'p'suntpeterebp.
sedsinereadeoshereditasptinetcumtesta
toscriptushеuincerehereditatemp'sitideo
iurisē·siintestatoaliquomortuosuus herno
lu▒r▒petere▒p▒ontentus▒▒
etagnatocompetitquidembpsedsinerequia
euincihtasapsuoheredepotestetillud conue
nientursiadagnatumiureciuiliptinethtas
ethisadieritheredit atemsedsibppetereno
lueritetsiquisexproximiscognatuspetierit
sinerehabebitbp·propterea·ndemrationeeo
sētaliquidamsimilescasusquorumaliquoS

Pagina interior maximam partem facile legitur. 1 post 5am litteram T littera foramine absorpta est. 2 littera 29a o etsi solita forma minor primae manui debetur. 10 in fenestra, quae post 10am litteram hiat, IT litterae periisse uidentur. 12 littera 13a nunc intercidit. 17 omnes fere litterae propter magnum foramen magis minusue mutilae sunt.

Superiorecommentariotradidimus·

Nuncdelib·torumuonisuideamusolimitaq̄.lice
batlib·topatronumsuumpunetestamentoppre
teriirenamitademumlexxīī.tab·adh̄temliber
tiuocabatpatrumsiintestatismortusessetli
bertusnullosuoh̄redelictoitaqueintestato
q̊ quemortuoliū tosiissumheredemrelique
ratnihilinuoniseiuspatronoiuriseratetsiqui
demexnaturalib·liberisaliquemsuumhere
demreliquissetnullauideuat'ēē·querellasiů
ūadoptiuusfiliusfiliaueū.uxorqueinmanuēēt·
suah̄resesseaperteinicumeratnihiliurispa
tronosupēē·quadecausaposteap̄p̄risedictohaec
iuriisiniquitasemandataē·siueenimfaciatte
stamentumliūtusiubet'itatestariutpatronoru
opartemdimidiamuonorumsuor'relinqua
turetsiautnihilautminusquampartemdimi
diamreliqueritdaturpatronocontratab·testa
mentipartisdimidiaeb̄p̄.siverointestatusmo
riatursuoherederelictoadoptiuofiliouxore
quaeinmanuipsiusēēt·uelnurusquaeinma
nufilieiusfueritdataequepatronoaduersus
hossuosh̄desp̄d̄·b̄p̄·psuntautemlibertoadex

Pagina interior facillime legitur. 23 littera 19a T, non T' fuit.

CLUDENDUMPATRONUMNATURALESLIBERINSOLUM
QUOSINPOTESTATEMORTISTEMPOREHABETSETETI
AMEMANCIPATIETINADOPTIONEMDATISIMODOALI
QUAEXPARTEHEREDESSCRIPTI ————————
TRATAB·TESTAMENTIBPEXEDICTOPETIERINTNAM
EXHEREDATIINULLOMODOREPELLUNTPATRONU͞
POSTEALEGEPAPIAAUCTASUNTIURAPATRONORUMQU
ODADLOCUPLETIORLIB·TOSPTINETCAUTUMESTENIM
EALEGEUTEXBONISEIUSQUISESTERTIORUM(IIII)
d s i   s i   a   p   s
(CA×PO)MMILITISF(IIIRI××IC)PATRIMONIUMREL——
RITETPAUCIORQUAMTRESLIBEROSHABEBITSIUEIS
TESTAMENTOFACTOSIUEINTESTATOMORTUSERITUI
RILISPARSPATRONODEBEATURITAQUEC'UNUMFI
LIUMUNAMUEFILIAMHEREDEMRELINQUERITLIB·
TUSPERINDEPARSDIMIDIAPATRONODEBETURACSI
SINEULLOFILIOFILIAUEMORERETURCUMUERODUOS
DUASUEHEREDESRELIQUERITTERTIAPARSDEBET
SITRESRELIQUATREPELLITURPATRONUS

INBONISLIBERTINARUMNULLAMINIURIAMANTIQUO
IUREPATIEBANTURPATRONICUMENIMHAEINPAT××
NORUMLEGITIMATUTELAEE͞ENTNONALITERSCILICET
TESTAMENTUMFACEREPOTERANTQ͞PATRONOAUCTO
REITAQUESIUEAUCTORADTESTAMENTUMFACIEND·

Paginae exterioris pars superior propter membranae cariem difficulter, inferior facile legitur. 9 pro ( ) de I͞I͞S͞ cogitari posse uidetur. 10 ante alterum ( ) F non P extitisse uidetur. 17 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur.

factuse ———————————— r ——————
relic(iii) ————————————————————
ctuserat × × × × × baturhereditassiueroauctor
eifa × × × snoneratnmiiiusiatalih(×i)morieoat ×
ad ————————————————————
tinebatnc7quuiriullus(× × m) ——————————
possitpatronumabonisl ——————————
pelleresedpostealexpapiacumquattuorlibe
rorumiurelib tinastutelapatronorumlibe
raretereomodoconcedereteisetiamineu
torisauctoritatec ——————————
utpronumeroliberor ——————————
rehabueritwirilisparspatronodebeturet
coexboniseiusquacomnia ——— doridεoiurir
(ii × s)pprcsprc(bnii × × cpiouiiiiio ———— ip × iqu)
× pissio ————————————————————
× × asadpatronumptinet·
Quaediximusdepatronoeademintellegemuset
defiliopatroniitemdene te × xfiliopronepo
× × or × × × × × × × c ionatopro atofiliaueropatro
niet × × × × × × exfilioetpronep × × × × × nepotefilio
nat × pronna × × cluequide ———— egexii·tab
patronodatumepr(ii × ×)c × × × ii × × × × mii × × sea ×)
patronorumliber(c × × × × popiii × uiicii × c × tetta)

Pagina exterior maximam partem difficillime legitur. mea tamen medicamenta adhibere non potui, ne tabescens membrana prorsus pessum daretur. 3 post 8am litteram uel seque uel simile quid extare aliquoties mihi uisum est, Goeschen post 6am litteram de × iaimpir cogitauerat. 3 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 5 uersus initium Goeschen olim dubitanter × × d × × s × m × × ii × cqipi descripsit, sed postea expunxit. 6 pro ( ) mihi potius n—— extare uisum est. 14 littera ab exitu 9a nullo modo l fuit. 19 in fine uix amplius quidquam scriptum erat. 20 ab isor uel mor similibusue litteris incohasse uidetur. 20 fenestrae ante 17am ab exitu litteram hiantis spatium ad qn litteras capessendas sufficit. 21 spatium ante 11am ab exitu litteram ad tisex litteras capessendas sufficit. 22 lectio ualde incerta est.

MENTILIBERTIABINTESTATOCONTRAFILIUMADOPTI
UUMUELUXOREMNURUMUEQINMANUFUERITBP
PETATTRIUMLIBERORUMIURELEGEP̄P̄.CONSEQUITUR
ALITERHOCIUSNONHABETSETUTEXBONISLIBERTETE
STATEQUATTUORLIBEROSHABENTISUIRILISPARSEIDE
BEATURNELIBERORUMQUIDEMIURECONSEQUITUR
UTQUIDAMPUTANTSETTAMENINTESTATALIBERTÚA
MORTUAŪALEGISPAPIAEFACIUNTUTEIUIRILISPARSDE
BEATURSIUEROTM.FACTOMÓRTUASITLIBERTATALEI
USEIDATURQUALEDATUMESTCONTRATABULASTESTAM̄
TILIBERTIIDESTQUALEETUIRILISEXUSPATRONORU.
LIBERICONTRATABULASTESTAM̄TILIBERTIHABENT
QUAMUISPARUMDILIGENTEREAPARSLEGISSCRIPTA
SITEXISAPPARETE…TRANEOSHEREDESPATRONORŪ
LONGEREMOTUS…EABOM…IEOIUREQUODUELIN··
TESTATORUMBONISUELC…RATABULASTESTAMTI
PATRONOCOMPETITPATRONAEOLIMANTELEGEMPP
HOCSOLUMIUSHABEBANTINBONISLIBERTORUM
QETIAMPATRONIS…XLEGX̄Ī·TABDATUMĒNECEN̄Ī
UT7TRATABULASTE…MTIINGRATILIBERTIUELABIN
TESTATOCONTRAFILIUMADOPTIUUMUELUXOREMNU
RUMUEB̄P̄·PARTISDIMIDIAEPETERENTPR·SIMILIT
UTDEPATRONOLIBERISQUEEIUSCURABATSEDLEXPP
DUOBLIBERISHONORA…AEINGENUAEPATRONAE

Pagina interior ex parte difficillime legitur; uersuum 9. 10. 11. 23 lectio admodum incerta est. 15 littera 11a u magis quam o fuisse uidetur. 16 fenestrae post 19am litteram hiantis spatium ONT litteris apte expleatur. 20 fenestrae post 15am litteram hiantis spatium ad STA litteras capiendas sufficit. 20 littera ab exitu 13a tota, 15a et 14a et 12a ex parte corrosae interciderunt. 21 litterae 14ae pars, 15a tota interciderunt. 23 littera ab exitu 10a A potius quam I fuisse uidetur.

libertinaetrib·eademfereiuradeditqueexe
dictopp·patronihabenttriumueroliberorum
iuraehonorataeingenuaepatronaeeaiurade
ditquepereandemlegempatronodatasuntli
bertinaeautempatronaenonidemiurispraesti
titquodautemadlibertinarumbonaꝑtinetfi
quidemintestataedecesserintnihilnobipatro
naeliberishonorataelexp̄p̄·prestatitaquefi
nequeipsapatronanequelib·taq̄dsitexlegex̄ii
tab·adeamh̄tasꝑtinetetexcludunturlibertae
liberiquodiurisestetiamsiliberishonorata
nonsitpatrona·numgenimsicutsupradixi
musfeminaesuumh̄demhabereposssiuero
ūhuiusū·illiusk̄d̄. interueniatrursusliberi
lib·taeexcluduntpatronamq̄legitimoiureq̄di
eremptoeuenitutliberilib·taecognationisiu
repotioreshabeantcumautemtestamentofa
ctomoriturlibertaeaquidempatronaquaeli
berisonoratanonē· nihiliurishabetzlib·tm̄
eaůq̄liberishonoratasithociustribuiturple
gemp̄p̄.quodhabetexedictopatronuscontra
tabulasliuerti·
Eademlexpatronaefilioliberishonoratocre
patroniiuradeditsedinhuiusꝑsonaetiamunius

Pagina interior facile legitur. 9 littera 28a d, non d· aut d̄ fuit. 15 paenultima littera d, non d· aut d̄ fuit. 17 littera 17a aut t aut t' fuit. 23 paenultimae et ultimae litterarum lectio fere certa est; in fine a nullo modo extitit.

Filifiliaeueiu Ssufficithactenusomniaiuraqu
asiperindiècemtetigissesatisestalioquindili
gentiorinterpretatioproprIIscomm̄tariir
expositaest·

Sequiturutdebonislatinorumlibertinorum
dispiciamusquaepArsiurisutmanifestiorfi
atadmonendisumusidq.aliolocodiximuseor
quinunclatiniiunianidicunturolimexiq̄.ser
uosfuissesedauxiliop̄r̄ inl'uertatisformam
seruarisolitosundeetiamreseorumpeculiu
readpatronospertineresolitaē posteauerop
legemiuniameosomnesquosp̄r̄·inlib·temtu
ebaturliberosēēcoepisseetappellatosēē·lati
nosiunianoslatinosideoquialexeosliberor
pindeēēuoluitatq·siessentc̄r̄·ingenuiquiex
urberomainlatinascoloniasdeductilatinico
loniariēē·coeperuntiunianosideoquiaple
gemiuniamliberifactisuntetiamsinonēēnt
c̄r̄·legisitaqueiuniaelatorcumintellegeret
futurumuteafictionereslatinorumdefun
ctorumadpatronospertineredesinerentqu
ia x x x nequ[c]eu[i]seruidecederentutpossentiu
repeculip eorumadpatronosptinereneque

Pagina exterior facile legitur. 23 post alteram litteram e. g. de scil· uel similibus litteris, quibus idem spatium expleatur, cogitare possis.

libertilatinihominisb̄p̄possentmmiuread
patronospertinerenecessariumexistimauit
nebeneficiumistisdatumininiuriampatrono
rumconuerteretur cauereuoluitutbonaeo
rumproindeadmanumissorespertinerent
acsilexlataneetitaqueiurequodammodopecu
libonalatinorumadmanumissoreselegepti
nentundeacciditutlongedifferantealiuraque
inbonislatinorumexlegeiuniaconſtitutaſunt
abhisqueinhtatemc̄r̄libertorumobseruant'
ncr libertihtasadextraneosheredespatroni
nullomodopertinetadfiliumautempatroninepo
tesqexfilioetpronepotesexnepoteprognator
omnimodopertineretiamsiparentefuerintexere
datilatinor'autembonatamqpeculiaſeruorū
etiamadextraneosheredespertinentetadlibe
rosmn exh̄t̄· nonpertinent·
Jtemscrib·htasadduospluresuepatronosaeq
literpertinetlicetdisparineoseruodominiū
habuerintbonaberolatinorumproeaparteper
tinentproquapartequisqeorumdominusfue
riitemin hereditatec̄r̄ libertipatronusalteri
uspatronifiliumexcluditurelfiliuspatronial
teriuspatroninepotemrepellitbonaautemla

Paginae exterioris pars superior difficilius, inferior facile legitur. 8 pro 5a et 6a litteris rectius fortasse de ɪɴɪ cogitari poterat. 20 in fine nihil amplius scriptum fuit.

TINORUMETADIPSUMPATRONUMETADLTERIUSPA
TRONIHEREDEMSIMULPTINENTPROQUAPARTEADIP
SUMMANUMISSOREMPERTINERENTITEMSIUNIUS
PATRONITRESFORTELIBERISUNTETALTERIUSUNUS
HERETASCR̄·LIBERTIINCAPITADIUIDITURIDESTTRES
FRATRESTRESPORTIONESFERUNTETUNUSQUARTA
BONAUEROLATINORUMPEAPARTEADSUCCESSORES
PTINENTPQUAPARTEADIPSUMMANUMISSOREM
PTINERENTITEMSIALTEREXISPATRONISSUAMPARTE
INHEREDITATEMCR̄·LIB·TISPERNATUELANTEMORIA
TURQCERNATTOTAHTASADALTERUMPTINETBONA
AUTEMLATINIPPARTEDECEDENTISPATRONICADUCA
FIUNTETADPOPULUMPTINENT
POSTEALUPOETLARGOCONSULIBUSSENATUSCENSUIT
UTBONALATINORUMPRIMUMADEUMPTINERENT
QUIEOSLIBERASSETDEINDEADLIBEROSEORUMNŌ
NOMINATIMEXEREDATOSUTIQUISQUEPXIMUSES
SETTUNCANTIQUOIUREADHREDESEORUMQUILIBE
RASSENTPERTINERENTQUODSC·QUIDAMACTUM
EE·PUTANTUTINBONISLATINORUMEODEMIUREU
TAMURQUOUTIMURINHEREDITATECIUIŪ·P̄LIBER
TINORUMIDEMQUEMAXIMEPEGASOPLACUITQUAE
SENTENTIAAPERTEFALSAESTNAMCR̄·LIBERTIHERE·
DITASNUMQ ADEXTRANEOSPATRONIHEREDES

Pagina interior facile legitur. 6 in fine A, non Ā scriptum fuit.

PTINETBONAAUTEMLATINORUMETIAMEXHOC PRO
SC·NONOBSTANTIBUSLIBERISMANUMISSORIS ETI
AMADEXTRANEOSH̄DESPTINETITEMINHTATEM
C̄RLIBERTILI::ERISMANUMISSORISNULLAEXH̄DA
TIONOQCETINBONISLATINORUMNOCERENOMINA
TIMFACTAMEXHEREDATIONEMIPSOSC·SIGNIFICA
TURUERIUSĒERGOHOCSOLUMEOSCACTUMĒEUT
MANUMISSORISLIBERIQUINOMINATIMEXHERE
DATINONSINTP̀FERANTUREXTRANEISHEREDIBUS
ITAQUEEMANCIPATUSFILIUSPATRONIP̀TERITUSQ
UISCONTRATABULASTESTAMENTIPARENTISUIB̄PN
PETIERITTAMEXTRANEISH̄DIBUSINBONISLATINO
RUMPOTIQ HABET
ITEMFILIACETERIQUESUIHREDESLICETIURECIUILI
INTERCETEROSEXHEREDATISINTETABOMNIH̄TE
PATRISSUISUMMOBEANT'T̄M̄·INBONISLATINORŪ
NISINOMINATIMAPARENTEFUERINTEXHEREDITA
TIPOTIORESERUNTEXTRANEISHEREDIB·ITEMADLI
BEROSQUIABHEREDITATEPARENTISSEABSTINUE
RUNT[N.OLUM———— [ ]ONALATINORU[M]PTINENT
[ ]AHTATEQ EXHEREDATINULLOMODODICIPOSSUNTN
MAGISQUAMQUITESTAMENTOSILENTIOPTERITIS·
EXISOMNIBUSSATISILLUTAPPARETSIISQUILATIN..
..[ERII[——— L B ——————————— L

Pagina interior ex parte difficulter, ex parte facilius legitur. 20 Bluhmiana lectio uix uera est; mihi in medio [ ] h littera apparere uisa est. ceterum ipse Bluhme alio tempore pro [ ] legit: IN———— 24 in medio uersu sub ea littera, quae in u. 23 sedem 14am tenet, mihi s littera apparuit.

———————————————
——— s[c c]se hunc enim solum ———
bus ×× ciuntlius in bonis latino ———
×× s[a] ——— a h ———
———————————————
———————————————
———————————————
queritur an exheredes ———
casse × sp[r] ———
———————————————
——— squis ———
——— h ———
———————————————
etlibe ———
——— en ———
iamconstats ———
×× duepos que bona latinorum ———
——— mestut ———
——— p[r] ———
———————————————
(—iii××nc) balteri ———
Item illut qq constare uidetur[t] si solos liberos ex
disparibus partibus patron ———
(redi) ———

Pagina exterior difficillime legitur. plura leget, cui fortioribus medicamentis uti licebit. nimis incertas litteras describere nolui. **21** pro ( ) mihi potius XINECA uel simile quid scriptum fuisse uisum est.

TANTADEOSPERTINEREQUIANULLOINTERUENIENTE
EXTRANEOHEREDESCLOCUSNONEEISICUMLIBERISSU
ISETIAMEXTRANEUMHDEMPATRONUSRELIQUERITS
ELIUSSABINUSAITTOTABONAPUIRILIBUSPARTIBUSAD
LIBEROSDEFUNCTIPTINEREQ CUMEXTRANEOSHERES
DES'INTERUENITNONHABETLEXIUNIALOCUMSEDSC
IAUOLENUSAUTEMAITTANTUMEAMPARTEMEXSCLIBE
ROSPATRONIPROUIRILIBUSPARTIBUSHABITUROSESSE
QEXTRANEIHEREDESANTESC·LEG·IUN HABITURIEENT
RELIQUASUEROPARTESPROHEREDITARISPARTIBUSADE
OSPERTINERE ITEMQUERITURANHOCSC
ADEOSPATRONILIBEROSPERTINEATQUIEXFILIANEPTAE
UEPROCREANTURIDESTUTNEPOSMEUSEXFILIAPOTIOR
SITINBONISLATINIMEIQUAMEXTRANEUSHERESITEM
ADMATERNOSLATINOSHOCSC·PTINEATQUERITURIDEST
UTINBONISLATINIMATERNIPOTIORSITPATRONAEFILIUS
QUAMHEREXTRANEUSMATRISCASSIOPLACUITUTROQ
CASULOCUMESSESENATUSCONSULTOSEDHUIUSSENTE
TIAMPLERIQUEINPROBANTQUIASENATUSDEHISLIBE
RISPATRONARUMNSENTIATQUIALIAMFAMILIAMREQU
ERENTURIDQUEEXEOADPARETQNOMINATIMEXHERE
DATOSSUMMOBEATNAMUIDETURDEHISSENTIREQUI
EXSEREDARIAPARENTESOLENTSIHEREDESNONINSTITU
ANT'NEQUEAUTEMMATRIFILIUMFILIAMUENEQ AUO

Pagina exterior facillime legitur. 2 littera ab exitu 15a I, non T fuit. 3 ultima littera fortasse T' potius fuit.

MATERNONPOTEMNEPTEMUEſIEUMEAMUEHEREDE
NONINSTITUATEXSEREDARENECESSEĒ[de]ſIUEIURECIUILI
QUERAMUSSIUEDEEXEDICTOPR̄·QUOPTERITISLIBERIſ
CONTRATABULASTESTAMENTIB̄P·P̄MITTITUR·
ALIQUANDOTM̄CR̄·LIUTUSTAMQ̄LATINUSMORITURUEL
UTSILATINUSSALUOIUREPATRONIABIMPERATOREIQCŌ
SECUTUSFUERITNAMUTDIUUSTROIANUSCONSTITUIT
SILATINUSINUITOUELIGNORANTEPATRONOIQ̄ABIMP·
CONSECUTUSSITQUIBUSCASIB·DUMUIUITISTELIBER
TUSCETERISC̄R̄ LIBERTISSIMILISESTETIUſTOSLIBEROſ
PROCREATMORITURAUTEMLATINIIURENECEILIBERI
E'HEREDESSEPOSSUNTETINHOCTANTUMHABETTEITA
MENTIFACTIONEMAUTPATRONUMHEREDEMINſTITU
ATEIQUISIHERESĒĒ·NOLUERITALIUMſUBSTITUERE
POSSITETQUIAHACCONSTITUTIONEUIDEBATUREFFE
CTUMUTNEUMQUAMISTIHOMINESTAMQ̄C̄R̄·MORE
RENTURQ̄UISEOIUREPOSTEAUTSIĒĒN̄TQUOUELEXLE
GEXS̄UELEXS̄C̄ C̄R̄·ESSENTDIUUSHADRIANUSINIQUI
TATEREIMOTUSAUCTORFUITS̄C̄·PACIUNDIUTQUIIGNO
RANTEUELRECUSANTEPATRONOABIMPERATOREIQ̄7
SECUTIĒĒN̄T·SIEOIUREPOSTEAUSIESSENTQ̊EXLEQ
AS·UELEXSENATUSCŌS̄·SILATINIMANUMISSIEſſENT
CIUITATEMR̄·CONSEQUERENTURPROINDEIPSIHABE
RENTURACSILEGEĀS̄·US̄C̄·ADC̄R̄·P̄UENIſſENT

Pagina interior facillime legitur.

EORUMAUTEMQUOSLEXASDEDITICIORUMNUMERO
FACITBONAMODOQUASISCLIBUSTORUMMODOQUASI
LATINORUMADPATRONOSPERTINENTNAMEORUMBO
NAQUISINALIQUOUITIONONESSENTMANUMISSICR·
FUTURISEENT·QUASICR·PATRONISEADEMLEGETRIBU
UNTURNONTAMENIIIHABENTETIAMTESTAMENTIFA
CTIONEMNAMIDPLERISQUEPLACUITNECINMERITON
INCREDIBILEBIDEBATURPESSIMECONDICIONISHO
MINIBUSUOLUISSELEGISLATOREMTESTAMENTIFA
CIUNDIIUSCONCEDEREEORUMUEROBONAQUISIN
INALIQUOUITIOEENT·MANUMISSIFUTURILATINI
EENT·PROINDETRIBUNTURPATRONISACSILATINISDE
CESSISSENTNECMEPRETERITNONSATISINEARELE
GISLEGATOREMUOLUNTATEMSUAMUERBISEXPSSE
UIDEAMUSAUTEMETDEASUCCESSIONEQUENOBISE
XEMPTIONEBONARUMCOMPETITBONAAUTEMUENE
UNTAUTUIUORUMAUTMORTUORUMUIUORUMUU
EORUMQUIFRAUDATIONISCLATITANTNECABSENTES
DEFENDUNTURITEMEORUMQUIEXLEGEIULIAUONIS
CEDUNTITEMIUDICATORUMPOSTTEMPUSQUODEIS
PARTILEGEXII.TAB·PARTIMEDICTOPR·ADEXPEDIEN
DAMPECUNIAMTRIBUITUR·
MORTUORUMBONABENEUNTUUEORUMQUIBUSCER
TUMENEQUEHEREDESNEQBP·NEQULLUMALIUM

Pagina interior facillime legitur. 6 litteram 14am h fuisse ueri minus est simile.

IUSTUMSUCCESSOREMEXISTERESIQUIDEMUI..O
BONAUENEANTIUUETEAP̄R̄·PERDIESCONTINUOSX̄X̄X̄
POSSEDERITPSCRIBISIUEROMORTUIPOSTDIESX̄Ū·P'
TEAIUBENTCONUENIRECREDITORESETEXEONUME
ROMAGISTRUMCREARIIDESTEUMPQUEMBONAUE
NEANTITAQUESIBIUIBONAUENEANTINDIEBUSŪFIE
RIIUBETSIMORTUIINDIMIDIODIEBUSITA×× UIIIIBO
NAX̄X̄X̄ MORTUIBEROX̄X̄EMPTORIADDICIIUBETQU
AREAUTEMTARDIUSUIUENTIUSMBONOR'UENDITION
COMPLEREIUBETILLARATIOESTQUIADEUIUISCURAN
DUMERATNEFACILEBONORUMUENDITIONESPATE
RENTURNEQUEAT̄BONORUMPOSSESSIONEQUEU
ERIIPLENOIUREFIUNTSEDINBONISEFFICIUNT(I×QI)
AUTEMITADEMUMADQUIRUNTURSIUSUSCEPER(IUNT)
INTERDUMQUIDEMBONORUMEMPTORIBUIN× ×
SUSQUIDEMCAPIOCONTINGITUUSIPEREOS(I×IPICII)
BONORUMEMPTOR× ××SCCON————————
QUECNIIUI×CPCCPII×OAQ————————
IIIRUSU(OIPIPIII×O)SITEMQ·DE(UIII×IIC×C×II×××××
AUTIPSEDEBUITNEQBONORUMPOSSESSORNE××
BONUMEMPTORIPSOIUREDEBE(AT)————————
(DCC)DEOMNIBUSREBUS(UI×××SCISCO)————————
————————IIISEQUENTICOMMENTARIOPRO
PONEMUS

Pagina exterior propter litterarum euanescentium pallorem difficillime legitur. 4 littera 9a T, non T' uidetur fuisse. 7 pro litteris 25a 26a 27a, quae incertissimae sunt, possis e. g. etiam de QUI cogitare. 7 spatio ante 6am ab exitu litteram uelut Q· lectio sufficiat. 9 ultimae N litterulae species fortasse fallax est. 12 ultimarum litterarum lectio incertissima est. 13 pro 3a et 4a litteris possis etiam de IT uel U uel N uel similibus cogitare. 13 in fine pro ( ) de EIQ, non de EXIQ aut IQ cogitare possis. 14 in fine pro ( ) mihi quidem UNT lectio a ductuum umbris non abhorrere uidetur; sed nimiam labem post Goeschenum totus locus passus est. 15 in fine spatium ad EU litteras capessendas sufficit. 16 pro 24a et 25a litteris possis etiam de NQ uel UR uel similibus cogitare. 16 pro ( ) ipse Goeschen olim: INIIIIII 17 spatium post 13am litteram e. g. QUI uel IBU litteris conueniat. 17 in medio uersu Goeschen INQ legit sed postea expunxit. 20 in fine QUE extare potuisse negari nequit. 23 lectio admodum dubia est.

Suntaetiamalteriusgenerissuccessioneset
quenequelegexiitab·nequepp̄redictosedeoiure
concessureceptumeintroductaesuntteteni
cumpaterfamiliasseinadoptionemde* **mu
lierq inmanumconuenitomneseiusresincor
poralesetcorporalesqqeideuitaes̄patriado
ptiuocoemptionatoriueadquiruntur exceptis
hisquaepcapitisdeminutionempeuntqualeis
ususfructus)operarumobligatio(*** *****q)
piusiurandumcontractae et——————
legitimoiudiciuexdiuersoqhisdebu——————
adoptionemdeditquaeqinmanuconue——————
transitadcoemptionatoremautadpatremadopti
uumhisisiheredítariumaesalienumf——————
enimquiaipsepateradoptiuusautcoemptiona
tor herfitdirectoteneturiure(III)——————
seadoptandumdeditquequeinmanumconuenit
desiniteeheredesdeeoueroquodpropriono
mineeapersonaedebuerintlicetnequepater
adoptiuustenetaturnequecoemptionator***
ipsequidemquiseademinoptionemdeed*** * *
quaeinmanumconuenitmaneatobligatusobli
gatamq̄uiascetsipcapitisdiminutionemlibere
turtamenineumeamueutilisactiodaturresc...

Pagina exterior propter litterarum pallorem membranaeque cariem difficillime legitur. 2 in fine nihil amplius scriptum fuit. 4 spatio ante paenultimam litteram DIT lectio conueniat. 9 pro altero () de LIB·TINORQ lectione cogitare licet, etsi hanc lectionem genuinam fuisse minime contenderim. 10 in fine post ET e. g. LITESQUAEAQUNT' lectioni incertae umbrae non contradicunt (pro AQUNT' de CONTINENT' cogitari nequit). uersuum 11—14 lectio ex parte meae potius coniecturae debetur, cui tamen nullae ductuum umbrae contradicunt. 11 littera 15a u magis quam o fuisse uidetur. 14 litterarum 4ae usque ad 9am lectio merae coniecturae debetur. 14 in fine e. g. UERITTUNC scriptum fuisse potest. 15 initio pro ENIMQUIA minus bene de ** NOMINE cogites (de SU|ONOMINE cogitari nequit). 15 in fine nihil amplius scriptum uidetur, sane nullo modo de TORRE litteris cogitari possit. 16 post IURE haec fere non reiectanea uidentur: **** (*iame*) RO(*q*); de LIBERATUR non uidetur cogitandum. 17 in fine nihil amplius scriptum erat. 21 in fine ITAUT uel ITUEL uel quidlibet aliud scriptum fuit. 23 pro 10a usque ad 15am litteris nullo modo de SCILICET cogitandum est.

CAPITISDEMINUTIONEETSIADUERSUSHANCACTIO
NEMNONDEFENDATURQUAEBONAEORUMFUTURAFU
ISSENTSISEALIENOIURIN̄ SUBIECISSENT·UNIUERSA
UENDERECREDITORIBUSP̄R̄PMITTIT'
————————————————————
———LEGITIMAMH——————————
NATAUTPROHEREDESGERATALIINIURECEDATPLENOIU
REFITILLEHERESCUICESSAEH——————
LEGEMADH̄TATEMUOCARETURQ̄SIPOSTEAQ̄HERESEX
TITERITCESSERITADHUCHERESMANETETOBIDACRE
DITORIBUSIPSETENEBITURSEDRESCORPORALESTRAN
FERETPROINDEACSISINGULASINIURECESSISSETDE
UITAUEROPEREUNTEOQUEMODODEBITORESH̄RE
DITARILUCRUMFACIUNTIDEMIURISESTSITESTAM̄TO
SCRIPTUSHERESPOSTEAQ̄HERESEXTITERITINIURECES
SERITH̄TATEMANTEADITAMUEROH̄TEMCEDENDONI
HILAGITSUSAUTEMETNECESSARIUSHER̄ANALIQT
AGATINIURECEDENDOQUERITURNOSTRIPCEPTOR̄
NIHILEOSAGEREEXISTIMANTDIUERSESCOLAEAU
CTOR̄IDEMEOSAGEREPUTANTQ̄CETERIP'ADITATAM
HEREDITATEMNIHILENIMINT̄EUTRUMALIQUISCER
NENDOAUTPROHEREDEGERENDOHER̄FIATANIURIS
NECESSITATEH̄TATIADSTRINGATUR

Pagina interior praeter perpaucos locos facile legitur. uersus 5. 6. 8 minio scripti fuisse uidentur. 6 initio REIAS uel similium litterarum umbrae ualde fallaces apparuerunt.

adobliga7nesquarumsum
madiuisioinduasspeciesdiducituromnisenim
obligatiouelexcontractunasciturueleexdelicto
etpriusuideamusdehisq̄·ex7tractunascuntur
har autemqttuorgenerasuntautenimretra
hiturobligatioāuerbisālitterisā7sensureco̅
trahiturobliga7ūutmutuida7nȩppriaeinhisfe
rer'ebuscontingitquarespondere numerom̄
suraconstaqualisē·pecunianumerata uinum
oleum·frumentumesargentumaurumq̂sr
autnumerandoa·metiendoāpendendoinh'da
musutaccipientiumfiantetquandoq.nobisn̄
eademsedaliaeiusdemnaturereddanturun
deētmutuumappellatumēquiaꝗitabiameda
tumēexmeotumfiatisquoquequinondebi
tumaccepitabeoquiꝑerroremsoluitreobli
gaturnamproindeeicondicipotestsiparreteu̅.
dareoporteteacsimutumaccepissetundequi
damputantpupillumautmulieremcuisinetotae
nondebitump erroremdatumē·nonteneri
condictionenonmagisꝗmutuidationesedhaec
speciesobligationisnonuideturexcontractu
consisterequiaisquisoluendianimodatmagis
distrahereuultnegotiumquamcontrahereubis

Pagina interior facillime legitur. uersus 1 initium uacuum est.

Obligatiofitexinterrogationetrensponsione ūūdarispondesspondeodabisdabopromittispro mittofidepromitisfidepromittofideiubesfideiu beofaciesfaciamsedhaecquidemuerborumobli gatiodarispondesspondeopropriacr̄·ē·ceteraue roiurisgentiumsuntitaq·omneshominessiue c̄r̄·siueperegrinosualentetquisaderegamuo cemexp̄ssaefuerintūūhocmodo

Etiamhaectamenintercr̄·ualentt̄m̄simodogre gisermonisintellectamhabeantetecontrario quamuislatineenuntient'tamenetiamint̄pe regrinosualentsimodolatinisermonisintel lectumhabeanturadillauerborumobligatioda rispondesspondeoadeopropriacr̄·ē·utnequi demingraecumsermonemꝑinterp̄tationem proprietransfierip'sitquisdicaturagrecauo cefigurataēē·

Undediciturunocasuhocuerboperegrinumqq· obligarip'seūūsiimp̄·nosterprincipemalicuius peregrinipopulidepaceitainterrogetpacemfu turamspondesū·ipseeodemmodointerroget' quodnimiumsubtiliterdictumestquiasiquid aduersuspactionemfiatn̄exstipulatagitursed iurebelliruindicaturillutdubitaripotet̄siquis

Pagina exterior facillime legitur. 5 ı litterula supra lineam post 3am litteram a prima manu addita est. 9 reliqua huius uersus pars scriptura uacat. 24 littera ab exitu 11a correcturam a prima manu passa est.

××××s —— haeobligationes ——
×××s —— os ——
—— nullo×icoplicando ——
—— erunt ——
—— o ——
—— corporal ——
sidebitoresc —— spsimpliciusdum ——
dondicat —— obliga ——
nonpotest
etideosiquisali ——
muniiureobliga —— sé ——
titu× ××emunoloco ——
sibaces ×××××××× quamprempand ——
obligatio —— an —— iureiurandohominer

Pagina exterior difficillime legitur. praeter eas, quas ipse descripsi, multae litterarum umbrae supersunt, quas tamen, quia nimis incertae uidebantur, imitari ausus non sum. 16 reliqua uersus pars uacua est. 19 post quintam litteram uacuum spatium relictum est.

OBLIGĒNTURUTIQUEC’QUERITURDEIUREROMANO
RUMNAMAPUTPEREGRINOSQUIDIUŌRISSITSINGULA
RUMCIUITATIUMIURAREQUIRENTESALIUDINTELLE
GEREPŌTERIMUS————

SIIDQUODDARISTIPULAMURTALESITUTDARINONP’SIT
INIUTILISĒSTIPULATIOUELUTSIQUISHOMINEMLIBE
RUMQUEMSERUUMĒĒCREDEBATAMORTUUMQUĒ
UIUUMĒĒCREDEBATAUTLOCUMSACRUMUELRELI
GIOSUMQUEMPUTABATATHUMANIIURISĒĒDARI
STIPULETURAEQUEINUTILISĒSTIPULATIO
ITEMSIQUISSUBEACONDICIONESTIPULETURQUAE
EXISTERENONPOTESTŪŪSIDIGITOCELUMTETIGERIT
INUTILISESTIPULAQ SEDLEGATUMSUBINP’SIBILICO
CONDICIONERELICTUMNOSTRIPCEPTOR PROIN
DEDEBERIPUTANTACSISINECONDICIONERELICTŪ
ESSETDIUERSISCOLAEAUCTOR NOMINUSLEGATUM
INUTILEEXISTIMANTQUAMSTIPULATIONEMETSANE
UIXIDONEADIUERSITATISRATIOREDDIPOTESTP̄TEA
INUTILIS E STIPULATIOSIQUISIGNORANSREMSUAM
ESSEDARISIBIEAMSTIPULETURQUIPR × × QUODALICUI
USĒIDEIDARINONPOTESTDENIQUEINUTILISETALIS
STIPULATIOSIQUISITADARISTIPULETURPOSTMORTĒ
MEAMDARISPONDESUELITACUMMORIERISDARI

Pagina interior non facile legitur. 4 post POTERIMUS incertae umbrae apparent, quae uelut ad INALIISUALERE lectionem apte quadrant; fortasse tamen haec tota umbrarum species fallax est.

Spondeside̅·utinnouissimumuitaetempus
stipulatorisautpromissorisobligatioconfe
raturnaminelegansee̅ uisumeabheredisp
sonaincipereobligationemrursumitastipu
larinonpossumusppridieqmoriarautppridi
equammorierisdarispondesquianonpotest
ali+intellegippridieqaliquismorieturqsimors
secutasitrursusmortesecutainpteritum
redduciturstipulatioetquodammodotalise̅
heredimeodarispondesq· saneinutilise̅·que
c'quedemortediximuseademetdecapitisdimi
nutionedictaintellegimus:
adhucinutilise̅stipulatiosiquisadidquodin+
rogatuseritn̄rponderitūūsisestertiax̄a
tedaristipuleretTuncestertiaū·miliapmit
tasautsiegoputestipulertusubcondicionep
mittaspptereainutilise̅·stipulatiosieidaristi
pulemurcuiusiurissubiectinonsumusun
deillutquesitumestsiquissibieteicuiusiu
risubiectusne̅daristipulet'inquantumua
leatstipulationostripceptorputantinuni
uersumualereetproindeeisoliquistipulatus
sitsolidumdeueriatquesiextraneinomen
nonadiecissetseddiuersaescolaeauctor

Pagina interior facillime legitur. 10 littera 21ª q·, non q̄· fuit. 21 littera ab exitu 12ª R, non ℞ fuit. idem de ultima uersus 24 littera dicendum est.

DIMIDIUMEIDEBERIEXISTIMANTPROALTERAUE
ROPARTEINUTILEĒĒSTIPULATIONEMALIACAUSAEFIT
× ×× × ×SERU————————————DARISPONDEI
————————————SOLIDUMDEBERIETME
SOL————————————(QI ×××)ETIAMFIT
(OIII)————————INUTILISĒSTIPULATIONABE
OSTIPULEPQUIIUPIMICOSUBIECTUSĒITEMFIIAME
STIPULETURSERBQUIDEMETQUIINMANCIPIOĒET
××I×× × × × ×××× SETQUAEINMANUESTNONSOLUMIPSI
CUIUSIURISUBIECTISUBIECTAEUESUNTOBLIGARIN̄
POSSUNTSEDNEALIQUIDEMULLI
MUTUMNEQUESTIPULARINEQUEPROMITTEREP'SE
PALAMEIDEMETIAMINSURDORECEPTUMEQUIAETIS
QUISTIPULATURUERBAPROMITTENTISETQUIPRO
MITTITUBASTIPULANTISEXAUDIREDEBETFURIOSUS
NULLUMNEGOTIUMGEREPOTESTQUIANONINTEL
LEGITQUIDAGATPUPILLUSOMNENEGOTIUMRECTE
GERITITATMUTTMSICUBITUTORISAUCTORITASNE
CESSARIASITATHIBEATURŪUSIIPSEOBLIGETURNĀ
ALIUMSIBIOBLIGAREETIAMSINETUTORISAUCTORI
TATEPOTESTIDEMIURISEINFEMINISQUAEINTUTELA
SUNT·SETQDIXIMUSDEPUPILLOUTIQDEEOUERUME
QUIIAMALIQUEMINTELLECTUMHABETNAMINFAN
SETQUIINFANTIPROXIMUSESTNONMULTUMAFURIO

Pagina exterior propter nimium litterarum pallorem difficillime legitur. 3 et 5 litterae prope uersuum initia incertissimae sunt. 8 ante 11ᵃᵐ ab exitu litteram neque STIPULAT' neque STIPULATUR scriptum uidetur fuisse. 6 proximum ante 24ᵃᵐ ab exitu litteram spatium EA (uix M) litterae uidentur occupasse. 9 spatio et umbris ante 28ᵃᵐ ab exitu litteram IAFAMILIA litterae conuenire uidentur.

differtquiahuiusaetatispupill·nullumintel
lectumhabentsedinhispupillisꝑutilitatemue
nignioriurisin÷p̀tatiofactaē·

Possumustamenadidquodstipulamuralium
athiberequidemstipulaturquemuulgoadsti
pulatoremuocamussedhuicproindeactiocō̄
petitꝑindeq̈eirectesoluituracnobissedq̇dq̇d
consecutuseritmandatiindicionobisrestitu
erecogeturceterumpotestetiamaliisuerbis
utiadstipulatorꝗquibusnosusisumusitaque
siuerbigratiaegoitastipulatussimdarispon
desillesicadstipularipotestidemfidetuaꝑmit
tisüidenᵐfideiubesuelcontraidemrc̨inusad
stipularipotestplusnonpotestitaquesiegoſer
tertiaxstipulatussumillesestertiaustipula
ripotestcontraueroplusnonpotestitemsiego
purestipulatussimillesubcondicionestipula
ripotestcontraueron̄p̄nsolumautemınqua̅
titatesedetiamintemporeminusetplusintelle
giturpluseenimstatimaliquiddareminusest
postempusdare Inhocautemiu
requedamsingulariiureobseruanturnam
adstipulatorisheresnonhabetactionemitem

Pagina exterior maximam partem facile legitur. 2 ultimae litterae e pars sinistra intercidit. 8 littera 16ª c correcturam passa est. 14 m supra 8am litteram primae manui debetur.

Seruusadstipulandonihilagitquiaexceteris
omnibuscausisstipula7nedominoadquiritid
deeoquiinmancipio.ēmag̅p̅lit·nametiſſeruilo
coēisāt̄·quiinpotestatepatrisestagitaliquid^(ipa)
rentinonadquiritquisexomb̄ ceteriscāſissti
pulandoeiadqratacneipsiqd̄·aliteracypetit^(quā)
sisinep̄ diminutioneexieritdepotestatepar^(en)
tisūutimorteeāq̄ipseflam̄dialisinauguratuſ
ē·eademdefiliaefamiliasetqueinmanuē·dictain
tellegemusproc̄o:

proeoquoquequipmittitsolentalioobligariq̊r'
aliossponsoraliosfidepmissoraliosfideiuſſ^(or)
appellamussponsoritainterrogaturiddari^(ſpō)
desfidepromissorid·fidepmittisfideiussor^(ita)
idfidetuaēē·iubesuideuim'dehisāt̄·quono^(mi)
nepossintproprieadpellariq̇itainterrog^(an)
turiddabisidpmittisidemfaciessponſoreſ^(q̄d)
etfidepromissoretf̄ī sorsaepesolem'accipe^(re)
dumcuram'utdiligentiusnobiscaut·ſitadſt^(ipu)
latoremueroferetuncsolumathibemusc^(umita)
stipulamurutaliquidp'tmortemnoſtramdet'
stipulandonagimusathibeturāt̄·stipulator^(utiſ)
p'mortemnostramagatquisiquidfuerit7ſe^(cutuſ)

Pagina interior facile legitur. 2. 14. 15. 16. 18(bis) id sine sigla scriptum fuisse constat, nisi ubi ipse contrarium addidero. 22 in fine nihil amplius scriptum fuit.

Sder × × ×× × × × ndoeomandatiiudiciohdi(m)eotenet'
Sponsorisūetfidepmissorissimiliſcondicio fi
deiussorisualdedissimilisnamilliqd·nulliſ obli
gaynibusaccederepsuntnisiūuor'quinter du
ipsequidpmiseritnonfueritobligatusūuti ſi × ××
[a]pupillussinetutorisauctoritateautquilibe i
posmortemsuamdaripmiseritatillutq̄rit' ſi ser
b·autperegrinusspoponderitanproeoſponſor
ātfidepmissorobligeturfideiuſſorůomnibuſ
obligationibusidestsiueresiueūbissiuelitte
rissibeconsensʒctaefuerintobligationeſ[ad][ix]
cipotest adneillutq̄diestutrumciui
lisānaturalisobligatiositcuiadiciat'adeoqd.ut
pseruoq̄q̄ obligetursiueextraneussitquiaſeruo
f̄isoremaccipisiueipsedominusinidquodſibi de
beatur Ptereasponsorisetfidei
pmissorish̄ntenetur nisisidepereg rinofidei
pmissoreq ram'etalioiureciuitaseiuſutaturfi
deaiussorisāt·ēthtenet'·
Jtemsponsoretf̄ipmissorlegfuriambiennio
liberant'etq̄q̄eruntnumeroeot̄porequopec·
petipoteint°tpartesdeduciturieosobligatioet
singuliuirilespartes hocabentur f̄isoreſůppe
tuotenent'etq̄q̄eruntnumeroſinguliinſolid·

Pagina interior ex parte non difficulter, ex parte difficillime legitur. 1 spatium post 3am litteram sufficit ad estitue litteras capessendas. 2 littera 10a ū, non ů fuit. 4 ultima littera nullo modo ω fuit. 5 in fine ωul litterulas extitisse ueri non est dissimile.

OBligANTURitaqueliBerumeecreditoriaque×××××
lid·petereSNUNCexepistulAdhAdR×××××××ll××××
creditorASINGulisquimsoluendosINTpAR×× × pete
eoiq·distAThAecepistulAAlegefuriAq.siqsexspon
soriB ĀfideipromissoriBussoluendononfithoc
onusAdceterorumquoquepTINETfetcumlexfu
riAttinitAliAlocumhABeATeueNITUTINCETe× ××p××
uinciissponsorqqetfpmissorespROINdeAcfidei
iussoresINppetuoteneANT'etsINGuliiNfolid××
oBligenturnisiexepistulAd hAdhiqc AdIUuen××
INpARTe

PrAetereAINTersponsoretfidepmissorlexApuleiA
quAndAmsocieTAT·INTroduxITNsiquishoRplur ··
suAportionesoluerItdeeoqAmpliusdederiTAd
uersusceterosAonesconstituITquAelexANTe
legemfuriAmlATAequotempINSolidumoBligA
BANT'unDeqrIT'ANpostleg·furiAmAdhuclegisA
puleiAeBeneficiumsupsitetutiqueextrAitAliā
supereNlexqd.furiAttinitAliAuAletApuleiAū
etiAmINceterisprouinciissetAnetiAmAlisBene
ficiumlegisApuleiAesupsituAldeqritur× d×××××
ApuleiANptinetitAq.sicreditorABunototum××
secutusfueriThuiussolusdetrimentumer××
scil·siispquofideiussitsoluendononsits× ×× ×

Pagina exterior maximam partem difficillime legitur. 2 spatio post 29am litteram uelut haec lectio conueniat: IANITPE 3 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 7 lectio exitus huius uersus admodum dubia est. 9 in fine post d etiam um litterae uidentur extitisse. 10 litterae 31a et 32a fortasse qc' potius fuerunt. 11 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 24 Goescheno in c;××t hic uersus exire uidebatur.

Supradictiapparetiisaquocreditortotumpetit
poteritexepistulad̄haddesiderareutꝑparteiN
sedet'at·
p̀terealeg·cicereiacautumēutisq́sponsorāfide
ꝑmissoraccipiatp̄dicat'palametdeclareteTdequa
resatisaccipiatetq̵sponsoratfideipromiſſor
ineamobligation·accepturussitetnisip̄·dixerit
ꝑmittitsponsoribusetfideiꝑmissoribuſintradi
emx̄x̄x̄·p̄ iūdump'tularequoquerat'anexealege
p̄dict·sitetsiiudicatumfueritp̀dict·nam ēē·libe
ranturqualēḡ·f̄isorm̄tinullafits'inusumeſtet·
sif̄isoraccipiam'p̄dicere·
S'b̄ficiumlegumcorniliaeom̄nibuscommuneeq̂
legeidpeodemaputeund·eod·annouetat'inampli
oremsummamobligaricreditaepecuniaeq̵inx̄x̄·
milib·etq̄ū·sponsorūfideipmissorinamplampe
cuniamūūsiss·c̄mil·
Pec āt·creditamdicimusN̄solumeamq̵ credendi
c̄·damussetomnemquamtuncyhitobligatiocertū
ēēt·debitumiriidēsineullacondicionededucit'
inobligationeitaq̄eteap̄ecq̵indiemcertumdari
stipulamureod·numeroēq̵certumēēadebitiuri
licetp'temp̄petat'āpponeātpecuniaeomneſreſ
inealegesignificant'itaq̄sibinumūfrum̄t·etſifind.

Pagina exterior facile legitur. 4 in fine nihil amplius scriptum erat. 8 littera 7ª T, non T' fuit. 11 littera 17ª R, non R' aut R· fuit. 14 littera 6ª D, non D· aut D̄ fuit. 17 in fine nihil amplius scriptum erat, nisi fortasse minium nunc euanuit. 19 littera ab exitu 15ª T, non T' fuit.

U̅HOMINEMSTIPULEMURHAECLEXOBSERBANDAE̅EX
QUIBUSDAMT̅M̅C̅SISꝑMITTITEALEXININFINITUMSA
TISACCIPEREU·UTISIDOTISN̅O̅M̅U̅E'ꝗEXT̊TIUIDEBE
ATURA̅IUSSUIUDICISSATISACCIPIATURETADHUCLEG·
UICESIMAH̅REDITATIUMCAUETURUTADEASSATISDA
TIONESQ̅·EXEALEGEPROPONUNTURLEXCORNELIAN̅
ꝑTINEAT   ]NEOIUREQUOQUEIURA'
PARCONDICIOE̅OMNIUMSPONSORUMFIDEIPROMIS
SORUM·FIDEIUSSORꝗITAOBLIGARINONP'SIUTR̅·G̅·
PLUSDEBEANTꝗDEBERETISPROQUOOBLIGARETURAT
EXDIUERSOUTMINUSDEBEANTOBLIGARIP'S̅SICUTIN
ATSTIPULATORISꝑSONADIXIMUSN̶UTASTIPULATORISITA
ETHOR·OBLIGATIOACCESSIOESTPRINCIPALISOBLIGATI
ONISNECPLUSINACCESSIONEE̅E̅·POTESTꝗINPRINCI
PALIREOINEOQ̅Q̅·PAROMNIUMC̅E̅E̅ꝗSIQUIꝓEOSOL
UERITE'RECIPERANDIC̅HABETC'EOMANDATIIUDICIU̅
ETHOCAMPLIUSSPONSORESEXLEGEPUBLILIAPROP
AMHABENTA7NEMINDUPLUMQ̅.APPELLAT'DEPENSI
LITTERISOBLIGATIOFITU̅UTIINN̅O̅B̅TR̶SCRIPT'CIISFIT
ANNOM̅TR̶SCRIPTICIUMDUPLICIM̊UAREINꝑSONA̅
U̅AꝑSONAINꝑSONUMSCRIPTIOFITU̅·UTISIIDꝗM̅E
XEMPTIONESC̅A̅·CONDUCTIONISA̅·SOCIETATISMIHI
DEBEASIDEXPENSUMTIBITULEROAꝑSONAINꝑSONU̅
TR̶SCRIPTIOFITU̅·UTISIIDꝗM̅TITIUSDEBETTIBIIDEX

Pagina interior facillime legitur. 9 littera 15ª R, non R' aut R· fuit. 9 littera ab exitu 4ª U ex T correcta est. 22 bacillum supra 9ᵃᵐ litteram primae manui debetur. 23 litterae 7ª et 8ª sine siglis scriptae sunt. 24 littera 3ª S ex C a prima manu correcta est.

Pensumtuleroidestsititiustesedelegauerit
mihialiacausaeeorumnominumq·arcariauo
canturinhisn̄reb·n̄litterarumobligatiocons
stitq̄ppen̄aliteraletq̄sinumeratasitpecunia
numeratioat̄pc̄reinfacitobligationemq̄dec̄re
ctedicemusarcarianominanullamfacereobli
gationems·obligationisfactaetestimoniump̄
bereundepprediciterarcarisnominibuset̄·pe
grinosobligariq̄ n̄ipsenomesnomenratione
p̄ecaeobligant'q̄genusobligationisiurisgen
tiume·
Tresscripticiisůnominib·anobiligent'pegrini
meritoq.ritq̄ q̊dā·c̄hiurisciuilisetalisobliga
tioq̄neruaeplacuitsabinoat̄·etcassiouisume·
siareinpsonamfiatnōm̄trscripticiumet̄·pe
grinosobligarisiůapsonainpsonn̄obligari
Pterealitterarumobligatiofieriuideturchiro
grafisetsyngrafisidēsiquisdebereseādatu
rumsesscribatitascilic·utsieonōm.stipulati
ononfiatq̄genusobligationisproprium pegri
norumē   consensufiuntobligationes
inemptionibusetūditionibuslocationib·con
ductionibussocietatibusmandatisideoātstis
modisconcensudicim'obligaynesyhiq̊ñubor'

Pagina interior facillime legitur   8 littera 48a τ, non τ' fuit.   13 littera 40a τ, non τ' fuit.

Nscripturaeullaproprietasdesideraтs'suffi
citeosqnegotiumgeruntConsensisseundein
terabsentesq̄q̄.talianegotiazhunt'ūutiperpitu
lamāpnuntiumc'alioquinūuor'obligatioin+
absentesfieriN̄possit
teminhiscontractibusalteralterioBligaturde
eoqalterumalteriexuonoetaeqpstareopor
tetc' alioquininuerborumobligationibusali
usstipuleturaliuspromittatetinnominibus
aliusstipuleturaliuspromittatetinnominibus
aliusexpensumferendoobligeturaliusobliqe
turs'absentiexpensumferripotestetnūBor'
obligatioc'absentezhiN̄p'sit·

DEEM—————

—mpri———————cumdeptioconBenerit
q̄uN̄dumptiumnumeratumsitacnearraq̄d·
datafueritnqarrenominedat'argumentu·—
estemptionisetuditionisContractaeptiumat
certum ēē debetnalioquinsiitainternosco
ueneritutqtititiusremestimaueritt antisite
talabeonegauitullamuimhocnegotiumhabe
recuiusopinionemcassiuspbatofiliusteтeam
emptionemetuenditioncuiusopinionemp
culussecutusestit·ptiuminnumeratapcon

Pagina exterior maximam partem facillime legitur. 1 littera ab exitu 7a т, non т' fuit. 14 inscriptio et uersus 15 initium minio exarata erant, de quo pauca tantum et incertissima uestigia praeter eas litteras, quas supra reddidi, supersunt.

SISTEREDEBETININCETERISREB·ANP̀TIUMĒĒP'SIT
ŪUTIHOCMODOATOGAAUTFUNDUSALTERIUSREIUAL
DEQUERITNOSTRIP̀CEPTOR̶PUTANTET·INALIAREP'SE
CONSISTEREPTIUMUNDEILLUTĒQ̧UULGOPUTANT
PPMUTATIONE)MRERUMEMPTIONEMETUDITION
7HIEAMQUESPECIEMEMPTIONISQ UDITIONISQUE
UETUSTISSIMAMĒĒ·ARGUMENTOQ̄UTUNTURGRE
COPOETAHOMEROQUIALIQUAPARTESICAITETRELIQ̂
DIUSAESCHOLAEATOR̶ DISSENTIUNTALIUTQ ĒĒ E
XISTIMANTP̱MUTATIONEMRERUMALIUTE7NEMET
UENDITIONEMALIOQU(EIN××REII×A×III)REMEXPE
DIRIP̱MUTATISREBUSQUEUIDEATURRUENISSEETQU
AEP̀TIINOMINEDATAĒĒĒSEDRURSUSUTRAMQ̄RE
UIDERIETUENISSEETUTRAMQ̄P̀TIINOMINEDATAM
ĒĒ·ABSURDUMUIDERISETAITCELIUSSABINUSSIRĒ
TIBIUENALEMHABENTIŪUTIFUNDUMACCEPERIMET
P̀TIINOMINEHOMINEMFORTEDEDERIMFUNDŪ·
Q̄D̄·UIDERIUENISSEHOMINEMATP̀TIINOMINEDA
TUMESSEUTFUNDUMACCIPERETUR·

LOCATIO ĀT̄ ETCONDUCTIOSIMILIBREGULISCONSTI
TUUNTURNISIMERCESCERTASTATUTASITN̄UIDETUR
LOCATIOETCONDUCTIO7HIUNDESIALIENOARBITRIO
MERCESP̱MISSASITŪUTQUATITIUSAESTIMAUERIT

Pagina exterior maximam partem facile legitur. 11 pro ( ) quid reuera exaratum fuerit, dici nequit; mihi haec potius lectio sub incertis umbris latere uisa est: OINNPOSSIDE, sed omnia incertissima sunt. 13 littera 17a e magis quam c fuisse uidetur.

qrituranlocatioetconductioꝫhat’quadecausa
sifulloinpoliendacurandauesarcinatorisarci
endauestimentadederim’nullastatimmercede
constitutap’teatt̄daturusquantiinternosconue
neritqueriturantlocatioetconductioꝫhaturūri
remtibiutendamdederimetinuicemaliampremu
tendamacceperimqueriturantlocatioetconducti
oꝫhaturadeoat·emptioetuenditioetlocatioet⁊
ductiofamiliaritatemaliquaminterse habereui
dent’utinquibusdamcausisqrisoleatutrumem
ptioetuenditioꝫhaturantlocatioetconductioū
utisiquaresinꝑpetumlocatasitq̄euenitinp̄diur
municipumquaeealegelocanturutq̄diuiduecti
galp̄stet’nequeipsiconductoriñq̄h̄die’p̄dium
autferaturs’magisplacuitlocationemconducti
onemq̄ēē·itemquerit’sigladiatoresealegetibi
tradiderimutinsingulosquiintegriexierint
ꝓsudoredenarixx̄m̄darent’ineosūsingulos
quioccisiadebilitatifuerintdenariosmilleq̄·
rit’utrumemptioetuenditioanlocatioetcondu
ctioꝫhaturetm̄q̄·pl·eorquiintegriexierintlo
cationemetconductionem⁊ctamuideriateor
quioccisiadebilitatisemptionemetuenditione
ēē·idqexaccidentib·apparettamqsubcondicione

Pagina interior facile legitur.

factacuiusqueuenditionemanlocationemiā
nN̄dubitat'quinsubcondic·rueniriālocūmari
p'sintīt·queritursicumaurificem̄conuenerit
utisexaurosuocertiponderiscertaequaefor
maeanulosmihifacereeetaccipereetūbigr̄dena
riosc̄c̄utrumemptioetuenditoanlocatioetcon
ductiozhaturcassiusaitmateriaeq̇demption·
uenditionemq̣z̄hioperar·āt·location etcondu
ctionemsedplerisqueplacuitemption·etūditio
nemz̄hiatq̄simeumaurumeidederomercede·
prooperaconstitutaconuenitlocationemcon
ductionemzhi:

Societatemcoiresolem'ā·tutorumbonorumaut
uniusalicuiusnegotiū·utim̄cipioremendor·āu
dendorummagnaāt·qᵒfuitanitacoirip'sitſocie
tasutquismaioremparatemlucreturminorem
damnip̊stetq̣quintusmuciusēt̄p̄ualuitsente
tiaadeoitacoiripossesocietatemextimauitutdi
xeritilloq̄q̄m̄coirip'seutquisnihilomninoda
mnip̊stetsetlucripartemcapiatsimodooperaeius
tamp̊tiosauideaturutec'siteumc'hacpactione
insocietatemadmittin̄etitap'secoiresocieta
tem?statutunuspecuniamconferataltn̄?ferat

Pagina interior facillime legitur. 7 littera ab exitu 8ª ꝺ, non ꝺ· aut ꝺ̄ fuit. 15 littera 30ª ꝛ, non ꝛ' aut ꝛ· fuit.

Ettm̄lucruminterеos⁊muniesitsepeenopaali
cuiuspropecuniaualeretillutcertumēsidеparti
b·lucrietdamninihilinteos⁊ueneritt̄m̄aequir
expartibuscommodumutincommoduminter
eoscommuneēēs'siinalteropartesexp̀ssefue
rintū·utinlucroinalteroūomissaeineod·q̄q̄·q
omissumē similespartesesruntmanetāt̄ socie
taseousquedon'ineodemsensupseuerantatc'
aliquisrenuntiaueritsocietatisocietassoluitur
s'planesiquisinh'renuntiaueritsociaetatiutob
ueniensaliquodlucrumsolushabeatueluti|si mi
hitotorumbonorumsociuscumabaliquoh̄ēēt
relictusinhocrenuntiaueritsocietatiuth̄tem
soluslucrifaciatcogeth'lucrumcommunica
resiquidueroaliutlucrifeceritq̄noncaptaue
ritadipsumsolumptinetmihiūiroq́ dq́ domni
nop'renuntiatamsocietatemadquirit'solicon
ceditursoluituradhucsocietasēt̄·mortesocii
q̄q́societatemcontrahitcertampsonamsibie
ligitdiciturēt̄·k̄·diminutionesoluisocietatem
q̄ciuiliratione k̄·d·morticoaequat'sedutique
siathucconsentiantinsocietatenouabidet'inci
peresocietasitemsicuiusexsociisb̄publiceaut
priuatimuenierintsoluit'societassedhaecq̄q̄

Pagina exterior maximam partem facile legitur. 1 ⁊ supra lineam primae manui debetur. 14 littera 21[a] t, non t' fuit.

SOCIETASDEQUALOQMURIOR QCONSENSUƷHIT'NU
DOIURISCOGENIIUMEITAQINTEROMNESHOMINESNA
TURALIRATIONECONSISTIT
MDAT·CONSISTITSIUENOSTRAGRATIAMANDEM'SIUEALI
ENAITAQUESIUEUTMEANEGOTIAGERASSIUEUTALTERI
USMANDAUERIMƷHITURMDATIOBLIGATIOETINUICE
ALTERALTERITENEUIMURIDINQUELINEREIBIUELTE
MIHIBFPSTAREOPORTERENSITUAGRATIATIBIMAN
DEMSUPUACUMEMANDATUMQENIMTUTUAGRAFACTU
RUSSISIDDETUASENTENTIANEXMEOMANDATUFACE
REDEBESITAQUESIOTIOSAMPECUNIAMDOMITUAEA
BENTEMHORTATUSFUERIM
UTEAMFENERARESQUIAMEIMUTUAMDEDERISAQUO
SERUARENONPOTUERISNTM.HABEBISMECUMMAN
****ACTIONEM ITAEMSIHORTATUSSI·
R ALIQUAMEMEREQNEXPEDIERITTIBIEAMEMISS
SENTMTIBIMANDATITENERIETADEOHAECITASUTQUE
RATURANMANDATITENEANT'QMANDAUITTIBIUTTITI
OPECUNIAMFENERARES'SERUIUSNEQAUITNMQ·H'
CASUOBLIGATUMCONSISTEREPUTAUITQUAMSIGENE
RALITERALICUIMDETURUTIPECUNIAMSUAMFAENE
RARETSEQMURSABINIOPINIONEMCONSENTIEN
TISQ NALITERTITIOCREDIDISSESQSITIBIMDATUMEET
ILLUDSTATSIQUISDEEAREMDETQ·ƷBONOSMORES

Pagina exterior difficulter legitur. 12 reliqua huius uersus pars scriptura uacat. 14 littera 18a s ex c uel T correcta est. 15 primae quattuor litterae DATI fuisse possunt. litterae ab exitu 14a et 13a incertissimae sunt. 16 litterae 1a et 2a UT, 3a et 4a EM fuisse possunt. 19 litteram ab exitu 4am N' fuisse minus probabile est. 24 littera ab exitu 13a T, non T fuit.

ENON7TRAHIOBLIGATION·ŪUTIRIBIM̄DEM'UTTITIOFUR
TUMATINIURIAMFACIASITEMSIQUISPOSMORTEMMEA
FACIENDUMM̄DETINUTILEMANDATUMĒQGENERALIT
PLACUITABH̄DISPSONAOBLIGATIONEMINCIPERENON
POSSE. S'RECTEQ̄Q̄CONSUMMATURMAN
DATUMSIDUMADHUCINTEGRARSITREUOCATUMFUERIT
EUANESCITITEMSIADHUCINTEGROMANDATUMMORT
ALTERUTRIUSALICUIUSFUENIATIDĒUĒ'QMANDARITŪ
E'CUIM̄DATSUSCEPERITSOLUITURM̄DATUMS'·UTILITA
TISC̄·RECEPTUMESTUTSIMORTUOEOQMMANDAUE
RITIGNORANSEUMDECESSISSEEXSECUTUSFUEROM̄
DATUMP'SEMEAGEREMDATIACTIONEALIOQUINIUSTA
ETPROBABILISIGNORANTIADAMNUMMIHIN̄ATFERET
ETHUICSIMILEĒQ̄PLERISQUEPLACUITSIDEBITORME
USM̄MSODISPENSATORIMEOPIGNORANTIAMSOLUE
RITLIBERARIEUMC'ALIOQUINSTRICTAIURISRATIONE
N̄P'SENTLIBERARIEOQALISOLUISSETQCUISOLUEREDE
BERET
C'ATISCUIRECTEMANDAUERIMEGRESSUSFUERITM̄
DATUMEGOQUIDEATENUSC'EOABEOM̄DATIAT7NEM
QUATENUSMEAINTEREĪNPLESSEEUMMANDATUM
SIM̄IMPLEREPOTUERITATILLEMECUMAGEREN̄POTEST
ITAQUESIMANDAUERIMTIBIUTBERBIGRATIAFUND·
M̄S S̄ C̄·EMERERSTUSECL·EMERISN̄ HABEBISMECUM

Pagina interior facile legitur. 3 littera 13a T, non T' est. 20 littera 12a D, non D· fuit.

Mandatiāōnemēt·sitantiuelismdarifund·qu
antiemendumtibimandassemidquemaximera
binoetcas̄s̄·plitq·siminorisemerishabebirme
c̄scl·āonemquiaquimandat·utc̄milib·emere
turisutiquemandariintellegit'utiminoriss
p's'emeretinsummasciendumaliquidgratis
dederimquonominesimercedemstatuissem
locatioetconductioẕheretur mandatiēēacynē
ūutisifullonipoliendacurandaueuestimen
taās̄arcinatorisarcienda·
Expositisgeneribusobligationumquaeexẕctu
nascunt'admonendisum'adq̍rinobisn̄solū
pnosmetipsoss'ēt̄peaspsonasq̄innostrapo
testatemanum̄cipioues·plib̄eosq̄q̄·hominer
etalienosseruosq̊sb̄fidep'sidem'adquiritur
nobiss'tfexduabusc̄sisidē·siquidexopisfuir
ūexrenostraadquirantpeumq̄q̄·seruumin̊q
usumfructumhabemussimili+exduabussitir
c̄sisnobisadquiriturs'quinudumiq̄.inseruo
habentlicetdominussitminust̄m̄iurisinearē
habereintellegit'quamusufructuariusetbo
nefideip'ssessorpplacetexnullac̄aliaeiadq
rip'seadeoutetsinominatimeidaristipulatu
fueritseruusmancipioūnomeneiusacceprit

Pagina interior facillime legitur. 6 littera 8a T, non T' fuit. 10 in fine nihil amplius scriptum erat.

Quidamexistimantnei adquri7munemseruū
prodominicapartedominisadquirerecepr·ēex
ceptoeoq;uninominatimstipulandoūmancipi
andoāmancipioaccipiendoillisoliadquiritur
ūutc'itastipuleturtitiodominomeodarispon
desāc'itamancipioaccipiathancremexiq̄l·titi
dominimeieē·aioeaq̄eiemptaestohaereienea
q̄librailluq̄rituramq;dominonomenadie
ctumdominietfecitidemfaciatuniusexdominis
iussumcedensnostripceptorpindeeiqiusse
ritsoliatquiriexistimantadquesinominatim
eisolistipulatusessetseruusmancipioueacci
pissetdiuersaescholaeauctorpindeutrisque
adquiriputantacsinullisiussumfuenissettol
lituratobligatiopcipuesolutioneequdebeat'
undeq̄ritursiquisconsentientecreditorea
liutpaliosolueritutrumipsoiureliberetur
nostrispceptoribusplacetanipsoiuremaneat
obligatussetaduersuspetentemexceptione
dolimalidefendidebeatquoddiūsaescholaeau
ctoribuisumēfitpacceptilationemtollit'obli
gatioacceptilatioāteūūtiimaginariasolutio
nexūbor'obligationetibidebeamidsiueli[illegible]
hiremittereporteritsicfieriutpatiarishaec (ūbat)

Pagina exterior facillime legitur. 7 littera ab exitu 5a ı, non a fuit.

Edicereq egotibipmiSihabesneacceptumet
turespondeasabeoquodgenereutdixim[u'n]
ēt·ceterecsentaneumħuisumēūbisfactam
obligationemp'sealisū·bisdissoluiɾetidq̧ex
aliac̄·sadebeat'potestinstipulation·deducie i
ꝑacceptilationemimaginariasolutionetm̄ml
s̄·t̄·a acceptumfacerenp̄c'alioquinsoluieiɾtā
possitit̄·q̧debetpropartedebetrectesoluire
ctesoluitā·ātinpartemacceptumfieripsitq x
sit·ēētaliaspeciesimaginariaesolutioniɾꝑaei
ēt·libramq̧etipsumgenuscertisincausiɾrece
ptisumēūutisiquideonōm̄·debeatq̧paeetlibr·
gestumēt·siueq̧texiudicatic̄debitathibem nt
n̄minusq̧quinq̄·testesedlibripensdd isqliberat
itaōloquaturq̧ egotibitotmilib·condemnat xxxx
megonmen x ctesoluoliueroq̧h'aereaeneaq̄
librahanctibilibramprimamp'tremanq̧expen
delegempublicamdd·assepcutitlibrameumq
detelaq̧liberatumūutisoluendic̄similiꝑlega
tariusħeodemm̊liberatdelegatoq̧pdamnatio
nemrelictēutt̄m̄scl·sicutiudicatuscondemna
tiseēēsignificatitah ii x sedaredamnat·ēēdi
catdeeot̄m̄ t̄t̄ pot·ħeom̊librariq̧pondereņu
meroconstetetitasicertumsitquidametdeeo

Pagina exterior non facile legitur. 1 littera 8a q̧ fuisse uidetur. 2 pro [ ] duabus litteris plus extitisse uidetur. 6 paenultima littera incertissima est. 8 littera 14a t, non t' fuit. 8 litterae ab exitu 7a usque ad tertiam incertissimae sunt. 12 littera 28a t, non t' fuit. 12 in fine fortasse libra̅ potius scriptum erat. 15 in fine uɾɾu litteras extitisse ueri simile uisum non est. 16 supra 5am litteram i fortasse additum erat; nec non supra uicinas litteras nonnullae litterularum umbrae apparent. 16 littera 9a e. g. r litterae spatium non excessit.

QUODMENSUPRACONSTATINDE*MANTP̄TEREA[NO]
UATIONETOLLIT'OBLIGATIOUELUTISIQ̄TUM̄DEBEASA
TITIODARISTIPULATUSSIMN̄ĪŪTUNOUEP̄SONAENO
UANASCITUROBLIGATIOETPRIMATOLLITTRANSLATA
INPOSTERIOREMADEOUTINDUMLICETPOSTERIORSTI
PULATIOINUTILISSITT̄M̄PRIMANOUATIONISIURETOL
LATURŪUTISIQ̄MIHIDEBESĀ[TI]TIOP'MORT·E'ŪAMULI
EREPUPILLOUES·T·A·STIPULATUSFUEROQ̄CASURĒ
AMITTONAMETPRIORDEBITORLIBERAT'ETP'TERIOR
OBLIGATIONULLAESTNONIDIURISĒSIASERUOSTIPULA
TUSFUERON̄TUNCPROINDEATHUCOBLIGATUSTENET'
ACSIP'TEAANULLOSTIPULATUSFUISSEMSEDSIEAD·
P̄SONASITAQUAP'TEASTIPULERITADEMUMNOUATIO
FITSIQUIDINP'TERIORESTIPULATIONENOUISITFOR
TESI7DICIOŪSPONSORĀ·DIESADICIAT'ĀTRAHATUR
S'Q̄DESPONSOREDIXIN̄9STATN̄DIUERSAESCOLAE
ĀTORIBUSP̄LITN̄ADNOUATIONEMP̄FICERESPONSO
RISADIECTION·ĀDETRACTATION·Q̄ĀT·DIXIMUSSICON
DICIOADICIATURNOUATION·FIERISICINTELLEGIŌ·
UTITADICAMUSFACTAMNOUATION·SICONDICIOEX
TITERITALIOQUINSIDEFECERITDURATPRIOROBLIGA
TIOS'UIDEAM̄NUMISQUIEONOMINEAGATDŌM̄APA
CTICONUENTIEXCEPTIONEP'SITSUMMOUERIQUI
DETURꝑEOSIDACT·UTITIAEARESPETERET'SIP'ꝑIORIS

Pagina interior facillime legitur. 12 littera 23a ex o correcta est. 19 ultima littera nullo modo ō· fuit.

STIPONISEXSTITERITCONDICIOSERUIUSTM·ſULPICIUS
EXTIMAUITSTATIMETPENDENTECONDICIONENOBATIO
NEMFIERIETSIDEFECERITCONDICIOEXNEUTRAC̄SAAQI
POSSEEOMREMPERIREQCONSEQUENTERETILLUTRE
SPONDITSIQUISIDQSIBILTITIUSDEBERETASERUOFUIT·
STIPTUSNOUATIONUMFIERIETREMPERIREQC'SERUO
AGIN̄P'S'INUTROQUECASUALIOIUREUTIMURN'MAGISHIS
CASIBUSNOUATIOFITQSIIDQTUMDEBEASAPEREGRINO
CUMQUOSPONSIO7MUNIONĒSPONDESUERBOSTIPU
LATUSSIM· TOLLITURATHUCOBLIGATI
OLITISCONTESTATIONESIMODOLEGITIMOIUD·FIERITA
CTUMNAMTUNCOBLIGATIOQ̄D̄·PRINCIPALISDISSOLUIT
INCIPIATAT·TENERIREUSLITIB·CONTESTATIONESETS'
CONDEMNATUSSITSUBLATALITISCONTESTATIONEINCI
PITEXC̄IUDICATITENERIETH'QĀPUETERESC̄·TUMĒ·ANTE
LITEMCONTESTATAMDAREDEBITOROP̄ĒP'LITEMCON
TESTATAMCONDEMNARIOREP'7DEMNATION·IUDICAT·
FACEREŌEUNDEFITUTSILEGITIMOIUDICIODEBITPETI
EROP'EADEEOIPSOIUREAGERENONP'SIMQINUTILITI
DODARIMIHIOP̄QLITISCONTESTATIONEDARIOP̄·EDE
SIITALITERATQUESIIMPERIOCONTINENTIIUDICIOEQE
RIMTUNCNNOMINUSOBLIGATIODURATETIDEOIPRO
IUREP'TEAAGEREP'SUMUSS'DEBEOP̄EXCONREIIUDICA
TAEŪINIUDICIUMDEDUCTESUMMOUERIQ̄·ĀTLEGITIMA

Pagina interior facile legitur. 12 ultima littera T, non T' fuit. 18 littera ab exitu 5a T, non T· fuit. 24 in fine nihil amplius scriptum erat.

Iudiaetq̄imperiocontine(ant)sequentiī7m̄tario
referemus
Transeamusnuncadobligationesq̄exdelictonascū
turūutisiquisfurtumfeceritbrapueritdamnū
dederitiniuriamcommiseritquarumomniumre
r unogenereēstititobligatioc'exc̄ctuobligatio
nesiniiiigeneradeducantursicutsupraexposuim'
Furtorumat̄generaseᵱ·suletmasuriussab·iiiiee
dixeruntm̄ftumetnecm̄ftumconceptumetobli
gatumlabeoduom̄ftumnecm̄fnconceptumeto
blatumspeciespotiusāōniseē·furtocoherenter'
quamgenerafurtorumq saneueriusuidet'sicut
inferiusapparebitmetumfructumquidamidē
sedixeruntq̊dumfitdeph̄enditur aliūulterius
qeolocodeph̄enditubifitūūsiinsolibetoolibar
inuinetouuar·furtumfactumeqdiuineoolibetoā
uinetofueritasitasiindomofurtumfactumsita
diuineadomofursitaliiadhuculteriusēoursq...
t·m̄ff· eedixeruntdonecpferreteoquopferre
furdestinassetaliiadhuculteriusq̄doqeampre
furtenensuisusfueritqsan̄optinuitsetetillor'
saq̄existimauer·donecpferreteoquofurdesti
nassetdeph̄ensumfurtumm̄f.tumee·ideonon
uideturpbariq magnamrecipitdubitationeuta

Pagina exterior ex parte difficulter legitur. 1 pro ( ) mihi NTE lectio multo probabilior uisa est. 2 littera 5a R non uidetur fuisse. 12 in fine utrum ſICUT an potius ſICUTI scriptum fuerit, dici nequit. 18 in fine post URQ fortasse UEIIE uel simile quid, non UEFUR scriptum erat. 19 litteram 4am T· ex F· correctam fuisse ueri non prorsus est dissimile. 19 littera ab exitu 12a T, non T' fuit. 24 quattuor ultimae litterae incertissimae sunt.

UNIUSDIEIANETIAMPLURIUMDIER·SPATIOIDTERMINA
DUMSITQEOPTINETQSAEPEINALIISCIUITATIBUSSURRE
PTERESSINALIASCIUITATESUELINALIASPUCIASDESTINANT
FURPFERREEXDUAB·ITAQUESUPERIORIBUSOPINIONIB·
ALTERUTRAADPBATMG·TM PLERIQPOSTERIOREMPBANT
NIMF·TUMFURTUMQSITEXISQDIXIM'INTELLEGITURN
Q·MFMNEIDNECMFTE· CONCEPTUMFURTU
DICITURC'APALIQUEMTESTIB·PSENTIBUSFURTIBUΓARQ
SITAETINUENTAEPINEUMPROPRIAACONSTITUTAEQU
ISFURNONSITQUAEAPPELLATURCONCEPTI
OBLATUMFURTUMDICIT'C'RFURTIBATIBIABALIQUOOBLA
TASITEAQUEAPUTTECONCEPTASITUELUTIQUEΓIEAMEN
TEDATATIBIFUERITUTAPUTTEPOTIUSQPEUMQUIDEDE
RITCONCIPERETURNTIBIAPQUEMCONCEPTAEPPRIA
ADUERSUSEUMQUIOPTULITQUFURNSIT7STITUTAE·AC
ZAPPELLATUROBLITIEETPHIBITIFURTIADUEUMQUIFUR
TUMQUEREREUOLENTEMPHIBUERIT
POENAMFTIFURTIEXLEGEIXII TAB CAPITALIΓERATNAM
LIBERBERBERATUSADDICEBATUREICUIFURTUMFECERAT
UTRUMAT·SERUUSEFFICERETUREXADDICTIONEANAD
IUDICATILOCOCONSTITUERET'UETERESQREBANTIN(EU)
(ATQ)UERBERA(T(A)———————— P'TEAINPBATAEAΓPE
RITASPOENAEETTAMEXSERUIP SONAQ EXLIBERINQU
ADRUPLIAOPTORISED·CONSTITUTAEST

Pagina exterior ex parte difficulter legitur. 4 tertia littera R non R fuisse uidetur. 8 in fine e uix additum erat. 22 pro ( ) Goeschen dubitanter: us

Necmftifurtipoenapleg·tab·dupliinrogaturea
q·et·pr7seruat7ceptietoblatipoenaexlegexii·tab·
triplieequasimilifaptoreserbat'phibitiactio
qd·ruplie·exepr·inutroductalexateonom·nul
lampoenconstituithocsolumpcepitutqqrere
uelitnudusq·ratlinteoscinctuslancemhabens
quisiquidinueneritiubetidlexfurtummfeet
quidsitatlinteumquesitumesetueriusseamfru
tigenuseequonecessariaepartestegerentqrlex
totaridiculae·n quibestitumqrererephibetisetnu
dumq rereprohibituseeomg·qitaquesitarin
uentamaioripoenesubiciaturdd·quodlancemfi
ueideohaberiiubeatutmanibusoccupantisnfu
biciatsiueideoutqinueneriibiimponatneutr'
eor·pceditsiidgrat'e'magnitudinisanat'aefitut
neq.subicinequeibinponip'sitcertendubitatur
cuiusc'quemateriaesitealanxsatislegifieripro
pterhoctm·qlexexeac·mf·tumfurtumeeiubet
sqscribuntfurtummf·alegeanaturalegeidipfu
dequoloquimurnaturailluddequosupiusexpo
suimuss'ueriusenaturatantummf·tumfurtu·
intellegineque enlexfacerepotestutqmftufu
r nonsimftussitnmg·q quiomninofurnonfit
fursitetquiadulterahomicidansitadulteruel

Pagina interior facillime legitur. 11 littera 4ª q aut q·, non q̄ fuit. 19 littera ab exitu 8ª ex s correcta est. 23 littera prima r cum spatiolo, non r neque r· fuit. 24 littera 19ª a non ā fuit.

Omicidasitatillutsanelexfacerepotestutpinde
aliquispoenateneatatquasifurtumueladulteri
umūhomicidiumadmissetqū·neor·admiserit·
Furtumāt·fitnonsolumc·quisintercipiendicā
remalienamadmoueretgeneraliterc'quiremali
enaminuitodomino7trectatitaq̄·siquisremqu
aeaputeumdepositasitutaturfurtumcommit
titetsiquisutendamremacceperiteamq̄·inaliu·
usumtranstuleritfurtiobligaturūutisiquisar
gentumutendumacceperitquasiamicosadcen
daminutaturusrogaueritetidperegresec·tule
ritāsiquisaec·gestandigratiacommodatumlon
giuscumaliquoduxeritqueterscripseruntde
eoquiinaciemp̄duxissetplacuittm̄·eosquibur
commodatisaliteruterenturquttendasacce
pissentitafurtumcommitteresuntelegantid
seinuitodominofacereeumqsiintellexissent
n̄p̄missurumutsip̄missurumcredentextra
furticrimenuiderioptimasanedistinctioē
furtumsinedm̄·n̄committiturs'etsicredatali
quisinuitodominoseremtrectaredominoāt
uolenteidfiatdiciturfurtumn̄fieriundeillut
q̄·situmetp̄batumec'titiussr̄·meumcolligitaret
utquasdamp̄mihisubriperetetadeumpferet

Pagina interior facillime legitur. 2 littera 18ª T, non T' fuit. 6 littera 15ª N ex T correcta est.

idadmep̄tulitegodumuolotitiuminipsodelicto
dep̀hendereꝑmiseruumuoquasdamradeumpfere
req̄eumtrumfurtianseruicorruptioiudicium
teneattitiusmihianneutroꝛponsumneutroeū
tenerifurtiideoq̄n̄inuitomeꝛcontrectaretser
uicorrꝑusptiideoq̄deteriorsēr̄factusn̄est·
ƒdumāt·etliberorhominumfurtumfitūūsiquis
liberorumnostrorumq̇inpōt nostrassiueeti
amuxorq̄inmanunostrassitsiueēt̄iudicatusuel
auctoratusmeussubreptusqueraliq̄dēt saerei
quisquefurtumcommittitū utisidebitorrem
q̄creditorpignoridedit subtraxeritūēt̄b·f̄por
sessoriremmeampossidentisubripuerimunde
placuiteumquiserdumsuumquemaliusb̄.f̄.p'ri
debatadsereuersumcelaueritfurtumcommit
tererursusexdiuersoinēdumalienasꝛoccu
pareetusucapere⁊cessumē·neccreditur fur
tumfieriūūꝛh̄tariasquarumh̄r̄nēnactusp'
sessionemnnecessariusheressetnnecessā
riohdeextateplacuitnpprohdeusucapip'sitde
torremq̄fiduciaeēccreditoriīmcipaueritain
recesseritdumeaq̄insuperiorecommentari
orettulim'sinefurtop'sidereeturusucaperepotest
ƒdumfurtitenetur c'ipsefurtumn̄feceritq̊lis

Pagina exterior praeter ultimos uersus non nimis difficulter legitur. 1 supra 8^{am} et proxime sequentes litteras sigla nulla extitit. 3 litteram ab exitu 9^{am} u fuisse ueri minus simile est. 4 littera 6^{a} τ, non τ' fuit. 7 litterae 7^{a} et 8^{a} eτ, non eτ̄ fuisse uidentur. 10 littera 24^{a}, quae correctionem passa est, ad q litterae formam proxime accedit. 12 littera ab exitu 7^{a} nullo modo s fuit. 18 litterarum ab exitu 9^{ae} et 8^{ae} lectio incertissima est.

Ēcuiusopeconsi liofurtumfactumēinquonu
meroēq̄nummostibiexcussituteosaliussurri
peretū·opstitittibiutaliussurriperetāobesaut
uobestuasfugauitutaliuseasexciperetethocue
teresscripseruntdeeoquieopannorubrofuqa
uitarmentumsedsiquisp̄ lasciuiametN̄datao
perautfurtumcommiteret’factumsituideuim’
ā·utilisatquedearidebeatc’p̄legemaliquiliam
q̄dedamnolataēt̄·culpapuniatur·
Furtiāt·aoueei7petitcuiusꝑē remsaluam ēē·li
cetdominusN̄ sititaq̄ necdominoaliter7petit
q̄sieuminsitremnonp̄ireundeconstatcredito
remdepignoresubreptofurtiagerep’seadeo
q̄d utque ū ipsedominusidestipsedebitoream
remsubripueritdominuscreditori7petatacti
ofurtiitemsifullopulliendacurandaueautmar
cinatorsarciendauestimentamercedecertaac
cep̄iteaquafurtoamiseritipsefurtihabetāon·
N̄ dominusq̄ dominini id ē ia N̄ perissecumiudi
ciolocatiaf× ulloneautsarcinatoresuumsequi
p’ssetsimodoisfulloāsarcitorremp̀standepic
súfficiatnsisoluendoN̄ētuncq̄aabeodominu
simconsequiN̄potestipsifurtiāoconpetitq̄hoc
casuipsiusinterēremsaluamēē·dequefullone

Pagina exterior praeter quinque ultimos uersus facillime legitur. 1 littera 11ª correctionem passa est. 6 littera 17ª q, non q neque q̄ fuit. 20 post 11am litteram una littera erasa est, quae fortasse f fuit. 21 littera 37ª nullo modo a fuit. 21 pro tribus ultimis litteris de ra quoque cogitare possis.

Āsarcitoredixim'Eademtransferem'etadeumcui
remcommodauimusꝴutillψmercedemcapien
docustodiamp̀stantitahiq̄q̄.utendocommodum
ꝑcipiendosimiliŧnecessesehabentcuſtodiam
p̀staresedisaputquemꝛdepositaecustodiam
N̄p̀statumtantumqueineoobnoxiusē·siquidipſe
dolofeceritquadeḡꝛeisubreptafueritquaeꝛ
tituendaēē'nonomninoedepositienontene
turnecobide'ꝁērēmsaluamēē·furtiitaq̄·age
renonpotesteteaa̅o̅dominoconpetitinſumma
sciendumestquasitumēē·animpubesremalie
nouendofurtumfaciatplerisq̄·placetꝗfur
tumexadiectumconsistititademumobligari
eocrimineimpuberemsiꝓximuspubertati
sitetobidintellegatsedelinquere:
Qresalienasrapitteneturetfurtiq̍seꞥimag·
alienamreminuitodominotretatꝗq̍rapitita[q̄]
rectumēēeumimꝓbumfuremēē·setpropria̅·
a̅o̅nee'lectinomenp̀torintroduxitq̄appella
turuiuonor'raptor'etēintraannumquiadru
pliay p' annumsimpli q̄.actioutilis ē ſetsiquiſu
nuamremlicetminimamrapuerit·
Damniiniuriaea̅o̅constituitꝑlegemaq̍liamcu
iusprimocapitecautumēsiquiſhominemalienū

Pagina interior facillime legitur. 2 littera 22ª ı ex u a prima manu correcta est. 5 littera ab exitu 10ª e, non ē fuit. 16 litterae 24ª et 25ª eт, non eт̄ neque eт· fuerunt. 16 ultima littera q·, non q̄· fuit. 17 pro [ ] mihi potius ſı uel N̄· uel simile quid scriptum esse uisum est. 23 littera 25ª т, non т' fuit

Eamuequadrupedemquarecudumnumeroſit
iniuriaocciderıtquantiearesineoannopluri
mifuittantumdominodaredamnet'isiniuriaȧt̄·
occidereintellegiturcuiusdoloaculpaidaccide
ritnecullaalialegedamnumq̧sineiniuriadatre
p̄ h̄ dicitaqueinpunitusēquisineculpaetdoloma
locasuquodamdamn.committitnecsolumcorpu'
inactionehuiuslegisaestimat's'saneiseruoocci
soplusdominuscapiatdamniq̧p̀tiumseruisidq̄q̄
aestimaturüüsiseruusmeusabaliquoh̄rinſti
tutusanteq̧iussumeoh̄temcerneretoccisos
fueritnen̸tantumipsiusp̀tiumaestimat's'et
h̄tisamissaeq̧titasitemsiexgemellisūexcomoe
disū exsyponiacisunusoccisusfueritn̄ ſolu·
occisifitestimatiosedeoampliusq̇⁊putatq̧ce
teriquisups̄dep̧tiatisidemiuriseēēt̄·siexpari
mularumunamūēt̄·exquadrigisaequorumu
numocciderıtcuiusāt̄·serū occisusē ıſlıberū
arbitriumhabetūcapitalicriminereumfacere
eumquiocciderıtūhacleg·damnump̧sequiq̧āt̄
adistumēinhacleg·q̧ tiineoannoplurimiear
fueritilluteffıcitsiclodumputaāluscumſeroc
cideritquiineoannointegerfuitaestimatiofi
atq̊fitutquisplusindumsequat'quameidamnū·

Pagina interior facillime legitur. 4 littera 30a a, non ā fuit.

datumest·
Capitesecundoadstipulatoremq̇pecuniaminfrau
demstipulatorisacceptamfeceritq̲tieaereseēeta
tiāoconstituit'q̲etipsapartelegisdamninomao
nemintroducim'f̄ēsedidcaueriñfuitneceſſari
umc'aym̄d̄datiadeamremsufficeretnisiq̲eale
geadūinfitiantemindupluma git'
Capitetertiodeomniceterodamnocauetitaqueri
quisserū ū eam qd̄.rupedemquepecudumnu
merodeūūcanemāferamuestiamūursumleo
nemuulneraueritūoccideritēahoccapiteāo·
constituitinceterisq̄q̄ animalib·itemiomni
b·rebusquaanimacarentdamnuminiuriadat·
hacparteuindicat'siquidemustumā· ruptumā·
fractumactiohoccapiteconstituitq̄q̄·potuerit
solaruptiappellatioinomnesistasc̄ſufficere
ruptumē·undeñsolumustaaruptaafractaſet
etscissaetcollisaeteffusaetq̄q̄muitiataāperempta
atq̄deteriorafactahocuerbo7tinent'hoct̄m̄kap
ñquantiineoannosetq̲tiindieb·xxx·p̲xumuSe
arfueritdamnatisquidamnumdederitacne
plurimiqduerbumadicit'etideoquidampuputa
ueruntliberumēē·iudiciumadidtempusexdie
busxxx·aestimationemredigerequoplurimi

Pagina exterior praeter ultimos uersus non difficulter legitur. 7 ultima littera aut ᴛ' aut ᴛ fuit. 8 littera ab exitu nona ᴛ, non ᴛ' fuisse uidetur; idem de uersus 12 littera 10a et de u. 21 littera 14a dicendum est.

resfuituelaōidquodminorisfuitſedsab·placu
itpindehauendumacsethacparteplurimiřūbu·
adiectumēētnamlegibuslatorem⁊tentumfuir
seetplacuititademumexistalegeaynemēēsiqſ
corporesuodamnumdederitq̊aliomododamno
datoutilesāonesdantuusiquisalienumhomi
nemanpecudemincluseritetiamenecauerita
iumentumtamuehementegeritutrumpetit·
siquisalienoseruopsuaseritutinarboremarcē
deretūinputeumdescenderetetsiaſcendendo
ādescendendocec:ideriāmortuusfueritāaliq
partecorporislaesussit⁝tempsiquisalienumᵃ
seř·deponteanripainflumenpieceritetisſuf
focatusfueritq̄q̄hiccorporesuodamnum(dediſ)
seteoq pieceritndifficiliǂintellegipoteſt·
iniuriaat·committit·n̄solumc'q̇spugnoputaaut
fustepcussusu et·iuberatuseritsedetsicui⁊ui
ciumfactumfueritsiueq̇suonalicuiusquaſidebi
torisscienseumñsibideberesibiꝑscripserit
siuequisadinfamiamalicuiuslibellumācarmen
scripseritsiueq̇smatremfamiliamāptextatum
adsectatusfueritetdeniquealiispluribusmodis
ṡpatiainiuriamuidemurnonsolumꝑnosmetip
sossedet pliberosnostrosquosinpot̄·habem'

Pagina exterior propter scripturae pallorem non facile legitur. 6 littera 19ª τ, non τ' fuisse uidetur.

ITEMP̄UXORESNOSTRASC·INMANUNOSTRASINTITAQU
ESIUELTIAEFILIAEMEAEQ̄TITIONUPTAE̅INIURIAMFECE
RISNONSOLUMFILIAENOMINAETECAGIINIURIARUM
POTESTUERUMĒT̄MEOQQ̄·ETTITINOMENSERUOAT̄IPSI
QNULLAINIURIAINTELLEGITFIERISEDDOMINOPEŪ·
FIERIUIDETURN̄T·M̄ISDEMMODISQB·ĒT̄·P LIBEROR
NOSTROSUELUXORINIURIAMPATIUIDEMURS'ITACŪ
QUIDATROCIUSCOMMISSUMFUERITQAPTEMINTŪ
ELIAMDOMINIFIERIUIDET'ŪUTISIQUISALIENUMSER̄·
UERBERAUERITETINHUNCCASUMFORMULAPPONI
T'ATSIQUISERUO7UICIUMFECERITŪPUGNOEUMP
CUSSERITNONPROPONITULLAFORMULANECTEME
REPOTENTIDATUR·
POENAAT̄·INIURIARUMEXLEGUMXĪĪ·TABULASPRO
PTERMEMBRUMQD̄·RUPTUMTALIOERATP̄P̄OSŮFRA
CTUMĀ ͻLISUMTRECENTORUMASSIUMPOENAE
RATŪŪSILIBEROOSFRACTUMERATATSISERUOĒL·P̄P̄.
CETERASŮINIURIAS X̄X̄Ū ASSIUMPOENAERITCON
STITUTAETBIDEBANTURILLISTEMPORIBUSINMAGNA
PAUPTATESATISIDONEAEISTAEPECUNIAEPENAE
NESETNUNCALIOIUREUTIMURPMITTITENIMNO
BISAP̄P̄SIISINIURIAMESTIMAREETIUDEXUELTAN
TI7DEMNATQTINOSAESTIMAUERIM'ŪMINORISP
ILLUUISUMFUERITSETCUMATROCEMINIURIAMPR̄·

Pagina interior facillime legitur. 5 littera 23ª T, non T' fuit. 12 littera 19ª T, non T' fuit. 21 littera ab exitu 7ª T, non T' fuit. 24 litterae 5ª et 6ª UI ex TIT correctae sunt.

aestimaresoleatsisimulconstitueritqtaepe
onominefieridebeatuadimoniumacipsaqtita
tetaxamurformulametiudexquipossitumino
risdamnareplerumq·tm·propteripsiusppr·au
ctoritatemnonaudetminuere7demnation·
atroxat iniuriaaestimat'uexfactouusiquiaba
liquouneratusa·uberatusfustibusuecaefur
fueritu·exlocouusicuiintheatroainforoin
luriafactasituexpsonauusimagistratufiniu
riampassusfueritusenatoribusabhumilipro
nafactasitiniuria:

LIB· III EXPLIC.

Pagina interior facillime legitur.

Pagina exterior a scriptura uacua erat.

q̃generaꝉonumsintueriusuidetur duoee in
remetinpson·nquiiiiieedixer'inexsponsion·
generibusn̄animaduerterunt quasdamspecie s ao
num+generaseretulisseinpsonꝉo·e·quaagim'
quotiensc'aliquoquinobisūexȝctuūexdelict·obli
gatuseidec'intendimusdarefacerepstarieō
: einr : : ꝉoec a corporalemremintendimus no
strameē: :usaliq nobis7p(etere)ūū(ute)n(d: aute)
difruend: : undiagendiaquamueducendiūaltiu
tollendi▒▒▒ospiciendiueꝉoexdiuersoaduer sario
estnegatiuasicitaq discretisꝉonibuscertumes t
np'senosremnostramabalioitapeteresiparet
eumdeōteren'nq nostrumenobis dari pc's c:l·
iddarinobisintellegaturqnostrumfiatn' r er
q·nostraamplicisfieripplaneodiofur'q̊magis
pluribusꝉo nib.teneantreceptumē·utextra poe
namduplia quadruplireirecipiendaenōm·fu
resexhacꝉo nemteneant'sipareteosdareōre
qū sitet·aduersuseoshaecꝉoquaremnos tr am
ee petimus·

Appellanturāt·inremqd·actionesuindicationes
inpsonamuꝉonesqbdarefieriueōtereinten
dimus7dictionesagimusāt·iduimutremtt·con

Pagina exterior non difficulter legitur. uersus 1 et initium uersus 2 atramento uacant. 11 fenestra quae post 8am litteram hiat uelut ad PR, non ad ŪPR aut ꝉPR litteras capessendas sufficit. 11 litterae ab exitu 23a et 22a ue magis quam ITE fuisse uidentur. 14 littera 2a u fortasse ex a correcta est. 17 littera 20a T, non T' fuit. 19 littera 18a multo magis m quam eT fuisse uidetur.

Sequamurꝑdumutpoenamtat·aliaſutremetpoe
naremtat·ꝑsequimurū·utaōnibusexꝫctuagim'
poenamt̄:t̄·consequimurūutao nefurtietini
uriar'et<quorundamopinionemācneuibono
r'raptor'ꝑipsiusreietuindicatioet⁊dictiono
bis⁊petitremůetpoenamꝑsequimurūutexhir
causisexq̄b·aduersusinfitiantemindumplumaqi
musqꝫaccidit ꝑaōnemiudicarꝑ·i·depensidamni
(in——(aeūaqu ...)ab alegatorumnom̄.q̄pdamna
tionemcertereli ctaesuntquaedamp̄tereas̄·ac
nesq̄ adleg·āō nemexp̄muntꝯq̄ damsuauiacpo
testateconstantqꝫutmanifestumfiatopuſeut
pusdelegaōnibusloquamur·
Actionesquasinusuueteresabueruntlegisaō
nesappellabaturuelideoqꝫlegibꝫꝑditaeerantq
p̄ tuncedictappr·isq̄b·ypluris aōnesintroductae
s̄ nondumminusuhabebanturū·ideoquiaipſar'
leg·uerbisaccommodataeeranteti deoimmu
tabilesꝑindeatq̄·legesobseruant'undeeumq̄de
uilibussuccisisitaegiss·utin āō·neuitesnomi
naretresponsumeumremꝑdidiſsec'quiade
buissetarborꝑnominareeoqꝫlexxīī·tab·exqua
deuitibussuccisisāō·⁊peteretgeneralitꝑdear
boribussuccisisloq̄ret'legeat·agebaturmodif

Pagina interior maximam partem facile legitur. 2 littera 2a a, non ā fuit. 4 littera ab exitu 9a c, non o fuit. 9 pro ( ) Bluhme ····· irca 10 ultima littera c, non o fuit. 21 littera ab exitu 7a c', non e' fuit.

QUINQ SACRAMENTOPIUDICESP'TULATIONEMP7
DUCTIONEMPMANUSINIECTIONEMPPIGNORISCA
PTIONEM
SACRAMENTIA̅O̅GENERALISERATADQUIBUSN̶REBU'
UTALITAGERETURLEGECAUTUMNERATDEHISSACRA
MENTOAGEBATUREAQ̅A̅O̅ PINDEPERICULOSAERAT
———————(IIIATQ)H'TEMPOREPERICULOSAE AO·CER
TAECREDITAEPECUNIAEP̅P̅.SPONSIONEMQUAPERI
CLITATURACTORSIN̅DEBITUMPETATNQUIUICTUSER·T
FALSI(ICQ××III ATQHTEMPOREPERICULOSAE̅ A̅O̅ CER
TAECREDITAEPEC·AEP̅P̅·SPONSIONEMQUAPERICLITA
RET'REUSSITEMERENEGETRESTIPULATIONEMQUAPE
RICLITAT'ACTORSIN̅DEBITUMPETATN Q UICTUSERAT
SUMMAMSACRAM̅TIP̅STABATPOENAENO̅M̅EAQUE
INPUBLICUMCEDEBATP̅DESQ̅ EONO̅M̅ P̅ TORDABA
TURN̅UTNUNCSPONSIONISETRESTIPULATIONISPOE
NALUEROCEDITADUETEARIQUICERITUTPOENAATSA
CRAMENTIA QNGENARIAERATAUTQNQUAGENARIAN
DEREBUSMILLEAERISPLURISUEQUINGENTISASSIBU'
DEMINORISUO̅QNQUAGINTAASSIB'SACRAMTOCON
TENDEBATURN̅ITALEGX̅I̅I̅TAB·CAUT·ERATSIDELIBERI
E̅HOMINISZU̅ SIAERATET·SIPTIOSISSIMUSHOMOEET
TM̅·UTL·ASSIB·SACRAMTOCONTENDERETEAD·LEGECAU
TUME̅FABORISCLICETLIBTATISNEORARENT'ADSERTOR

Pagina interior ex parte difficulter legitur. 10 init. FALSI lectio certissima est; pro ( ) Bluhme modo AC(q/c)AD III, modo A..MIK, modo A..MIUN; proximum post FALSI locum AC uel AE litteras obtinuisse probabile est, quas post duarum litterarum interuallum N fortasse sequebatur.

SIN ———

IIDQ*S ———

SIAC (i, c) OMNESAONES ———

(****ONECASSAC) ———

——— ECAPTUS ———

——— (NIOOIIINIIUC) (d c, o) ———

——— ADIUDICEMACCIPIUND

De pagina exteriore praeter paucas litteras, quas Goeschen et ego extricauimus, nihil nisi incertissimae litterarum umbrae supersunt.

Uenirentposteaū·reuersisdabat'uiat̄·xxx·iu
dexdet'plegempinariamfactume anteeam|at|
leg× × ×× iimdabat'iudexillutexsuperioribur̄
tellegimussideremi norisq̄·aeresageba turq̄
quagenariosacramtononquingenarioeosco
tenderesolitosfuissep'teatm̄q̄iudexdatumēēt·
comperendinumdiemutadiudicemuenirent
denuntiabantdd.c'adiudic·ueneranțanteq̄ap·
eumq·poraentsolebantbrebitereietquaníp
indicemremexponereq̄.dicebat'causaecolle
ctioquasicausaesuaeinbreuecoactio·
Siinr·agebaturmobiliaq̄d·etmouentiaq̄·modoin
iusadferriadduciuep'sentiniureuindicauan
turadhuncmodumquiuindicabatrestucamte
nebatdd.ipsamremadphendebatūū·hominē
etitadicebathuncegohominemе·i·qmeumēēaio
se7dumsuamcsamsicutdixieccetibiuindictā
inposuietsimulhominifestucaminponebatad
uersariuseadsimiliterdicebatetfaciebatcum
uterq̄·uindicassetpr̄.dicebatmitteambohomi
n·illimittebantq̄prioruindicabatp'tuloanne
dicasquaexc̄uindicauerisillerius feciisicutuī
dictaminposuidd.qprioruindicaueratdicebat
quandotuiniuriauindicauisti·

Pagina exterior facile legitur. 1 littera 29a nullo modo q aut d fuit. 3 post alteram litteram qestati scriptum fuisse ueri non est dissimile, Goeschen tamen haec potius descripsit: e p c i i m, Bluhme: ×n××sum 22 littera ab exitu 8a i, non t fuit.

Daerissacramentotep̄uocoadūsariusq̄q̄·dicebat
similiteretegotescil·l assessacramentinomina
bantdd̄·adseq̄banturq̄c'q̄inp̄sonaageret'p'tea
p̄r̄·secundumalter'eor'uindiciasdicebatidei
terimaliq̄mp'sessoremconstituebateumq̄·iu
bebatp̄sidesaduersariodarelitisetuindiciar·
idereietfructuumaliosat·p̄desipsep̄r̄·abutro
q̄·accipiebatsacramentiqidinpublicumcede
batfestucaat·utebanturquasihastaelocosiqno
quodamiustidominioxxi.mesuaēē·credebant
q̄·exhostibuscepissentundeinc·iuralib·iudici
ishastapraeponitur· Siq̄r taliserat
Utsineincommodon̄possetiniusadferriū·addu
ciūū sicolumnaagrexalicūipecoriseetpars·a
liquaindesumebat'dd̄·ineampartemquasiin
totamr·p̄sentemfiebatuindicatioitaq̄·ūexgre
caeūunaquisacapraiiniusadducebat'ū·etpilur
idesumebat'etiniusadferebat'exnaueueroet
columnaaliquapars defringebat'similiterfide
fundoūdeaedibussiuedehte7trouersiaerat
parsaliquaindesumebaturetiniusadferebat'
etineampartemp̄indeatq̄ intotamrēp̄sente
fiebatuindicatioūū·exfundoglebasumebat'ete
xedib·tegulaetsidehtate7trouersiaerataeq̄·

Pagina interior facillime legitur. 3 littera 8ª d, non d· fuit. 17 litterae ab exitu 7ª et 6ª neque eт neque eт· fuerunt.

Hoc folium, quod olim cum pag. 195/6 cohaerebat, ipsius Hieronymiani amanuensis manu rescissum periit.

Nco om iiii iiiqualemiiii capiendiudicio
ooq c adiudicemcapiendumpstoeede
c dicereat denuntiarcepscalinguaita
q haecqdao ppetdictiouocabat'n auctoradu
sariodenuntiebatutadiudicemcapiendumdiex
xx adesset·
Nuncuero n ppe tdiction dicim'ao ninpson
intendimusidnobiso nullamh'temporeeo
nom denuntiatiofithaecat·legisao·confituta
eplegemsiliametcalpurniamleg·quidsiliacer
taepecuniaelegeucalpurniadeomnicertare
quareathaecao·desiderataistc'deeoqnouisda
rio potueritasacramentoapiudicisp'tulatione
agereualdequeriturpmanusiniection·aeq·
hisrebagebaturdequib·utitaageret'legeaqlia
cautumeuuiudicatilegexii tab·qaotaliseratq
agebatsicdicebatqtumiudicatussiuedamnatu
essxmil·qdocnsoluistiobeampremegotibi
xmil·iudicatimanusinicioetsimulaliq·part·
corporise'prendebatnecliceBatiudicatoma
numsibidepellereet pselegeageresetuindi
cemdabatquipsecausamageresolebatquindi
cemndabatdominumducebat'abactoreetuin
diciebat'p'teaqdamlegesexalisqb·deamcauns

Pagina exterior praeter tres primos uersus non difficulter legitur. 4 quae post 3am litteram Goeschen legit, mihi ueri uisa sunt dissimilia; uelut statim quarta uersus littera n potius uisa est. 2 mihi tale potius uidetur uersus initium: ||||||||| × diexxadiudicem etc.; sed omnia incerta sunt. 7 lineolam, quam Goeschen supra ultimum n legit, ego dignoscere non potui; ceterum pro psoǹ posse fortasse de psonq̀ cogitari dubitanter adnotauit Goeschen. 19 litterae 17ae lectio certa est.

Piudicatomanusiniection inquosd[...]mdeder
sicutlexpubliliaineumꝑquosponsordepe[..]dir
setꝑ insexmensibusꝑximisquā̄peodepensum
eēt·nonsoluissetsponsoripecuniamit·lexfu
riadesponsuadversuseumquiasponsoreplur
quirilempartemexegissetetdeniqueconplu
resaliaelegisinmultiscausistalemāonemde
depsetaliaelegesinmultiscausisexqB·damn
constitueruntquasdamāonesꝑmanusiniecti
on.sedpuramidē·Nꝑ iudicatoūūlegettaria
adūsumquilegatorʼnominemortisuecplus
cassibuscepissetcʼealegeNēēt·exceptusutei
pluscaperelicerettit·lmarciaadūsusfaenera
torutsiusiurasexegissentdehisreddendis
ꝑ manusiniection·cumeisageretʼexquibusle
gibusetsiquaealiaesimilesesēnt·cʼagebatʼmanu
sibidepellereeetꝑselegeagerenetactorinipsa
legisāonenādiciebathocuerbumꝑiudicato
sednominatāc·exq̄agebatitadicebatobeamr·
egotibimanuminicioc'hiquib·ꝑiudicatoāodā
taeratnominatāc·exquaagebatitainferebat
obeamremegotibiꝑiudicatomanuminicionʼ
mepteritinformalegisfuriaettariaeꝑiudica
toūbuminsericumrinipsalegen sitq uidetur

Pagina interior facillime legitur. 1 spatio fenestrae ante 6am ab exitu litteram hiantis A littera conuenit. 4 initio nihil amplius scriptum erat. 24 littera 16a fortasse R fuit.

NULLARATIONEFACTUMSEDP'TEALEGEUALLIAEXCE
PTOIUDICATOETEOPQ DEPENSUMECETERISOMNIB·
C'Q̄B·PMANUSINIECTIONEMAGEBATURPMIſſUME
SIBIMANUMDEPELLEREETPSEAGEREITAQ̄.IUDICA
TUSETISPQ̊DEPENSUMEĒT·P'THANCLEGEMUINDIC·
DAREDEBEBATETNISIDARENTDOMUMDUCEBANTUR
ITAQ̄·Q̄DIULEGISAŌNESINUSUERANTSEMPITAOB
SERUABANTURUNDENOSTRISTEMPORIBUSISC'QUO
IUDICATIDEPENSIUEAGITURIUDICATISOLUISATISDA
RECOGITUR·
PIGNORISCAPIONEMLEGEAGEBATURDEQ̄B·DAMRE
BUSMORIBUSLEGEINTRODUCTAĒMORIB·REIMILI
TARISNETP̄P̄.STIPENDIUMDICEBATMILITIABEOQDIF
TRUEBATNISIDARETPIGNUSCAPEREDICEBATURAT
EAPĒC·AQUESTIPENDINOMINEDABATURAESMILITA
REIT·P̄P̄·EAMPECUNIAMLICEBATPIGNUSCAPEREEX
QUAECIUISEMENDUSERATQ̄·PECUNIADICEBAT'AERE
QUESTRAEITEMPP̄EAMPEC·EXQ̄HORDEUMEQSERAT
YPARAND·Q̄PEC·DICEBAT'AESHORDIARIUMLEGEAT·
INTRODUCTAĒ·PIGNORISCAPIOŪŪ.LEG X̄ĪĪTAB·AD
UERSUSEUMQUIHOSTIAMEMISSETN'P̄TIUMRED
DERETITADUERSUSEUMQUIMERCEDEMN̄REDDE
RETPEOIUMENTOQQUISIDEOLACASSETUTINDEPEC·
ACCEPTAINDAREMIDĒINSACRIFICIUMINPENDERET

Pagina interior facile legitur. 13 I litterula supra lineam primae manui debetur. 22 littera 7a neque T· neque T̄ fuit.

It·legecensoriadatae pignoriscaptiopublicanis
uectigaliumpublicor'p.r·aduersuseosqaliqua
legesuectigaliadeberentexomnib·at·istiscau
siscertisuerbispignuscapiebat'etobidplerisq
placebathancqq.aonemlegisaonemeeeqbdam
at·placebatprimumqpignoriscaptioextraius
pagebat'idenaputp.r·plerumq·etiamabsentem
aduersarioc'alioquinceterisao nibusnalisuti
p'setqaputpp.psenteaduersarioptereaqnefa
ctoqq.deide quonlicebatlegeagerepignuscapi
Spoterat·
Setistaeomneslegisaone Spaulatiminodiumue
nep·n qexnimiasubtilitateueter'qtunciurat
dideр·eorperductaeutuquiminimumerrasset
itpderetitaq·plegemebutiametduasiuliassubla
taes·istaelegisao·neseffectumqeutp7ceptau
baidepformulaslitigatoremustantumexdu
ab·causispmissume·idlegisaonemfacerelege
agerеdamniinfectietsic uiraleiudiciumfuerit
×××sanequc'adgent·uirositantelegeagit'sacra
mentoaputpp·urbupereginump.damniue
roinfectinemouultlegeageresetpotiusstipula
tioneqinedictoppositae·obligataduersarium
suumitaqetcommodiusiusetpleniusepignoris

Pagina exterior non facile legitur. 8 in fine nihil amplius scriptum erat. 19 in fine u· quam ui· extitisse probabilius est. 20 initio fortasse eeт uel esт scriptum erat. 20 litteram ab exitu 6am т' quam т fuisse probabilius est.

uel

De pagina exteriore nihil nisi incertissimae litterarum umbrae supersunt.

apparet7tineaformaq̄publicanopproponittalır
fictioēutquantapecuniaolimsipignuscaptum
ēēt·idpignusisaquocaptumeratluerededeberet
tantampec̄·amcondemnet'nullaāt·formulaad
7dictionisfiction·expmit'siuen̶pecuniasiuer·
aliquamcertamdeuitamnobispetamureamipra̅
darinobisōpeintendimusn'ullamadiungim'
condictionisfictionitaqsimulintellegimure
asformulasq̄b̄·pec̄·āremaliq̄nobisdareōpein
tendimussuauiacpotestateualereeiusdemna
turaes̄·āonescommodatifiduciaenegotior'ge
storumetaliaeinnumerabiles·
Habemusadhucal[ŧiusa]generisfictiones×nq̄bu
damformulisūū cumisquiexedb̄p petjtficto
seh̄deagitc'n̶ptorioiureesnonlegitimorsuc
cedatinlocumdefunctinonhauentdirectarao̅
neseтneq̄ idq̧defunctifuitp̄ intenderersuum
c——————idebeb̄at'pintenderesiuiōita
q̄fictoseh̄deintenditūūth'm̄iudexestorsauli
usageriuside siipseactori×liih̄×eūā××funḋ×
dequoagiturexiq[fuisse×××]ferts[itdodeuat[cui]
ppositasimili(iicııen× l[illa]itasubicit'(tumrspi
retn̄n̄assxmil dō·resimiliteтbonor'emptor
fictoseherededeagitsed/dumetaliomagerefolet

Pagina interior ex parte difficillime legitur. 6 septima ab exitu littera ex l correcta uidetur. 13 pro [ ] Goeschen ci———— 20 pro ( ) Bluhmio modo ————euus modo ɪɴɪʟʟ..ɪᴛᴇ.ᴇᴀ apparuerunt. 21 pro priore [ ] Goeschen: ꜰɪɪ×ɪɪᴄɪɪᴄ; pro posteriore [ ] Bluhmio alio tempore ɪᴛᴀǫᴜᴇ..ᴜᴛʀᴀᴛ|, Goescheno ɪɪᴅᴄ.ɪᴇ×ɪ×ᴀɪɪᴄɪɪ|, mihi ipsi ××××ᴅᴇᴜᴇᴀᴛ'××× uisa sunt apparere. 22 pro [ ] Goeschen: ɪᴅɪɪ

Nexꝑsonaeiuscūī·bonaemeritſumptainten
tioneꝛuertitꝛdemnationeminsuamꝑsonam
idē·utq illiuseēē·ū·illudareō reteonōm adū
sariushuiccondemnet'quaespeciesāōnisap
pellaturutilianaqā·app̄·publiorutilioqetbono
r'uenditioneminproduxissedicit'ꝛparataeē·
superiorāt·speciesāōnisquafictoseh̄debemptor
× gisseruianauocat'dat'āt·haecāōeiquiexiustac·
traditamsibiremn̄dumusucepiteamq̄·admis
satp'session·petitnq̄ā n̄ peamexiqsuameē·in
tenderefingit'remusucepisseetitaquasexiqdo
minusfactuseēē ī× ūhocm̄ iudexestosiqueo
hominemāā·emitiseitraditusēānnop'sedis
settumsieumhomin·dequoagite'exiqēē·ōret
e×reliquait·ciuitasr·peregrinofingiturſieo
nōm·agatautcumeoagaturquonōm·noſtrisle
gibusāō·constitutaē·sim̄iustumsiteamāon·
etiamatperegrinumextendiūūsifurtumagat
pereg·āc'eoagatinformulaitāconcipituriēsipa
retconsiliouedihoniser·meifiliofurtumfa
ctumeē·paterāeaureaeqobremeumsicr̄·eēt
ꝑfuredamnumdecidereōpretetreliqua
|t·siperegrinusfurtiagatciuitaseiromanafi
giturſimilitsiexlegeaqliaperegrinuſdamni

Pagina interior maximam partem facile legitur. 3 littera 20a u lineola expuncta est. 8 prima littera aut ⲁ aut e fuit. 14 littera 25a ᴛ, non ᴛ' fuit. 19 littera 13a ᴛ, non ᴛ' fuit.

INIURIAEAGATĀC'EOAGATFICTACIUITATEROM·IUDI
UMDAT'P̄TEREAALIQUANDOFINGIMUSAD7TRARIŪ
NOSTRUMKD̄N̄EEN̄SIEXZ̄CTUNOBISOBLIGATUŕOBLI
GATAUESITETKD̄DEMINUTAUEFŪĪN̄TŪUTMULIER
PCOEMPTION·MASCULUSPADROGATIONDESINITIURE
CIUILIDEBERENOBISN'DIRECTOINTENDIP̄SI..DARE
EUMEAMUEŌRES'NEINPOTESTATEE'SITIUŕNOŕTR'COR
RUMPEREINTRODUCTAE·AOZEUMEAMUEAŌ·UTILIŕ
RESCISSAKD̄·IDĒINQUAFINGITURKD̄·DEMINUTAUE
N̄EEPARTESAT̄FORMULAR'HAESDEMONŕTRATIOIN
TENTIOADIUDICATIOCONDEMNATIODEMONŕTRATIO
ĒEAPARSFORMULAEQ̄P̄CIP[UEIDIUN.SĒRIT'[UT:D(EMO:
STRARETURRESDEQUAAGIT'ŪUTHAECPARSFORMULAE
Q AANNHOMINEMUENDIDITITEMHAECQ Ā Ā N̄N̄
HOMINEMDEPOSUITINTENTIOĒEAPARSFORMULAE
QUAACTORDESIDERIUMSUUM7CLUDITŪUTHAECPARI
FORMULAESIPARETN̄ N̄ Ā ĀSSX̄MILIADŌITEMHAEC
QDQDPARETN̄N̄ĀĀ·DF̄·ITEMHAECSIPARETHOMIN
EXIQ̄AAEEADIUDICATIOĒEAPARSFORMULAEQUA
PMITTIT'IUDICIREMALICUIEXLITIGATORIB·ADIUDI
CAREUUTSI+COHEREDESFEDEAGAT'A/SOCIOŕĒDO
ĀFUICINOSFINIUMREGUNDOR NILLICITAEQ FAM
ADIUDICARIOTETIUDEXTITIOADIUDICATOCONDEMNA
TIOEEAPARSFORMULAEQUAIUDICICONDEMNANDI

Pagina exterior ex parte difficulter legitur. 1 littera 20ᵃ T, non T' fuit. 4 in fine nihil amplius scriptum esse uidetur. 12 pro priore [ ] Goeschen modo ITQDLLN modo ITQDLIIII 18 in fine nihil amplius scriptum esse uidetur.

absoluendiuepotestaspromittit'ūuthaecparſ
formulaeiudexN̄N̄ĀĀss̄x̄mil·7demnasiN̄paret
absolueitemhaeciudexN̄N̄ĀĀdumtaxant7demnaſ
inparretabsoluitoithaeciud N̄N̄ĀĀx̄m̄7demna
toetreliquautN̄adiciat'd̄t̄N̄t̄m̄isteomne x par
tessimulinueniuntur s'q̄daminueniunt'q̄dam
N̄·inueniuntcerteintentioaliquandosolainue
nitsicutinp̀iudicialibusformulisqualiſ̄equa
q̄rituraliquislibertussitū·quantadossitetali
aecompluresdemonstratioat·etadiudicatioet
condemnationuncꝗsolaeinueniunt'N̶N̶omni
nosineintentioneū7demnationeualetit·con
demnatiosinedemonstrationeū·intentioneū
adiudicationenullasuireshabetobidnumꝗso
,laeinueniunt'
Seasquidformulasinq̄b·deiureq̄riturinius7ce
ptasuocamusqualess̄q̄b̄intendimusnostr'ēē·a
liquidexiq̄aunobisd̄ō·ā ꝓfuredamnumq̄b̄·iu
risciuilisintentioēceterasůinfactumconceptaſ
uocamusidēinq̄b̄·nullatalisintentionis7cepta
ē initioformulaenominatoeoqfactumē·adiqu
tureaūbaꝑ q̄iudicidamnandiabsoluendiuepo
testasdat'qualisē·formulaquautit'patronoſ7tra
liuertumquieumcontraedictump̄r̄.iniuſeuocauit

XIIII

Pagina exterior facile legitur. 4 littera 2a N, non N̄ fuisse uidetur. 7 littera 10a T, non T' fuisse uidetur. 8 littera 3a T, non T' fuit. 21 paenultima littera q, non ci fuisse uidetur; 21 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur; fortasse adiqū fuit.

Nineaitaerecuperatores·siparetillumpatronu·
abillopatronolibertocontraedictumilliuspr·
iniusuocatumee·recuperatorillumlibertum
illipatronossxmil condemnatesinpaceteraeqq·
formulaeqsubtitulodeiniusuocandoppositaes·
infactumconceptaesuutaduersuseumqiniur
uocatusnequeueneritneq·uindicemdederiti
temcontraeumquiexemeriteumqiniuruocare
turetdeniq innumerauileseiusmodialiaefor
mulaeinaluopponunturs'exqb·damcausispr·
etiniusetinfactum7ceptasformulaspponitu
etidepositietcommodatiillaeinformulaq·itaco
ceptaeiudexestoq aaapnumeriumnmenfam
argenteamdeposuissetquadereitagitqdqdobe
amremnn·naadfco·exfideBonaeiusid·iud·nn
aacondemnatonrsnpa·iniusconceptaeadilla
formulaq·itaconceptaeiudexestosiparetaaa
putnnmensamargenteamdeposuisseamq·d·
omnnaareddita nee·quantieareritta nta·
pec amiudexnnaaydemnatosnpa·infactum
conceptaesimilesetiamcommodatiformulae
s· Omniumat·formularumq.condemna
tionemhabentadpecuniariamaestimation·con
demnation·conceptae·itaq·etsicorpuraliqpeta
mu

Pagina interior facillime legitur. 14 littera ab exitu 8a ᴛ, non ᴛ' fuit. 15 littera 12a c̄, non ē fuit.

UUfundumhominemuestemargumentumiu
dexN̄·ipsamremcondemnatumcumq̄actum
sicutolimfierisolebataestimatarepec·neum
7demnatcondemnatioat ucertaepec·inform
pponiturru·incertaecertaepec·u·utineaform·
q̄certampec ampetimusNillicimapartaeformu
laeitaeiudexN̄N aa ss x̄miliacondemnatno
pabsolueincertaeucondemnatiopec·aedupli
cemsignificationemhabetēNunaquaealiqua
pfinitionequulgodicit'c'taxationeu·utsiincer
tumaliquidpetamusNillicimapartefformulae
itae·iudexN̄N̄aa·dt·ssx̄miliacondemnetsNO
pau·incertaeetinfinitac×iut)siraliquamap'
sidentenostramee·petamusidestsiinr·agam
uadexhibendumnamillicitaequantic×rcierit)
tantampec·iudex N̄ ncidcondemnasiN̄ parot
absoluiteq̄deře[ue]iudexsicondemnetcertampec·
amcondemnaredebetetsicertapec·aincondé
mnationepositansitdebetat·iudexat tendere
× ×cumcertaepecuniaecondemnat……ioporita
sitneqmaiorisneq·m[in]orissumma..porita
7demnetalioquinlitemsuamfacitit·sitaxatiu
positasitneplures[7demnetqtaxat[..'sitalisN]
[sim]il×t× rlitemsuamfacitiminorisat·damna[re]

Pagina interior maximam partem difficillime legitur. 5 littera 1a incertissima est; LA tamen nullo modo ibi extitisse uidetur. 17 littera 9a e magis quam o fuisse uidetur. 17 pro [ ] Goeschen × II 19 proter uicinitatem fenestrae, quae inde a membranarii tempore propagata sub exitum uersuum 20 et 21 hiat, spatium uacuum sub uersus 19 finem relictum est. 21 pro [ ] mihi potius 'N (ex AI correctum) extare uisum est. 21 in fine post PORITA fortasse nihil amplius scriptum erat. 23 tertiam ab exitu litteram ad A litterae formam uix quadrare adnotauit Bluhme.

..ipmissumeatsietiam ——————

——————————————

quiformulamacc××××intenderedeuetnecam——

————ceptacondemnationeconstringi×××

——p——eand——————amaccipia————

————icep———————— (c, r, m supra lineam)

usq uelit

Siquisintentionep×u×plexusfuit————

idereempditnecapr inintegrop titUit excep——

qb damcasib inq[ii]——dne——————r·npatitur×

××r——————————

————l————s————

modispetit'restempopelocoepeu————

milib·quaeeidebentur××mil petierit×si——

expartereseet totam amamaioreexpart——

ce intendep————

ante————

daripmissume·id————

neeiuslocipetaturuutsi————

darer[fenestra]pondesdo××romaep————

d×m×××areii——s————

daremihio re××p×××n————

pu:l(×ii××dcii×r————

×s×××b(××dcic×e××icpl————

Pagina exterior difficillime legitur. paulo plura leget, cui fortiora medicamenta praesto erunt nimis incerta describere nolui. 1 quinque ultimae litterae admodum dubiae sunt. 15 litterae 19a et 20a nullo modo re fuerunt. 20 fenestra, quae sub uersus initium hiat, inde ab ipsius membranarii tempore propagata est. 23 Bluhme hoc potius uersus initium descripsit: ...cnanorul

· petereide ē ĪN adiectoloco c̄ pluspetituruut siquis
inintentionetollatelectionemdeuitorisq uis ha
betobligationisiureū utsiquisitastipulatus sitss
x̄ mil. ā hominemstichumdaresp̄ondesdd alt
utr'eor' exhispetat n̄ q̄ū petatq minuseplus t̄ō
petereuideturquia p̄ · aduersarius p dum facilius
id p̄ stare q N̄ · petit' similitersiquisgenus stipula
tussit d̄d̄ speciempetat ūū siquispurpuram stipu
latussitgeneraliter d̄d̄
Tyriamspecialiterpetat q NET · l c̄ tuilis simampetat
idemiuris ē pappeampationem q p ximedix imus
idemiuris ē · siquisgeneraliterhominemstipula
tussit d̄d̄ nominatimaliquempetatuutstichum
q̄ū · uilissimumita q̄ sicutipsastipulatioconcepta
ē itaetintentioformulaeçoncipideuetilludnatis
apparetinincertisformulispluspetinonp'se q a
c'certaquantitas N̄ peta tursedquidquidaduersari
um d̄ . F̄ · ōteretintendatnemopplusinteredere l de
iuris ē ē tsiinremincertaepartis ā ō · datafit ūū ut ta
lesquantampartempareti neofundoquodagitur
actoris ē ē q genus ā onisinpaucissimiscausisda
risoletitempalam ē siquisaliud p alio intenderit
nieumpericlitarieumqexintegroagerep'sequia
nihilanteuideturegisseuusiisq hominemstichū

Pagina exterior praeter ultimos uersus non difficulter legitur. 18 littera 18a T, non T' fuisse uidetur.

peteredebereterotempetieritāsiquisexttōdare
siuiōreintenderitcuiexstipulatudeberedebat'
āsicognitorāpcuratorintenderitsiuidōreret
plusqd̄.intenderesicutsupradiximuspericulorū
ē·minusāt·intenderel seddereliquointraeiur
demp̄turamagerenp̄mittiturn'quiitaagitp̄ex
c̄excluditurq̄·exceptioappellaturlitisdiuiduae
adsi'ncondemnationemplus petitumsitq̄ōteta
ctorisqāpericulumnullumēsediniquaformu
lamacceperitinintegrumr̄tituit'utminuat'cō
demnatiosiūminuspositumfūit·qōteth'solum
consequit'q̄positūtotaqd̄·riniud̄·deducitur
7stringit'āt·condemnationisfineq̄miud·eqre
dinp̄n'exeapartep̄r·inintegr'r̄tituitfaciliusn̄
reisp̄r·succurritq̄actoribuslocq̄murāt·exce
ptisminorib·xxu·annor'nhuiaetatis hominib·
Sinomnib·rebuslapsisp̄torsuccurrit·
iindemonstrationeplusāminuspositumsit
n̄iniudiciumdeducit'etideoresinintegroma
netetb'ē·q̄diciturfalsademonstrationeremn
perimisedsquiputantminusrectae7p̄hendiut
quifortestichumeterotemeritrecteuidet'ita
demonstrareqegodetehominemerotememiet
siuelitdestichoaliaformulaidagatquiauer'eeu·

Pagina interior facillime legitur. 22 Goescheno supra litteras 20am 21am 22am 23am nonnullae litterae extare uidebantur, quas tamen ne ipse quidem legere potuit. mihi ne umbrae quidem eiusmodi litterarum apparuerunt. 24 littera 28a ꝺ, non ꝺ̄, neque ꝺ· fuit.

Quiduosemeritsingulosq̄q̄.emisseidq̄·itama
ximelaticoniuisumesedsiisquiunumemerit
deduobusegeritfalsumdemonstratidemetin
aliisaonibuse·uucommodatietdepositisednor
aputquosdamscriptuminuenimusinaonede
positietdeniqinceterisomnib·exqb·damnatu
unusqsqignominianotat'eumqplusqoretde
monstrauerit litempdereuu·siquisunareide
positaduaspluresueposuissedemonstrauerit
autsiiscuipugnomalapcussae·inaoneiniuria
r'et·aliampartemcorporalispcussamsiuide
monstrauerit qandeueamuscredereueriuree
diligentiusrequiremuscertaec'duaesintdepo
sitiformulaealiainius7ceptaaliainfactumsicut
..upraqqnotauimusetineaq̄dformulaq(ua)ein
niusconceptaeinitior deq...aagit'demonstra
toriomdesigneturdd·inferaturiurisconte
tiohisuerbisquidquidobeamremillumilliid
foineamuq·infactumconcep(..·sio io.i)niti
(oii.i)entionisaliomresdequaagit'designetur
hisuerbissiparetillumapillamdeposuissedu
bitarendebemusquinsiquisinformulaquaei
factumcompositaepluresresdesignaueritqde
posueritlitempdatqa·inintentionepl.s(p)....

Pagina interior maximam partem non difficulter legitur. 2 litterae 7a 8a 9a TIC magis quam ue fuisse uidentur. 11 littera 22a l lineola deleta esse uidetur. 19 pro ( ) de TAESTATIMI lectione cogitari posse uidetur.

NISÀIIN xxx

|

S NCÀ

S

OR

In pagina exteriore nihil nisi perpaucas litteras expiscari potui; paulo plures fortasse poteram, sed nolui, ne remediorum ui membrana penitus periret.

— INQUA — AICS —

— d —

— d —

— PO — S

De pagina exteriore praeter incertissimas umbras, quas, ne aliis fraudem facerem, describere nolui, nihil nisi paucae litterae supersunt.

CONTINET'UTHABITARATIONEEIUSQ INUICEMACTO
REMEXEADEMC̄P̀STAREŌ RETINRELIQUUMEUMCU̅
QUOACTUMĒCONDEMNARES̄AT̄·BF·IUDICIAHAECEXE̅
PTOUENDITOLOCATOCONDUCTONEGOTIOR'GESTORU̅
MANDATIDEPOSITIFIDUCIAEPSOCIOTUTELAEPUACU..
DATIDEPOSITIFIDUCIAEPSOCIOTUTELAEPII..ELIUEP..
TMIUDICINULLAMOMNINOINUICEMCONPENSATIO
NISRATIONEMHABERENTPRAPRTAEFORMULAEUEBIS
P̀CIPIT'S'QUIAIDB F IUD CONUENIENSUIDET'IDOF
FICIOEIUSCONTINERICREDIT'ALIAC̄E·ILLIUSAO NIS
QUAARGENTARIUSEXPERIT'NAMISCOGIT'C'CONPEN
SATIONEAGEREETEACONPENSATIOUERBISFORMU
LAEEXP̍MIT'ADEOQDUTITAQUEABINITIO7PENSATIO
NEFACTAMINUSINTENDATSIBIDAREOPORTEREECCE
NSIS̄·EXMILIADEUEATTITIOATQ·EIXXDEBEANT'·SICI̅
TENDITSIPARETTITIUMSIUIX̄MIL·D̄·Ō·AMPLIUSQIRPE
TITIODEUETITEMDĒBEC'DEDUCTIONEAGEREIUBE
[I I ... . IN]HOCSOLUMADUERSARIUSĒ'7DEMNET'Q̵SU
P̵ĒDEDUCTOEOQINUICEMEIBEDEFRAUDATORISNO
MINIDEBETICONPENSATION ĀT̄ Q̄ARGENTARIOOP
PONIT'ETDEDUCTION.Q̄OBICIT'BE RIILLAĒDIFFERE̅·
TIAESTQ̵INCONPENSATIONEH'SOLUMUOCAT'Q E'DĒ
GENERISETNATURAEĒ·U UTIP̄EC̄· ACUMP̄EC̄A7PEN
SETURTRITICUMCUMTRITICOUINUMCUMUINOADEO

Pagina interior maximam partem difficulter legitur. 8 pro litteris 20a usque ad 25am de RA7NE cogitari non posse uidetur. pro litteris 20a et 21a Goeschen l× uel ı× legit. 15 littera 5a e, non c fuit. 18 pro [] spatio sufficiat uelut haec lectio: TIEUTIN 23 littera ab exitu 6a c, non c· fuit.

Utq̄b·damplacetn̊omnim̊uinumcumuinoa
triticumc'triticoconpensandumseditaſleiuſ
demnaturaequalitatisq̄· sitindeductionemāt·
uocaturetq̱neeiusdemgenerisitaq̄siuo̊pe͞ca
petatbe etinuicemfrumentumā uinumiſ
debeatdeductioröre quantiideritinreliquumex
perit'it· uocaturindeductioneetidq̱indiemde
beturconpensat'āt·hocsolumqp̄sentidiedeue
t'p̀tereaconpensitationisq̄d̄·ratioinintentio
neponitur·
Quofitutsifactaconpensationeplusnummouno
intendatargentariussc̄cadatetobidremp̱dat
deductioo̊adcondemnation·ponit'quolocopluſ
petentipericulumn̄iuenitutiq̄b ē·reagenteq
licetdecertap̄ec·agatincertit̄m·condemnatio
nemconcipitq̄at̄m·superiusmentionemhabui
musdeāonequainpecul·filior'familiasſeruor'
q̄agat'opusē·utdeacactioneetdeceteriſq̄·eor'
demnomineinparentisdominosuedariſolent
diligentiusadmoneamusinp̄misitaq̄·siiuſſupa
trisdominisuenegotiumgestumeritinſolidū·
p̄r·āoneminpatremdominumueconparauit
etrecteq̄aq̄itanegotiumgeritmq·patrisdomi
niueq̄filiiseruiuefidemseq̄t'eademratione

Pagina interior facillime legitur. 6 litterae 12a et 13a correctionem passae sunt; fortasse ᴅᴇᴅᴜᴄᴛɪᴏʀᴇǫᴜᴀɴᴛɪ ante correcturam scriptum erat, ex quo ᴅᴇᴅᴜᴄᴛᵒɪᴜʀᴇ (sed ut ɪᴜʀᴇ litterae deleri deberent) corrector effecit.

COMPARAUITDUASALIASAONESEXERCITORIAMET
INSTITUTORIAMTUNCAT EXERCITORIALOCUMHABETC'
PATERDOMINUSUEFILIUMSERUUMUEMAGISTRUM
NAUISPPOSUERITETQDC'EOEIUSREIGRATIACUIPPO
SITUM[us]P'FUIT·NEGOTIUMGESTUMERITC'NEAQQR
EXUOLUNTATEPATRISDOMINIUECONTRAHIUIDEAT'
AEQSSIMUMEE UISUME INSOLIDUMAO DARIQUIN
ET.LICETEXTRANEUMQUISQUA S MAGISTRUMNAUIS
PPOSUERITSIUESERUUMSIUELIBER'TMEAPPRETO
RIAAOINEUMREDDIT'IDEOAT·EXERCITORIAAOAP
PELLATURQUIAEXERCITORUOCATURISATQUEMCOTTI
DIANUSNAUISQUAESTUSPUENITINSTITUTORIAUFOR
MULATUMLOCUMHABETCUMQUISTABERNAEACUILI
BETNEGOTIATIONIFILIUMSERUUMUEAUTQUEM
LIBETEXTRANEUMSIUESERB·SIUELIBER'PPOSUERIT
ETQDCUMEOEIUSREIGRATIACUIPPOSITUSE·CON
TRACTUMFUIT·IDEOAT·INSTITUTORIAUOCATQAQUI
TABERNAEPPONIT'INSTITUTORAPPELLATQUAETIPA
FORMULAINSOLID·E PTEREATRIUUTORIAQQACTIO
INPATREMDOMINUMUECONSTITUTAEC'FILIUSSER
BUSUECONSTITUTAEC'FILIUSSERUUSUEINPECULI
ARIQOPTIOMERCESCIENTEPATREDOMINOUENE
GOTIET' NSIQUIDEIUSREIGRATIACUMEOCONTRA xxx
FUITITAPTORIUSDICITUTQUIDQUIDIN x xx MERCIB

Pagina exterior propter scripturae pallorem ex parte difficillime legitur. apparent autem, nisi egregie fallor, sub Gaiana scriptura alterius scripturae ductus admodum euanidi, ut hac membrana ante nostrum iam alium amanuensem usum esse coniciendum sit. 5 pro 5a littera m· de us, non de sis cogitare licet. 14 littera ab exitu 6a nullo modo e fuit. 22 pro 7a et 8a litteris de unico N cogitare uix licet; litterae 6a 7a 8a fere certae sunt.

d x b

d

In hac pagina perpaucae litterae ei fortasse apparebunt, qui fortissimis remediis uti audebit; ego membranae parcendum esse duxi. longe plurima tamen ab amanuensibus Hieronymiana describentibus deleta omnino perierunt.

ducit'q patridominouequiq·ine'potestateritafi
lioseruouedebetetqsupeh'solumpeculiumē̄ē̄
intellegituraliquandotmidqeidebetfiliuser
uusueqinpotestatepatrisdominiuerītn̄deduci
t'expeculiou·utsiiscuidebetinhuiipsiuspeculio
sitceterumduuiumn̄ ē̄·quinetisqiussupatris
dominiuecontraxitcuiq̄exercitoriaūinstitu
toriaformulacompetitdepeculioādeinremūro
agerepossitsednemotamstultuseritutquialiq̂
illar·aonumsinedubiosolidumconsequip'situ
indifficultatesededucatpbandohaberepecul
eumcumquocontraxeritexq c opeculiop'se t ibira
tisfieriū idqpsequiturinrpatrisdominiueuer
sumē̄ē̄ i:sq̄q̄cuitributoriaāōconpetitdepecu
lioūdeinr·uersoagerep̄ sedhuicsanepleruoq
expedithacpotiusaoneutiqtributorianintri
butoriae'soliuspeculiiratiohauet'qinhismer
cibuse·inquibusnegotiaturfiliusseruusueq
q̄·indereceptumeritadinao·nepeculiitotius
etp·quisq̄tertiaforteā·quartau etminorepar
tepeculiinegotiarimaximamůpartempeculi
inaliirebushaberelongem̄ḡ·sip̄·adpbariidq
contraxitinr·patrisdominiueuersumee·ad
hancaonemtransiredebetǹutsupradiximus

Pagina interior non facile legitur. 10 ultima littera u, non h fuit. 11 in fine utrum una uel duae etiam litterae extiterint necne, dici nequit. 13 pro 9a littera, etsi incertissima sit, minus recte de īt̄ uel m̄ cogitari posse uidetur. 21 in fine utrum peculi an peculii scriptum sit, dici nequit.

EADEMFORMULAETDEPECULIOETDEINR·UERSOAGI
TUREXMALEFICIOFILIOR'FAMILIASSERUORUMQ̄ŪUTI
SIFURTUMFECERINTĀ·INIURIAMCOMMISERINTNO
XALESĀŌNESPDITAES̄·UTILICERETPATRIDOMINOUEĀ
LITISAESTIMATIONEMSUFFEREAUTNOXȦ=DEDEREEE
RATNINICUMNEQUITIAMEOR'ULTRAIPSOR'CORPO
RAPARENTIBUSDOMINISUEDAMNOSAMĒĒ·CONSTI
TUTAES̄·ĀT̄·NOXALESĀŌNESĀ·LEGIBUAUTĒDICTOPR·
LEGIBUSŪ·UTFURTILEG·X̄ĪĪ·TAB·DAMNIIINIURIAEŪ
UTLEG·AQUILIAEDICTOP̄R̄·ŪŪTINIURIAR'ETUIB.R·RA
PTOR'OMNESĀT̄·NOXALESĀŌNESCAPITASEQUUNTUR
N̂SIFILIUSTUUSSERBUSUENOXAMCOMMISERITQU
AMDIUIN!TUAPOTESTATEĒĒ·TECUMĒ·ĀŌSIINALTERI
USPOTESTATEMPUENERITC'ILLOINCIPITĀŌĒĒ·SISUI
IURISCOEPERITĒĒ·DIRECTAĀŌ·C'IPSOĒ·ETNOXAE
DEDITIOEXTINGUIT'EXDIUERSOQ̊Q̄·DIRECTAĀŌ·NO
XALISĒĒ·INCINCIPITN̂SIP̄FAMILIASNOXAMCOMMI
SERITETHISSEINADROGATIONETIUIDEDERITAUTSER
BUSTUUSĒĒCOEPERITQB̄DAMCASIBUSACCIDEREP
MOCOMMENTARIOTRADIDIMUSINCIPITTECUMNO
XALISĀŌĒĒQ̄·ANTEDIRECTAFUITSEDSIFILI[illegible]PATRI
Ā·SERB·DOMINONOXAMCOMMISERITNULLAĀŌ·
NASCITURNULLAENOMNINO⁊MEETEUMQINPOTE
STATEMEAĒOBLIGATIONASCI·P·IDEOQ.ETSIINALIENA·

Pagina interior, quae remediorum chemicorum ui in inferiore parte grauem labem passa est, difficulter legitur.

Pot·pueneritāsuiiurisēē coeperitneq̄c'ipsone
q̄c'eocūinuncinpotestateēāgip̄undequaerit'
sialienusseruusfiliusuenoxamcommiseritmi
hietisp'teainmeaēē.coeperitpotestateutr'+ci
datā·ōanquiescatnostrip̀ceptorinꝑcidere pu
tantq̄ā·ineumcasumdeductasitinque[a7]consi
stereN̄potueritideoq̄·licetexieritdemeapotesta
teagereme N̄p'sedsā·q̄diuinmeap̄sitq̄escēere
āonemputantq̄·ipsemecumagereN̄p'sumcum
ueroexieritdemeapotestatetunceamrefusicita
ric'āt·filiusfamiliasexnoxalic̄·mancipiodat'da
putantteneummancipiodaridebereequi[ae]leg·xii
tab·cautumsitexeatq̄siterfuitm̄cipatuss(auins)
etcassiusceteriq̄·nostrisscholaeauctorsuffi
cereunammancipationemcredideruntetil|ao
tresleḡ·xīī·tab·aduoluntariasmancipationesp
tinere·
haecitadehisp̄sonisq̄inpotestatesiueexcontra
[ctusiueexc***leficioear·inomisiaēētq̄uad](*a*)
p̄sonasq̄inmanumcipiouesitaiusdicit'utcum
[ex]……liia)ctueara gerent'nisiabeocūiiurisubi
ectaesintinsolidumdefendant'bonaq̄earf*
(tu)raforent(sico)iuresubiectaeN̄ēēntuenian
sedcumrcisss(ipnpii)simperiocontinen(t'ii)ud(*c)

Pagina exterior, quae remediorum chemicorum ui in inferiore parte grauem labem passa est, ex parte difficillime legitur. 6 pro [ ] mihi m potius (uel c uel o uel e) extare uidebatur. 12 pro [ ] unicum a potius scriptum fuisse et Goescheno et mihi spatii angustiae persuaserunt. 19 Goeschen modo musiuel……aacpicio * * * rinii * ip * a * c * * …a…, modo musiueex * a * ii * * * … * * uin——c——ad legit. 21 pro [ ] Goeschen: ex. 24 pro priore ( ) Bluhme uix recte acpfor

a[c]git——
——d[m o l]in——
[u[e n]i[t]n[u]dexsi] —— eps —— s ——
citura——
tabul——
——e[c]x[a]dari[t]——
× × quo——
——lu——
——p[p]ad × ex × × × mceter ×——
——[enime.s[a]iiaten[c]oueri[u]t]

Pagina exterior difficillime legitur. nimis incertas litteras describere nolui.

ergo etiamsi uadquapem diximus qq N potr
sumfuit eimortuoshominesdedere tm etsiqr
eumdederitqfatosuouitaexcesseritaeq liberat
Nuncadmonendisumusagenosautnostronomina
alienouuticognitorioprocuratoriotutorio
curatoriocumolimquotemporelegisaonesin
usufuissentalienonom agereNlicereprope
qexceptisc cognitoratcertisubisinlitemcora
aduersariosubstituiturnamactoriicognitore
datqegeateuerbigratiafundumpetoineamore
luciumtitiumtibicognitoremdoaduersariur
itaqa tuamefundumpetisineamtibipubliumme
uiumcognitoremdopotestutactoritadicatqeqo
tecumagereuoloineamremcognitoremdoad
uersariusitaqa tumecumagereuisineamrem
cognitoremdon' e psensanabsenscognitor
deturssiabsensdatusfuit cognitoritaeritsico
gnoueritetsusceperitofficiumcognitoris
Pcuratoruerouullisceptisuerbisinlitemsubsti
tuit's'exsolomdatoetabsenteetignoranteadūra
rioconstituit'quinetiamsqputanteumqqpcura
toremuidericuiNsitmdatumsimBF accedatad
negotiumetcaueatratamremdominumhabitur
qq etillaecuimandatumpler'qsatisdarededebet

Pagina interior maximam partem difficillime legitur. totius initii primi uersus lectio incertissima est. 8 littera 6^a p, non r fuit. 12 litterarum 4^ae et 5^ae lectio certa est. idem de u. 15 litteris 13^a et 14^a dicendum est. 18 et 23 in fine nihil amplius scriptum erat.

QUASAEPEMANDATUMINITIOLITISINOBSCUROEEET·P'TE
AAPUTIUDICEMOSTENDIT'
TUTORAT·ETCURATORQMADMODUMCONSTITUANTUR
PMOCOMMENTARIORETTULIM'·
QUIAT·ALIENONOMAGITINTENTION·QD·EXPSONADOMI
NISUMITCONDEMNATIONEMAT·INSUAMPSONAM7
UERTITNSIUERBIGRATIAL·TITIUSPL·MEUIOAGATITA
FORMULACONCIPIT'SPNNPMSSXMD OI NN L T SS
XMCSNPAINREMQQ·SIAGATINTENDITPL UTEIREM
EE·EXIQ.ETCONDEMNATIONEMINSUAMPSONAM
7UERTIT:
ABADUERSARIIQQ·PARTESI7UENIATALIQSC'QAO·CONSTI
TUIT'INTENDITURDOMINUMDAREOPRECONDEMNATI
OAT·INEIUSPSONACONUERTIT'QUIIUDICIUMACCEPIT
SCUMINREMAGITURNINTENTION·FACITEIUSPSONA
C'QUOAGITURSIUESUONOMINESIUEALIENOALIQUIS
IUD.O7UENIATTANTUMNINTENDIT'RACTORISEE·
UIDEAMUSNUNCQB·EXCSISISCUMQUOAGIT'UHICQA
GATSATISDAREIGIT'SIUERBIGRATIAINREMTECUMA
GATSATISMIHIDARIDEUESAQUUNENUISUMEDEEOR
INTEREATIBIREMQANATTEPTINEATDUUIUME'P'SIDE
RECONCEDIT'C'SATISDATIONEMCAUEREUTSIUICTUS
SISREMN'IPSAMRTITUASN'LITISAESTIMATIONEMSUF
FERRASSITMIHIPOTESTASAUTTEC'AGENDIAC'SPONSORIB·

Pagina interior facillime legitur. 21 littera ab exitu 6a e', non ē fuit.

Tuismultoqmagisdebessdmsialienonom iudi
ciumaccipias.
Ceter'c'inremaduplexsitanpformulampetito
riamagitapsponsionemsiqd pformulampetito
riamagit'illastipulatiolocumhabetq·appellat'iu
dicatumsol·siueropsponsionemillaq·appellat'
ppdelitisetuindiciar'petitoriaat formulahaecest
quaactorintenditremsuameepsponsionemuero
hocmodoagimuspuocamusaduersariumtalispo
sionesihomoquodeagit'exiq.meuse ssxx·unu·
mor'daresponcesdeindeformulamedimusquia
intendimussponsionissummamnobisdareore
quaformulaitademumuincimussipuauerimus
r nostraee·
Ntm·aecsummasponsionisexigit'nnpoenalise·
spiudicialisetpphocsolumfituteamdereiudi
cet'undeetiamiscumquoagitnonrestipulatideo
at·appellataeppdelitisuindiciar'stipulatioqainlo
cumpdiumsuccessitqolimc'legeagebat'pliteetu·
diciisieppreetfructibusap'sessorispetitoridaba
t'pdes
Ceterumsiap c uirosagit'summamsponsionisnp
formulampetimuss plegisaonemsacramto[npre]
repuoca(tu)eaq.sponsiossc xxu·nummf[itsolet]

Pagina exterior maximam partem non difficulter legitur. 23 pro [ ] Goeschen ıı▪pe; nullo modo dario, uix ipso fuit. 24 pro ( ) Bluhme ta (minus probabilis uidetur haec lectio). 24 pro [ ] neque itscil (uel similis uocis scilicet nota) neque initur scriptum esse uidetur; mihi ierisolet lectio non omni modo reiectanea uisa est; Goeschen haec descripsit: fiie ▪▪▪▪

Pp̄.legemc̄repeperiam
Ipseātqinremagitsisuonomineagatsatisn̄datac
necsipcognitoremq̄d̄·agatnullasatisdatioūabipro
ūadominodesiderat'c'n̄certisetquasisollemni
busuerbisinlocumdominisubstituat'cognitor
meritodominilocohabet'
Pcuratoruerosiagatsatisdareiubet rat remdomi
numhabiturumpericulum[illegible] ē neiterumdomi
nusdeeademreexperiat'q̧periculum uenitsi
pcognitoremactumfuitqadequarequisq̄.pco
gnitoremactumfuitqadequarequisq̄·pcognito
remegeritdeeaN̄m̄g·ampliusāonemhabetq̄sipse
egerittutoresetcuratoreomodoquoetpcuratis
daredeuereuerbaedictifaciunts'aliquandoillisa
tisdatioremittit'
Haecitasiinremagat'siueroinpsonābactoriq̄d·
partequandosatisdarideueatquaerentesedem
repetemusquaediximusinaonequainremagit'ab
e ůpartec'q̊agit'siqd·alienonomenaliqsin+ueni
atomnimodo sd̄ debetqanemoalienaereisinesa
tisdationedefensoridoneusintellegit'ssiqd̄c'cogni
toreagat'dominussatisdareiubet'siuerocumpcu
ratoreipsepcuratoridemetdetutoreetdecuratore
iuriseq̄ sipponominealiquisiudiciumaliquidaccipiat

Pagina exterior non facile legitur. 1 in fine nullo modo cicereiam scriptum erat. 8 litterae 22a 23a 24a incertissimae sunt. 10 med. et 11 med. aut fuit aut fuit scriptum erat. 10 litteram ab exitu 4am q̄. quam ū. fuisse probabilius est.

inꝑsonamcertisexc̄·satisdaresoletquasipsepр̄
significatquar'satisdationumduplexc e namap̄p̄
genusāonissatisdaret'āppersonaq̄āsuspecta
sitp̄p̄·genusāo.nissatisdaret'āppersonaq̄ā·suspe
ctasitp̄p̄·genusāonisūū.iudicatidepensiueaut
cumdemoribusmulierisaget'p̄p̄.ꝑsonamūū·sic'
eoagit'q̄decoxeritcuiusuebonacreditoribusp'
sessaꝑscriptauess̄iuec'eoh̄deagat'quempp̄suspe
ctumaestimauerit·
Omniaat·iudiciaālegitimoiureconsistuntā·im
periocontinuntlegitimas̄·iudiciaq̄·inurbero
maū·ꝉprimumurbisromaemiliariumꝉomnes
c̄r̄·subunoiudiceaccipiunt'eaq̄·leḡ·iul·iudicia
nisiinannoetsexmensibusiudicatafuīntexpi
rantethocēq̄uulgodicit'urelegeiul·litemanno
etsexmensib·moritīimperioueroconinent're
cuperatoriaeetq̄subunoiudiceaccipiunt'ꝉueni
entepereg̃riniꝑsonaiudicisālitigatorisinea
c̄ s̄quaec'q̄·extraꝑmumurbisromaemiliariū·
tamꝉc·romanumqꝉperegrinosaccipiunt'ideo
āt·imperiocontineriiudiciadicunt'q̄atamdiuua
lentquamdiuhisq̄eapcepitimperiumhabebitet
siq̄d·imperiocontinentiiudicioꝑactumfueritsi
ueinremsiueinꝑsonamsiueeaformulaq̄infa

Pagina interior facile legitur. 13 et 18 in fine nihil amplius scriptum erat.

Ctumconceptaēsiueeaq̄iniushabetintentio
nemposteanihilhominusipsoiuredeea[d·rea]
q̄ip̄·etideonecessariaēexceptioreiiudicataeū
iniudiciumdeductaeatūlegitimoiud·[inprona]
actumsiteaformulaquaeiurisciuilishabetin
tentionemp'teaipsoiuredeeademreaginp̄etob
idexceptiosupuaquaēsiūuinremū·infactuma
ctumfuit ipsoiurenominusp'teaagip̄etobidex
ceptionecessariaēreiiudicataeū·iniudiciumde
ductae·
Aliacfuitolimlegisaō numn q̄derectumsemel
eratdeeap'teaipsoiureaginpoteratn'omnino
itautnuncuseratillistemporibusexceptio
numcteт·p̄ exlegeq̄d·ēē·iudiciumslegitimum
n̄ēēetcontraexlegen̄ēēslegitimumēēnamn
uerbisgratiaexlegeaqliaūollīniaūfuriainpuin
ciisagaturimperiocontinebit'iudicium
Idemqiuriseetsiromaeap̄ recuperatoraqamu
ūap̄.unumiudicemyuenientepereqriniipsona
etexdiuersosiexeac̄ exquanobisedictopp̄r·dat'
āoromaesubunoiudiceyomnesciuesromanur
accipiat'iudiciumlegitimumēq̄locoadmonendi
sumuseasq̄d·āonesq̄·exlegesenatusueconsul
tispficiscunt'ppetuosolerepp̄raccommodare

Pagina interior praeter paucos locos facile legitur. 2 pro [ ] Goeschen d·r c. . . .
4 litteram 19am s fuisse ueri minus est simile.

Casuq̄exppraipsiusiurisdictionependentpleru
q ꝑann.darealiquandotm××p;———————[diis]
imitatiuslegitimumqualesseaequas;————[s;
soribusceterisquaeq̄hdislocos(quueellci×××iiias×ii)
tiqq m̄festia̅oqu exipsiuspriisiurisdiction× ×××
Pficiscat'ppetuodaturetmeritoc'pcapitalipoena
pecuniariaconstitutasint[7]
Nonomnesa̅onesquaeinaliqmaipsoiurec————
tunta̅apprdant'etiaminhdemeaq̄conpetuntada
risolenteꝑcertissimaiurisregulaexmalefici××
poenalesaonesinhdemnec7peterendarisol×××
ūū·furtiuB·riniuriar damniiniuriaeshdi××××
demuidelicefactorishūi·modiao nescompetunt
necdenegant'exceptainiuriar'a̅oneetsiqualia
similisinueniat'a̅o
Aliquandotmexcontractua̅oneq̄·hdineq̄inhde·
7petitnadstipulatorishresn̄hauetaonem(icii)po'
sorisetf̄p̄·hn̄tenetur·
Supeutdespiciamussianteremiudicatamirc'q̄aqi
t'postacceptumiudiciumsatisfaciatactoriqdoffo
iudicisconueniatutr'absoluereanideopotiusda
mnareq̄aiudiciiaccipienditemporeineac̄fuit·
utdamnarideBeatnostripceptoresabsolueree͞u
deuereexistimantn'ꝑē cūi·generisfitiud·umet

Pagina exterior praeter ultimos uersus, qui facillime leguntur, difficulter legitur. 2 diis litterae quo loco in hoc uersu apparuerint, Bluhme non indicauit. 4 pro () spatio, uix ductibus accommodatfur lectio conuenire uidetur. 5 in fine e. g. epro uel quidlibet aliud scriptum esse potest. 13 uersus ab defuncti non uidetur incohasse. 22 in fine fuit· quam fuit scriptum esse probabilius est.

hestq uolgodicit'sabinoetcassioplacereomni
aiudiciaabsolutoriaee——
** debonefideisiudatidemsentiuntqaine'mo
diiudiciisliber'eofficiumiudicistantumdem
(ci)de** remaonibusputantqa(iiiqqs)——
cisidip ** mexp(iuc*aei*siiciui)——
adsoli——
(qb·q——neniiiii)——
anrigit' petent'etadiicii——
(inini*)i dumn——
(**uascini)——
——essent——
——(ncind)——uesuntetia
inpsonamtalesaonesinqb(i*pmit)——
petup[isuiiiiq]——
actoriquam——
lociq——
——(uiuiciiic)——
paratusadactoris——
u extcauexmiii(uic)——
(cctatas)——
actumfuit

Sequit'urdeexceptionibusdispiciamus7paratae

Pagina exterior difficillime legitur. paulo plura fortasse expiscabitur, cui meliora medicamenta adhibere licebit. 5 spatio post 4am litteram IN lectio sufficiat. 5 post PUTANTQA nullo modo IBI scriptum erat. 6 spatio post 7am litteram SU lectio conueniat. 7 non ab ABSOLUIDEBERE incohasse uidetur. 15 [ ] lectio ad codicis ductus non bene quadrare uidetur. 17 littera 4a nullo modo O fuit. 21 pro ( ) Bluhme: XCTAIBS

Sāt exceptionesdefendendor'reor'gratiac'q̄b̄
agitursaepaeenimacciditutquisiureciuilitene
atur&iniquumsiteumiudocondemnariūūrtipu
latussimapatepēc·amtamq̄credendīc̄·numera
turusn'numerauerimnameampecuniamatepe
tip'secertumēdareentteōretc'exstipulatute
nerisꝫq̄ainiquumēteeonominecondemnari
placetpexceptionemdolimalitedefendidebe
reitemsipactusfuerotecumneidqmdebeam
teretamnominusidipsumatepeterep'sumda
remōreequiaobligatiopactozuentontollitur
ꝫplacetdeueremepetentempexceptionempa
cticonuentirepelliinhisq̄q̄·aynibusq̄·inpro
nasexceptioneslocumhabentūūsimetumeco
gerisadoloinduxerisuttibiremaliq̄mancipio
deminanisineamremamepetasdat'mexceptio
pq̄simetusc̄tefecisseūdm̄arguerorepelleris
Itemsifundumlitigiosumsciensanp'sidente
emeriseumq̄·ap'sidentepetasopponit'tibiex
ceptiopquamomnimosummoueris
Exceptionesāt·aliasinedictopp̄habetppositae
aliasc̄c̄·accommodatq̄omnesū·exlegib·ūexhis
quaelegisuicemoptinentsubstantiamcapiunt
ūexiurisdictioneppr̄ispditaes·

Pagina interior non facile legitur. 4 littera nona a uel ā fuisse uidetur. 4 littera 22ª, quae q̇ teste Goescheno fuit, nunc propter medicamenta q tantum uidetur. 8 littera 7ª p magis quam p fuisse uidetur. 9 littera ab exitu 9ª q, non q fuisse uidetur. 10 littera 3ª r per punctum in p mutata esse uidetur. 12 littera ab exitu 14ª p magis quam p fuisse uidetur. 14 in co, non in coe exiisse uidetur.

OMNESĀT̄·EXCEPTIONESINCONTRARIUMCONCIPIUN
T'QADFIRMATISCUMQUOAGIT'NAMSIUERBIGRATIA
REUSDOLOMALOALIQDACTOREMFACEREDICATQFOR
TEPECUNIAMPETITQ̀NNUMERAUITSICEXCEPTIOCON
CIPIT'SIINEARENIHILDOLOMALOĀĀ FACTUMSITNE
Q̄·FIATITEMSIDICATUTCONTRAPACTIONEMPECUNIĀ
PETIITA⁊CIPIT'EXCEPTIOSIꝉĀĀ·ETN̄N̄N̄⁊UENITNEE
APECUNIAPETERET'ETDENIQ·INCETERISCAUSISSIMI
LITERCONCIPISOLETIDEOSCILICETQ̄ĀOMNESEXCEPTI
OOBIGIT'Q̄D̄AREOSITAFORMULAEINSERIꝉUTCONDICI
ONALEMFACIATCONDEMNATIONEMIDENEALIꝉIUDEX
EUMC'QUOAGITURCONDEMNETQ̀SIꝉINEAREQUA
DEAGIT'DOLOACTORISFACTUMSITITEMNEALITERIU
DEXEUMCONDEMNETQUAMSINULLUMPACTUMCŌ
UENITENONPETENDAPECUNIAFACTUMERITDICUN
TURĀT̄·EXCEPTIONESĀꝑEMPTORIAEĀDILATORIAEP
EMPTORIAES̄QUAEꝑPETUOUALENTNECEUITARIPOS
SUNTŪŪꝗMETUSC̄·ĀDOLOMALOĀQCONTRALEGEMSE
NATUSUECONSULTOFACTUMĒ·Ā·ꝗRESIUDICATAEŪIN
IUDICIUMDEDUCTAE·ITEMPACTICONUENTIꝗPACTŪ·
Ē·NEOMNINOPECUNIAPETERETUR:
DILATORIAES̄·EXCEPTIONESQUAEADTEMPUSUALENT
ŪŪISILLIUSPACTICONUENTIQFACTUMĒUERBIGRĀ
NEINTRAQUINQ̄.NNIUMPETERET'FINITOꝉEOTEMPORE

Pagina interior maximam partem facile legitur. 6 in fine Ā quam A extitisse probabilius est. 20 littera ab exitu 5ª nullo modo F, uix P fuit.

calis

Nhabetlocumexceptiocuisimilisexceptioelitisdi
uiduaeetreiresiduaenamsiquispartemreipetierit
etintraeiusdempturamreliqpartempetathacex
ceptionesummoueat'quaeappellat'litisdiuiduae
Itemsiisquic'eodempluresliteshabebatdeqbda
egeritdequibusdamdistuleritutadaliosiudicec
gantsiintrae'dempturamdehisquadistulerita
gatphancexceptionemqappellaturreiresidu
aesummouet·
Obseruandumeat·eicuidilatoriaobicit'exceptio
utdifferatāonemalioqnsiobiectaexceptioneeqe
ritremdpitnnp'tilludtempusquointegraree
uitarepoteratadhuceipotestasagendisupere
iniudiciumdeductaeetpexceptionempemptae
Nsolumat·extemporesetiamexpsonadilatoriae
exceptionesintelleguntur qualesscognitoriae
uu·siisquipedictumcognitoremdarenpoterit
pcognitoremagatueldandiqd.cognitorisiusha
beatseumdetcuinlcogniturамsuscipenamri
obiciat'exceptiocognitoriasiipsetaliseratutein
liceatcognitoremdareipseagerepsiucognito
rinliceatcogniturамsuscipepaliumcognitor
apsemetipsumliberamhabetagendipoterstat
ettamhocqillomeuitareexceptionemqsidiri

Pagina exterior non difficulter legitur. supra uersum 1 perpallidae et incertissimae litterarum umbrae apparent, quae fortasse eidem manui debentur; fortasse eadem per errorem hic scripta posteaque deleta erant, quae in huius paginae uersu 5 extant, nisi quod lis pro lites peccatum esse conicias. 9 ultima littera T·, non T'· fuit.

Mulaueritcumeipcognitoremegeritrpdit
Sempemptoriaq̄d̄·exceptionesireuspeʳrrope
NONFUIT USUSININTEGRUMRESTITUITURADICIEN
daeexceptionisgradilatoriauerosin·fuit usus
aNININTEGRUMRTITUIT'quaerit'·
Idumeuenitutexceptioquaep'mafacieiustauide
aturiniquaenoceatactoriq·c'accidatalliaadiecti
oneopuse̅·adiubandiactorisgratiaquaeadiecti
oreplicatiouocat'q̄a·peamreplicat'atquaerefolui
turuisexceptionisN̄siuerbigrapactussumte
cumnepecamq̄mdebesatepeteremdeINdep'tea
IN7TRARIUMPACTISUMUSIE̅ UTPETEREMLICEATETTI
agamtec'excipiastuutitademumcmydemNerim
N̄CONUENIERITNEEAMPECUNIAMPETEREMNOCET
mihiexceptiopactiyuentiNq̄Nominushocuer'
manetetiamsip'teaINCONTRARIUMPACTISUMUSS
quainiquumememeexcludiexceptioNereplicatiom
dat'exp'teriorepactoh'msiN̄p'teaCONUENITUTM
eampecuniampeterelicereT·
Itemsiargentariusp̄tiumreiquaeINAUCTIONEm
ueneritpsequat' obicitreiexceptioutitadem
emptordamnet'sieiresquamemeritTraditae̅·st
eiustaexceptiossIINAUCTIONEp̄dictumeneaNTE
emptoritradereT'q̄sip̄tiumsolueritreplicatione

Pagina exterior paucis locis exceptis facile legitur. 1 littera 26a nullo modo a fuit. 1 septem ultimae litterae incertissimae sunt. 3 et 4 fortasse FUIT uel FUIT· potius scriptum erat. 10 litteram ab exitu 4am u quam i fuisse ueri multo similius est. 22 initio nihil amplius scriptum erat. 23 in fine a fortasse post ultimum e additum erat.

TALIARGENTARIUSADIUBATURAUTSIP̄DICTUMENEALI
TEREMPTORIRESTRADERETURQ̄SIP̄TIUMEMPTORSOL
UERIT; DUMAT̄·EUENITUTRURSUSREPLICATIOQ̄P̄MA
·FACIEIUSTASITINIQUEREONOCEATQC'ACCIDATADIECTI
ONEOPUSĒADIUBANDIREIGRATIAQUAEDUPLICATIOUO
CATURETSIRURSUSSIEAP̄MAFACIEIUSTAUIDETURS
P̄P̄·ALIQ̄C̄INIQ̄·ACTORINOCEATRURSUSEXADIECTIONE
OPUSĒQUAACTORADIUBET'Q̄DICIT'TRIPLICATIOQUAR'
OMNIUMADIECTIONUMUSUM+DUMETIAMULTERIUS
Q̄DIXIMUSUARIETASNEGOTIOR'INTRODUXIT

UIDEAMUSĒT̄DEP̄SCRIPTIONIBUSQUAERECEPTAES
P̄ACTORESAEPEEN̶EXUNAEADEMQ̄OBLIGATIONE
ALIQUIDIAMP̄STARIŌTETALIQUIDINFUTURAP̄STATI
ONEĒ ŪŪC'INSINGULOSANNOSŪ·MENSESCERTĀ
PECUNIAMSTIPULATIFUERIMUSN̄FINITISQ̄B̄·DAM
ANNISĀ·MENSIBUSH̄UĪ·QUIDEMTEMPORISPECUNI
AMP̄STARIOPORTETFUTUROR'ĀTANNOR'SANEQ̄D̄·O
BLIGATIOCONTRACTAINTELLEGIT'P̄STATIOŪADHUCNUL
LAĒSIERGOUELIMUSIDQ̄D̄.QP̄STARIŌTETPETEREET
INIUDICIUMDEDUCEREFUTURAMUEROOBLIGATIO
NISP̄STATIONEMININTEGRORELINQUERENECESSE
ĒUTCUMHACP̄SCRIPTIONEAGAMUSEARAGAT'CUĪ.
REIDIESF^{u}IETALIOQUINSISINEHACP̄SCRIPTIONEEGE
RIMUSEASCILICETFORMULAQUAINCERTUMPETIMUS

Pagina interior facillime legitur. 3 littera ab exitu 3a P̄ ex P̄ antiquitus correcta est. 6 A ante 4am ab exitu litteram a prima manu superscriptum est.

CUIINTENTIOHISUERBISCONCEPTAEQDQDPARETNN A·A·DAREFACEREOTERETOTAMOBLIGATION IDEETIAM FUTURAMINHOCIUDICIUMDEDUCIMUSETQ ANTETE PUSOBLIGAT×× ××××× M×NS———— L××QFIC————) [PC××A]PMISSAPE[IIIU . . . . . III . . .] ITEMSIUERBIGRAEXEMPTOAGAMUS×× NOBIFUNDU× MANCIPIODET'DEBEMUS ×××× PSCRIBE REEARESAGAT'DEFUNDOMCIPANDOUTP'TEASIUELI MUSUACUAMPSESSIONEMNOBISTRADI× TRADE××II [IU.N . . . . .]UE . . . EPIEA . . U . . . IUBLISN . PS] RESUMUSTOTIUSILLIUSIURISOBLIGATIOILLAINC×× TAAO·NEQUIDQUIDOBEAMREMNNAAD F O· [REIIIIA) [. . .]IIONECONSUMIT'UTP'TEANOBISAGEREUOLEN TIBUSDEUAQUAP'SESSIONETRADENDANULLASUPRIT AO· PSCRIPTIONESSIQ·APPELLATAI EEABEOQ[. .]NTEFORMULASPSCRIBENT'PLUSQ MFE STUME· SIISQD TEMPORIBUSSICUTSUPRAQQ· NOTAUIMUSOMNESPSCRIPTIONESABACTOREPFI CISCUNTUROLIMAT·QUAEDAMETPREOOPPONEBA[N] TURQUALISILLAERATPSCRIPTIOEARESAGAT'[S————] DICIUMHDITATINFIATQUAENUNCINSPECIEMEXCEPTI ONISDEDUCTAE·ETLOCUMHABETCUMPETITORHDITA TISALIOGENEREIUDICIIP IUDICIUMHDITATIFACIATUU [CUM]SINGULASRESPET××ENIINIQUUMP[××IIIIA××I————)

Paginae interioris contextus non paucis fenestris interruptus maximam partem difficillime legitur. 4 sub uersus finem pro Q posse etiam de M cogitari adnotat Goeschen. 5 pro altero [ ] Goeschen C××III———— 6 post 27am litteram UT scriptum fuisse potest. 8 litterae 23a et 24a AN ex IO a prima manu correctae sunt. 9 post 29am litteram uel C uel O uel Q uel similis aliqua littera extitit, nullo modo DE. 10 Goeschen pro priore [ ] C————. pro posteriore [ ] ××××××CP———————— legit. 11 littera 2a non uidetur O fuisse. 15 litterarum ab exitu 12ae et 11ae IQ· lectio incertissima est. 16 in fenestra post 7am litteram A fuisse potest. 20 pro AGAT'[S————] Goeschen: A×I××××××××EPI×I 24 pro ( ) Bluhme: UNIUSP×U××|

In pagina exteriore neque hodie quidquam legi potest et uix umquam legi poterit.

TIONEFORMULAEDE . . . ECUIDAREOPORTETET
SANEDOMINODAREŌTETQSERUUSSTIPULATURADIN
PSCRIPTIONEDEPACTOQUAERIT'QSECUNDUNATURA
LEMSIGNIFICATIONEMUERUMĒĒ·DEBETQC'QATDI
XIMUSDESERUISEADEMDECETERISQQ·PSONISQ·
NOSTROIURISUBIECTAE:
SUNTDICTAINTELLEGEMUSITEMADMONENDIſUMUſ
SICUMIPSOAGAMUSQINCERTUMPMISSERITITAN
FORMUL·ĒĒ·PPOSITAMUTPSCRIPTIOINSERTAſITFOR
MULALOCODEMONSTRATIONISHOCMĪ Ē·QAADEN·N·I
CERTESTIPEMCUI·REIDIESFUITQQDOBEAMREMN·N
A . . . D F O ETRELIQ ASIC'SPONSOREAFIDEIUSSOREAQAT
PSCRIBISOLETINPS·QD·SPONSORIS·
HOCMEARESAGET'QA·ADELUCIOTITIOINCERTUMſTIP·
ĒQUONOM.NNSPONSOREĒCUI·REIDIESFUITINPſONA
UEROFIDEIUSSORISEARAGATQNNPL·TIOINCERTU·
FSUAĒĒ·IUSSITCUIHERESDEFUITDEINDEFORMULA
SUBIGIT'·
SUPĒ·UTDEINTERDICTISDISPICIAMUSCERTISIQ·EXCſIſ
PTORA·PCONSULPNCIPALITAUCTORITATEMSUAMFI
NIENDISCONTROUERSISPPONITQTUMMAXIMEFA
CITC'DEP'SESSIONEAQUASIP'SESSIONEPALIQUOſCO
TENDIT'ETINSUMMAA·IUBETALIQDFIERIAFIERIPHI
BETFORMULAEAT·UERBOR'ETCONCEPTIONESQB·IN

XUI·

Pagina exterior facillime legitur. hoc folium non palimpsestum iam a Scipione Maffeio anno 1732 descriptum est. 1 ante ēcuidare Goescheno m litterae reliquiae apparuerunt. 3 littera ab exitu 7a nunc u magis quam o fuisse uidetur. 11 litterae 9a 10a 11a pem, non p̄ ē m fuerunt. 12 ultima littera T, non T' fuit. 16 littera 28a T, non T' fuit.

Eareutit'ꝉdictadec … uocant'āt·decretac'
fieriȧliquidiubet·ūūcumṗcipituraliquidexhibe
aturā restituat'ꝉ dictaůc'p hibetfieriuūc'ṗci
pitnesinedebitiop'sidentiuisfiatneueinloco
sacroaliq dfiatundeomniaint dictaā restituto
riaāexhibitoriaāprohibitoriauocant'nectm̄c'
quidiusseritfieriāfieriphibueritstatimpac̄
ēnegotiumsadiudicemrecupatorp ueitemet·ibi
editisformulisq̄rituranaliquidaduersusp̄r̄rie
dictumfactumsitūanfactumn̄sitq̄isfieriiusserit
etmodocumpoenaagit'modosinepoenacumpoe
naūūcumpsponsionemaget'sinepoenaūūcu…
arbiterpetituretqd.exphibitoriisꝉdictissemp
psponsionemagisoletexrtitutoriisuerouexhi
bitoriismodopsponsionemmodopformulama
giturq·arbitrariauocat'·
Principalisiq·diuisioneoē q ā phibitorias·ꝉdicta
ā·rtitutoriaautexhibitoriasequensineoēdiuisio
q ū·adipiscendaep'sessionisc̄·conparatasuntū·
retinendae'p'sessionisc̄·ꝉdictum'ūreciperandae
Adipiscendaep'sessionisc̄·ꝉdictumaccommodat'ur
bonor'p'sessoricui·p ncipiumē quor'bonor'eiu
quisetpotestashaecē·utquodqsqueexhisbonisqu
orumpossessioalicuidataē·sip h̄ deā p p'sessore

Pagina interior facillime legitur; huius paginae exemplum arte photographica factum huic uolumini subiunximus.

P’sideretideicuibonorumpossessiodataērtitu
aturꝑh̄deāt̄·possidereuideturtamisq̇h̄eq̄ isquipu
tatseh̄demēē·pp’sessorehisp’sidetq̇sinec̄aliq̄rē·
h̄riamūēt̄·totamh̄temsciensadsen̄ptinerep’sidet
ideoāt̄·adipiscendaepossessionisuocaturqeitā
tumutileēq̄nuncp̄mumconat’adipiscereip’ser
sionemitaq̄siq̇sadeptusp’sessionemamiseritde
siniteiididictumutileēē bonor’qq̇emptorisimi
literꝑponit int̄dictumqq̇damp’sessoriumuo
cantitemeiq̇publicabonaemeriteiusdemcondi
cionis+dictumꝑponit’qappellatursectoriumq
sectoresuocanturquipublicebonamercantur
q̇publiceuonamercantur|dictumq̄q̄·q appella
tursaluianumapiscendaepossessioniscompara
tumēeoq̄ utit’dominusfundiderebuscoloniquas
ṡipsemėrcedibusfundipign   oriṡfuturamṡpe
pigisset·
Retinendaep’sessionis c̄·solet+ dictumreddic’ab
utroq̄ partedepprietatealicūī·reicontroūsiaest
etantequaeriturutereexlitigatoribusp’sidereetu
terpeteredebeatcūī·reigratiacomparatasuntuti
possidetisetutrubietqd:utp’sidetisꝑdictumdefū
diū·aediumpossessioriisreddit’utrubiuerodere
bummobiliump’session·etsiq̄d defundoūaedib·

Pagina interior facile legitur. 5 littera ab exitu 5a q non q̄ fuit. 8 littera 10a i non ꝑ fuit. 16 fenestra, quae post 24am litteram hiat, ipsi membranario debetur.

ɫdicitureumpotioremeēptoriubetquieotempo
requoɫdictumredditurn̄·unc̄·np̄abaduersario
p'sideatsiuerodeṙemouilieumpotioremeeiu
betquimaioreparteeiusanninūn̄cn̄p̄abaduer
sariop'sidetidq̄.satisipsiusuerbisintdictorumsi
gnificatursiinutrubiɫdictonsolumsuaqqp'sessi
opdesedetiamalterisq̄iustumeeiacciderēuue'
cuih̄extiteriteiusqueaquoemeritūexdonatione
adotisnom·acceperititaq̄sinostraep'sessioniiū
ctaalteriusiustapossessioexsuperataduersariip'
sessionemnoseoɫdictouincimus
Nullamāt·ppriampōssonemhabentiaccessiotem
porisn'dat'necdarip·neiq̄nullumēnaccederep̄
s'etsibitiosamhabeatpossonemieāuiāclamāpca
rioabaduersarioadq̄sitamn̄daturaccessionei
suanpdēannus āt retrorsusnumerat'itaq̄si
tuueruiḡr aūiiimensibuspossederisporibuset
egoūii·posterioribusegopotioreroq̄trumporū
mensiumpossionihiltibiinh'ɫdictopdēqalter
iusannipōssioēp'sidereāt·uidemurnsolumsiips
p'sideamussetiamsinostronōmaliquisinp'sessi
onemsitl·innostroiuresubiectusn̄sitqualisest
colonusetinq̄linuspeosq̄q·āp.quosdeposuerim'
autq̄b·commodauerimusāq̄bgratuitamhabita

Pagina exterior difficilius legitur. 6 litteras 11am et 12am si quam at fuisse ueri similius est. 14 primam litteram s' quam s fuisse probabilius est. 15 pro 10a et 9a ab exitu litteris minus bene de unico m cogites. 15 sex ultimarum litterarum lectio admodum incerta est; hoc fere constat in fine neque possio neque possessio scriptum fuisse. 16 fenestra, quae post 12am litteram hiat, ipsi membranario debetur.

TIONEMPRTITUERIMUSĀQUIBUSGRATUITAMHABITA
TIONEMIPSIP'SIDEREDEUIMURETH'EQUOLGODICIT'
RETINERIP'SESSIONEMP'SEPQUEMLIBETQNOSTRONO
M̄·SITINP'S̄NEQNĒT PLERIQPUTANTANIMOQQ———
RIP'SESSIONEQ·NOSTRONOMALIUSTMSIN̄RELIQNDAV
POSSION ANIMOSP'TEAREUERSURIINDEDISCEPIſERI
MUSRETINEREP'S̄UIDEAMURAPISCIUPSPQUOſP'NOM'
SECUNDOCOMMENTARIORETTULIMUSN'ULLADUBITA
TIOĒQUINANIMOPOSSESSIONEMAPISCIN̄PSUMUS
RECIPERANDAEP̄C̄SOLETIDICTUMDARISIQUISEXP'S̄UI
DEIECTUSSITNAMEIPPONIT'ꝉDICTUMC̄UĪPNCIPIUM
UNDETUILLUMUIDEIECISTIPQISQUIDEIECISTICOGITUR
EIRTITUEREREIPOSSESSION·SIMISQDEIECTUſEN̄
NCNP ***DE———ROCUMQUIAMEUIACLAMĀPCARI
OP'SIDERETINPUNEDEICI * IDUMT̄MĒTSIEUMUIDEI
ECERIMQUIAMEUIĀCLAMĀPCARIOP'SIDERETCOGERE
RESTITUEREPS̄·ŪŪ SIARMISEUMUIDEIECERIMN̄PP̄.
ATROCITATEMDELICTIINTANTUMPATIORĀONEMUTOMNI
MODEBEAMEIPSTITUEREP'SESSIONARMOR'ĀT·APPEL
LATIONENSOLUMSCUTAETGLADIOSETQALEASSIGNIFICA
RIINTELLEGEMUSSETFUSTESETLAPIDES
TERTIADIUISIOIDICTORINHEQĀSIMPLICIAS̄ADUPLICIA
(SIMPLICIA*UUIN)QUIB ALTERACTORALTERREUSEQUA
LIAS OMNIARESTITUTORIAAEXHIBITORIANAMQACTOR

Pagina exterior propter euanescentium litterarum tabem difficulter legitur. 4 in fine e. g. RETINE scriptum fuisse potest. 6 inter 7am et 8am litteram fortasse e uel I littera etiam extitit. 14 spatio post 4am litteram PSE uel PSI lectio non male conuenit. 14 spatium ante 24am ab exitu litteram quominus RALTE litteris expletum fuisse conicias, ductuum umbrae non impediunt. 15 spatio post 20am litteram neque AT neque TUR lectio conuenit; probabilius de P cogites.

Equidesideratautexhiberiautrestituireusise·a
quodesiderat'utexhibeatarestituat·
Phibitorior'autdictorumpdumaliaduplicialiasim
pliciassimplicias uu qb·phibetpp·inlocosacro
ainfluminepublicoripaueeiusaliqdfacereeu
namactoremqdesideratneqdfiatreuisqaliqd
facereconaturduplicias·uuutip'sidetispdictum
etutrubiideoat duplicauocanturqpiscar·utriur
q·litigatorisinhiscondicioenecqsquampcipuere
usuactorintellegit'sunusquisq tamreiqactoris
partessustinetquippepp parisermonec'utrour
qloquit'nsummaconceptioeorumpdictor'haec
e·utinp'sidetisquominusitap'sideatisuinfieri
uetoit·alteriusutrubihiscbomodequoagitura
pudquemmaiorespartesbui annifuitqminuris
eumducatuinfieriueto
Expositisgeneribusinterdictor'sequiturutde
ordineetdeexitueor dispiciamusetincipiamus
asinpublicibusiq·restitutoriumu exhibitori
umpdictumreddit'uu·utrestituat'eipossessio
quideiectusea·exhibeat'libertuscuipatronus
operasindicereuletmsinepericuloresadexi
tumpducit'mc·periculon quesiarbitr'postula
ueritisc'qagituraccipitformulamqappellatur

Pagina interior facile legitur. 6 litterae ab exitu 4a et 3a ex q uidentur correctae.

arbitrariaetiudicisarbitriosiqd restituiuexhi
ueridebeatidsinepericuloexhibeatarestituit
etitaabsoluitqsin'restituatneqexhibeatqua
tiearesecondemnatsetactoressinep×ena expe
rit'c'eoq neqexhibereneq·rstituereqcqote
pepeqsicalumniaeiudiciumeioppositumfuit·
decimaepartisqqpculoplac[u..ce..etpditiu]
dumcalumniaeiudicio × × eiaqaruitr'p'tula ue×
quasihocipsoconfessusuideaturrestituere
u exhiberedeueres'alioiureutimuretrecte
iiusen(eiii×)odestioremalitiqietarbitr'quirq
petitqquiacenu× ×t
Obseruaredebetisquiuultarbitr petereutrta
timpetatanteqexiureexeatideanteqapr·rc(cu)
cedatseroenpetentibusnindulgent'iiqsiar
bitrnpetierits'tacitusdeiureexieritc'periculo
radexhitumpducitnactorprouocataduerari
umsponsionemcontraedictumpr'nexhibue
ritanrestituerit illeataduersussponsionem
aduersariirestipulaturddactorqd sponsionis
formulameditaduersarioillehuicinuicemre
stipulationis&actorsponsioni(sf××d××sc×si×ii××××)
etaliutiud.umdererestituenda u exhibenda
utsisponsioneuiceritnisieir exhibeat'artituat'

Pagina interior difficillime legitur. 3 littera 18a t, non t' fuit. 7 lectio Bluhmiana non uera uidetur. 8 post 19am litteram uelut mi uel uti fortasse extitit. 11 pro priore ( ) mihi × × m extare posse uisum est. 12 reliqua huius uersus pars uacua uidetur. 15 littera ab exitu 6a h (et fortasse 7a quoque) correctionem passa esse uidetur. 20 littera 21a u magis quam o fuisse uidetur. 22 pro ( ) Bluhmio q e f a . . . . m . . . |, mihi [illegible] apparuerunt.

NC — COSNUOPCE

mocpedie

De paginae exterioris scriptura fere nihil superest; ea quae uu. 8 et 23 descripsi incertissima sunt; alia describere nolui, ne fraudem facerem eis, qui ex dissolutis frustulis Gaianum sermonem restituere conantur.

×××××aliutfacereqqpcei×××dicatiqd ———
——— oifacis××××××ro
——— ridl ——— mfa ———
——— aer ——— ss ———
——— sece××××××uexseqn ———
——— n××××
——— iib ———
——— mcsd ———
——— ir ——— appellaia ———
———
———
———
××××inielle ———
eribid×××s×om ———
uiderii antisperant×××××di ———
——— qua ———
———
———
———
modis×m ———
——— ereno×× paratusfuit ———
———
———
———

Pagina exterior difficillime legitur. nimis incertas litteras describere nolui. plura leget, cui fortioribus medicamentis uti licebit. ea, quae Bluhme in uu. 21 et 22 legere sibi uisus est, in uu. 20 et 21 potius apparent.

ter scriptum usque ad u. 13
bis scriptum a u. 14—24

[..ispesabeofli]citandoisiantispinpossioneco
stituit'simaduersapiosuofructuariastipu———
xxcriicilluis)cipotestashaeceutsicontraeumxx
es's[i...a.pnun]————————uerxx x amsummamaduer
sariosoluaihaecat·licendicontentiofructuslicita
tiouocat'scil qanne oleuni|imeeruiiantispr]
[p . es . . . e i r f u e n d i t e q . . q]al[agat p'teaalt
altep'sponsionepuocatqaduersusedicıumppr p'
sidentisiuibisfactae·etinuicemamborestipulan
turaduersussponsionemoe[lsti . . . . accu
unajeossponsioitem x x x stipulatiion———————
adeampit——— eius ————————————————
fun]d[oab]———————————————————
]rtitui . . . . . d . . uae]——amiliudexap quemdeea
reagit'illudscil·requiritpr·inpdictoconplexu
eide·utereor'eumfundumeasueaedespidtemp:
quoidictoreddit'nuncnpp'sideretcumiudex
idexploraueritetfortesecundummeiudicatu·
sitaduersariummetsponsioniset restipulatio
nissummasquasc'eofeciconde mnatetconue
nienterme sponsionesetrestipulationisquae
mec'factaesabsoluitetb'ampliussiapaduersa
riummeumpossioeqisfructuslicitationeui
citnisirestituatmpossionemcascellianosiue

Pagina interior in parte superiore propter remedia Bluhmiana difficillime, in inferiore facile legitur. 1 pro [] Goeschen: x x x ii x x x S x x x iii, Bluhme ipse alio tempore: x iir x x ab x x fli 3 pro () Bluhme modo ner . tos, modo nor x to x 6 pro [] Bluhme alio tempore: infemoleuntiiii . er . . . 7 pro priore [] Bluhme alio tempore: pre . . . eifuendit————, pro posteriore [] idem x cu 10 pro [] Bluhme alio tempore: rui——— 13 Bluhmiana lectio uix uera uidetur. 14 pro [] Goeschen: p x i x x e ———

Secutorioiudocondemnaturergoisquifru
ctuslicitationeuicitsinpbatadseptinerepsessi
onemsponsionisetrestipu|lationisetfructus
licitationissummampoenaenōmsoluereet
p̀tereap'ssionemrtituereiubet'eth'amplius
fructusquos/eapcepitredditsummaeN̵fru
ctusquos|eapcepitredditsummaeN̵fructus
licitationisn̄p̀tiumēfructuumsedpoenaeno
minesoluit'qq̣uisalienaǹpōssionemphocte
pusretinereetfacultatemfruendinamciscico
natusē·illeāt̄·quifructuslicitationeuictusesin
ꝓbaberitadseptinerep'sessionemtantumspon
sionisetrestipulationissummampoenaenōm
debetadmonenditm̄sumusliberumēēēiqfru
ctuslicitationeuictuseritomissafructuariasti
pulationesicutcascellianosiuesecutorioiudo
dep ××× ioncreciperandaeexperit'(itā)s ×× ×××× de
fructuslicitationeagereinq̀pemppumiudum
conparatumēqappellat'fructuariumq̊nōm
actoris·satisaccipiat'dicit'āt.eth'iudiciumsecu
toriumqsequit'sponsionisuictoriamgn̄aeq
cascellianumuocat
Sqān̄nulli/dictoredditoceteraexin∓dictoface
renolebantatq·obidn̄poteratresexpedirip̄r̄·

Pagina interior maximam partem facile legitur. 17 spatium post tertiam litteram uelut oss uel ses litteras capere possit. 17 spatium ante paenultimam litteram ad imilit litteras capessendas sufficit.

NEAMPEMPSPEXITETCOMPARAUITINTERDICTAQUAE
SECUNDARIAAPPELLAMUSQSECUNDOLOCOREDDUNTUR
QUODPUNB———AEL—OC—CETERAEXINTERDI
CTONFACITUUQUIUIMNONFACIATAFRUCTUINONLICET
AQFRUCTUSLICITATIONISSATANDATAUTSISPONSIONIB
NFACITSPONSIONISUEIUDICIANACCIPIATSIUEP'SIDEAT
ETRESTITUATADUERSARIOPOSSESSION———
———IIIP'SIDENI NFACIATITAQ ETSIALIASPOTUE
IDICTOUTIPSIDETISUINCEPESICETERAEXINTERDICT
———CTAM.P IDICTUMSECUNDARIUMU
———ENMUI———
———SID S———
———U NULLUMLEG SECUNDARIUM———
[PR NO———QUHANCOPINION———
———M———NUSETCASSIUSSECUTIFUERINTR———
———NOBISQ———ADCA———
———NOSPS———
———INCUM———
PAREIISCT———ATEIMIREIMAMDIIA

Pagina exterior difficillime legitur. plurima eorum, quae descripsi, incerta sunt; incertiora non pauca describere poteram. 43 Bluhme uersus initium parum probabiliter ita legit: UP'SINECA 22 Bluhmiana lectio ad incertas codicis umbras uix bene quadrare uidetur. 22 initio aut P aut Y legi posse Bluhmianae schedae uidentur significare.

—ENDOM—

× × × NIISORISO—

PECUNIARIAPOENAMIURISIURANDORELIGIONE××××

CEN×××× EAQ PR·××UEIDEO—

—ADUERSUSIN—

Pagina exterior difficillime legitur; ductus autem plerique incerti sunt. 9 initio nihil amplius scriptum erat. 9 initio Bluhme ante SORI legit RIASPON, quae tamen lectio ad codicis ductus non quadrat. 23 proximum ante EAQ spatium uacuum est. 23 post PR fortasse ET uel Q uel simile quid scriptum fuit.

sisdupliciao·constituitur uusiiudicatiadepe
siautdamniiniuriaealegatorump damnatione
relictumnom·agit'exqbdamcausissponsione
facerepmittit'uudepecuniacertacreditaetpec·a
constitutaecertaqd.creditaepec·aetiaepartis
stitutaeupecuniaepartisdimidiaeqsineqspon
sionisneqdupliactionispericulumeic qagit'co
iungaturacnestatimqd·abinitiopluris qsimplint
ao·pmittit pr iurisiurandumexigerencalumni
aecausaeinfitiasireundequ·hdesuqhdumlocoa
bent'nu7linaplius obligatisitemfeminispupill
qex.. .periculosponsionisiubetmeosiurare
statimahabinitiopluris qsimpliaoeuufurtima
nifestiquadruplin' Manifestiduplico
ceptietoblatitriplinexhiscsisetaliisqbdamnue
quisnegatsiuefateat'plurisqsimplieao
Actorisqq.calumniaecoercet'mcalumniaeiudi
ciomcontrariomiureiurandomrestipulatione
etqd calumniaeiud.umaduersusomnesaoneslo
cumhabetetedecimaepartisp(ī ..)adusus ad[...]
toremtertiaepartiselliberume·at·eic'qagiturAut
calumniaeiudumopponereaniexigerencalumni
aecagere·
Contrariumat·iudumexcertiscsis7stitu..—

Pagina interior ex parte difficulter legitur. 11 pro [ ] Goeschen aiis q paiiis; Goescheniana autem lectio ad tabescentes umbras propius accedere uidetur quam Bluhmiana. nunc nisi propter remedia chimica omnia incerta facta essent, non nimis a ductibus uelut haec lectio discrepare uideretur: simplotenus 12 quae post 1am litteram scripta fuerint, dignosci nequit; fortasse, nisi m litterula supra lineam fraudem facit, haec olim exarata erant: exant'periculo 20 pro ( ) spatio satisfacere uisa est uelut haec lectio: eis 24 in fine fortasse 7stituuntur, non 7stitu ipote scriptum erat.

UU·siiniuriar’agat’etsic’mulierееonom agat’
qdiceturuentrisnom inp’essionemmissadm
adaliumpossessionemtrtulissetetsiqseonom.
agatqdicatseapp·inpos·s·ionemmissumaballoquo
admissumnonesse
Saduersusiniuriar’qdaonisdecimaepartisdatur
aduersusūduasistasqntae·
Seueriorat·coercetioe·pcontrariumiud·umnon
calumniaeiudiciox·partisnemodamnet’niiqin
tellegitnrecteseagereѕuexandiaduersariigra
tiaaoneminstituitpotiusqexiudiciserroreueli
iniquitateuictoriamsperatqexcueritatiscalu
mniaeн inadfectumēsicutfurticrimencontra
riouerioiudoomnimdamnat’actorsicsamn·tenu
erit/aliaopinioneinductuscredideritserectea
gereutiq·atexqb·csiscontrarioiudoagerepetia
calumniaeiud·umlocumhabetsalterutrotm·iu
dicioagerepmittiturquarationesiiusiurandū
decalumniaeexactumfuit·qmadmodumcalumni
aeiud·umndat’itaetcontrariumnondaridebet:
Restiponisqq·poenaexcertiscsisfierisoletetque
madmodumcontrarioiudoomnimcondemnat:
actorsicsamnontenueritn’requirit’anscieritn
recteseagereitaetiamrestipulationispoenaomni

Pagina interior facillime legitur. 15 supra 8am et 9am litteras qu litterulae aliquoties apparere mihi uisae sunt; fallacem tamen potius speciem esse crediderim.

MDAMNAT'ACTOR(AIUM xx IICUP x IUCPIM x IST x PULATIO)
ONISPOENPETIT'EINEQCALUMNIAEIUDUMOPPONIT'NEQ
IURISIURANDIRELIGIONIIUNGIT'N7TRARIUMIUDU xx
HISCAUSISLOCUMNONHABEREPALAME
QUIBUSDAMIUDICIISDAMNATIIGNOMINIOSIFIUNTU
FURTIU·B R·INIURIAR'ITEMPSOCIOFIDUCIAETUTELAE
DATIDEPOSITIS FURTIAU RAINIUPIARNSOLUMDAMNA
TINOTANT'IGNOMINIA&ETIAMPACTIUIINEDICTOPR·
SCRIPTUME·ETRECTEPLURIMUMENIEUTR'EXDELICTO
ALIQUISANEXCONTRACTUDEUITORSITITEMILLAPARTE
EDICTIIDIPSUMNOMINATIM x x PP ————————
MINIOSUS ———— QPHIBE ———— PIUL ————
TORDAREPCUREMADHIBER(x II) ———————— FIDUIO
RIONOM·IUDICIOJUENIREIEN(IM) ————————
INSUMMASCIENDUMEEUMQ(x LLOP OU x I xx ULU x PLIC)
TEREETEUMQUOCATUSEST(O x NUC x UC x I xx CICIIMAI)
CIAIEPPP xxx SIOMIIEREQUASDAM ———————— I'NE
PMISSUPTORISINIUSUOCARENLICETUUPAR ————
TRONOSPATRONOSQLIBEROSETPARENTESPATRONIPATRO
NAEIIEETINEAMQADU SUSEAEGERITPOENACONIT ———
C'AT·INIUSUOCATUSFUITADUSARIUSNEQ·ODIEFINIPIFO
TUERITNEGOTIUMUADIMONIUMEIFACIENDUMEIEST
PMITTATSECERTODIESISTIFIUNTAUADIMONIAQBUSDAM
EXCSISPURAIESINESATISDATIONEQBDAMC'SATISDATIONE

Pagina exterior propter remedia Bluhmiana difficillime legitur. 1 pro () Bluhme: AINMSIABAC ..REIII *restipulationis* 11 spatium post 22am litteram sufficit ad ex litteras capessendas. 12 litterae 6a 7a 8a incertissimae sunt. 13 Bluhmiana lectio uix recta uidetur. 14 litteram 21am | quam T fuisse probabilius est. 15 pro () Bluhme parum probabiliter: A.LIQ.RATARAMIITUR.A| 15 uersum exempli gratia in OPOR exiisse ueri non est dissimile. 16 primam litteram l fuisse minus probabile est. 16 pro () Bluhme parum probabiliter: NRALIAPIQACIEQE| 17 spatium ante 4am ab exitu litteram sufficit ad TMPSONAS litteras capessendas. 18 post PAR in fine ENTESPA| extitisse ueri non est dissimile. 19 littera 14a uix R fuit. 20 in CONSTITUIT' quam in CONSTITUTAE exiisse paulo probabilius est.

QUIBUSDAMIUREIURANDOQBUSDAMRECUPATORIBU
SUPPOSITISIE.UTQNSTETERITISPTINUSARECUPERATORI
BUSINSUMMAUADIMONIICONDEMNET'EAQRINQUIADI
LIGENTERPTORISEDICTOSIGNIFICANT'ETSIQUIDEMIUDI
CATIDEPENSIUEAGET'TANTIFIATUADIMONIUMQUANTIEA
PERITSIUEXCETERISCAUSISQUANTIACTORIURAUERITNCA
LUMNIAECP'TULARESIBIBADIMONIUMPMITTIN'TMPLU
RIBUSQSSCMFITUADIMONIUM·
ITAQSICENTUMMILIUMRESERITN'IUDICATIDEPENSIUE
AGERET'NPLUSQSSQNQUAGINTAMILIAFITUADIMONIU
QASAT PSONASSINEPMISSUPR·INPUNEINIUSUOCARE
NPOSSUMUSEASDEMNEUADIMONIOINUICASOBLIGARE
NP'SUMUSPTERQUASIPR·ADITUSPMITTAT

Pagina interior non difficulter legitur. 13 littera 27a aut p aut p fuit. 13 paenultimam litteram i fuisse minus probabile uidetur. Reliqua huius paginae pars scriptura uacat.

Pagina interior scriptura uacat. Post hanc paginam ultimum folium ultimi quinionis, quod olim cum pag. 235/6 cohaerebat, periit.

INDEX NOTARVM.

Indicem notarum, quae in Gaii institutionum libro Veronensi reperiuntur, summa diligentia confectum I. F. L. Goeschen editioni a se curatae adiecerat; cum tamen membranis denuo a me collatis Goescheni index permultis locis corrigendus esset, ipse prorsus nouum omnium scripturae compendiorum indicem ita composui, ut tacitus corrigerem, sicubi a Goescheniano exemplo recedendum fuit. Quo in componendo non me paenitet quod etiam pusillas scripturae minutias attendi: harum enim ope factum est, ut ab altero librario libros primum secundum tertium, ab altero quartum scriptum esse appareret; de qua re confer quae inprimis ad N̶ = *nam*, ꝗ = *quam*, ꝗ· = *quia*, ꝗ = *quod*, nec non ad Ǹ = *nam*, q̀ = *quam*, q̄λ̄· = *quia*, ꝗ = *quod*, cuī· = *cuius*, huī· = *huius*, q̄ƀ· = *quibus*, ꞩ = *sed* adnotaui. Cum in membranis rescriptis notarum particulae passim Hieronymiani contextus ductibus obtectae dispici non potuerint et praecipue lineolae et puncta, quibus notatio significari solet, saepius non apparuerint, multis locis incertum est utrum lineolae punctaue addita fuerint necne. Neque punctorum collocationem in hoc indice conficiendo diligentius curaui, quippe quae librariorum arbitrio modo ad imas modo ad medias modo ad summas litteras adscripta sint. — Non recepi in hunc indicem compendia numerorum, quae cum uulgato scribendi modo concinunt; notantur igitur numeri additis plerumque lineolis (supra uersum) et punctis (post numeros). Addidi tamen suis locis plerasque earum corruptelarum, quae praue intellectis uel inter se permutatis notis ortae in scripturae Veronensis contextum irrepsisse uidentur.

Index notarum Gaianarum maiores paginarum laterculos occupat; primus numerus paginam codicis significat, sequentes numeri uersus indicant.

F In minoribus paginarum laterculis omnes notas composui, quae in fragmento DE IVRE FISCI Veronensi a Paulo Krueger optime depicto reperiuntur, *F* littera significatas. Indicem notarum quem Krueger editioni fragmenti

de iure fisci a se Lipsiae 1868 curatae addidit, ideo in hanc editionem transscribere non potui, quia typographorum culpa non pauci errores in indicem Kruegerianum irrepserunt.

U Ibidem omnes notas *U* littera significatas collegi, quae extant in fragmentis INSTITVTIONVM VLPIANI Vindobonensibus a Paulo Krueger diligentissime descriptis in calce libri cui inscriptum est „Kritische versuche im gebiete des roemischen rechts" Berolini 1870.

Praeterea ex reliquis notis iuris eas selegi, quae cum Gaianis apte comparari posse uidebantur. Adscripsi igitur suis locis similes notas quae occurrunt

V I) in codice Vaticano 5766, in quo insunt IVRIS ANTEIVSTINIANI FRAGMENTA quae dicuntur VATICANA egregie edita in commentationibus regiae academiae scientiarum Berolinensis anno 1859 a Theodoro Mommsen, cuius indice notarum (l. l. pag. 385—388) utatur, qui singulos locos inspicere uoluerit — has notas *V* littera significaui —

II) in notarum laterculis antiquis, quos in Henrici Keilii *grammaticorum latinorum* uolumine quarto Lipsiae 1854 pag. 265 seqq. Theodorus Mommsen tam singulari diligentia collectos et tam admirabili ingenii acumine digestos edidit, ut perpauca posterioribus reliquerit emendanda. Aperta scripturae menda, quae collatis notis Gaianis unusquisque facile primo obtutu correxerit, ne ego quidem emendare uolui. Adscripsi igitur selectas notas:

P 1) ex *M. Valerii Probi de litteris singularibus* fragmento (in editione Mommseniana pag. 271—276) *P* littera significatas;

L 2) ex *notis Lugdunensibus* (l. l. pag. 277—281 et 611—613), *L* littera
Ll significatas, ubi codex Lugdunensis (*Ll*) et Parisinus (*Lp*) inter se consentiunt;
Lp *Ll* uel *Lp* significatas, ubi in altero utro uera lectio seruata esse uidetur;

R 3) ex *notis codicis Reginae* 1128 (l. l. pag. 282—284), *R* littera significatas;

M 4) ex *notis Magnonianis* (l. l. pag. 288—300), *M* littera significatas;

T 5) ex *notis Lindenbrogianis* (l. l. pag. 288—300), quas primus ediderat Fridericus Tiliobroga siue Lindenbrogius, *T* littera significatas.

N Denique ex *notis Vaticanis* (l. l. pag. 304—314), *N* littera a me significatis, eas tantum notationes excerpsi, quae in reliquis notarum laterculis non extant sed aliquo saltem modo ad Gaianas notas illustrandas adhiberi possunt; item ex *notis Papianis* et *Einsidlensibus* (l. l. pag. 316—330) et ex *Isidoro* (conf. l. l. pag. 268).

Ā· = ABSOLVE *uel* ABSOLVITO *uel* ABSOLVITE *uide* S̄N̄P̄Ā

Ā· = Aelia *uide* Ā·S̄·

Ā· = AGERIVS etc. *) *uide* Ā·Ā·

Ā· *uel* Ā *uel, siquidem lineola passim dispici nequit,* A· *uel* A = -am *uel* am- *passim* (*conf. e. g.* 107, 15; 26, 21; 30, 24; 11, 9) *nec tamen nisi in fine uersuum; nam prorsus singulare est* q̊DĀ· *i. e.* quodam 163, 13 *in medio uersu. alibi contra, siquidem* m *in fine nominum (et rarius uerborum) modo praue omittitur modo praue additur, mere erratum est: conf.* 6, 24 ROMANA *pro* Romanam, *similiter* 69, 22; 100, 12—13; 105, 20; 126, 3—4; 142, 6; 190, 1—2; 194, 3; 197, 24; 200, 5; 204, 19; 208, 9; 221, 14; 222, 14; 224, 3; 228, 13—14; 251, 3. 13 (*conf. etiam* 161, 22); *contra* -am *pro* -a: 4, 1; 11, 17. 18 (*correct.*); 25, 17; 40, 4; 82, 24; 98, 6; 109, 21; 111, 6; 112, 24—113, 1; 122, 5; 125, 20—21; 140, 10; 159. 20; 179, 4 *in fine*; 195, 8; 209, 19.

Ā = -am F 2, 4, 18 *et* 1, 4, 1? *in fine uersuum* (*conf.* F 2, 3, 6)

Ā = -am V

Ā = -am 62, 9 *in fine* (*casu, puto*)

Ā = an- *uel* -an- *passim* (*conf. e. g.* 67, 6; 95, 1) *nec tamen nisi in fine uersuum; nam* ACILLA 23, 4. 6 (*conf.* ACCILLA 23, 2) *falso pro* ancilla, EADEM 48, 5 *pro* eandem, OCCUPATIUM 70, 12 *pro* occupantium, EXTATE 180, 20 *pro* extante *scriptum est; de* TATUM 42, 14 *conf.* DT·

Ā = -an- V

Praeterea constat formas uerborum in -at *uel* -atur *et in* -ant *uel* -antur *exeuntes passim inter se confundi: conf.* 2, 23; 16, 15; 23, 6. 22; 25, 9—10; 28, 9; 37, 3. 11. 12; 38, 15; 44, 17; 51, 12; 63, 13; 65, 9; 77, 10; 90, 22; 96, 23; 112, 21—22. 23; 126, 3; 129, 24; 131, 24; 150, 2. 18; 162, 10; 169, 18; 177, 3; 190, 15; 196, 21 *bis*; 197, 6. 8; 203, 3; 237, 5 (*conf. etiam* OCCUPANTIS 178, 13 *pro* occupatis)

Ā· *uel* Ā *uel* A· *pro* an *coniunctione* 181, 8; 159, 13; 173, 9 (*fortasse ubique* aut *pro* an *scriptum est*); Ā = an 82, 18 *in fine uersus.*

*) *Adiectum hoc* etc. *illud indicat, littera* Ā· *praeter eum qui praecedit uerbi* AGERIVS *casum alios quoque exprimi. atque similis est istius additamenti in similibus locis significatio.*

Ā = auc- *V*	Ā (*uel* Ā) = auc- 77, 17 (ĀTORE), 165, 9 (ĀTOR), 174, 17 (ĀTORIBUS)
	TUTORIBUS *falso pro* auctoribus 29, 22—23.
	Ā = auct- 90, 2 (ĀORE)
	Ā = auctore *uide* TĀ
	AUCTOR *falso pro* auctore 22, 10—11
	Ā· = auctores etc. *uide* DSĀ·
	Ā = auctoritate *uide* S̄·T̄·Ā·
	Ā· = AVLVS etc. *uide* Ā·Ā·
Ā = aut *F* 1, 4, 19; 2, 2, 19; 2, 4, 15.	Ā· *uel* Ā [*uel* Ā] = aut *passim* (*conf. e. g.* 106, 6; 4, 13; 3, 3)
Ā = aut *U*	CĀ· *pro* C̄Ā· (*i. e.* causa aut) 162, 22; ADULTERA *pro* ADULTERĀ 178, 24; ACULPA *pro* ĀCULPA 183, 4; ĀN *pro* aut 185, 7.13.
Ā = aut *V*	
Ā aut *Lp* (ĀU·..	Ā (*i. e.* aut) *pro* ut 3, 12; *item* ĀUT *pro* ut 13, 6 (*ubi correctoris signum extare uidetur*) *et* 37, 3 *et* 146, 13: UT *pro* aut 80, 7 *et* 91, 8?; ĀUT *pro* at 123, 20.
Ā· *falso Ll*;	
Ā· aut *T*	
Ā·Ā· Aulus Agerius *T*	Ā·Ā· (233, 2) *uel* ĀĀ· *uel* ĀĀ *uel* ĀĀ (233, 12) *uel* ĀĀ· *uel* ĀĀ [*uel* ĀĀ] = AVLVS AGERIVS etc. *passim* (*conf. e. g.* 205, 12; 202, 17; 201, 13; 229, 5; 204, 19)
	QĀ·Ā *falso pro* QĀ·Ā 235, 14; Ā *falso pro* ĀĀ (AVLO AGERIO) 200, 23
ACB· actionibus *M* AC actio *notarum Papianarum liber Parisinus*	ĀC = actio- 190, 10—11 (ĀC|NES); 190, 4 (ĀCNE)
	C *falso pro* actione 40, 2
ATI· actio *L* (*falso*)	Ā7 *uel* ĀY = actio *uel* actio- 161, 3; 182, 21 (*priore loco*); 184, 6; 162, 18; 185, 4; 228, 13; 218, 6 *teste Bluhmio* (*uix recte*)
AT· (*scribe* Ā7· *ex numero* 2) actio *T*	Ā *pro* Ā7 177, 9 (*falso; sequitur* constituta)
ADŪ· aduersum *T*	ADŪ = aduersus 177, 16; 184, 7
	ADŪSUM 196, 11 *falso pro* aduersus eum
	AEL· = Aelia 7, 10
	ALR *pro* aliter 30, 4 *teste Bluhmio* (*uix recte*)
AN̄· annorum *T*	ANN· = annorum 4, 7; 95, 17.21
ANN annos *notarum Papianarum liber Parisinus*	ANNI *falso pro* ANN· (*i. e.* annorum) 82, 1 (*ubi insuper* ANNIXII·TAB· *i. e.* anni duodecim tabularum *scriptum est*) *et* 82, 4: ANNOR· (*i. e.* annorum) *pro* annum (*i. e.* ANN· ?) 82, 6

ANT· = Antoninus 85, 16	ANT· Antonius *M*
AO· *uel* AO (*hoc saepissime*) *uel* AO (189, 11 *uel* A·O (218, 5) *uel* AO· [*uel* AO] = actio *uel* actio- *passim* (*conf. e. g.* 195, 9. 7; 191, 7; 192, 12)	A = actio *uel* actio- *V*
AO *pro* actionem 214, 7; AONIS *pro* actionem 249, 6	AN· actionem *T*
AP· *uel* AP *uel* AP (175, 15) [*uel* AP] = aput *uel* apud *passim* (*conf. e. g.* 193, 8; 204, 13; 1, 7)	AP = apud *F* 1, 4, 13
APR· 59, 12 *falso pro* AP·, *quia proxime praecessit* PR· (*i. e.* praetorem)	AP *uel* AP· = apud *V*
	AP· apud *L et T*
APP = appellati- 161, 23 (APPONE)	APP· appellatum *L*
	APPB· appellationibus *M*
	APPT appellant *T*; APP' appellationem *T*.
	APP appellat *notarum Papianarum liber Parisinus*
A·S· (18, 20; 19, 8) *uel* AS· (7, 19; 146, 24) *uel* A·S· (39, 7) *uel* AS (3, 8; 7, 2; 10, 11; 17, 20; 19, 5) *uel* AS· (18, 17) *uel* AS (21, 23) *uel* AS· (146, 22) *uel* A S (9, 22; 13, 6; 147, 1) = Aelia Sentia etc.	AS· alia sententia *L* (*scribe* Aelia Sentia)
inde ASE (22, 1) *et* AEL· SENT· A (7, 10) = Aelia Sentia.	LAS lex alia sentencia *L* (*scribe* lex Aelia Sentia)
A·S 18, 20 (*ante* ELEGEA·S·) *e dittographia natum est*;	
XS *falso pro* AS 146, 18	
AT· *uel* AT *uel* AT (1, 18; 187, 6) *uel* AT· [*uel* AT] = autem *passim* (*conf. e. g.* 158, 4; 2, 24; 7, 14; 178, 4)	AT = autem *F* 1, 4, 11
AH *falso pro* AT 248, 13; AN *pro* AT 162, 20; A (*i. e.* aut) *pro* AT (*i. e.* autem) 250, 23; AUT *pro* autem 101, 1; 240. 3; *similiter* 185, 22—23 MODIS SPATIA *pro* MODIS PATIAT (*i. e.* modis pati autem).	AT· = autem *U*
	AT *uel* AT· *uel* AT· *uel* AT = autem *V*
	AT· autem *Ll*
AT (*i. e.* autem) *falso pro* aut 159, 4; 170, 2; AT *pro* aut 161, 6; AT· STIPULATOR *pro* atstipulator *uel* adstipulator 158, 23	(AUT autem *Lp*)
	A7· (*scribe* AT· *ex numero* 4) autem *T*
AUCT· = auctores 84, 6	AUCT· auctor *T*
(AUCTOR = auctoritate 81, 22?	
AUT *pro* auctorem 51, 20	
AUT *pro* auctoritatem 51, 1	
B = -banum *uide* URB	

BF· beneficium *L*: BFO· beneficio *et* BFII·L· beneficii loco *et* BFD· beneficium dedit *M*; BFλ beneficia *T*

BF = benefi- *F* 2, 1, 16 (BFCIO) *et* 2, 3, 16?

BFIO = beneficio *V*

B = -ber- *F*: *uide* LIB

B = -ber- *V*; B' = -ber- *V (in scholio)*; B = -ber- *V*; B· ber *L*: B· ber *T*

B· bona *L et T*

B· = -bus *F* 1, 4, 14; 2, 4, 22; 2, 2, 6?

B· = -bus *V*

B' bus *L*

B· bus *M*

B· bus *T*

Be bonorum em*p*tor *Lp*

Be bonorum emptor *M*

F·B· .... fide bona *P*

BF· bonae fidei *Ll*

BFD bona fide *L*

BF· bona fide *M*

B·F· bona fide *T*

BP'SSIO = bonorum possessio *V*.

BP· bonorum possessio *L*

BP· bonorum possessio *M*

B·P· bonorum possessio *T*

B = bene- 161, 13 (BFICIUM)

B· = -ber *uel* -ber- *uide* LIB·

B· = -berta- *et* -bertae *et* -bertatem *uide* LIB·

B· = -bis *uide* NOB·

B (94, 2; 168, 23) *uel* B (93, 23; 94, 21; 176, 4) = bona: *conf. etiam* U = uona.

BP (*i. e.* bonorum possessio-) *falso pro* bona 141, 1 (*sequitur* POSSENT)

B = bonā *uide* BF

B· = bonorum *uide* Be *et* BP· *et* U·B R·

B· = -bularum *uel* -bulas. *uide* TλB·

B· [*uel* B] = -bus *uel* -bus- *passim* (*conf. e. g.* 7, 6; 33, 4; 23, 19)

inde SERB· *uel* SERB = serbus (*pro* seruus) 76, 1; 156, 8; 159, 8; 217, 22

LIBUSTORUM (*ortum ex* LIB·TORUM) *falso pro* libertorum 147, 2 (*conf. etiam* 52, 13)

Be = bonorum emptor 212, 17. 19; 213, 5

inde B·EMPTOR 201, 7; Be RI = bonorum emptori 212, 21: B e·Re = bonorum emptore 213, 14; *inde etiam* Ue = uonorum (*pro* bonorum) emptorum 148, 12—13 *explicandum esse uidetur*.

B·F. (180, 14) *uel* BF· (65, 18: 75, 24: 220, 22) *uel* BF (72, 8) *uel* B·F (180, 12) *uel* BF. (74, 19) *uel* BF· (76, 18; 212, 3) *uel* BF (76, 2. 5. 12; 169, 8; 212, 9) = bona fide *uel* bonae fidei.

inde BFIDE 171, 15

BN = bonorum (*sequitur* uenditionem) 93, 21

BP· *uel* BP *uel* BP (91, 10) *uel* BP. (134, 3; 135, 24) *uel* BP (134, 21) *uel* BP· *uel* BP (138, 2) = bonorum possessio etc. *passim* (*conf. e. g.* 85, 13; 136, 5; 85, 18)

UUI *pro* BP (*i. e.* bonorum possessionem) 83, 8?: *conf. etiam* 77, 11 *et* 134, 17

BP· = bonorum possessores 147, 24
inde BONORUMPOSSESSIO *falso pro* bonorum possessores 148, 12

C· *uel* C *uel* C = capere etc. *et* -capio etc. *uide* UC

Z = -catio- 110, 9 (UINDIZNEM)

C *uel* C· (20, 9; 173, 5) [*uel* C] = cau- (*insequente* s- *littera, i. e. in* causa *uocabulo*) *passim* (*conf. e. g.* 8, 5; 4, 5 *tit.*); *praeterea* CT· = cautum 2,1

C· *uel* ·C· (39, 5) *uel* C (*hoc saepissime*) *uel* C· [*uel* C] = causā *et* causā *passim* (*conf. e. g.* 40, 5; 4, 9; 39, 20; 10, 1)

CA· *pro* CA· (*i. e.* causa aut) 162, 22; EXSC·TO (*i. e.* ex senatusconsulto *ortum ex* EXSC· *pro* EXC·) *falso pro* ex causa 83, 13; CAUTEM *pro* causa 126,12; G *pro* C (*i. e.* causa) 182, 7

CAUSAE *pro* causa 248,10

C· (7, 24 *priore loco*; 18, 8. 14) *uel* C (7, 24 *secundo loco*; 10,18; 19,7. 11; 122,7; 232,7) *uel* C (19,1) = causam

G· *pro* C· (*i. e.* causam) 193, 9

C (184,16) *uel* C (38,10) = causas

C· = causis 220,8 *et* 224,1

C = cautum *uide* CE
MF *uel* CAF *falso pro* cautum erat 65,11?

C· = -cem 193,8 (IUDIC·); 197,5 (UINDIC·)

C *pro* -cepti- *uide* EXCON

C *uel* C = -ceptionem *uide* EXC

C· = -cet 2,22 (LIC·); 163,19 (SCILIC·); *conf. etiam* 68,6

C· = -cione *uide* CONDIC·

C· = -citus *uide* EXPLIC·

C· = ciuili *uide* IC·

C = ciuis etc. *et* ciuitas etc. *uide* CR· *et* CR

C = clam *uide* NUNCNP

C· = cognita *uide* CC·

C· = -commissum etc. *uide* FC·

Z = -commissorum *uide* FIDZ

H·B·V·P· heres bonorumque possessor *P*

MFP malae fidei possessior *Ll* (*scribe* possessor?)

C = cau- *F* 2,2,11 (CSA)

CS *uel* CS *uel* CS = caus- *V*

CTI· cautio *L* (*falso*)

C = causa *F* 2,3,12

C causa *L*

C· causa *M*

C· causa *T*

CAT· cautus *M*

C = cen- *F* 1,1,20 (CTENSIMUM)

LIC· = licet *V*

ɔ = con- *uel* -con- *uel* com- *F* 1, 1, 4. 12. 15; 1, 2, 2; 1, 3, 14. 15; 1, 4, 7. 11. 19; 2, 1, 3. 16; 2, 4, 3.
ɔ = con- *U* (*quater*)
ɔ = con- (*uel* com-) *V*
ɔ· con *L*
ɔ· ꝉ· con *M*
ɔ con *T*

ʃ̄ (1, 3, 4. 6. 22; 1, 4, 5?; 2, 2, 13; 1, 2, 19; 2, 4, 25) *uel* ʃ (2, 3, 22; 1, 2, 11) = contra *uel* contra- *F* ꝯ̄ *uel* ɔ̇ = contra *V* ꝯ· contra *L* ꝗ· contra *L* ꝯ· contra *M* ꝯ contra *T* ꝯ̄ contra *N*
ꝯT· contractum *N*; ꝯR̄' contrarium *N*
(ʃ) usia = controuersia *F* 2, 2, 17
z̄usia controuersia *T*

c̄ = -cura- *F*: *uide* pc̄tore
c' = cum *F* 1, 2, 11; 1, 3, 19; 2, 1, 8; 2, 3, 25; 2, 4, 21; = -cum 1, 1, 21; 2, 2, 16; 2, 4, 4; = -cum- 2, 4, 20 (quoc'q·)
c' = cum *U et V*
c'· cum *L*
c· cum *M*
c cum *T* (?)

c̄s Caesar *N* (caes *cod. Chigianus*)
caes̄· = Caesare *uel* Caesari *F* 2, 1, 5. 14.
caess = Caesares *V*

c *pro* con- 6, 23? (cp̄hensa *pro* conprehensa *uix recte lectum a Bluhmio*)
ꝯ *uel* ꝯ *uel* 9 *uel* ɥ (22, 10) = con- *passim* (*conf. e. g.* 1, 10; 2, 19; 3, 22; 8, 13)

ꝯ *pro* con- 228, 11; ꝯ = Con- 2, 6 (*initio uersus, ubi* Contitutio *pro* Constitutio *scriptum est*) ISTITUUNT *pro* ꝯSTITU UNT' 132, 5; *conf.* 200, 1

c̄ = CONDEMNA 221, 9
c· = -consul- *et* -consultum etc. *uide* s̄c̄·
z̄ *uel* ꝯ̄ *uel* z *uel* ꝯ (165, 6; 6, 17 *supra lineam*?) *uel* y (161, 19; 163, 24) = contra *uel* contra- *passim* (*conf. e. g.* 85, 13; 17, 8; 139, 19)

inde ꝯ̄trahi 170, 1; ꝯ̄rium *pro* contractum 21, 24

z̄ = contro- 191, 22 (z̄usia = controuersia)
ꝯ *uel* y = -ctio *uel* -ctio- *uide* aꝯ
y = -cun- *uide* seydum
c̄· *uel* c̄ *uel* c· = -cu- *uel* -cuni- *uel* -cunia etc. *uide* pec̄·
c̄· = -cura- *uide* pc̄·toris
c' *uel* c· (179, 4. 11. 12; 240, 23) *uel*, *siquidem* ' *interdum legi nequit*, c = cum *uel* -cum *uel* -cum- *passim* (*conf. e. g.* 3, 12; 6, 3; 8, 15)

c̄ *falso pro* c' 171, 4; liberor'uelhoc (*i. e.* liberorum uel hoc) *pro* liberor'ueloc' (*i. e.* liberorumue locum) 15, 20

caes = Caesar- 59, 5 (caesis)
caes· = Caesaris 2, 15; 55, 17
caN· = Caniniae 39, 11 (*praecedit* legisfuf·)
cas· *pro* casu 20, 16; *conf.* CON SENS *pro* consensu 159, 11
cass̄· = Cassio 171, 3

C̄C̄· = causa cognita 228, 22 | C·C· ... causa cognita *P* C̄·C causa cognita *L* C̄C̄· causa cognita *M* C·C· caussa cognita *T*

c̄ðo = communi diuidundo 202,21

c̄ē = cautum est 41, 3 | I·C·E· iure cautum est *M*

COL· = coloniam 35, 3 ?? | COL· col*oniae* uel coloni *P*

CONÐIC· = condicione 167, 2

CŌS̄· = consulto *uide* S̄C̄·

c̄p *uel* CP = -ceptionem *uide* EXC̄P

C̄·R̄· *uel* C·R· *uel* C̄R̄· *uel* C̄R̄ *uel* C̄R̄ (31,8, *uel* CR̄· (50,17) *uel* C.R̄ (19,5) *uel* CR· [*uel* CR] = ciuis Romanus etc. *uel* ciuis Romana etc. *passim* (*conf. e. g.* 18, 12; 34, 10; 18, 2; 15, 10; 3, 21; 21, 2) | C·R· ciuis Romanus *P* | C̄R ciuis Romanus *L* | C·R· ciuis Romanus *M et T*

inde C̄R·NUS = ciuis Romanus 21,24; C̄ROMANA (18, 12; 23,23) = ciuis Romana; CRNA (21, 23) *uel* CROMANA = ciue Romana 17,22; C·RO MANI = ciues Romani 7, 14 *et* 19, 2; CIUISR̄· (7, 16) *uel* CIUISROM (8, 1) = ciuis Romana; CIUIUMR̄· (34, 3) *et* CIUIŪ·R (142,21) = ciuium Romanorum; CIUIB·R (31, 9) *uel* CIUIBUSR (14, 1) = ciuibus Romanis; CIUEMROM'. = ciuem Romanum 3,24; CIUES ROM = ciues Romanos 4, 8; CIUIUMROM = ciuium Romanorum 69, 17; CIUIBUS ROM̄. = ciuibus Romanis 7, 7. | (R̄ roma *L*)

inde falso C·ROMANUM *pro* ciues Romanos 224, 20; CIUESR̄ *pro* ciuis Romanus 23, 24; CIUESROMA NUS *pro* ciues Romanos 225, 21; *idem pro* ciuis Romanus 25,12; CIUEM ROMA NAM 7, 4 *scripserat prima manus*, ROMANAS *saltem correxit corrector*.

	SCRIB· *falso pro* CRLIB· *i. e.* ciuis Romani liberti 141. 18: SC *i. e.* senatusconsulti- *falso pro* CR *i. e.* ciuium Romanorum 147. 2
R·C· Romana ciuitas N	CR· *uel* CR (*uel* CR) = ciuitas Romana etc. *passim* (*conf. e. g.* 18. 15: 7. 18: 20. 5) *inde* CIUITASR· = ciuitas Romana 201. 15; CIUITATEMR· = ciuitatem Romanam 146, 23 (*uide etiam* 19. 13): CIUITATEROM· = ciuitate Romana 202. 1 CIUITATERM· *falso pro* ciuitate Romana 130. 10
CTU = contractu? *F* 1. 3. 10	
CUI = cuius *F* 2. 4. 2 CUI' cuius *L* CUI· cuius *M et T*	CUI· 201. 1: 226. 24: 232. 22: 236. 22: 237. 19. 21 *uel* CUI· 235. 11. 15 *uel* CUI 233. 1 *initio paginae* *uel* CUI 194. 14: 218. 2. 21: 235. 17: 239. 11 *uel* CIII *i. e.* CUI 244. 3 = cuius *uel* -cuius (*conf. etiam* 244. 3 *in solo libro quarto*: *conf. quae ad* HUI· *adnotauimus.*
CUR curator *T*	CUR = curatores 54, 7
	D· *uel* D = DARE *uel* DARI (*uide* DFO *et* D·O· *et* SD)
D· = -dem *F* 2. 2. 20 ID· D· *uel* D' = -dem *V* D dem *L* D· dem *T*	D (76, 2 *teste Bluhmio* *uel* D· (*uel* D·) = -dem (*praecipue in fine pronominum passim* (*conf. e. g.* 7, 15: 99, 20: 158, 15: 195, 10: *in fine nominum*: 13, 3: 82, 24: 4, 24: 93, 14 *inde* QUID' = quidem 42, 19: QD = quidem 4, 15 QD *i. e.* quid: *sequitur* EMPTION· *i. e.* emptionem, *falso pro* quidem 167, 7: *et* QUID *pro* quidem 170, 20 (*conf. etiam* 203, 16?: 137, 22): *uide etiam* QD·
ID· idem *Lp*	ID *pro* idem 158, 2. 14. 16.
ID· idem *R et T*	ID *pro* idem 85, 5?: 126, 16?: 158, 18 *bis* (*sequitur* DABIS *priore loco*): 161, 14: 208, 24 (*conf. etiam* 174, 10): *contra* IDEM (*ortum ex* ID·) *falso pro* id 142, 22; IND *pro* idem 174, 1: AD SEQBANTUR *pro* EAD·SEQ BANTUR 194, 3: AUEM (*pro* ab eodem) *in* ABEO *mutatum est* 3, 14.

d· *uel* d *uel* d· [*uel* d] = -dex *uel* -dic- *uel* -dici- *uel* -dicio *uel* -dicium *uide* IUd· etc.

d· = -dicto *uide* ed·

d· = dimidiae *uide* pd·

d· = diminutio etc. *uel* diminutus etc. *uide* kd·

d· = -dita- *uide* hd·

d = diuersae *uide* dsa·

d (23, 7) *uel* d (161, 2) *uel* d (160, 2. 10) = diuus (23, 7) *uel* diui (160, 2. 10; 161, 2)

d· = diximus 20, 14

d = -driani *uide* had

d· [*uel* d] = -dum *passim in nominibus secundae declinationis* (*conf. e. g.* 3, 13) *et in aduerbiis* INTERd· 98, 7)

dd· *uel* dd *uel* dd· [*uel* dd] = deinde *passim* (*conf. e. g.* 3, 18; 23, 23; 24, 4; 173, 14); *conf. etiam* 206, 20

de = DARE *uide* d·d·

de *pro* DIES 235, 17; de *pro* die 198, 10

dFO (235, 12) *uel* dFO (209, 18—19) *uel* dFO· (233, 12) = DARE FACERE OPORTET

inde dFCO· = DARE FACERE OPORTET 204, 15; dF· = DARE FACERE 202, 18 (*sequi debebat, quod librarius falso omisit,* OPORTERE)

d.F·OTERET (*i. e.* DARE FACERE OPORTERET) *pro* DARE FACERE OPORTET 207, 18

dI *pro* diminutus *uide* kap.dI

dIm· = diminutio *uide* kapdIm·

d·m· = diminuti *uide* k·d·m·

dm· (109, 14; 179, 20) *uel* dm (249, 2) *uel* dm (72, 5) *uel* dm (72, 8; 74, 8; 228, 17) *uel* dm (174, 22) *uel* d·m (83, 20) = dolo malo (109, 14; 179, 20; 228, 17; 249, 2) *uel* (*prope* exceptionis *notionem*) doli mali (72, 5. 8; 74, 8; 83, 20; 174, 22)

inde d·|om = DOLO MALO 204, 18—19; *et* dolIm = doli mali 71, 22

d (1, 4, 5) *uel* d (1, 2, 17) = diui *F*   d = diuus *V*   d diuus *L*   d'm· diuus Marcus *R*   d· diuus *M*   d· diuus *T*;   d = dixit *V*   d· dixit *T*   d dixit *N*

d' = -dum *V*   d\· dum *L* (*falso*)   d· dum *R et T*

dd· = deinde *U*   D·D· etc. deinde etc. *P*   dd deinde *et* dd· deinde *L*   dd· deinde *T*

T·M·D·F·O·te mihi dare facere oportere *P*

dFO dare facere oportet *R*

d·F·O dare facere oportet *T*

dFP· dare facere praestare *M*

D·M·F·V·C· dolo malo fraudisue causa *P*   D·M·F· dolo malo fecisti *P*   D·V·M· dolo*ue* malo *P*   dm· dolus malus *L*   d·m· dolo malo *R*   c·d·m causa doli mali *T*   dm uel d·m dolo malo uel donum munus *T*   dm dolo malo *T*   «scribebatur . . . per D et M dolum malum» *Isidor*.

dolo *pro* non malo[illegible] [illegible]2.7

do = [illegible] *uide* cdo

[illegible] *P* — d·o 2.2.[illegible] *uel* do [illegible].17 221.[illegible]

[illegible] oporte[illegible] *L* — = DARE OPORTERE do· = DARI

[illegible] oporte[illegible] *T* — *uel* DARE OPORTERE 2[illegible].18

uide dope = DARE *an* DARI OPORTERE 2[illegible].3: do·pe 200.23 *uel* d=otepe 189. 14 = DARE OPORTERE:

dapimihiop = DARI MIHI OPORTERE 175.20

dape *igitur pro* dapi *scriptum est* 189.23: 200.9: 201. 3: 212.14: 222.12: 235.1.2.

idnobiso *falso pro* dnobiso (*i. e.* DARI [*uel* DARE] NOBIS OPORTERE 195.8.

siuio *pro* dsibio *i. e.* DARI [*uel* DARE] SIBI OPORTERE 200.18.

dscam (*scribe* dsà *uel adeo* dsca) diuerse scole auctores *R* — dsa· (218, 8) *uel* d sa 84.16 *uel* dfa (218, 11 *in fine uersus*) = diuersae scholae auctores: d· s a 72.24 = diuersae scholae auctoribus

d· s· a diuersae scholae autores *T*

d· t· — dumtaxat *V* .... D· T· .... dumtaxat *P* — dt· dumtaxat *L* «scribebatur ... per D et T dumtaxat» *Isidor.* — dt· dum taxat *T* — dT· (42, 8.9) *uel* dt· (205, 12) *uel* dt (203, 5) *uel* dT (42, 13) = dumtaxat

TATUM *falso pro* dumtaxat 42, 14

B E E etc bona ex *edicto etc.* *P* — e = edicto (*praecedit* ex, *sequitur* pr· *i. e.* praetoris) 178, 4

e' — eius *F* 1, 1, 2, 5: 1, 2, 6: 1, 3, 24: 2 4, 21. e' *pro* ex *F* 1, 2, 23 — e' (*uel* e) = eius *uel* eius- *passim* (*conf. e. g.* 8.15: 13, 9): *inde* e'd· = eiusdem (*conf.* 7.5.15: 14, 19)

e' — eius *V*

e' — eius *V*

e' eius *I*

e' d' eiusdem *I*

e· eius *T* — e· = eius 18, 4 (*uel potius* e' *i. e.* eius *ex* e· *i. e.* est *correctum est*).

psonae (*i. e.* personae) *falso pro* psonae' (*i. e.* persona eius) 101, 22: es (20, 16) *et* eus (37, 24) *et* eum 181, 12 *pro* eius

e̅· *uel* e̅ [*uel* e, *ubi lineola non apparuit*] = -em *uel* em- (164,20) *uel* -em- *passim* (*conf. e. g.* 16, 19; 79, 14; 245, 9). *nec tamen nisi in fine uersuum.*

inde ACTOREM 240, 6 *pro* ACTORE̅ (*i. e.* actor est *uel* actorem *in uersus fine*). *Ceterum tenendum est* -em *et* -e *terminationes saepissime inter se confusas esse:* 1,24; 6,24 *tit.*; 15,4. 15—16; 16,7; 19,13; 23,14. 16; 24,1; 35,8—9; 40,20; 49,4.5; 65,11.14; 67,21 *ante correctionem;* 80, 5.22; 88, 1. 17—18; 105, 24; 106, 16; 111, 13; 118, 2; 125, 20 (FIDEM *pro* fide[i]); 126, 8; 127, 3—4. 22 *ante correctionem;* 130, 11; 140, 13; 141, 10; 142, 10; 143, 3; 156, 2; 161. 21; 167,1 *bis*. 10; 168,22; 176,24; 179,6; 182,19; 189, 19; 193, 3?; 198, 7; 208, 8; 212, 22; 213, 7; 216, 11; 217, 18; 221, 22; 231, 20; 233, 13; 238, 21—22; 241, 18.

COEPTIONEM *pro* coemptionem 29,12. EYNEM (*i. e.* etionem?) *pro* emptionem 165, 10. INDENIS *pro* indemnis 118,12 *mero errore scripta sunt.*

e̅ = -em *F* 2,4,6 *in fine uersus.* e̅ = -em *V* (*in fine uersuum*)

e = emptor *uide* Be

e̅· (212,21) *uel* e̅ [*uel* e, *ubi lineola non apparuit*] = -en- *passim* (*conf. e. g.* 167,18; 83,22) *nec tamen nisi in fine uersuum.*

mero errori debentur SINEDI 125, 6 *pro* sinendi, SPORADE 17, 15 *pro* sporaden, EMEDATUR 20, 16 *pro* emendatur, CONUENIES 77, 2—3 *pro* conueniens; P̱TINET *uel* PTINET 46, 20 *et* 51, 14 *et* 77, 16 *et* 143. 3 *pro* pertinent, P'SET 198, 9 *pro* possent, INFIRMETUR 92, 15 *pro* infirmentur; UALET 163, 4 *pro* ualent:

contra DEUENT' 106, 24 *pro* debetur, P̱MANENT 120. 6 *pro* permanet, IUBENT 148, 4 *pro* iubet, P'SENT 170, 17 *pro* posset, INTELLEXISSENT 179,17 *pro* intellexisset, HABENT 182,4 *pro* habet, HAUENT 200, 16 *pro* habet, INDULGENT' 211, 15 *pro* indulgetur.

e̅ = -en- *F* 2,3, 13. 17 *in fine uersuum.*

e *pro* es- 98, 9 (HETO *pro* heres esto)

ETO *falso pro* esto 107,21; E̅SE (*i. e.* est se) *pro* E̅E 176, 13—14

e̅· *uel* e̅ *uel* e· [*uel* e] = est *uel* -est *passim* (*conf. e. g.* 7, 16; 3, 3; 37. 19; 8, 10; 7, 24)

E̅ET (205, 13) *et* E̅ET· (221, 1) *i. e.* esset *falso pro* E̅ET (*i. e.* est et); E̅EA (*i. e.* esse a) 161, 22 *pro* e̅

e̅ = est *F* 1,1,4. 19.23; 1,4,9.14; 2,1,14; 2,3,20; 2,4,15 e̅ = est *U* e̅ = est *V* e̅ est *L* e· est *T*

ea(m) (*i. e.* est eam): **potestat·ee** 79, 13 *pro* **potestatee** (*i. e.* potestate est): **ee·qua** (*i. e.* esse qua) *pro* **eeaque** (*i. e.* est eaque) 178, 3; **ea** (*i. e.* eam) 82, 18 *in fine uersus pro* **ea** (*i. e.* est an): **depositae** *pro* **depositae** 182, 5; **manifeste** *pro* **manifestae** 33, 4; **e· si** (*i. e.* est si) *pro* est 236, 24; **ee** *pro* est 184, 3; **ee** (*i. e.* esse) *pro* **e** (*i. e.* est) 162, 15 *et* 201, 6; **eet·** (121, 2; 161, 20) *uel* **eet** (206, 15) *i. e.* esset *pro* est; **e'** (*i. e.* eius) *pro* **e** 221, 21; **et** *pro* est 120, 11; **poten** *pro* **pote** 42, 14 (*praecedit* **NON**).

e· (*i. e.* est) *falso pro* et 119, 22.

e = ESTO *uide* **ie·** = IVDEX ESTO

eesto *pro* ESTO 101, 20

ed = edictum *V*
ed· edictum *L*
edo· edicto *Ll*
ed edictum *R*
ed· edictum *M*
ed· edictum *T*

ed· (177, 24) *uel* **ed** (200, 14) = edicto

inde **edicto** *pro* edicto 217, 8

ede = erciscund*ae* *uide* **fede**

ee = -esse *F* 2, 3, 13. 22
ee = esse *V*
ee· esse *L*
ee· esse *T*
ee esse *N*
eet· = esset *V*
eet· esset *M*

ee· *uel* **ee** *uel* **ee** (26, 14) *uel* **ee·** [*uel* **ee**] = esse *uel* esse- *passim* (*conf. e. g.* 14, 18; 6, 4. 22; 7, 8)

inde **eent** *uel* **eent** (7, 5) *uel* **eent·** (196, 16) *uel* **eent·** (127, 2; 147, 11) *uel* **eent·** (147, 12) *uel* **eent·** (147, 5) [*uel* **eent**] = essent *passim* (*conf. e. g.* 19, 9; 1, 24)

indidem **eet** *uel* **eet·** *uel* **eet·** *uel* **eet** *uel* **eet·** (89, 22; 104, 18) [*uel* **eet**] = esset *passim* (*conf. e. g.* 20, 6; 135, 22; 135, 12; 194, 14; 191, 22)

eee *pro* esse 165, 13; **ceeerit** (*i. e.* cesseerit) *pro* **ceerit** (*i. e.* cesserit) 62, 24; **e** (*i. e.* est) *pro* **ee** (*i. e.* esse) 110, 8; **eet** *pro* esse 178, 7; **eeet** 19, 6 *pro* esse?; **eet·et** (*i. e.* esset et) *pro* esset 67, 24; **ee·** *pro* esset 109, 19; **et·** (*i. e.* etiam) *pro* **eet·** (*i. e.* esset) 173, 13; **est** *pro* esset 119, 9

beo· bonorum emptio *M*

egiss· = egisset *uide* **s'**

emnem *pro* emptionem 165, 10

e·i·q = EX IVRE QVIRITIVM 193, 16; eiq = ex iure Quiritium *dubia lectio est* 148, 13; *conf. etiam* 73, 18

eN̄ = enim 50, 23; 168, 1; 178, 22; 182, 16; 183, 12; 184, 14; 204, 12; 217, 23; 223, 8; 228, 6; 232, 12; 241, 11. 15; 245, 6. 7; 250, 9.
eN̄ *pro* eN̄ 249, 13

De N̄ = enim *uide infra suo loco* (*post* N̄ = nihil *et* N̄ = -nim)

eт̄· *uel* eт̄ *uel* eт· [*uel* eт] = etiam *passim* (*conf. e. g.* 7, 18. 21; 165, 3)
et *et* etiam *saepe inter se confunduntur*: *conf. e. g.* 66, 3; 180, 7; 182, 16; 194, 17; 1. 21?; 62, 8?; 177, 16?; 184, 18?; 185, 2?; 216, 20?; 236, 8

exc̄ (208, 6—7) *uel* exc (83, 20; *sequitur* d·m *i. e.* doli mali) = exceptionem

excon *pro* exceptionem 175, 23

exc̄p (74, 8) *uel* excp (72, 5) = exceptionem

exh̄т· = exheredatos 141, 17

exīq̄. = ex iure Quiritium *uide* īq̄.

ex̄o = exceptionem 72, 8

explic· = explicit(us) 187

F̄ = FACERE *uide* dF̄O

F̄ = factum *uide* Fē·

F = familiae *et* familias *uide* Fede *et* F̄F̄·

F̄· = -fes- *uel* -festum *uide* m̄F̄·

F· = -fiae *uide* FUF· CAN·

F = FIDE 235, 17

F̄· = fide *uel* fidei *uide* B̄. F̄. *et* F̄C· *et* F̄P·

F̄ = -fructua- *uide* ŪF̄

F̄ = fructus 244, 1 *teste Bluhmio*; *uide etiam* ŪF̄·

F̄· = furtum *uide* m̄F̄F̄·

F̄Am = familiam 43, 8

Famil = familias 90. 18 (*praecedit* pAтeR)

F̄C̄ *pro* FACERE *uide* dF̄O

E·I·Q· ex iure Quiritium *P*

eN̄ enim *Lp* (ēm· *falso Ll*)
eN̄· enim *R*
eN̄' enim *M*
eN· enim *T*

ēт = etiam *F* 2, 1, 14; 2, 3, 13.
ēт' *uel* ēт' *uel* ēт *uel* eт' = etiam *V*
ēт· etiam *L*
eт· etiam *T*
eт *pro* etiam *F* 2, 1, 11

exc̄dm exceptio doli mali *Lp*
exc· exceptio *T*
ex·co· excepto *R*

ex̄o· exceptio *L*

FAm̄· (*estne corrigendum* FAm̄·ē?) familiae emptor *R*
FAmA· familia *M*
F· FAm̄ filius familias *N*

FC = fide*i*commissam *F* 2, 4, 15
PRFC· praetor fideiconmissarius *Lp*
FC = fideicommis- (*insequente* s- *littera*) *V*
F·C· .... fidei commissum *P*
FC·fideiconmissis *Ll*, FC fideiconmissus *Lp*
FC fidei commissum *N*

Q·F·E· quod factum est *P*
M·T·F·E· malo tuo factum est *P*
FT· factum *L*
FE· factum est *R et M*; F·E· factum est *T*
F·E· familiae erciscundae *P*
Fhe familiae herciscundae *Lp*
FE· familia .. erciscunde *R*
F·hC· familiae herciscundae *T*
FF = filium *uel* filio familias *V (in scholiis)*
FF· filius familias *L*
FFAE· filius familiae *M*
FI· fidei *M*; MFI· mal*ae* fidei *N*
FI· fideiussor *L*
F·I·R· fideiussores *notae Einsidlenses*;
F·I· fideiussor *eaedem*

FORM· = formulam *U*

F·P· fidei promissor *P*

FC = fide*i*commissaria 122, 14
FC· *uel* FC *uel* F·C· (126, 18) *uel* F·C· (119, 21) *uel* FC (126, 13; [*uel* FC] = fide*i*commissum etc. *passim* (*conf. e. g.* 101, 14; 118, 21; 122, 7)
inde FC·COMMISSUM 126, 24 *pro* fide*i*commissum; FIDE COMMISSA *pro* fide*i*commissorum 125, 21-22; FIDEMCOM MIſ'SAM *pro* fide*i*commissa 125, 20—21; *conf. etiam* 123, 8
FE· (90, 2) *uel* FE (118, 20) *uel* FE (81, 22) = factum est: *conf. etiam* (91, 12
FEDE = familiae erciscund*ae* 202, 21
FF· = filius familias 79, 23
inde fortasse FILIAEFAMILIAS *pro* filiafamilias 158, 9 (?)
FI = fide- 159, 20 (FIPMISSOR = fidepromissor)
FI = fideius- : FISOR 158, 19 *et* 161, 12; FISOREſ 159, 23; FISOREM 159, 15; FISOR *pro* fideiussorum (161, 11; *conf. etiam* 160, 21
FIDZ = fide*i*commissorum 117, 17
FIDEICOMMISS· = fide*i*commissum 6, 9
FIL· = filio 37, 14
inde fortasse FILIUS *falso pro* filium 51, 20
FMAE *pro* feminae 30, 22 *teste Bluhmio*
FO = -ficio *uide* OFFO
FORM· (205, 5) *uel* FORM (205, 4) = formula
FORMUL· = formulam 235, 9
FP· = fidepromissoris 226, 18
inde FPMISSORES = fidepromissores 160, 8

F̄Ū = fuerit 21, 24?

FUF·CAN· = Fufiae Caniniae (*praecedit* legis) 39, 11

FUINT = fuerint 224, 14

FUIT· *uel* FUIT· *uel* FUIT· *uel* FUIT *uel* FUIT *uel* FUIT· *uel*, *siquidem neque lineola neque punctum passim apparuit*. FUIT = fuerit *passim* (*conf. e. g.* 175, 5; 208, 11; 249, 19; 225, 8; 2, 5; 220, 17; 182, 3)

FUINT (202, 4) *uel* FUERINT (33, 21; 89, 14; 110, 15) *falso pro* fuerit; *conf. etiam* 223, 10

G· = -gis etc. *uide* LEG· *et* MAG *et* MG·

G· = -grinae *et* -grinus *uide* PEREG·

GR = gratia (*praecedit* UBI) 167, 5

GRA (229, 23; 231, 10; 233, 6) *uel* GRA (238, 17) *uel* GRA (169, 9; 231, 4) = gratia

H = -hen- 183, 6 (REPHDIC *pro* reprehendi*tur*)

H *uel* H = he- *passim* (*insequente* R *littera*; *conf. e. g.* HREDITATEM 102, 8; HREDES 75, 4); *inde* HR (183, 10) *et* HR (180, 18) = heres

H = her- 66, 21 (H ES)

HEDI (*non* HEDI) *pro* heredi 112, 24

H *uel*, *siquidem lineola passim non apparuit*, H = here- *uel* -here- *passim* (*insequente* D *littera*; *conf. e. g.* HDES 41, 17; HDE 10, 13); *inde* HD· = heredem 4, 24 *et* 82, 24; HS = heres 67, 23

H *pro* hered- 112, 8 HES *pro* heredes, *nisi potius* heres *pro* heredes *hic*, *ut* 95, 6, *peccatum est*)

H = -hereda- *uide* EXHT·

FU· = fuerit? *V* (8, 16)?; FU fuit *R*; FU· fuerit *et* FU· fuit, fuerit *M*; FU· fuit *T*

FUS· fusfia *Ll*; FF sufficia *Lp* (*scribe*: FUF· Fufia)

FUNT fuerunt *R*; FURIT = fuerit *V*

FUT· (*ita Ll*) *uel* FT (*ita Lp*) *uel* FIUT (*ita Ll*) fuerit *L* (*scribe* FUIT·)

FUIT fuerit *T*

G gratia *L*; UG uerbi gratia *L*

UG· uerbi gratia *R*

GRA· gratia *M*

GRA gratia *T*

HR = heres *V*

HR· heres *Ll*

H = here- *F* 1, 1, 2 (HDI); 2, 1, 6 (HDE)

H = here- (*insequente* D- *littera*) *V*

HD heredem *L*

HD· heredum *T*

HDI heredi *T*

HS heres *L*

H·Q·M· heredemque meum *P*

h̄er̄ f̄ heredem facio *M*

h·e·u· heredem esse uoluit *M*

M·H·E· mihi heres erit *P*

E·H·E· exheres esto *P*

h· heres *T*

h̄t — = heredit-? *F* 1, 3, 11 (h̄t-)

h̄·tatem = hereditatem *U*

h̄t *uel* ht̄ = heredit- *V*

h̄ heredi *L*

htatis hereditatis *T*

h̄tem = hereditatem *U*

ht̄· hereditatem *M*

h· d· hereditas diuisa *M*

h· p· hereditatis possessio *M*

h' = hoc *F* 1, 4, 14

h' = hoc *V*

h̄'· hoc *L*

h' hoc *T*

h̄ = HEREDEM 83,3 (*sequitur* FACIO); = heredem 173, 20 *et* 114, 12?; = heredis 112, 5; = heredes 95, 6

h̄ *uel, siquidem lineola passim non apparuit,* h = heres *passim* (*conf. e. g.* 65, 23; 49, 18?)

inde exh̄ (86, 2; 96, 8) *uel* exh (98, 10) = EXHERES

inde h̄ēto = HERES ESTO 98, 9;

h̄ē (*pro* h̄ē) = heres est 237, 2.

h̄des (124, 2; *et* heredes (149, 18) *falso pro* heres

h̄ *uel, siquidem lineola passim non apparuit,* h = heredi- *passim* (*insequente* t *littera; conf. e. g.* h̄tatis 6, 7; htatem 48, 8)

h̄tabib· *falso pro* h̄tatib· (*i. e.* hereditatibus) 77, 14

h̄ *uel, siquidem lineola passim non apparuit,* h = heredita- *passim* (*insequente* t *littera; conf. e. g.* h̄tem 63, 6; h tem 91, 19)

inde h̄riam = hereditariam 237, 4

inde h̄temstatem *falso pro* hereditatem 63, 12

h̄ (62, 21; 63, 3; 83, 19) *uel* h (63, 9) = hereditas (62, 21; 63, 9) *uel* hereditatis (63, 3) *uel* hereditatem (83, 19)

inde h̄te *falso pro* hereditas 75, 3;

hereditates *pro* hereditatem 33, 1

h' [*uel* h] = hoc *passim* (*conf. e. g.* 7, 18; 2, 16)

h̄ *pro* h' 108, 23; *et contra* h' (*i. e.* hoc) *pro* h̄ (*i. e.* heres) 75, 2

had = Hadriani 13, 9; 160, 10; 161, 2

hadr· (2, 22—23; 81, 22) *uel* hadr (25, 13) = Hadriani

hadr· = Hadriano 7, 17

hd· = heredita- 96, 3 (hd·tem)

h̄dem *pro* hereditatem 84, 20 (*immo falso* heredem)

h̄e = heredi- 129, 14 (h̄etas)

h̄ere = heredi- 142, 5 (h̄eretas)

here *pro* heredita- 62, 23 (heretem) | herB· hereditatibus *M*

h̄t· = -heredatos *uide* exh̄t·

h̄ui· (226, 13; 232, 16) *uel* h̄ui (208, 16; 240, 15) [*uel* hui (216, 5)] = huius *in solo libro quarto* | h̄ui· huius *L et M* | hui huius *T*

ī = id *uide* īe·

ı· *uel* ī = -im *passim conf. e. g.* 14, 12; 66, 4), *nec tamen nisi in fine uersuum; nam* PARTI 147, 21 *pro* partim, SYPONIACIS 183, 14 *pro* symp*h*oniacis *mero errori debentur.*

ī = in *uel* in- *uel* -in- *passim* (*conf. e. g.* 42, 4; 39, 12; 193, 22), *nec tamen nisi in fine uersuum; nam mero errori debentur:* INUMERAUILES 56, 19 *pro* innumera*b*iles, IDE 194, 18 *pro* inde, IIUNGIT' 250, 3 *pro* iniungitur, ISTITUTUS 90, 16 *pro* institutus; RELIQUAT 136, 18 *pro* relinquat, RELIQNDAE 239, 5 *pro* relinquendae (*conf.* RELI QUANTUR 78, 15—16); SIT 38, 14 *pro* sint, POSSIT 73, 15 *pro* possint, COEPERIT 52, 16 *pro* coeperint, UEN DIDERIT 80, 16 *pro* uendiderint: *contra* SINT 41, 18 *et* 226, 7 *pro* sit, UELINT 96, 22—23 *pro* uelit, HABEBINT 126, 10 *pro* habebit (*conf. etiam* FUIT·) | ī in *L et T*

inde p̄ī = proin (*pro* proinde) 72, 11 | ·J· = insti- *F* 2, 1, 6 (·J·TUTO)

ī = intenden- 175, 19—20 (ī | DO) | ī institutus *L*

ī = intendit 201, 12 | I·TUTUSh institutus heres *R*

| hīūs· heres institutus *M*

| h· ı heres institutus *T*

| īt institutus *T*

ɟ *uel* ɫ *uel, siquidem lineola passim non apparuit,* | *uel* J *uel* ı. = inter *uel* inter- *passim* (*conf. e. g.* 1, 6: 10, 18: 21, 4: 16, 15: 8, 9: 15, 22) | ɟ = inter *uel* inter- *F* 2, 2, 14; 1, 3, 22; 2, 2, 22 ɟ = inter *U* (*ter*) ɫ = inter *V* ɫ inter *L* ɫ· inter *M*

inde ɟē *conf.* 19, 16; 181, 10; 182, 9; 220, 16; 226, 24 [*pro* interesse], *uel* |e (250, 9) = interest; ɟēēt (85, 16) = interesset; ɟūtu (174, 3) = interuentu | ɫ·e· interest *notae Einsidlenses* | ɫd' interdum *N* | ɫ·d· interdum *notae Einsidlenses*

IU *scribe* IC, ius ciuile *L*
I·C ius ciuile *T*

I·E id est *T*

I·E· iudex esto *P*
IX· (*scribe* IE·, iudex esto *R*
«scribebatur per I et E iudex esto» *Isidor.*
IG *uel* IG· *uel* IG· = igitur *V*
IG· igitur *L et M*
IG· igitur *R*: IG igitur *T*
II iusiurandum *Ll*
II· iuris iurandi *M*
II· ius iurandum *T*

IMP *uel* IMP = imperator *V*
IMP· imperator *L et R*
IMP imperator *T*

I inter *T*
INST· = Institutionum *U*

ITER *pro* inter 15, 22: 97, 4
ITERDUM IEREMPTO *pro* interempto 139, 15—16; IDICTUM *pro* IDICTUM i. e. interdictum) *falso* 237, 8; IDE *pro* interest 181, 19; P i. e. pro' *pro* I 235, 21; I (*ex* I *expuncto, puto, ortum*) 56, 22 *delendum est. Conf. etiam* IN *pro* inter

I *pro* intra 224, 12: 226, 2

I = IVDEX 221, 8

I = ius etc. *uide* II et IQ·

I· = -ius *uide* CUI· *et* HUI·

IC· 88, 19; 92, 18; 104, 14. 23; 110, 3. 7 *uel* IC (82, 15; 83, 6; 88, 6; 91, 22) *uel* IC (92, 1) = iure ciuili

ID *pro* inde 162, 23 *scriptum esse coniecit Huschke?*

IE. (251, 2) *uel* IE (222, 20; 250, 24) *uel* IE (231, 12; 250, 22) *uel* IE (128, 9; 238, 14) = id est: *conf. etiam* 212, 18

IE· (235, 10) *uel* IE (201, 19) = IVDEX ESTO

IG· = igitur 160, 4; 235, 19; 236, 17; 240, 19

II = iusiurandum 248, 22

IURISIURANDO *pro* iurisiurandi 247, 22

IMP· (152, 19) *uel* IMP· (2, 8) [*uel* IMP (20, 7; 25, 5; 85, 16)] = imperator; IMP (83, 17) *uel* IMP (27, 5) *uel* IMP. (93, 1) = imperatoris; IMP· = imperatore 146, 8

IN *pro* inter- *uide* Ŧ

INE *pro* inter- *uide* Ŧ

ıq· (103, 13. 16; 104, 9; 140, 9; 221, 10; 222, 10) *uel* ıq. (104, 6) *uel* ıq (59,14; 172, 6; 201, 10. 11. 14; 203, 18) *uel* ıq (202, 19) *uel* (*per abusum?*) ıq (64, 5) *uel* ıq· (64, 11) [*uel* ıq (14, 19 *priore loco*; 64, 8. 14; 75, 7; 111, 14; 200, 21)] = iure Quiritium (*praecedente* ex: 14, 19; 64, 5. 8. 11. 14; 75, 7; 103, 13. 16; 104, 6. 9; 111, 14; 140, 9) *uel* IVRE QVIRITIVM (*praecedente* ex: 59, 14; 172, 6; 200, 21; 201, 10. 11. 14; 202, 19; 203, 18; 221, 10; 222, 10)	ıuq· ius Quiritium *L* ı·q· iure Quiritium *M* ı·q ius Quiritium *T* ex ı·q· ex iure Quiritium *M*
inde exıqu. 46, 14 *inde* exıque 46, 18 *pro* ex iure Quiritium: exıustq· 31, 13 *pro* EX IVRE QVIRITIVM *uide etiam* e·ı·q	
ıq. (171, 19) *uel* ıq (146, 8. 20) *uel* ıq· (14, 19 *altero loco*) [*uel* ıq (146, 6)] = ius Quiritium	
ıs· = iudicatum solui 245, 20 *inde* ıudıcatumsol· = IVDICATVM SOLVI 222, 5 — 6	I·S· iudicium solui *P* ı·s iudicatum solui *T*
ıt· (167, 3) *uel* ıt· (173, 8) *uel* ıt· [*uel* ıt] = item *passim* (*conf. e. g.* 196, 4; 9, 22) ıt *falso pro* ıt· (*i. e.* item) 197, 22; p'sıt (*i. e.* possit) *pro* p'seıt· (*i. e.* posse item) 180, 20; at *pro* ıt· 11, 24?; ıta *pro* ıt· 20, 21; fıt *pro* ıt· 172, 21; ⁊t (*i. e.* cont) *pro* item (*uix pro* contra) 200, 1	ıt item *L* ıt· item *M*
ıu = iure 1, 1 *tit.*	ıu = iure *F* 1, 2. 13; 2, 1, 7 ıu· iure *R*
ıud· = iudex 208, 13; ıud = IVDEX 203, 4 ıd·ıud· *falso pro* ıud· (*i. e.* IVDEX) 204, 15	ıud· iudex *T*
ıud = iudic- 176, 1 (judıa); *conf.* ıudı|um 202, 1 — 2 = iudicium	
ıud· (221, 17; 249, 20) *uel* ıud· (226, 24; 249, 17) *uel* ıud (249, 14. 22; 250, 2) *uel* ıud (161, 9) *uel* ıud. (241, 23; 248, 19) *uel* ıud· (249, 8) [*uel* ıud (228, 3; 245, 1. 16; 248, 22. 24; 249, 16) *uel* ıud (245, 18; 250, 3)] = iudici- *i. e. e. g.* ıud·um = iudicium *etc.*	ıuda iudicia *L* ıudo· iudicio *M* ıuda· iudicia *M*

	iud = iudiciis 227, 3 (*praecedit* BONEFIDEIS: *fortasse igitur* BONEFIDEIUDIS *in archetypo fuerat.*)
	iud· (225, 4) *uel* iud· (175, 11) [*uel* iud (212, 9)] = iudicio *inde falso* IUDICI 51, 5 *pro* iudicio, IUDICIUM 184, 23 *pro* iudici, IUDICES 191, 1 *pro* iudicis.
iud· iudicium *R* iud· iudicium *M*	iud· = iudicium 208, 12
iul· *uel* iul = Iulius etc. *V* L·I· .... lex Iulia .... *P* l· (*scribe* l·i· *uel* l· iul·) lex Iulia *Ll* iul· Iulias *M* iul· Iulii *T*	iul· (40, 23) *uel* iul· (224, 13. 15) = Iulia: iul· = Iuliam 69, 2 iiul· = Iulia 90, 17 *inde* IULIANAS *pro* Iuliam 126, 1
	IUN· (88, 1) [*uel* IUN (145, 9)] = Iunia
K' kaput *R* K· caput *T*	K· = capitis *uide* KD.
«scribebatur per unum K caput» *Isidor.*	KAP = capite 184, 19
KAP· kaput *R*	KAP· = capitis *uide* KD.
	KAP. DI capite diminutus 47, 5
DMTI diminutio *T*	KAPDIM· = capitis diminutio 43, 19. 22—23
KM kapsce (*scribe* kapite) minutus *Ll*	KAPITEMINUTI 131, 8 *scriptum est*; KAPDIMIDIA *falso pro* capitis diminutio 43, 21 *et* 44, 8
KD kapitis deminutio *Ll* KD' kapitis diminutio *R* K·D· capite decinit (*scribe* deminutio *uel* deminutus) *T*	KD. (139, 14) *uel* K·D· (168, 21) = capitis diminutio; KD· = capitis diminutione 202, 9 *inde* K·DIMINUTIONE 168, 20; KAP·DIMINUTIONE 43, 15. QD *falso pro* KD (*i. e.* capitis diminutione) 139, 15; RDI MINUTIONE (*pro* KD *uel* KDIMINUTIONE) 158, 7

kd· (202, 9) *uel* kd (202, 4) = capite diminutus; kd = capite diminuto 47, 3; kd = capite diminutum 202, 3

qd *falso pro* kd (*i. e.* capite diminuta) 139, 9; kdλ *pro* kd (*i. e.* capite diminutus) 90, 23

k·d·m· = capite diminuti 130, 11

l· = -lam *uide* formul·

ł = lex 196, 13 (*sequitur* Marcia)

l· *pro* -li *falso, ut uidetur:* 65, 4 (ill· *pro* illi); 157, 1 (pupill· *pro* pupilli)

l· = -lia *uel* -liam *uide* λel· *et* iul· *et* mil·

l = -lias *uide* fλmil

ł (249, 15, *uel* l· (140, 23??; 160, 24; 194, 2; 238, 22; 244, 15) [*uel* l (11, 14; 208, 5; 230, 19; 244, 6; *conf. etiam* 20, 14) = licet *uel* -licet

inde scil· = scilicet 189, 14

l. = -lier *uide* mul. *et* ml

l· = -lio *uide* fil·

l· = -lium *uide* mil· *et* pecul·

l *pro* -lo 8, 6 (λNNIcul ?

l· [*uel* l 41, 21; 98, 9] = LVCI 117, 21; = LVCИ 172, 6; = LVCIO 105, 12; = LVCIVM 41, 21; 107, 21; = LVCIVS 98, 9; 109, 16; = Lucius 175, 5; 221, 7

conf. etiam lт

inde lic· (*i. e.* licet) *falso pro* LVCIVM (*quod ex dittographia ortum erat*) 41, 22

lc· = licet 14, 1

l cт *uel* l eт = licet 207, 10

le = lege 52, 3 (*sequitur* Atilia); le *pro* lex 129, 23 (*sequitur* xii· тλb·)

inde lege *pro* lex 196, 10

leg· *uel* leg· [*uel* leg] = legis etc. *passim* (*conf. e. g.* 218, 16; 130, 4; 49, 13; = leges 25, 1; = legum 190, 18)

K·D· kapite diminutus *N*

L·I· .... lex Iulia .... *P*

l lex *Ll*; l· lex *T*; ł lex *notae Einsidlenses*

l· licet *T*

l· = -lium *V*

l· = Lucius *V* l· Lucius *N*

l· = -lum *F* 2, 4, 8—9 (quλdrupl·); l· = -lum *V*; l· lum *Ll*

lc· licet *Ll*; lт· licet *M*

·l· (1, 4, 10) *uel* l· (1, 4, 23) = quinquagin- (*sequitur* тλ) *F*

leg· legem *Ll*

leg· legem *T*

	inde falso leges 198, 3 *pro* lege, legi 41, 3 *pro* lege, legum 186, 14 *pro* lege, lege 22, 17 *pro* legis, legum 161, 13 *pro* legis, legis 196, 7 *pro* leges; *indidem fortasse explicandum est, quod cum* 2, 9 *prima manus recte* legem *exarauisset, corrector* leges *praue correxit.*
lib̄ = liber- (*insequente* t-) *F* 2, 1, 5. 15; 2, 3, 13	lib· [*uel* lib] = liber (*conf. e. g.* 93, 8; 105, 18) *uel* liber- (*insequente* t- littera, *ut* lib· tas etc. 115, 15 *etc.*) *passim*
lib· = liber *U* lib̄ liber *R*	
lib· liber *T*	
libā· libera *R*	lib̄eos (*i. e.* liber eos) *pro* liberos 171, 14; Busta (*ortum ex* [li]b·ta) *pro* liberta 52, 13 (*conf.* libustorum, *ortum ex* lib·torum, 147, 2 *pro* libertorum), *conf. etiam* liū
lib̄ = liberta- (*insequente* t- *littera*) *F* 2, 4, 12. 15	lib· = liberta- (*insequente* t- *littera*) 101, 20 (lib· te); 140, 13 (lib·tem *i. e.* libertatem *pro* libertate)
	lib· = libertae (*sequitur* tm̄ = testamentum) 139, 19
	lib·et *pro* libertate 95, 2
	liberiet *pro* libertate 95, 2
	lib· = libertatem 43, 23
	libr̄· = libram 173, 12?
lic· = licet *V* lic licet *R*	lic· = licet *uel* -licet *uide* c· = -cet
	liū (135, 8. 16; 146, 5) [*uel* liu (122, 21; 123, 17) = liuer- (*pro* liber-) (*insequente* t- littera)
l· t Lucius Titius *N*	lt̄ = LVCIO TITIO 221, 8 (*conf. etiam* 200, 20)
	inde pl̄· tio = PRO LVCIO TITIO 235, 16.
	filio *pro* LVCIO TITIO 201, 20
	m̄ = malo *uel* mali *uide* dm̄·
m̄ = man- *F* 2, 3, 20 (m̄datum)	m̄ [*uel* m] = man- (*insequente* cip- *uel* d-) *passim* (*conf. e. g.* m̄cipio 13, 15; m̄det 170, 3; m̄. datūm 170, 11—12; 32, 24); *conf. etiam* mcip.
m̄ = man- *syllaba V*	
m̄ man *R*	
m̄· man *T*	*inde* emandata *falso pro* emendata 135. 15

m̄. *uel* m· = -mana etc. *uide* c·r̄· *et* c̄r·	
m̄ [*uel* m] = mani- (*insequente* FEST-) 226, 5 (m̄FESTI) *et* 233, 16 (mFESTUm); *conf. etiam* m̄F·	
m̄ [*uel* m] = manu- (*insequente* MI-) *passim* (*conf. e. g.* 10, 10 m̄ MITTENDI *et* 4, 18) *inde* m̄MITTAT 4, 14; 10, 4	
m̄ [*uel* m (16, 4; 20, 16)] = matri- (*insequente* MON-) 15, 15 (*ubi* m̄ mANIO *pro* m̄mONIO *scriptum est*); 20, 20; 23, 21	
m̄ [*uel* m] = -men *uel* -men- *passim* (*conf. e. g.* 158, 8; 163, 15; 3, 11; 134, 14; 122, 21; 143, 12?) TESTATm̊ *falso pro* TESTAm̄TO 94, 19	m̄ = -men- *F* 1, 4, 9 m̄ = -men- *syllaba V* m̄· men *Ll* m· men *T*
m̄· *uel* m· = -mento *uide* TESTĀm̄· *et* Tm·	
m̄· *uel* m = -mentum *uide* T̄m̄.	
m̄ = MEVIO *uide* P̄m̄	
mˈ = mihi *passim* (*conf. e. g.* 75, 23) m̄ *pro* mihi 162, 21??	mˈ mihi *Lp*; mˈ· mihi *T* m̄· mihi *M*
m̄ = -miliam *uide* F̄Am̄	
m̄· = -mine *uide* N̄Om̄·	m̄· = -mine *F* *uide* NOm̄·
m· = -minuti *uel* -minutio *uide* K·D·m· *et* KAP DIm·	
m̄ = -mo- *uel* -monii *uide* m̄m̄ *et* m̄mC	
m̊ *uel, siquidem* ° *nonnumquam non apparuit,* m = modo *passim* (*conf. e. g.* 3, 19; 6, 10) m̄ *falso pro* m̊ 167, 20; q̊m (*i. e.* quomodo?) 22, 9 *pro* omni modo	m̊ = modo *V* m̄o modo *Ll*, mˈ modo *Lp* (*scribe* m̊) mo· modo *M* m° modo *T* m̊ modo *N*
m· = -mula *uide* FORm·	
m̄ = -mum (*uel* -morum) *uide* NUmm̄	
m' *uel, siquidem* ' *passim non apparuit,* m = -mus (*terminatio uerborum*) *passim* (*conf. e. g.* DICEm' 3, 21; DICEm 14, 18); m'' = -mus 200, 7 (ADIUNGIm'') *in fine uersus* *inde* ēēm' = essemus (*conf.* 75, 5); *indidem* DICAm· 6, 8 *et* DEBEm· 14, 13; UIDEAm̄ 174, 22	m' = -mus *F* 1, 3, 19 m' = -mus *U* (*bis*) m' mus *L* m̄· mus *T*

	inde falso sciam 75, 6 *pro* sciam', possum 101, 11 *pro* possum', potuerit 195, 13 *pro* potuerim'; *contra* p'sum' 63, 20 *pro* p'sum, dederim' 166, 3 *pro* dederim, mdem' 170, 1 *pro* mandem, p'sumus 175, 23 *pro* possum, emancipauerimus 16, 7—8 *pro* emancipauerim
	dixi *pro* diximus 25, 12; 174, 16
magg = magistratus etc. *V*	mag (158, 3 *uel* mag· (182, 16) *uel* mag (6, 11) = magis
mag magistratus *T*	mag(m) = magistratum 59, 11
mc· mancipium *M*	mcip. = mancipio 37, 24
mf = manifes- *insequente* T- *littera* *V*	mf· (176, 23; 177, 6; 178, 18. 21) *uel* mf (176, 9 *bis.* 10; 177, 18; 178, 1. 22. 23) = manifes- (*insequente* T- littera)
mfti· manifesti furti (?) *M*	*inde* mfte· (*pro* mft·e·) = manifestum est 177, 7
	metum *falso pro* mftum (*i. e.* manifestum) 176, 13
mf· manifestum *T*	mf· (178, 19) *uel* mf (176, 10; 178, 7) = manifestum
	inde mf(m) = manifestum 177, 7
	introducim'fe (*i. e.* introducimus factum est, *nisi fallor*) 184, 5 *falso pro* introducimfe (*i. e.* introduci manifestum est)
	mff· = manifestum furtum 176, 19?
	inde metumfructum *falso pro* manifestum furtum 176, 13
mg *uel* mg· = magis *V*	mg· *uel* mg *uel* mg· = magis *passim* (*conf. e. g.* 166, 21; 213, 23)
mg magis *Ll*	
ms· (*scribe* mg·) magis *T*	mgn *falso pro* mg 6, 12
	mil· (161, 17) *uel* mil· [*uel* mil] = milia *uel* milium *passim* (*conf. e. g.* 195, 18; 115, 14)
	inde milia *pro* milium 251, 10; milib· *pro* milia 161, 16: militis *uel* militia *pro* milium 136, 10
	ml = mulier 173, 6

M̄M̄ (*conf.* 3, 6. 20; 4, 3) *uel* M̄M̄ (*conf.* 3, 14. 24; 4, 9; 7, 19; 23, 23) *uel* M̄M (170, 15) [*uel* MM (*conf.* 4, 8. 10; 6, 21; 9, 4)] = manumis- (*insequente* S- *littera*) *inde* M^M^|SUS = manumissus 9, 16—17 M̄MISI *pro* M̄MSI 39, 6	M̄MSIONE = manumissione *F* 2, 1, 16 M̄MSION· = manumissionem *V*
MM = manumisit 48, 3	
MM = manumissa 30, 1; M̄M = manumissae 30, 7; M̄M = manumissus 4, 22	M·C·M·*M*· mortis causa manumissa *P* S·Q·M·M·M·M·M· si quis manu*missus* manumissa moritur *P*
MM = manumissio- 4, 5 *tit.* (MMNE)	M̄M manu missus *L*
MM = manumissionis (*sequitur* iure) 141, 1	MMS manu missus *T*
M̄M [*uel* MM] = manumit- 4, 19—20 (M̄ M̄TI); 6, 21 (MMTANT'); 9, 22 (MMTIT)	M̄MTAT = manumittat *F* 2, 4, 14 M̄MTERE = manumittere *V*
MM = manumitten- 11, 15 (MM DOR')	
M̄M [*uel* MM] = matrimo- 4, 13 (M̄MNI); 21, 24 (M̄MNIUM); 23, 20 (MMNIO) *inde* MMATRIMONIO 22, 5—6 *et* M̄|MATRIMONIUM 20, 12—13	M̄M = matrimo- *V* MM̄NII matrimonii *T* M̄M matrimonium *L* M̄M· matrimonium *M* MM· matrimonium *T*
M̄MC (29, 10. 13) *uel* MM̄C· (29, 16) = matrimonii causa	
MN *pro* manumissoris 141, 17 (*an* MN *pro* M̄M?)	
MUL. = mulier 51, 20; *conf. etiam* 159, 5	MUL = mulier *V* (54, 5) MUL· mulier *T*
N̶ = nam *uel* -nam *in libris tribus prioribus saepe*: 10, 22; 26, 24; 62, 20; 67, 18. 20; 68, 4; 97, 20; 147, 7; 160, 19; 162, 12; 171, 22; 174, 3. 11. 16; 176, 10; 177, 9; 182, 2; *semel in libro quarto*: 190, 5 *inde* POEN̶ = poenam (*an potius* poenam *ex* poenon *correctum*?) 178, 5	N̶ = -nam *F* 1, 4, 9 N̶ = nam *U* (*bis*) N̶ nam *L*

N̄· nam *M*

N̄ (*i. e.* non) *pro* Ꞥ 22, 21 *et* 64, 8 *et* 167, 23; *item* N̄ *pro* Ꞥ 77,15; *contra* NλM *pro* NON *falso* 161, 10.

ubi N (*ita passim, conf. e. g.* 2, 15; 4, 1) *tantum apparuit, utrum de* Ꞥ *an de* ₦ *an* (*in fine uocabulorum*) *de* N· *an de* Ǹ *cogitandum sit, discerni nequit.*

inde λlieNoueNδo 182, 11 — 12 *pro* λlieꞤλmoueNδo (*i. e.* alienam amouendo): IN *pro* nam 165, 1

₦ = nam *uel* -nam *V*
₦ nem (*scribendumne* nam?) *T*
₦ nam *notae Einsidlenses*
N· = -nam *V*
N· nam *T*

₦ = nam 18, 17

Ǹ [*uel* N· 189, 3 (ꝑSON·)] = nam *uel* -nam *in libro quarto saepe:* 189, 5; 191, 21; 195, 4. 7; 196, 17; 197, 13; 198, 13; 201, 10; 202, 3. 22; 204, 1; 205, 6. 11; 207, 5; 208, 12. 16; 216, 24; 217, 12. 17; 221, 7; 223, 16; 225, 11; 231, 10. 15; 238, 13; 241, 17; 248, 15; *semel in prioribus:* 177, 6

inde Ǹque = namque 240, 23; λlieNλǸ (*i. e.* alienanam) 245, 9 *pro* λlieǸ

N̄ (*i. e.* non) *pro* Ǹ (*i. e.* nam): 232, 15; 238, 15; 239, 17; 240, 12; NON *pro* nam 249, 8; N' (*i. e.* nec) *pro* Ǹ (*i. e.* nam) 208, 6; ITeM (*ortum ex* IT· *pro* Ǹ?) 250, 10 *pro* nam?

ubi N (*ita passim, conf. e. g.* 191, 13) *tantum apparuit, utrum de* Ǹ *an de* Ꞥ *an de* ₦ *an* (*in fine uocabulorum*) *de* N· *cogitandum sit, discerni nequit.*

N *pro* ne 246, 8??

N̄ = nec *uide* N̄UN̄CN̄P

N' = nec *F* 2, 2, 18. 19
N' = nec *U* N' = nec *uel* nec- *V* N' nec *L* N'· nec *M*
N̄ nec *T*

N' [*uel* N] = nec *passim* (*conf. e. g.* 15, 3; 24, 8); = nec- 13. 22 (N'IS = necis)

NI *falso pro* N' 177, 6; N̄ (*i. e.* non) *pro* N' 222. 15 (? *altero loco*) *et* 169, 19; NON *pro* nec 58, 13; Ne *pro* nec 104, 23; 118, 4; 251, 12

N̄· = NEGIDIVS etc. *uide* N̄·N̄·

N· = -nem *V* N' nem *L*
N̄ nem *R* ₦ nem *T* (?)

N· [*uel* N] = -nem *passim* (*conf. e. g.* 2, 14; 16, 16)

alibi (*conf. e. g.* 201, 10; 221, 15; 237, 24), *ubi* **N·** *pro* -ne *positum est*, -nem *potius terminationem pro* -ne, *ut passim factum est*, *falso adhibitam esse conicias; alii errores, ut* 152, 1, *huc non pertinent.*

USUCAPION̄ *falso pro* **USUCAPI ON·N̄** (*i. e.* usucapionem non) 65, 8

N = neque 163, 24; 164, 1

N· = -nia *uel* -niam *uide* **IUN·** *et* **PEC·**

N (*haec uera et genuina forma fuisse uidetur*) = nihil *uel* nihil-: 10, 17; 68, 1; 77, 1. 2; 85, 15; 106, 10; 145, 20; 174, 17; 175, 22; 178, 13; 179, 3; 203, 11; 208, 19; 225, 8; 228, 10; 229, 12 — **N** = nihil *V*; **N** nihil *L et T*

N = nihil *uel* nihil- *apparuit*: 9, 22; 16, 18; 19, 16; 61, 22; 75, 1; 82, 20; 88, 16; 91, 2; 158, 23; 172, 1; 180, 20; 181, 15. 19; 185, 19; 207, 23; 221, 15; 231, 15; 238, 13. 16 — **N** nihil *N*

inde **NO** = nihilo 154, 17; **N** *pro* nihilo 38, 24?

N = -nim *uide* **EN**

N [*uel* **N** 28, 9?] = enim: 7, 2; 11, 20; 14, 23; 15, 20; 119, 1; 163, 3; 165, 22; 167, 2; 172, 23; 173, 3; 175, 22; 189, 14; 191, 4; 195, 8; 200, 5. 15; 203, 11; 205, 9. 23; 208, 14; 212, 15; 214, 5; 217, 6; 221, 17; 222, 3. 15. 23; 223, 4; 226, 10; 227, 10; 230, 12; 233, 24 — **N** = enim *V*

N (*i. e.* nihil, *nisi fallor*) *pro* **N** 229, 24

N· = -niniae *uide* **FUF· CAN·**

N *pro* -nis 239, 6 (**POSSION** *pro* possessionis)

N = nisi 165, 22; 180, 19 — **N** = nisi *V*; **N** nisi *Ll et T*

N̄ *pro* nobis 251, 13 *secundum Huschkium??*, *sed fortasse haec nota ex* 251, 12 *falso repetita est.*

N̊ = nobis 235, 8; *pro* non 213, 1

N̄· *uel* **N̄** (*hoc saepissime*) *uel* **N·** (*raro*: *conf.* 11, 14) [*uel* **N**] = non *uel* non- *passim* (*conf. e. g.* 18, 12; 14, 13; 6, 4): **N** = non 79, 12: **N̄** *uel* **N** = NON *uide* **S̄N̄P̄Ā** — **N̄** = non *F* 1, 1, 3. 16. 19. 23; 1, 2, 14; 1, 3, 7. 16; 1, 4, 3; 2, 1, 11. 23; 2. 2, 12; 2, 3, 17. 22. 25; 2, 4, 15; **N̄** = non *U*; **N̄** = non *V*; **N̄** non *L et T*; **N̄·** non *M*

Ṅ *pro* **N̄** 30, 4 *teste Bluhmio*; **N** *pro* **N̄** *falso scriptum esse uidetur* 84, 4; 203, 4

DE *falso pro* **N̄E** (*i. e.* non est) 184, 10

	N· *uel* N̄ = -norum *uide* ANN· *et* BN̄
$\overset{\lambda}{N}$· nostra *L*	$\overset{\lambda}{N}$ = nostra 14, 21
N· num *T*	N. [*uel* N] = -num 183, 7 (DAMN.); 226, 2 (ANN.); 76, 4 (DOMIN)
$\overset{\omega}{N}$ nummum *T*	N *pro* nummum 155, 15 *sec. Huschkium?*; *conf.* 136, 9?
	N̄· = NVMERIVS etc. *uide* N̄·N̄·
$\overset{c}{N}$ = nunc *V* $\overset{c}{N}$· *uel* $\overset{c}{N}$ nunc *L* N̄C̄ nunc *T*	$\overset{c}{N}$ = nunc 77, 9; N = NVNC 240, 13 *inde* NUPARET = nuncuparet 82, 21 N˙ (*i. e.* N' = nec?) 13, 16 *et* N' (*i. e.* nec) 113, 4 *pro* $\overset{c}{N}$ (*i. e.* nunc)
	NAT? = naturali 1, 1 *tit.*
N·N· Numerius Negidius *P* N̄N̄· Numerius digidius *L* (*scribe* Negidius)	N̄·N̄· *uel* N̄·N̄ *uel* N̄N̄ *uel* N̄N *uel* NN̄ *uel* NN = NVMERIVS NEGIDIVS etc. *passim* (*conf. e. g.* 235, 10; 204, 15; 205, 16; 204, 18; 202, 14) *inde* NUMERIUMN 204, 13
NOB· nobis *Ll* NOB· nobis *M*	NOB· = nobis 56, 24 NOB̄ *pro* nominibus 162, 19 (*uel potius* ŪUTIINNOB̄ *i. e.* ueluti in nobis *pro* ueluti nominibus)
	NOM̄ = nomen *uide* M̄ = -men
NOM̄' = nomine *F* 1, 2, 9 (*uel* = nomen) NOM̄· nomen *L*	N̄OM̄· *uel* NOM̄· *uel* NOM̄· *uel* N̄OM̄ *uel* NOM̄ *uel* NOM̄ *uel* NOM· [*uel* NOM] = nomine *passim* (*conf. e. g.* 189, 18; 201, 16; 190, 9; 201, 3; 191, 15; 222, 1; 220, 7; 184, 4); = nomen *uide* M̄ = -men *inde* NOME = nomine 163, 9 NOMEN *falso pro* nomine 171, 24; 182, 19; 186, 4; 223, 19; NOMINI *pro* nomine 212, 19—20; NONOMNINOE *pro* nomine 182, 8; *conf. etiam* 173, 16
N̄Q· *uel* N̄Q *uel* NQ· = neque *V* N̄Q· neque *L et T* NQ· neque *M* N·R· non restituetur *P*	N̄Q = neque 166, 14 NR = NISI RESTITVAT 204, 16?? (NP = numerata pecunia *in codice non extitit*); *fortasse hae litterae ortae sunt ex iis quae mox secuntur* S̄NPA·
	NUMM̄ = nummum (*uel* nummorum) 222, 24 *inde* NŪ·MOR' (*i. e.* nummorum) *pro* nummos? 222, 10—11

NUNCNP (238, 4) *uel* N·UNC·NP (238, 2) *uel* NUNCNP (239, 13—14) *uel* NUNCNP (244, 17) = nec ui nec clam nec precario

N·C·N·P· nec clam nec precario *P*

N·U non ui *T*; N·C· non clam *T*

O· (*conf.* 42, 15; 110, 10; 248, 14) *uel* O *uel, siquidem lineola nonnusquam non apparuit,* O = -on *uel* -on- *passim* (*conf. e. g.* 6, 18; 27, 18; 28, 5), *nec tamen nisi in fine uersuum.*

O = -on *V*

DISTINCTIOE (*i. e.* distinctio est) *falso pro* distinctione 179, 19

O [*uel* O (241, 5)] = opor- (*insequente* T- *littera*) 189, 14. 23; 202, 23; 207, 18; 208, 8. 11; 232, 13. 19; 235, 2

[O]TET *F* 1, 2, 10?

O = opor- *V*

O· *uel* O [*uel* O] = oporte- (*insequente* R- *littera*) *passim* (*conf. e. g.* 200, 23; 228, 11; 175, 17; 189, 7—8)

O = oporte- *V*

inde OR·E = oportere 175, 20 *secundo loco*; ORE = oportere 175, 16

ORET (*i. e.* oporteret) *pro* oportet 228, 6

O = oporter- 175, 18 (OE)

OE oportere *N*

O· *uel* O = OPORTERE *uide* D·O·

O· *uel* O = OPORTET *uide* DFO; O = oportet 173, 15; 195, 13

O·O· oportet oportebit *P*

O· oportet *L*

O· oportet *T*

O oportet *N*

C· *pro* O· *falso* 174, 19; OTERE *pro* oportet 241, 5—6; OPORTERE *pro* oportet 169, 8

OFFO = officio 226, 20

OF[F]UM]? = officium *F* 2, 3, 8 (*fuerit* OFFUM7| TRAFISCUM *uel* OFF UM∫FISCUM); 2, 3, 19 (OF——M)

OFFUM = officium *V*

OMB = omnibus 158, 5

OMB omnibus *L*; OMB· omnibus *R*; OMB'· omnibus *M*; OMB omnibus *T*

OR *pro* OPORTERE *uide* D·O·

P [*uel* P] = PARET *uide* SNPA *et* SP

P = -par- *F* 1, 4, 7. 19

P = partis *uide* PD·

P = pater- 217, 17 (PFAMILIAS)

PF pater familias *L*.

P = pecunia 164, 24 (*praecedit* NUMERATA)

P·C· .... pecunia constituta *P*

p̄ = -pellati- *uide* λp̄p̄

ꝑ = per *uel* per- *uel* -per- *F* 2, 4, 6; (2, 2, 12?); 1, 2, 4?; 1, 3, 11; 2, 2, 16; 1, 3, 19

p· = -per *U* (semp·)

ꝑ = per *U* (*ter*) ꝑ = per *V*

ꝑ per *L et T* ꝑ· per *M*

ꝑ *uel, siquidem lineola passim non apparuit,* p = per *uel* per- *uel* -per- *uel* -per *passim* (*conf. e. g.* 80, 21; 2, 19; 2, 24; 6, 6)

pepeꝛit *pro* peꝑeꝛit (*i. e.* pepererit) 24, 5?; ꝓ (*i. e.* pro) *falso pro* ꝑ (*i.e.* per): 74, 17?; 101, 14; 161, 8; 162, 21 *priore loco*; 177, 4; 186, 21; 196, 9; 222, 6; 224, 23 (*nisi potius* ꝓ *hoc loco delendum est*); 228, 8? 12? 17; 236, 7: *inde* pꝛo *pro* per: 6, 4; 20, 12; 75, 8; 102, 21; 104, 3; 107, 23; 110, 9; 203, 1

p̄ (*i. e.* potest *uel* prae) *pro* ꝑ (*i. e.* per) 175, 23

post (*ortum ex* p') *pro* per? 148, 3

puꝛe *falso pro* per uindicationem 105, 21

p̄· = -perator, -peratoris, -peratore *uide* imp̄·

p̄ = -pillarum *uide* pup̄

p. = -pio *uide* mcip.

p̄ *uel* p· = -pitis *uel* -pite *uide* kλ̄p *et* kλp· *et* kλp.d̄i *et* kλpdim·

p̄· = populus etc. *uide* p̄·ꝛ·

p̄ = -pore *uel* -pus *uide* temp̄

p' = pos- (*insequente* s- *littera*) *F* 1, 1, 1. 5; 1, 3, 19

p' = pos- (*insequente* s- *littera*) *U* (*sexies*)

p' = pos- *V*

p'· pos *M*; p pos *T*

p's̄ = possunt *F* 2, 2, 12. 20

p̄s̄·' possunt *M*; p̄s̄ possunt *T*

p' *uel, siquidem* ' *passim non apparuit,* p = pos- *uel* -pos *passim* (*insequente* s- *uel* t *littera; conf. e. g.* 10, 8; 1, 24; 58, 4)

inde p's' = posset 171, 6; p's̄· (30, 19; 74, 11) *uel* p's̄ (91, 19; 162, 11) *uel* p's (6, 11) = possunt

p's' (*i. e.* posset) *falso pro* p's̄ (*i. e.* possunt) 91, 2

inde p'ssessoꝛ *pro* p'sessoꝛ 171, 22; p'ssessoꝛi *pro* p'sessoꝛi 65, 1; p'sset *pro* p'set (*uel potius pro* p'sit) 181, 21; *similiter* p'ssionem *pro* p's̄ionem *uel* pōs̄sionem (*i. e.* possessionem) 245, 5

pśieτ (*i. e.* possiet?) *falso pro* potest 85, 23

p̄ = possessionis 239, 10 (*praecedit* reciperandae, *sequitur* c̄ *i. e.* causa); *uide etiam* b p̄·

p̄· = possessores *uide* b p̄·

p' = post *uel* post- *passim* (*conf. e. g.* 113, 17; 59, 14)

inde pos *pro* post 115, 8; 157, 22; 154, 23; 159, 7; 170, 2

p̄ (*i. e.* potest) *pro* p' 15, 14; *inde* poτesτ *pro* post 89, 3 *et* 82, 6; p̄ (*i. e.* potest) *pro* postea 119, 7; p̲ (*i. e.* per) *pro* p' 118, 24, *si Institutionum libris fides habenda est.*

p̄· (124, 3; 207, 6; 216, 20. 22; 217, 24; 225, 3) *uel* p̄ (11, 18; 17, 6. 7; 41, 20; 122, 9; 123, 19; 157, 19; 173, 7; 189, 14. 16; 200, 17; 201, 10; 208, 14; 216, 15; 218, 2; 225, 6. 8. 14; 230, 21; 238, 13 *in fine;* 249, 16) *uel* p· (238, 13 *priore loco*) [*uel* p (200, 18; 202, 6; 207, 18; *conf.* 239, 15)] = potest

inde p̄e (61, 17) *et* pesτ (52, 1) = potest

p' (*i. e.* post) *pro* p̄ (*i. e.* potest) 175, 7; posτ (114, 19) *et* posτe (29, 8) *pro* potest; p'se *pro* potest 111, 15

p̄ = potestate 218, 8

p̀ [*uel* p] = prae *uel* prae- *passim et, siquidem* e *et* ae *saepissime inter se confunduntur.* = pre- *uel* -pre- *passim* (*conf. e. g.* 2, 11; 178, 5; 32, 1; 165, 4);

p̀ = prae *ludibunde scriptum in primo paginae uersu* 174, 1

inde p̀τeλ = praeterea (*conf.* 4, 22; 154, 19);

p̀τq (130, 21) *et* p̀τq̀ (241, 6) = praeterquam

pꝛopeq̀ *falso pro* praeterquam 220, 7—8

p̄ = prae 6, 23 (*teste Bluhmio*); 7, 9 *priore loco*; 109, 20; 111, 11; 161, 5. 9. 10 *initio.* 12; 163, 7; 166, 12; 167, 18 *secundo loco;* 185; 21 (*uide etiam* ꝛep̄h̄dic *pro* reprehenditur 183, 6)

P·D·E· possessio data est *P*

m̄f̄ip· mal*ae* fidei possessor *N*

p' = post *uel* post- *F* 1, 1, 20; 1, 2, 16

p' = post *U* p' = post *uel* post- *V* p' post *L* p· post *T*

p̊ = potes- *F* 1, 1, 4 (p̊τλs)

p̄ = potest *F* 1, 1, 19

p̊ = potest *V* p̊ potest *Lp*

iud·p indicium potest *R*

p̄o· potest *M*; po· potest *T*

p̄· potest *notae Einsidlenses*

M·M·P· manu mancipio potestate *P*

pτ praeter *N*

p̄ = prae- *uel* -prae- *F* 1, 4, 7; 2, 4, 2. 15; 1, 4, 11

p̄ = prae *V* p̄ prae *L et T*

p̄· pre *M*

	P̄· *pro* prae 161, 7; P· *pro* prae 14, 8 P (*i. e.* per) *falso pro* prae 111, 7 (PCI PERE) *et* 183, 16 (DEPTIATI); P (*i. e.* pro) *falso pro* prae 51, 15 (PTIOSIORIBU); P' (*i. e.* post) *falso pro* prae 11, 7 (P'SCRIBIT)
	P̄ = precario *uide* N̄ŪN̄C̄N̄P̄
P pri *L*	P = pri- *uel* -pri- *passim* (*conf. e. g.* 75, 21; 195, 7)
P = pro *uel* pro- *F* 2, 2, 23; 1, 2, 18. 20; 1, 3, 16; 1, 4, 14. 21; 2, 2, 21. 25; 2, 3, 13? 17. 22; 2, 4, 3. 7. 16 P = pro- *U* (*bis*) P = pro *V* P pro *L et T* P' pro *M* (*falso*)	P *uel, siquidem lineola passim admodum tenuis est, passim non apparuit,* P = pro *uel* pro- *uel* -pro- *passim* P (*i. e.* per) *pro* P *saepius:* 124, 23; 155, 16; 161, 8; 177, 3; 178, 10; 194, 1; 196, 2; 201, 22; 235, 8. *inde factum est, ut* proinde *et* perinde *aduerbiorum notae inter se confunderentur:* PINDE *legitur* 20, 7; 62, 22; 104, 17; 117, 18; 119, 9; 121, 1; 157, 8; 172, 13; 179, 1; 190, 19; PINDE 140, 16; 172, 10; 194, 22; PINDE *tantum apparuit* 38, 10; 63, 3; 103, 21; 126, 7; 129, 3; 185, 2; 191, 6; *praeterea* PĪ (*i. e.* proin *pro* proinde?) 72, 11 *in fine uersus, et* P̄·|INDE *falso* 67, 23—24 *in fine uersus: fortasse igitur Gaio ubique* proinde *reddendum est, cum praesertim* PERINDE *uno tantum loco* (136, 15) *perscriptum extet,* PROINDE *saepius:* 34, 3; 37, 1; 39, 3; 41, 19. 20; 45, 22; 64, 13; 75, 4; 104, 4—5; 108, 13; 111, 9; 131, 2; 141, 5; 146, 23; 147, 12; 150, 12; 151, 17; 154, 15—16; 155, 22; 157, 7; 160, 8; 174, 11; *itaque* proinde, *non* perinde 150, 8 *supplendum est.*
	P̄· = -promissoris *uide* F̄P̄·
P· Publius *P* ·P· Publius *N*	P. = PVBLIVS etc. *uide* P̄M̄; *conf. etiam* 119, 7?
L·P̄ĀP̄· lex Papia *Ll* P̄ĀP̄· Papia *L*	PAP· (40, 23) *uel* PAP (107, 14) = Papia
P̄F̄ pater familias *L*	PATERFAMIL = paterfamilias 90, 18
	PATR· *pro* patris 88, 13
PC̄TORE = procuratore *F* 1, 2, 20—21	PC̄TORIS = procuratoris 4, 12
	PCUR = procuratores 223, 13
	PCUREM = procuratorem 250, 13

pd· = partis dimidiae 135, 24	P·P·D· pro parte dimidia *P*
pc *uel* pe = pecuniae 163, 5	d·p· dimidiam partem *R*
pec· *uel* pec· *uel* pec *uel* pec· = pecuni- *passim* (*conf. e. g.* 205, 17; 228, 4; 213, 4; 205, 18) pecae *pro* pecuniae 163, 10	pcā pecunia *T*
pec· *uel* pec *uel* pec (161, 18) *uel* pec· = pecunia etc. *passim* (*conf. e. g.* 159, 21; 187, 1; 74, 3)	pec = pecuniam *F* 1, 3, 22 pec = pecuniae *uel* pecuniam *V*
inde pec·N = pecuniam 205, 3 pecul· *uel* pecul (?) = peculium 213, 17; 216, 11? pereg· = peregrinae 34, 5 (*conf. codicem*)	pec· pecuniam *Ll*, pec· pecunia *L* p·e·c· paecunia *notae Einsidlenses*
pereg· = peregrinus 201, 19 peregrinum *pro* peregrinus 20, 23; *conf. etiam* 21, 4	peg peregrinus *N*
pl = placu- 158, 3; 171, 3; 174, 17 (*ubique* plit) pl· = placuit 166, 21 *inde fortasse* placet *pro* placuit 172, 18	plit = placuit *F* 2, 4, 13 plit placuit *R* pl· placuit *M* pl placuit *T*
pl· = plebis (*praecedit* tribunorum) 49, 14	TR·PL·... tribuni plebis ... *P*
pl· (221, 7) *uel* pl (221, 9) = Publio (221, 7) *uel* PVBLΠ (221, 9)	tB'pl tribunus plebis *N*
pm = PVBLIO MEVIO 221, 8 p.meuius = [PVBLIVS] MEVIVS 98, 22 *et* p.maeuium 124, 18 p·titius *falso pro* PVBLIVS MEVIVS 96, 11	
poss 238, 20; 244, 23. 24; 245, 9) *uel* pos·s· (249, 4) [*uel* poss (238, 19; 244, 1; *conf.* 245, 17) = possess- (*sequitur* io *uel* io-) *inde* p'ssionem = possessionem 245, 5; possion *pro* possessionis 239, 6 poss [*uel* poss] = possessi- 238, 12 (posso nem); 238, 14 (possonem)	p'ssio = possessio *uel* possessio- *V* pssn possessionem *T* p'sio possessio *R*; p'sion· possessionem *R*; p'sio nes possessiones *R*
pot· (100, 23; 173, 23) *uel* pot· (66, 6) = potest	potate = potestate *V*
pot· (185, 24) *uel* pot (180, 8) *uel* pot· (18, 4; 19, 3; 25, 6; 26, 8; 84, 9; 88, 13. 15; 89, 5; 218, 1) [*uel* pot (14, 18; 17, 19; 37, 2; 85, 20?)] = potestate *uel* potestatem	pot· *uel* pot· *uel* pot = potestate *V* pot· potestatem *T*

inde POTUM (*ortum ex* POT·) *falso pro* potestatem 88, 16?; POTE *pro* potestate 116, 14

POTE (74, 9 *bis*; 97, 6; 101, 22) *uel* POTE· (75, 1) = potest

POTE (*non* POTE) *pro* potest 96, 17

POTEST· (15, 11; 34, 24; 35, 17; 99, 12 [*uel* POTEST (35, 12; 41, 9. 11. 16)] = potestate *uel* potestatem

inde POTESTE *pro* potestate 34, 4

PP· (107, 17; 138, 3; 139, 8. 21) *uel* PP (138, 17) [*uel* PP (138, 23)] = Papia *uel* Papiam

PP *uel* PP· = propter *V*
PP propter *Lp et T*
PP· propter *M*
PP = propter *V*

PP· *uel* PP [*uel* PP] = propter *passim* (*conf. e. g.* 197, 16; 224, 2; 222, 16)

PAPP *i. e.* Papia-, *ortum ex* PP·) *falso pro* propter 207, 11; P (*i. e.* per) *pro* propter 157, 2; PROPTERCONTRACTIONE *falso pro* pro portione 93, 2 (*in archetypo fuerit* PPORZNE, *unde in apographum aliquod falso propagatum fuerit* PPZCZNE *uel* PPTERZCZNE *uel simile quid*): *conf. etiam* 106, 21; 107, 24.

PR *uel* P·R· = populi Romani *V*
.... P·R· .... populi Romani *P*
PR praetor uel populi (*sic*) Romanus *Ll*
P·R· populus Romanus *M et T*
,,scribebatur ... per P et R populus Romanus'' *Isidor.*
PO populo *R*
.... PR· .... praetores *P*
PR ... praetor ... *Ll*
PR praetor *N*

P·R· *uel* PR· *uel* P.R· *uel* PR· [*uel* PR] = populus Romanus etc. *passim* (*conf. e. g.* 2, 14; 55, 20; 198, 2; 2, 10; 1, 13)

inde POPULUMR = populum Romanum 3, 17; PIR = populi Romani 59, 4

PR (135, 14) *uel* PR· (190, 16) [*uel* PR (226, 5)] = praetor-

PR· *uel* PR *uel* PR· [*uel* PR] = praetor etc. *passim* (*conf. e. g.* 59, 12; 4, 21; 139, 2; 88, 20)

inde PRRIS = praetoris 228, 24; 236, 9; PR·RE = praetore 241, 14; PR^ꝏ = praetorem 37, 4 *in fine uersus*

P TOR *pro* praetori 191, 15; P·R· *et* P·R· (*i. e.* populum Romanum) *pro* PR· (*i. e.* praetorem) 27, 1 *et* 198, 7

P|PR *falso pro* praetor 131, 24—132, 1; PROPTER (*ortum ex* PP· *pro* PR·) *falso pro* praetor 132, 5

pꝛou = prouinciae 37, 13 (*praecedit* p̀s *i. e.* praesidem)

inde explicandum esse uidetur, quod, cum 7, 10 *prima manus recte* pꝛouinciae *scripsisset, corrector de* pꝛouinciaꝛ' *praue cogitauit.*

ꝑs· = persona 235, 13

p's̄ = possessio- 239, 4 (p's̄ne)

p̄s· (239, 17) *uel* p's̄ (239, 7 *priore loco*. 10) [*uel* p̄s̄ (239, 7 *altero loco*)] = possessionem (239, 7 *bis*. 17) *uel* possessione (239, 10)

possessioꝛiis *pro* possessione 237, 23

p's' = posset *uide* s'

p'tāt· (*i. e.* post autem) *falso pro* potestatem 94, 24—95, 1

p̀s ɪ = praesidem 37, 12 (*sequitur* pꝛou *i. e.* prouinciae)

pūp = pupillarum 51, 4

pūcis = prouinciis 2, 12. 17 (*debuit esse* ꝓūcis)

ꝓūcias (*i. e.* peruincias) *falso pro* prouincias 177, 3

q *pro* qu- 251, 11? (*ubi* qā̄ *tantum apparuit*)

q̂ [*uel* q (*conf*. 102, 5; 151, 5; 185, 11) = qua *uel* qua- *uel* -qua *uel* -qua- *passim* (*conf. e. g.* 21, 8; 1, 9; 2, 2—3)

q̀ *pro* q̂ *apparuit* 17, 15 *et* 208, 13 (q̀m *i. e.* quamm *pro* quam)

q̄ (*i. e.* quae) *pro* q̂ 112, 10 *et* 197, 18; q̱ (*i. e.* quam) *pro* qua 163, 5 *et* 184, 4; quia *pro* qua 58, 6; 182, 20; 222, 11

q̊ *pro* q̂ 8, 19; quî *fortasse pro* quia 7, 16; tamq̊m *pro* tamquam si 19, 8

ɪ·p̄s̄· in possessione *N*

p̂s· *uel* p̄s̄ = praeses *V*

p̄s̄ praeses *R*

pūp· pupillus *L*; pup· pupillus *T*

ꝓū = prouinci- *F* 1, 2, 18; 1, 4, 14

ꝓ̄ū = prouinci- *V*

ꝓ̄ū· = prouinciae *V*

p̄· pu *L* (*scribendumne* ꝓū prouinci-?); ꝓū prouincia *N*

puae· prouintiae *R*

ꝓuaė prouintiae *R*

pu[p̄lo]ꝛ'ɪ = pupillorum *F* 2, 3, 12

q̂ = qua *F* 1, 4, 12

q̂ qua *L*

q̄ = quae *F* 1, 4, 24; 2, 1, 24; 2, 2, 15. 23; 2, 4, 6; q' = quae 1, 2, 15; q· = -que 1, 3, 14; q̄· *uel* q̄ = quae *F* 1, 2, 16; q̄ = -que 1, 4, 23

q̄ = quae *U* (*bis*)

q̄· *uel* q̄ = quae *V*; q· *uel* q' = -que *uel* -que- *V*; q̄ = que- *V*

q̄ quae *L*

q̄q'· quaeque *M*; q̄q̄· quaeque *T*

q· quae *et* q̄ que *N*

q̄m̄ quem *T*

q̄· *uel* q̄ = quae *uel* quae- *passim*

q· = -que *uel* -que- *passim*

hae notae olim sine dubio discretae, quia ae *et* e *saepissime inter se confunduntur, in Gaii codice promiscue adhibentur; itaque accidit, cum praesertim non raro pro utraque* q· *uel* q *tantum dignosci possit, ut* q̄· *et* q̄ *et* q· [*et* q] *non minus* quae *quam* -que *passim significent* (*conf. e. g.* 13, 3; 51, 9; 13, 5; 109, 14; 148, 19; 14, 16; 2, 5; 11, 6).

inde q̄c'q̄ (19, 14; 235, 4) = quaecumque

q̄c'q̄ *falso pro* q̄c' (*i. e.* quae cum) 194, 3

inde EFFECTUMq̄ē *pro* EFFECTUMq̄ē (*i. e.* effectumque est) 198, 16 *et* q̄m̄. = quem 7, 12

q^λ *falso pro* q̄ (*i. e.* quae) 177, 8, *ut uidetur*; *item* QUλ *pro* quae (182, 11; 183, 1; 184, 13; 214, 18; 230, 7) *et* QUλ *pro* -que (179, 2; 181, 18)

q̀ (*i. e.* quam) *pro* q̄ (*i. e.* quae) 198, 23; *itemque* q̀ 231, 15 *pro* -que

q^ı (*i. e.* qui) *pro* -que 198, 13; *item* QUI *pro* -que 50, 4 *et* 146, 14; *item* QUI *pro* quae 123, 4

q̣ (*i. e.* quam) *pro* -que 167, 8 *et* 173, 16 (*priore loco*) *et* 173, 17; *item* q̣ *pro* quae 114, 3

q̣ (*i. e.* quod) *pro* quae 232, 8; q̣ (*i. e.* quod) *pro* -que 78, 11; QUIλ *pro* -que 124, 4 (*ortum ex* q̸ *pro* q·?)

q (*i. e.* que?) *falso pro* quem 241, 5

q̄· *uel* q̄ *uel* q (*i. e.* quae *uel* -que) *falso pro* -ue 3, 12; 127, 3; 149, 5. 12; *similiter nonnusquam* QUE *pro* -ue *perscriptum est*.

ꝗ = quam *uel* -quam *uel* quam- *in libris tribus priori-bus saepe*: 2, 7; 4, 8; 7, 6. 23; 9, 24; 10, 22 *bis*; 11, 1 *bis*. 8; 18, 7. 13. 20; 33, 2; 37, 21; 39, 1; 51, 10; 62, 2. 22; 63, 7; 65, 10; 67, 8; 69, 2. 9: 76, 14; 78, 11; 88, 17; 93, 12. 22; 95, 3; 96, 13; 97, 2. 14. 17; 99, 4; 100, 13; 101, 17; 102, 11; 104, 16; 105, 22; 108, 12 *initio*; 109, 3; 110, 22; 111, 20; 112, 4. 5; 113, 23; 114, 19; 117, 3; 119, 14; 120, 6. 10. 17; 121, 16; 122, 22; 123, 23; 124, 19; 125, 7; 126, 18. 20. 22; 130, 21; 134, 2; 136, 23; 139, 12; 142, 24; 143, 10; 145, 9; 146, 5. 16. 17; 150, 9. 15; 151, 21; 152, 7. 16; 155, 5. 7 *bis*; 157, 11; 158, 5; 161, 15. 18. 21; 162, 10. 14; 163, 4; 166, 13; 170, 17; 173, 14; 175, 8; 176, 17; 177, 23; 180, 21; 181, 12; 182, 17; 183, 9. 11

inde ꝗꝗ = quamquam 74, 11; 116, 3; 120, 5

alibi q *tantum apparuit*: 2, 22; 3, 21; 6, 11. 21; 8, 14. 19. 23; 11, 3 *bis*. 5. 19. 24; 14, 5; 16, 2. 7. 14; 20, 3. 24; 23, 18; 25, 5. 11; 29, 6; 30, 6; 39, 4; 41, 14; 49, 20; 50, 16. 23; 58, 3; 70, 23; 80, 14; 82, 3. 16; 85, 18; 88, 8. 22; 93, 14; 94, 19; 103, 23; 107, 10; 111, 4; 113, 3; 114, 24; 116, 8; 128, 16; 141, 15; 142, 11; 166, 24; 169, 23 *secundo loco*; 176, 16; 177, 9; 178, 23; 179, 15; *item* qq *pro* ꝗꝗ *tantum apparuit* 48, 14; 65, 17; 93, 15

inde ꝗIIS (*i. e.* quod iis) *falso pro* ꝗUIS (*i. e.* quamuis) 62, 12; QUOD (*ortum ex* ꝗ) *pro* quam 31, 9 *et* 110, 15—16; q̄· (*i. e.* quae) *pro* quam 18, 6; *item* q̄ (180, 12) *et* q· (31, 19; 108, 12 *secundo loco*) *pro* quam; *similiter* q̄q̄· (*i. e.* quoque) *pro* ꝗꝗ (*i. e.* quamquam) 184, 15; QUI *pro* quam 76, 10; q͡p (*i. e.* quap) *pro* ꝗλ̄p (*i. e.* quam aput) 177, 13

q̀ = quam *uel* -quam *in libro quarto solo saepe*: 193, 6. 8; 197, 7; 198, 9; 200, 9; 201, 21; 207, 11; 220, 8; 223, 12; 228, 4. 17; 229, 4. 12; 230, 3. 24; 231, 11. 24; 232, 2. 7. 10; 240, 10; 241, 6. 12. 14 *bis*; 243, 1; 245, 18; 248, 8. 13. 16; 249, 12; 251, 10

ꝗ = quam *uel* -quam *F* 2, 1, 16; 2, 2, 12?; 1, 1, 8

ꝗ = quam *uel* -quam *U* (*quinquies*)

ꝗ = quam *uel* -quam *V*

ꝗ quam *L et M*

ꝗ̄ quam *T*

ꝗꝗ quamquam *L et R*

inde q̀q̀ = quamquam 241, 7

q (*i. e.* qua) *pro* q̀ 228, 15 : q̄· (*i. e.* quae) *pro* q̀ 193, 4 *et* 195, 19 ; *item* q̄ (237, 3) *et* q‾ (237, 2) *pro* q̀ : q́ (*i. e.* qui) *pro* q̀ 229, 2 ; qq· (*i. e.* quoque?) *pro* q̀q̀ (*i. e.* quamquam) 220, 24

ꝗ = quam *uel* -quam *uel* quam- *in libro quarto rarius extare uisum est :* 196, 6 ; 203, 14 ; 207, 2 ; 208, 8. 15 ; 218, 8. 13 ; 224, 20 ; 238, 7 ; 251, 8

inde NUNCꝗ *pro* nunquam 203, 11

aliis in locis, ubi q *tantum apparuit* (*conf.* 205, 23 ; 208, 11 ; 209, 7. 23 ; 212, 16 ; 213, 24 ; 216, 16 ; 233, 16 ; 241, 5), *utrum de* q̀ *an de* ꝗ *cogitandum sit, diiudicari nequit.*

ꝗ = quan- *V*
ꝗ quan *L*

ꝗ = quan- (*insequente* T- *uel* D- *littera*) *in libris tribus prioribus :* 98, 12 ; 123, 4? ; 164, 20 ; 176, 20 ; 183, 13. 21 ; 184, 3. 20 ; 186, 23 ; 187, 1. 2

QUANDODRANT· 119, 24 *pro* quam dodrantem

q̀ = quan- (*insequente* D- *littera*) *in solo libro quarto :* 195, 18

q́ = qui *uel* qui- *F* 1, 1, 17 ; 1, 2, 18 ; 1, 3, 22? ; 1, 4, 5? ; 2, 4, 16 ; 1, 1, 8
q́ = qui *uel* qui- *V*
q́ qui *L et T*

q́ *uel, siquidem* ' *supra lineam passim non apparuit,* q = qui *uel* qui- *uel* -qui *uel* -qui- *passim* (*conf. e. g.* 3, 5 ; 4, 2 ; 4, 6 ; 195, 22 ; 9, 16 ; 169, 22)

inde q́A = quia 6, 3 ; 11, 22 ; 13, 2 ; 17, 4. 6 ; 18, 6 ; 26, 12 ; 27, 10. 13 ; 51, 13 ; 54, 14 ; 61, 24 ; 74, 10 ; 89, 20 ; 94, 18 ; 109, 8 ; 114, 18 ; 181, 22 ; 207, 16 ; 213, 16. 23 ; 222, 18 ; 223, 20 ; 226, 22 ; 245, 23 ; qA *tantum apparuit* 128, 20

q́B̄· = quibus *V*

indidem q́B· (3, 10 *bis* ; 75, 18 ; 90, 23) *uel* q́B (250, 24) = quibus *uel* quibus-

indidem q́cꝗ (112, 4) *uel* q́cq (241, 5) = quicquam

indidem q́‾ = quin- 193, 4 *in fine uersus ;*

conf. etiam q̄A· *et* q̄B· *et* q̄D· *et* q́D

q̇p̀ (*i. e.* qui prae?) *pro* quippe 190,15—16; quλ *pro* qui 44,14; c' *pro* qui 180,24; q· (*i. e.* que *uel* quae) *pro* q̇ 14,23 *et* 18,4 (neq.δem *pro* ne quidem)

ꝗ = quia *passim in libris tribus prioribus* (*conf. e. g.* 6,2)

q̆ *tantum apparuit* 83,22; 169,23; 176,24

q' = quia 1,23 *in fine uersus.*

q *pro* quia *in libro quarto* 237,5 (*conf. Iustinian. Institut.*), *sed fortasse potius* = quod

q̀ (*i. e.* quam) *falso pro* quia 244,23; q̊ *pro* quia 163,24; qui *pro* quia 69,20 *et* 73,4 *et* 103,12; quλe *pro* quia 182,7

ꝗ *pro* oꝛ 143,13 (*ortum ex contignatione harum litterarum*)

q̄· = Quiritium *uide* īq̄· *et* e·i·q

q̊ [*uel* q] = quo *uel* quo- *uel* -quo *passim* (*conf. e. g.* 2,24; 160,1; 82,14; 164,7; 19,20)

inde q̊c'q̄ (3,19; 13,23, *ubi* ꝙc'q̄ *esse debebat*) *uel* q̊cq (103,14) = quocumque

qc'qu *pro* q̊c'que 9,15 *extare uidetur.*

indidem q̊q̄· (217,16) *uel* q̊q̄ (18,14) *uel* q̊q· (66,8; 70,15; 95,9) *uel* q̊q (49,21; 66,5; 114,6; 160,8) = quoque; *uide etiam* q̄q̄·

indidem q̊q̊ = quoquo 184,18

indidem q̊ꝛ' = quorum (*conf.* 2,12.14.19; 158,12)

ꝙ (22,8 *pro* ꝙ) *uel* ꝙ (*i. e.* quod) *falso pro* quo 104,15; 173,19; 174,8; *item* quod *pro* quo *perscriptum* 34,18; 111,2; 142,19; 173,2; 185,1

quλ *pro* quo (*ortum ex* q̂ *pro* q̊?) 20,22

q̇ *pro* q̊ 214,4 (q̇δ *pro* quod)

q̄· qui *M* (*falso*)

ꝗ = quia *F* 1,4,2; 2,3,20

ꝗ = quia *V*

ꝗ quia *L* ꝗ· quia *M*

ꝗ quae (*scribe* quia?) *T*

q̊ = quo *U* q̊ *uel* q̊· = quo *V*

q° (*scribe* q̊) quo *Ll*

q̊m̄· quominus *R* q̊ quo *T*

q̊q· quoque *T*

ꝗ = quod *F* 1, 1, 12. 18: 1, 4, 2; 2, 1, 12. 13

ꝗ = quod *V*

ꝗ quod *L et M*

ꝗ quod *T*

ꝗ = quod *uel* -quod *uel* quod- *in libris tribus prioribus saepe*: 1, 17. 18. 19; 2, 3. 20; 3, 3; 4, 6; 6, 6; 7, 17. 20; 14, 22; 15, 1; 18, 21; 22, 14. 21; 24, 4. 18; 25, 6; 28, 18; 32, 2; 34, 1. 10. 13; 39, 16 (ꝗλm). 21; 44, 1. 9; 47. 13; 48, 1; 55, 10; 57, 22; 58, 9; 62, 13; 63, 11; 64, 22; 65, 1. 12; 67, 13; 68, 8. 10. 21; 69, 4. 10; 70, 18. 21; 71, 6. 17; 72, 9; 74, 22; 75, 20. 22; 78, 9 *secundo loco*; 79, 15; 80, 8; 84, 14?; 85, 5. 18 *sub finem*; 88, 11, 21; 90, 9. 13. 23; 91, 13; 92, 6; 94, 15; 95, 23; 96, 11. 12. 22; 98, 10; 99, 1; 100, 9; 101, 12. 15; 102, 4; 104, 24; 105, 14. 20. 21; 106, 6. 7; 107, 4. 17. 22; 108, 8; 109, 20. 22; 110, 8. 14. 16. 18. 22; 111, 20; 112, 6. 13; 113, 24; 114, 7. 9; 115, 5; 116, 21; 118, 24; 119, 13; 120, 22; 122, 13; 125, 6; 126, 4. 15; 128, 24; 130, 5; 134, 12; 138, 19; 140, 8; 145, 21; 150, 9. 20; 151, 14; 158, 8; 160, 4. 14; 162, 3. 9. 15. 21. 24; 163, 10. 14. 20; 164, 7. 17; 165, 4; 166. 12; 167, 18; 168, 6. 15; 169, 7. 9; 170, 17; 171, 3; 172, 3. 15. 17. 22; 173, 4. 8. 11. 12. 20. 23; 174, 2. 7. 18; 175, 5. 8; 176, 15; 177, 2; 178, 11. 15. 18; 179, 19; 180, 5; 183, 5. 15. 20; 184, 6; 186, 8

ꝗ̄ = quod 170, 14 (*uel potius* ꝗ (*i. e.* quod) *ex* q̄ (*i. e.* quae) *correctum*)

ꝗт (*i. e.* quodt) *falso pro* quid 173, 13; ꝗ *pro* quid 177, 6

ꝗ = quod *in libris tribus prioribus ubi apparuit* (62, 10; 70, 16; 78, 5; 173, 15; 179, 13; 180, 6; *nam* ꝗ 78, 9 *(priore loco) in ipso codice expunctum est*), *aut lectio imperfecta* aut ꝗ (*i. e.* quam) *falso pro* ꝗ (*i. e.* quod) *positum esse uidetur; similiter* ꝗq (*i. e., ut uidetur,* quod quam) *falso pro* ꝗ ꝗ (*i. e.* quam quod) 85, 18 *priore loco, et* тλmꝗ (*i. e.* tamquam) *pro* an quod 172, 8

ꝗ (*i. e.* quia) *pro* ꝗ 31, 7 *et* 173, 1, *ut uidetur*; qλ *pro* quod 27, 10; q̄· (177, 7) *et* q̄ (100, 21; 174, 16) *et* q· (25, 20; 43, 11) *i. e.* quae *uel* -que *pro* quod; ιтλqq· (*i. e.* ita quoque, *nisi fallor*) *pro* ιтλq·ꝗ (*i. e.* itaque quod) 76, 3;

q̊dum (*i e.* quo dum) 176,14 *pro* quod dum, q̊c'q̄ 13,23 *pro* quodcumque, quo 39,17 *pro* quod

aliis in locis, ubi q *tantum apparuit* (1,6; 6,12: 11,8.15; 19,21; 21,1.4; 32,13; 38,4.9. 10; 55,24; 59,23; 63,13; 76,1; 78,1: 83,20; 90,2; 103,16; 106,20; 111,16?; 149,11; 156,22; 175,15; 176,12; 178, 14; 185,15) *res diiudicari nequit.*

q = quod *in libro quarto rarius extare uisum est:* 190,22; 200,17; 207,5; 212,22 *sub initium*; 218,19 *teste Bluhmio;* 223,9.24; 224,15; 231,7

q = quod *in libro quarto saepe*: 190,8.12.15; 194, 8; 195,17; 196,24; 197,23; 198,6; 201,3; 202,14 *secundo loco;* 207,7; 208,12.20; 212, 18; 213,4.7; 221,20; 229,18 *sub initium.* 19. 20; 232,19; 235,2.3.10.16.21; 236,10.17. 19; 238,18; 239,2; 240,8; 244,8; 248,6; 249,4 — q quod *et (falso)* q quem *N*; q quod *notae Einsidlenses*

q̄ƛ·ƛ̄ 235,14 *falso pro* q ƛ̄·ƛ̄ (*i. e.* QVOD AVLVS AGERIVS); q̄· *pro* quod 218,9

aliis in locis libri quarti, ubi q *tantum apparuit* (189,9 [ƛliq]. 14.15; 195,12; 198,9; 202,14 *priore loco;* 203,21; 204,13.24 [ƛliq]; 207,21; 208,23; 209,12; 212, 1.19.22 *sub finem*; 213,8; 216,1.2.3.13. 17.18.22; 220,10.13; 227,1; 228,9?; 229,18 *secundo loco.* 23; 230,24; 232,4; 233,16; 237,9.11 *bis.* 13; 238,13.19; 239,12.22; 241,3; 245,9.19.21; 246,2; 249,2), *utrum de* q *an de* q *cogitandum sit, diiudicari nequit.*

q = quot (*uel potius* = quod?) *in libris tribus prioribus:* 50,1; 129,20 *bis*; 159,21 *bis.* 24 *bis*; 161,6; *semel in quarto*: 189,2

inde qƛNNIS = quo*t*annis 28,13

item quod *pro* quot *perscriptum est* 50,2.10

q̄ƛ· (201,5; 209,24; 218,6; 220,12.15; 224, 4; 231,9) *uel* q̄ƛ (201,10; 224,3.21; 228,7; Qƛ̄ 221,1 *initio paginae*) = quia *in solo libro quarto.* — qƛ' quia *M*

inde q̄ƛ̄ *pro* quia 229,9

cum alibi (214, 17; 223, 10. 11; 227, 3. 5; 244, 6) qλ *tantum apparuerit, incertum est, utrum de* q̄λ *an de* q̍λ (*de quo uide* q̍) *cogitandum sit.*

quλ *falso pro* quia 231, 17

q̄b = quibus *F* 2, 3, 19 q̄b quibus *L* q̄b'· quibus *M* qb· quibus *T*	q̄b· (190, 7.16; 195, 24; 197, 3.11; 200, 9; 203, 18. 20; 204, 10; 209, 6; 213, 1; 221, 18; 227, 8; 232, 15; 235, 24; 240, 4) *uel* q̄b· (249, 16) *uel* q̄b (189, 23; 198, 5; 217, 19; 228, 1; 230, 5; 238, 24 *secundo loco;* 248, 3. 15) *uel* qb̄ (203, 17) = quibus *uel* quibus- *in libro quarto; raro in libris tribus prioribus:* q̄b· 3, 7 *et* q̄b 23, 15 *ubi* qb· (15, 12; 186, 6; 196, 8; 203, 16; 238, 24 *sub initium*) *uel* qb (2, 19; 13, 4; 206, 10; 227, 14) *tantum apparuit, utrum de* q̄b· *an de* q̍b· *cogitandum sit, diiudicari nequit.*
	q̄d· = quad- 178, 4 (q̄d·ɼupli); 184, 9 (q̄d. ɼupedem)
	q̄d = -quando 180, 10 (λliq̄d)
q̄d = quidem *F* 2, 2, 25 q̄d· = quidem *U* q̄d· *uel* q̄d· *uel* q̄d *uel* qd· = quidem *V* q̄d quidem *L* q̄d· quidem *R*	q̄d· (23, 5; 158, 6; 160, 19; 164, 16; 165, 18; 175, 12; 186, 15; 189, 22; 193, 12; 208, 4. 12; 213, 9; 221, 5; 223, 3. 16; 224, 23; 225, 14. 23; 230, 18; 231, 2; 232, 17. 19; 235, 13; 236, 13) *uel* q̄d· (16, 15) *uel* q̄d (40, 21; 158, 18; 159, 12; 181, 14; 209, 15; 222, 4; 223, 21; 229, 10; 241, 20; 248, 19; 249, 6) *uel* q̄d (237, 24) *uel* q·d̄ (24, 20) *uel* qd' (237, 22) [*uel* qd· (11, 10; 13, 20; 159, 3. 13; 223, 19; 248, 5. 8) *uel* qd (58, 11; 184, 22; 195, 4; 212, 13; 233, 17)] = quidem qλ̄ (*i. e.* quia?) *falso pro* quidem 208, 9; quedλm *pro* quidem 43, 18; ꝗ (*i. e.* quod) *pro* quidem 186, 5; ꝗ *pro* quidem 198, 20?
q̍d'· quidem *T*	q̍d = quidem *uide* d· = -dem
	q̄e = quaesitum est 180, 3?
ꝗo = quaestio- *V* ꝗo quaestio *L* ꝗo quaesito (*scribe* quaestio) *T*	ꝗo = quaestio 3, 11; q₉ = quaestio 167, 16
qp̄p̄· quippe *M*	q̍p̀ *pro* quippe *uide* q̍

qq *pro* cuique 238, 6 *falso* (*immo* quique *uel* quoque *praue scriptum est*)

q̄q̄· (14, 6; 20, 19; 31, 6. 17; 92, 4?; 134, 6; 162, 15; 164, 3; 168, 6; 171, 14. 17; 182, 3; 186, 4; 194, 1; 198, 5. 10; 204, 4; 209, 1; 221, 9. 12; 228, 13; 233, 17; 235, 5; 237, 13; 238, 23; 248, 17; 249, 21) *uel* q̄q̄ (16, 9; 22, 13; 34, 22; 39, 13; 100, 23; 102, 7; 159, 14; 170, 5; 183, 9; 184, 12; 214, 5; 216, 14) *uel* q̄q̄· (24, 23) *uel* q̄q̄ (10, 5; 167, 20) *uel* (*per abusum*) q̄q. (18, 8) = quoque. *ubi* qq̄· (152, 18) *uel* qq· (34, 20; 35, 2) *uel* qq (92, 18; 144, 22; 209, 15; 214, 19; 220, 21; 226, 5; 239, 4) *tantum apparuit, incertum est, utrum de* qq̄· (*uel* q̄q̄) *an de* q̊q̄· (*uel* q̊q·) *cogitandum sit; uide etiam* q̊

qq̇ *apparuit* 237, 8

qq que (52, 22) *et* qc (19, 21 *et* 160, 10 [? *an* q̊c' *i. e.* quocum?]) *et* q (183, 15) *falso pro* quoque; *conf. praeterea* 185, 14??

q̄R = quare 178, 9; *ipsi.ductus ad* quae res *potius ducere uidentur.*

q̄u· (18, 22; 41, 9; 161, 16; 179, 3; 207, 14) *uel* q̄ū (189, 20; 207, 5; 246, 14) *uel* q̄ū (164, 16) *uel* qū (177, 15) *uel* qu· (248, 10) [*uel* qu (38, 14; 159, 14; 169, 13; 226, 5) = quamuis

inde qui *pro* quamuis 71, 6 *et* 187, 3; quiλ *pro* quamuis 158, 1; que ū *pro* quamuis 181, 14; q *pro* q̄ū 169, 16; c· *pro* quamuis 186, 1; cum *pro* quamuis 95, 2; *conf. praeterea* 185, 14??

qu *pro* -que *falso* 4, 15 (*ubi* quinqueqtum *pro* quinque equitum); *similiter* 31, 4 *et* 51, 16

qu *pro* qui- *uel* -qui- *falso* 62, 2 (qus *pro* quis); 172, 1 (λdquri *pro* adquiri); 157, 6 (quid em *pro* qui idem)

q̄u. = Quiritium *uide* ıq·

q̄q̄· quoque *notae Einsidlenses*

q̄q̄ *uel* q̄q̄· *uel* q̄q̄' (1, 10) = quoque *V*

q̄q̄ quoque *L*

q̄q̄ = quoque *U* (*bis*)

q̄q̄ quoque *L*

q̄q̄ quoque *R*

q̄R· = quare *V*

q̄R quare *Ll et T*

q̄R7· quare *M*

q̄ū *uel* q̄ū· *uel* qu· = quamuis *V*

q̄ū quamuis *L*

qu quamuis *T*

qūı· quamuis *M*

	R̄· = -ram *uide* LIBR̄·
	R· [*uel* R] = raptorum *uide* U·B R
	R = -ratores *uide* PCUR
R· = -rem *F* 2, 4, 24 (FIDE IUSSOR·) R· = -rem *V* R· rem *L et T*	R· *uel* R̄ (16, 11) [*uel* R] = rem (103, 15??; 109, 3; 193, 12; 194, 16; 196, 19; 200, 5; 205, 13. 14; 216, 13. 15. 23; 217, 1; 222, 14) *uel* -rem (4, 11 *bis*; 7, 9; 16, 22; 25, 14; 39, 10; 175, 16; 230, 22)
R' = -rem *V*	R̷ (*i. e.* res) *pro* R· (*i. e.* rem) 109, 25 *et* 221, 17; TUTOR̷ 113, 15 *pro* tutorem; HONORES *pro* honorem 41, 2; MINOR' (*i. e.* minorum) 10, 9 *pro* MINOR· (*i. e.* minorem). *ceterum* R· *nusquam pro* -re *usurpatur: nam* AUCTOR 22, 10—11 *pro* auctore *et* AERAENE AQ· 31, 14 *pro* aere aeneaque *errori debentur.*
R̷ = res *uel* -res- *F* 1, 4, 11; 2, 1, 11. 14 R̷ = res *uel* -res *V*; R̷ res *L* TR̷ tres *R* (?) R̷ res *T*	R̷ *uel* R̷· (106, 2) *uel, siquidem lineola passim non apparuit,* R· 32, 18) *uel* R = res *uel* res- *uel* -res *uel* -res- *passim* (*conf. e. g.* 3, 1; 2, 18; 102, 6; 101, 19; 106, 12)
R̷SCRIPT· = rescriptum *V* (46, 12)	*inde* R̷SCRIPTO 2, 22; RSCRIBTO 83, 16 (*sed recte* 19, 20; 20, 6—7; 125, 4); R̷STITUERE 239, 19 *inde* P̀CEPTOR (*i. e.* praeceptor) *falso, ut uidetur, pro* P̀CEPTOR̷ (*i. e.* praeceptores) 105, 16 *et* 113, 14 *et* 155, 21, *et* AUCTOR 155, 24 *pro* auctores; *contra* ACTORES 241, 4 *pro* actor *et* TUTO RES *pro* TVTOR 126, 23 TUTOR. (*i. e.* tutorem?) 6, 5 *pro* TUTOR̷, TUTOREM 84, 5 *pro* tutores; R̷II *pro* R̷ 148, 13?; R̄CIDERIT *pro* resciderit 70, 23—24 R̷ *pro* re 178, 11?; RES *pro* re 206, 13
R̷ = respondit *V* RPŌN· respondit *M* R̄P̄ respondit *T* R̷ respondit *N*	R̷ = respondebat 193, 22
	R· = -riani *uel* -riano *uide* HADR·

R [*uel* R] = -rint 6,17 (fecer); 6,21 *et* 7,6 (fuer); 7,4 (duxer); 8,10 (militauer); 8,11—12 (expleuer); 8,13—14 (edifi cauer); 20,15 (coier = coierint)

inde fueri 4,10 *scriptum erat, quod deinde superscriptis* NT *litteris correctum est.*

R = -rint *F* 2,3,14? (ad fuer?)

R' (*scribe* R) rint *L*

R rint *T*

R· = Roma- *uide* CR·

R· *uel* R *uel* R· [*uel* R] = Romanus etc. *uel* Romana etc. *uide* C·R· *et* CR· *et* P·R·

R = rubrica? 73, 7?

R = rubrica 112, 2; 113, 8 *bis; conf. etiam* 123, 1. 2; 132, 22?; 196, 24? (= regula?)

R = rubrica *V* R respondit uel rubrio *notae Einsidlenses*

R' = -rum *uel* rum- *uel* -rum- *passim* (*conf. e. g.* 1, 15; 90, 4; 213, 18—19)

R· = -rum 39, 5; 162, 13; 167, 8. 15 *secundo loco*; 176, 16; 177, 1; 178, 15; 179, 3; 194, 6; 216, 10; 218, 19; 225, 14

passim (*conf. e. g.* 176, 24), *ubi* R *tantum apparuit, utrum de* R' *an de* R· *cogitandum sit, diiudicari nequit.*

dedicior (*i. e.* dediciorunt, *nisi fallor*) *pro* deditICIOR' (*i. e.* dediticiorum) 18,19; FISOR (161,11) *et* fidei ussor (162, 9) *falso pro* fideiussorum; *item* mcipior 167, 15 *pro* mancipiorum; *conf. etiam* 220, 23

R' = -rum *F* 1, 2, 23; 2, 3, 11. 12; 2, 4, 5; 2, 3, 13?

R' = -rum *V*

R' rum *Lp et T*

R rum *M*

R· *uel* R *uel* R˙ *uel* R· [*uel* R] = -runt *passim* (*conf. e. g.* 7, 20; 196, 8; 3, 18; 176, 22; 6, 3)

dixeRIN *pro* dixerunt 189, 3

R = -runt *F* 2, 3, 10

R runt *Lp*

R· runt *T*

reliqa *pro* reliqua 235, 12 (reliquia *pro* reliqua *falso scriptum fuisse uidetur; conf.* qa)

R·G· (162, 9) *uel* RG (157, 14) = regula

ROM = Romano- 4, 15 (ROMR'· = Romanorum; *praecedit* equitum)

ROM. *uel* ROM.' *uel* ROM· = Romanus etc. *uel* Romana etc. *uide* C·R· *et* CR·

ROM· = Romani *V*

S̄· = -sare *uel* -sari *F*: *uide* **caes̄·**

∠̄ *uel* ∠ = secundum *V*

∠ secundum *Ll*

s' = sed *F* 1, 2, 15; 1, 4, 14

s' = sed *U*

s' *uel* **s·** = sed *V*

s' set *L*

s'· sed *M*

s (*scribe* **s'**) sed *T*

S *pro* sacratissimi? 14, 3 (**EXYSTITUTIONES IMPERATORISANTONINI**), *ubi tamen* **YSTITUTIONES** *pro* constitutione *mero calami lapsui tribuendum esse uidetur*; *conf.* 21, 1—2 (**q auctoredíuohadrianos̄factum̄e**) *et* 125, 22—23 (**exorationedíui SUNT** [*ortum* **SUNT** *ex* **S̄**?] **hadriani**) *et* 22, 10 (**díuohadrianosauctor**) *et* 25, 13 (**díuishadr**); *conf. etiam H. Dernburg Die Institutionen des Gaius etc.* (*Halis 1869*) *pag. 68.*

s = -sar- *uide* **caes**

s· = -saris *uide* **caes·**

s̄ = satis- *uide* **sd̄**

s̄ = scholae *uide* **dsā·**

ζ· = secundum 190, 4

s' *uel* **s'·** (170, 9) *uel* **s·** (163, 7) = sed *uel* set *in omnibus libris*: 1, 24; 2, 10; 3, 1. 21; 4, 17; 10, 4; 11, 7; 14, 5; 15, 11; 16, 10. 13. 18; 18, 4. 7; 19, 13; 20, 4; 21, 9. 19; 22, 21. 23; 23, 23; 68, 9; 75, 23; 83, 15; 88, 8; 94, 7; 98, 5; 103, 24; 104, 7. 14; 106, 10; 107, 3; 122, 7; 164, 1. 12; 166, 15; 168, 5. 10; 169, 19; 170, 5; 171, 13. 16. 19; 174, 16. 22; 175, 23; 178, 21; 179, 20; 183, 8. 12; 186, 7; 202, 7; 203, 6. 16; 204, 10; 212, 9; 220, 20; 223, 14; 238, 14; 241, 10. 16

inde **p's'** = posset 171, 6 *et* **egiss·** = egisset 190, 20

p's' *falso pro* **p's's'** (*i. e.* posset sed) 175, 7

ꞩ = sed *uel* set *in libro quarto solo*: 221, 15; 222, 16; 223, 21; 225, 14. 15; 228, 3. 7. 12; 229, 10; 230, 19; 232, 6; 236, 8; 240, 10; 241, 22; 245, 21; 248, 5; 249, 6. 10. 17; 250, 8; *praeterea uno tantum loco in libris prioribus* 123, 14 *teste Bluhmio.*

ꞩeam 178, 8 *falso pro* est; *nec* 4, 14 *nec* 16, 16 *nec* 108, 18 *nec* 159, 19 *huc pertinent.*

passim **S** (*uel sub uersus finem* **ſ** 158, 4 *et* 231, 16) *tantum apparuit* (*conf. e. g.* 11, 15; 13, 14; 102, 22; 163, 9; 220, 17; 222, 23; 226, 12; 230, 15; 231, 23; 238, 21; 239, 6. 21?; 245, 23; 250, 7)

S̄ (*i. e.* sunt) *falso pro* S' (*i. e.* sed) 22, 7; set *falso pro* s'et (*i. e.* set et) 27, 17 *et* 173, 4? (*conf.* 239, 21); sed *pro* sed et 103, 7; si *falso pro* S' (*i. e.* sed) 233, 17 *et* 238, 6; sedsi *pro* sed 76, 5.	
S' *falso pro* si 175, 13	
S̄ = senatus- *uide* S̄C̄·	
S· [*uel* S] = senten- 2, 20 (S·TIλe); 2, 22 (STIλm)	ST̄· sententia *M*
S̄ [*uel* S] = sententi- 2, 18 (S̄λe); 176, 21. 22 (Sλ)	S = sententi- *F* 2, 2, 21; 2, 4, 18; Sλm *pro* Sλm *F* 2, 2, 18
S̄· = Sentia *uide* λ̄·S̄·	S = sententi- *V*
S̄ = -sess- *uel* -sessi- *uel* -sessio- *uel* -sessione *uel* -sessionem *uide* pOS̄S̄ *et* p'S̄ *et* pS̄·	S sentencia *L* S· sententia *T*
S̄ = SI *uide* S̄Np̄λ̄ *et* S̄p̄	·Sλ· *uel* Sλ sententia *N*
S̄ *nusquam* = si	
S? = -sidem? *uide* p̀S	
S̄· = sine *uide* S̄·T̄·λ·	
S· = solui *uide* IS·	Ś sint *L et R et T*
S· = -sona *uide* p̄S·	
S· *pro* -su *uide* CλS·	
S· = -sum *uide* FIDeICOmmISS·	
S̄· *uel* S̄ *uel* S· *uel* S' (*conf.* 3, 15) [*uel* S] = sunt *uel* -sunt *passim* (*conf. e. g.* 2, 18; 16, 16; 3, 5; 26, 8; 3, 3)	S̄ = sunt *uel* -sunt *F* 1, 2, 16; 2, 4, 7; 2, 2, 12. 20 S̄· = sunt *U*
Ṡ *pro* sunt 84, 5	S̄ = sunt *uel* -sunt *V*
S' (*i. e.* set) *falso pro* S̄ (*i. e.* sunt) 91, 2 (p'S'); ST *falso pro* sunt 83, 2 (*sequitur* TITIVM); Fλmiliλs *pro* Fλmili λS̄ (*i. e.* familia sunt) 131, 23	S̄· sunt *L et M et T* S̄ sunt *N*
alibi, ubi S̄ [*uel* S] *pro* sint *apparuit* (*conf. e. g.* 3, 9. 10; 13, 17; 180, 8??; 248, 11), *dubium est, num potius* sunt *pro* sint *traditum sit* (*conf. e. g.* 3, 12. 13; 16, 3; 33, 2)	
S̄· = SVNTO 204, 1 (*praecedit* RecupeRλtoRe *pro* RECVPERATORES)	R·S· reciperatores sunto *P*
sλB· = Sabinus 176, 8; rλB· = Sabinus 103, 16 *in fine uersus*; SλB· = Sabino 185, 1	sλB· = Sabinus etc. *V*

sc· = senatusconsulti *V*
S·C· senatus consultum *P*
sc· senatus consultus *Ll* (*scribe* consultum *cum Lp*)
sc· senatus consultum *T*
,,scribebatur .... per S et C senatusconsultum" *Isidor.*
ex s·c· ex senatus consulto *M*

sc· *uel* **s·c** (6, 14 : 118, 20) *uel* **sc·** (120, 23) *uel* **sc** *uel* **ſc** *uel* **ſc** (22, 18) *uel* **sc·** [*uel* **sc** *uel* **ſc** (44, 4)] = senatusconsultum etc. *passim* (*conf. e. g.* 143, 6 ; 22, 22 : 145, 6 ; 142, 19 : 22, 8)

exenatusconsulto *pro* ex senatusconsulto 111, 1—2; *inde* **excoc** *falso pro* **exsco** *uel* **exsc** (*i. e.* ex senatusconsulto) 110, 1 *et* **ex·clea** *pro* **exsc· l·⟨·ea** (*i. e.* ex senatusconsulto licet secundum ea) 20, 14

inde **sc·t·** (7, 20) *et* **senatusc·** (18, 18) *et* **senatuscos·** (146, 22) = senatusconsulto

ſenatusueconsulto *pro* senatusue consultum 229, 18 — 19

sc = scripsit *V*

sc·tum = scriptum 175, 15

scet = scilicet 149, 23? (*sequitur* **si**, *quod abundat*)

scil = scilicet *V*

scil· *uel* **scil** *uel* **ſcil·** = scilicet *uide* **l** = licet
inde **scilicetsic** *pro* scilicet 43, 7 *ortum esse uidetur.*

scilic· = scilicet *uide* **c·** = -cet

scl = scilicet *V*
sl scilicet *L* (*scribendumne* **scl**?)
scl· scilicet *T*
scl· scilicet *N*

scl· (171, 4) *uel* **scl·** (173, 21) *uel* **scl** (29, 10) = scilicet
inde **sclicet** *pro* scilicet 40, 4

std· satis dat *T*
sd9 satis datio *T*

sd = satisdari 223, 20 ; **sd** = satisdare 222, 1
inde **dari** *pro* dare 221, 20

se7dum = secundum 193, 17

sent· a = Sentia 7, 10 ; *conf.* **a· s·**

SER· = Seruius *P*
ser· seruum *T*

ser· = Seruius 176, 8

ser· (76, 5) *uel* **ser** (180, 6) *uel* **ſer·** (186, 9) [*uel* **ſer** (183, 22)] = seruum (76, 5 ; 183, 22 ; 186, 9) *uel* seruus (180, 6)
inde **s**, **ser·** *pro* seruum 185, 13 : **ser umuo** *pro* seruo 180, 2 ; **seruo** *pro* seruus 34, 11 *et* **seruus** *pro* seruum 14, 17 (*ante correctorem*)

serB· = serbum (*pro* seruum) 214, 15	
serB· = serbus (*pro* seruus) *uide* B·	
inde serBu· (*i. e.* serbum) *pro* serbus (*uel* seruus) 93, 5	
serū = seruum 184, 9; = seruus 183, 18	
SNPA· = SI NON PARET ABSOLVITO 204, 16. 20; SNPA = SI NON PARET ABSOLVE 221, 9	S·N·P·A· si non parret absoluito *P*
inde SINPA = SI NON PARET ABSOLVITE 204, 4 *et* SNO| (*fuerit* SNŌ) PA *uel* SIN| PA = SI NON PARET ABSOLVE 205, 12 *et* ſINŌ|PABsolue 205, 7—8 *et* SIN PARETABsoluito 205, 16	
sol· = SOLVI *uide* IS·	
SP = SI PARET 221, 8	S·P· *si* parret *P*
SR· = seruum 179, 23	
SS *uel* ſſ *uel* SS (170, 24) *uel* SS· (161, 17) [*uel* SS] = sestertium (*uel* sestertiorum) *uel* sestertiis *uel* sestertios *passim* (*conf. e. g.* 222, 24; 195, 18; 200, 23)	SS = sestertium (*uel* sestertiorum) *F* 1, 4, 23 SS *L* (*excidit interpretatio* sestertium, *ut opinor*?)
inde se *pro* sestertiis 170, 24; S·e *pro* sestertium 212, 15; *similiter fortasse* se stertiorumiis *pro* sestertium? 136, 9; *conf. etiam* 155, 15	
SS· = -ssio *uide* CASS·	
S·T·A· (74, 9) *uel* ſ·T·A· (74, 6 *in fine uersus*) *uel* S·T·A (173, 7 *initio*) *uel* ſTA (173, 7 *in fine uersus*) *uel* S·T·A· (74, 11. 14; 174, 8) [*uel* STA (73, 9. 12)] = sine tutoris auctoritate	STA = sine tutoris auctoritate *V* S·T·A· sine tutoris auctoritate *P* STA sine tutoris auctoritate *L* ST·A· sine tutore (*scribe* tutoris) auctoritate *T*
inde SINE T·A· 74, 5 *et* SINET·A· 74, 2 SPTA *pro* STA 74, 1; SINETOTAE *pro* sine tutoris auctoritate 151, 19	SINETA = sine tutoris auctoritate *V* (42, 10)
STIP = stipula- 175, 6 (STIPTUS)	
STIP *uel* STIP = stipulati- *uel* -stipulati- 175, 1 (STIPONIS); 249, 21 (RESTIPONIS)	STIP· stipulatio *T* STIPN· stipulationem *T*
ſTIP· = stipulatus 235, 14	

	inde STIPEM 235, 11 *falso pro* STIP· EM̊ (*i. e.* stipulatus est modo)
SSTORUM = sestertiorum F 1, 4, 10	SUL = Sulpicius 176, 8
	T· = tabularum 35, 12 (*praecedit* LEXENIMXII·)
	T· = -tate *uel* -tatem *uide* POTEST· LIBERT̄|Ē *pro* libertate 191, 23
	T̄· = -taxat *uide* DT·
	T· = -tela *uide* TUT·
T· = -tem *V* T̄ tem *L* T· tem *N*	T· *uel* T̄ (159, 21 T̄PORE) *uel* T̄· (7, 1) [*uel* T] = -tem *uel* tem- (*conf. e. g.* 6, 15; 26, 2; 119, 24: 11, 14; 30, 7; 105, 4; 160, 13; 174, 7; 195, 19; 230, 23; 7, 6) *uide etiam* ĀT̄· *et* ĪT̄· P'T|ĀT̄· (*i. e.* post autem) 94, 24 — 95, 1 *pro* potestatem; EROTEMERIT *pro* EROTEMEMERIT 208, 22; IT *pro* LIT· (*i. e.* litem) 198, 15 POTESTAT· (*i. e.* potestatem?) *pro* potestate 80, 5
	T· = -ten- 2, 1 (HORT·SIA)
T̶ = -ter *F* 1, 2, 7 T̶ = -ter *V* T̶ ter *T*	T̶ [*uel* T] = -ter *uel* -ter- *passim* (*conf. e. g.* 51, 17; 7, 24; 4, 22; 9, 9) INĒDUM (*i. e.* inest dum) *pro* INT̶DUM (*i. e.* interdum) 180, 16; INDUM *pro* INT̶DUM (*uel pro* ĪDUM) 174, 5 *et* 183, 24; INSIT *pro* INT̶SIT (*uel pro* ĪSIT) 181, 12
T̄ = -ter- *F* 1, 4, 7—8 (P̄T̄QUAM) T̶ = -terti- *F* *uide* SSTO RUM	
	T̄· = -test *et* = -testate *uel* -testatem *uide* P̄ŌT̄·
T·C· testamenti causa *P* TT = testamenti *V* TT testamenti *Ll*	T = testamenti 78, 1
T' (*ita Ll*), T̊C (*ita Lp*) testamento *L* (*scribe* T̊) T = testamento *V* (*in schol.*)	T̊ = testamento 77, 15. 17; 78, 15; *conf. etiam* T̄Ō *fortasse* SIT *falso pro* SIT̊ (*i. e.* si testamento) 13, 1; *item* TUTOREST (*i. e.* tutor est) *pro* TUTOREST̊ (*i. e.* tutores testamento) 54, 9?
	T (with m above) = testamentum 77, 19; *conf. etiam* T̄M̄.

T̄ = testator- *uide* T̄E

Ȳ *uel* Y *uel* 7 *uel* 9 *uel* Z (119,1) *uel* Z *uel* Z̄ (177, 16) *uel* q̄ (108,15) *uel* q (108,3) *uel* q (154,14) = -tio *uel* -tio- *passim in libris tribus prioribus* (*conf. e. g.* 103,9; 2,14; 88,20; 4,5 *tit.*; 107, 23)

inde OBLIGATYNE 74,10 *et* OBSERUAT7 82,16, *ubi* T *littera abundat*; ACYPETIT *pro* ACYYPETIT (*i. e.* actio conpetit) 158,6; AT7NEM *pro* AC7NEM 170,20; ATQUE (*ortum ex* ATQ̄?) *pro* actio 181,8; AOUE *pro* actio 181,10; DAMNICONTRACTIONEM (106,21) *et* DAMNACONT·NEM (107,24) *pro* damnationem (*ortum ex* DAMNAZ̄NEM)

7 *pro* -mptio- 165,10 (E7NEM)

T *pro* TIT- 126,23 (TIUS *pro* TITIVS); *conf.* 174, 7; 186,2

T̄ = TITIO *uide* L̄T

T· [*uel* T] *pro* -to 7,20 (SC·T· = senatusconsulto); 42,17 (TESTAMENT); 189,6 (DELICT·)

T = -tor etc. *uide* AUT *et* AUCT· *et* TUT·

T *pro* -toritatem? *uide* AUT

T̄· = -tos *uide* EXBT̄·

T· [*uel* T] = -tum *passim* (*conf. e. g.* 7,17; 4,7)

inde CT· = cautum 2,1; M̄FT̄E· = manifestum est 177,7; FRUM̄T· = frumentum 161,24; *item* FRUMT 8,16

DEBIT *falso pro* DEBIT· (*i. e.* debitum) 175,18; PARENTEM (*ortum ex* PARENT·?) *pro* parentum 35,9; CONDEMNATI 173,21—22 *pro* CONDEMNAT· (*i. e.* condemnatum), IUDICATI 197,9 *pro* iudicatum; *contra* FURTUM (*ortum ex* FURT· *pro* FURTI?) *pro* furti 201,18; +DICTO *pro* interdictum 244,17

RAT (*i. e.* ratum?) *pro* ratam 223,7

T· = -tum *F* 2,3,8?

T· *uel* T' = -tum *V*

T̄ = -tum *uel* -tam *V* (1,32)

T'· tuum *Ll* (*scribendumne* T· tum?)

T'· tum *M*; T° tum *T* (*falso*)

T· tum *notae Einsidlenses*

M̄T· mentum *L*

M̄T· mentem (*scribe* mentum?) *T*

T̄ = -tam? *V* (1.32)

$\overset{c}{T}$ = tunc *V*
$\overset{c}{T}$ tunc *L*
$\overset{c}{T}$; tunc *M et T*
T' = -tur *F* 1, 3, 9. 16; 1, 4, 2. 11. 12; 2, 1, 21; 2, 2. 10. 17. 21; 2, 3, 2. 15?. 25; 2, 4, 10
T' = -tur *U* (*sexies*)
T' = -tur *uel* -tur- *V*
T' tur *L*
T'· tur *M*
T· tur *T*
T *pro* T' *F* 2, 1, 8

$\overset{c}{T}$ = tunc 7, 13

T' *uel* T'· (*in fine uersuum*: 249, 22? *et* 29, 12?) [*uel* T] = -tur *uel* -tur- (*conf. e. g.* 68, 21) *passim. saepe discerni nequit, utrum de actiua an de passiua forma amanuensis cogitauerit, cum saepe apostrophus* ' *legi nequeat atque* T *et* T' (*i. e.* -t *et* -tur) *terminationes saepissime inter se confundantur*: *conf.* 26, 15; 28, 14; 32, 2; 34, 3; 50, 21; 98, 22. 24; 102, 24; 120, 3; 135, 23; 161, 8. 19; 163, 8. 13; 164, 1; 168, 14; 170, 3; 171, 6; 173, 8. 12; 175, 12; 179, 2; 180, 4; 182, 23; 184, 8. 12. 21; 185, 6; 186, 5. 12. 21; 189, 17; 201, 14. 19; 202, 1; 203, 7. 8; 204, 14; 207, 18; 221, 19?; 235, 12. 16; 241, 3;; 11, 12; 15, 8—9; 58, 1; 62, 7; 63, 14; 65, 5; 71, 3. 20; 84, 9; 93, 13; 107, 4; 130, 17; 150, 4; 161, 5; 245, 20; *conf. etiam falso perscriptum* -TUR *pro* -T: 2, 8 (*correct.*). 21 (*correct.*); 24, 11; 61, 23; 66, 16; 71, 8; 78, 5; 85, 13; 89, 17; 112, 19; 113, 15; 115, 1; 120, 15; 124, 20; 135, 17. 18; 141, 23; 152, 13; 164, 11; 172, 4

inde PROHIBITUS *pro* PROHIBI T'US (*i. e.* prohibiturus) 178, 11; DICIT'UR (*i. e.* diciturur) 224, 15 *pro* dicitur, ACCOMMODAT'UR 236, 21 *pro* acoommodatur; FACTURUM *pro* factum 90, 9

PUAT̄· (*i. e.* prouatum?) 89, 20 *pro* PUAT' (*i. e.* prouatur *pro* probatur), UTIT· 1, 11 *pro* utitur, COMMITTIT· 185, 16 *pro* committitur; AGUNIT· *pro* aguntur 125, 1 *in fine uersus*

inde CONSUMMATUR (*ortum ex* CON SUMMAT·?) 170, 5 *pro* consummatum, LIBERATUM (*ortum ex* LIBE RAT·) 173, 19 *pro* liberatur, DATŪ· (*i. e.* datum) 51, 3 (*in fine uersus*) *pro* datur, ITEM (*ortum ex* IT·?) 236, 8 *pro* itur;; SIGNIFICAUIT̊ 15, 3 *pro*

SIGNIFICAT' (*i. e.* significatur), REPHDIC (*i. e.* reprehendic) 183, 5—6 *pro* REPHDIT' *i. e.* reprehenditur); INSERIT (*i. e.* inseriter) 229, 10 *pro* inseritur	
T' (*i. e.* -tur) *falso pro* -tus 20, 23	
T· = tutoris *uide* S·T·A·	
TA = tutore auctore 82, 4	T·A· tutore auctore *P*
inde ITA *pro* TA 82, 2; TUTORES HABET *pro* tutore auctore 83, 5	
T·A· = tutoris auctoritate *uide* S·T·A·	TA tutoris auctoritas *Ll*
TAB· [*uel* TAB] = tabularum *passim* (*conf. e. g.* 65, 14; 41, 3), *nec tamen nisi ubi de* lege XII tabularum *agitur*; *conf. etiam* 28, 11, *ubi* DUODECIMATAB. *falso pro* duodecim tabularum *scriptum est.*	TAB· = tabularum *V* TAB tabule *L* TAB· tabulae *M*
TAB· [*uel* TAB] = tabulas 78, 20; 83, 8. 18; 88, 13; 91, 10. 16; 135, 19; 136, 5	TAB tabulas *R* TAB· tabulas *T*
inde TABULAS 186, 14 *pro* tabularum	
TAT *pro* tantum *uide* TT	
TB· = tabulas 91, 17	
TE· = testamenta 91, 7	
TE (89, 7) *uel* TE· (89, 17) = testamentum	
TE = testatore 54, 10	
TE (m superscr.) = testamentum 90, 6	
inde TEM·? = testamentum 91, 12	
TEMP (160, 16) *uel* TEMP. (18, 9) = tempore	TMP tempore *T*
TEMP (161, 23) *uel* TEMP.' (244, 16) = tempus	TEMP' = tempus *F* 2, 3, 19
TEST· *uel* TEST· *uel* TEST' *uel* TEST *uel* TEST *uel* TEST *uel* TEST· [*uel* TEST] = testamentum etc. (*etiam in numero plurali*) *passim* (*conf. e. g.* 78, 20; 84, 8; 90, 4; 91, 23; 83, 13; 51, 8; 78, 8)	TEMP· *uel* TEMP *uel* TEMP· *uel* TEMP· = tempus *V* TP' tempus *N*
TESTES *falso pro* testamento 41, 5; TEST' MANTI *pro* testamenti 79, 4—5	
TEST· (m superscr.) (90, 19) *uel* TEST (m superscr.) (82, 16. 21; 90, 23) = testamentum	
inde TESMT· *pro* testamentum 82, 15	

	TES°T· = testamento 90, 9
	CO·ST· *falso pro* testamento 50, 16
	TESTĀM· = testamento 39, 6
	TEST'I = testamenti 30,5 *teste Bluhmio*
	TESTT̄ = testamenti 79,15
[T]M̄ = tamen? *F* 1, 3, 8?	T̄M̄· *uel* T̄M̄ *uel* TM̄ (22, 1) *uel* TM· [*uel* TM] = tamen *passim* (*conf. e. g.* 7, 20; 7, 18; 6, 4); T·M̄ = tamen 186, 6
T̄M̄ *uel* T̄M̄· = tamen *V*	
T̄M̄ tamen *L et T*	
T̄M̄· tamen *R et M*	TM· = testamento 138, 9
	T̄M̄. (92, 6) *uel* T̄M̄ (139, 19) = testamentum
	T̄Ō = testamento 89, 18
Ŧ trans *Ll et N*	TR̄ = trans- (*sequente* SCRIPT-) 162,19.20.24 *et* 163, 15; *nec non* (*sequente* TULISSE[T]) 249, 3
TR̄ tres *R* (?)	*inde, cum* R̄ = -res- *sit*, TRESSCRIPTICIIS *pro* transscripticiis 163, 12
TRˢ· trans *M*	
T· trans *T* (*falso*)	
T̄T̄ *uel* T̄·T̄· (13, 9) = tantum *V*	T̄T̄ (160, 7. 19; 166, 4; 171, 16; 173, 23) *uel* T̄:T̄· (190, 3) *uel* TT· (189, 24) = tantum
T̄T̄ tantum *L*	*inde* TĀT· (190, 1. 2) *et* TOTUM (50, 6; *delendum*) *pro* tantum; TANTUMTUM *pro* tantum 32, 5; T̄M̄· (*i. e.* tamen *uel* testamentum?) *pro* tantum 249, 17; TITIO *pro* tantum? 202, 23
T̄T̄· tantus (*scribe* tantum?) *T*	
T̄TO = testamento *V*	T̄T̄ = testament- 196, 10 (TTARIA *pro* T̄TARIA), 196, 23 (T̄TARIAE); 208, 1 (T̄TO); *conf. etiam* 173, 22
TTⁱ = testamenti *V*	
TTⁱ testamenti *Ll*	
TTⁱ· testamenti *M*	
TT testamento *R*	T̄T̄ = testamento 134, 13; = testamentum 78, 2
TTR testamentorum *T*	
TTᵐ = testamentum *V*	TTᵐ = testamentum 6, 5. 11
TTᵐ testamentum *L*	
TTᵐ· testamentum *M*; T̄TM testamentum *T*	
T°T = testamento *V*	T°T = testamento 4, 4. 24; 6, 6 *bis*; 49, 16; 162, 3; TT° 6, 10; TT° 123, 6 (*teste Bluhmio*; *mihi* T°T *potius extare posse uisum est*): TT *tantum apparuit* 6, 5
T°T testamento *Lp*	
T°T· testamento *M*	

inde TESTAMENT̊ 42, 19

TUT· (52, 1) [*uel* TUT (52, 4. 16)] = tutela

inde TUTUM (*ortum ex* TUT·, *quod et* tutum *et* tutela *significare poterat*) *pro* tutela 51, 22; TUTELAUTEM *pro* tutela autem 51, 21: TULE *uel* TULC *falso pro* tutela 51, 3; TUAM *pro* TVTELA 78, 23—24

TUT· [*uel* TUT] = tutor etc. *passim etiam in numero plurali*) (*conf. e. g.* 42, 3. 4; 41, 22); T·UT = tutorem 48, 18

TUTS *uel* TUTE *pro* TUT· (*i. e.* tutorem) 52, 12; TUTELE (*ortum ex* TUT·?) 51, 1 *pro* tutor; *item* TUTELAE *pro* tutor 49, 8 *et* 49, 5?

Ū· *uel* Ū *uel* U· [*uel* U] = uel *uel* uel- *passim* (*conf. e. g.* 162, 21; 3, 8; 205, 5; 3, 1; 4, 21)

inde ŪLEA = Vellea 88, 2

Ū *pro* -ue 16, 3 (LIBEROR'ŪLOCO) *et* 171, 24; UE *pro* uel 22, 17 (*sequitur* LEX); *conf.* UEBIS *pro* uerbis 212, 8

Ū [*uel* U] = uen- *uel* -uen- (*insequente* D- *uel* T- *littera*); *conf.* 4, 23; 163, 22; 164, 18; 165, 5. 6; 167, 9. 15; 174, 3

Ū = uenditionem? (*praecedere debebat* bonorum) 148, 6; *fortasse tamen* Ū *potius* = uonorum (*pro* bonorum) *est*; *conf.* Ū *pro* bona

Ū· (173, 4) *uel* Ū [*uel* U] = uer- *uel* -uer- (*insequente* B- *uel* S- *littera*) *passim* (*conf. e. g.* 112, 7; 250, 20)

inde ŪUIS *pro* uer*b*is 110, 6; ŪUOR' *pro* uer*b*orum 159, 4 *et* 164, 4

DIUELSE (*ortum ex* DIŪSE) *pro* diuerse (*uel potius pro* diuersae) 111, 8; IUBE RATUS *pro* ŪBERATUS (*i. e.* uerberatus) 185, 17

De Ū [*uel* U] = uer- *insequente* T- *littera conf.* LIŪ, *ubi tamen* liuer- *pro* liber- *scriptum est.*

Ū = uerb- 138, 8 (ŪA)

TUT̄ tutor *L*

Ū·NIUM = quinquennium *F* 2, 4, 4

Ū = uel *F* 1, 2, 22; 2, 4, 7

Ū = uel *U* (*ter*)

Ū = uel *uel* uel- *V*

Ū uel *L*

Ū· uel *T*

Ū = uen- (*insequente* D- *littera*) *F* 1, 4, 22

Ū = uen- *V* Ū uen *L*

B·U· bonorum uenditor *notarum Papianarum liber Parisinus*

Ū = -uer- (*insequente* S- *littera*) *F* 2, 2, 17; 2, 4, 18

Ū = uer- *uel* -uer- *V*

ŪBA uerba *L*

Ū uer *L*

ů = uero *F* 1, 2, 7; 2, 1, 8	ů [*uel* u 76, 7] = uero *passim* (*conf. e. g.* 2, 21)
ů = uero *V*	*inde* uo̅ = uero 191, 20
ů uero *L*	u̅· (193, 1) *uel* u̅ (159, 2) *i. e.* uel *falso pro* ů
uo̅· uero *T*	u̅ = -uersus *uide* adu̅
	u̅ = ui *uide* NUNCNP̅ *et* u·B R·
	u̅ = -uin- *uide* pu̅cis
	u = -uinciae *uide* prou
	u̅· = -uis *uide* qu̅·
u‾ = -um *F* 2, 4, 24 *et* 1, 3, 13? *in fine uersuum*	u· *uel* u‾ *uel, siquidem lineola passim non apparuit,* u· (138, 11; 143, 23) *uel* u = -um *uel* um- *uel* -um- *passim* (*conf.* 4, 16; 186, 8; 1, 8; 226, 1), *nec tamen nisi in fine uersuum* (*conf. etiam* 3, 4 *in margine*); *nam* legatu̅ (123, 5 (*medio*) *a Blühmio uix recte lectum est, et* ciuiu̅·r̅ (= ciuium Romanorum) 142, 21 *abusu sine dubio ortum est, cum* c̅·r̅ *nota ad* ciuium Romanorum *significandum sufficeret*: *item* dominu 22, 22 *pro* dominum, manu 28, 12 *et* 89, 7—8 *et* 149, 12 *pro* manum, secundu 235, 3 *pro* secundum, pere grinu 21, 4 *pro* peregrinum (?) *errori tribuenda sunt: conf. contra* usum 161, 11 *pro* usu, adfectum 249, 13 *et* adiectum 182, 13 *pro* adfectu.
u‾ = -um *V in fine uersuum*	
	u‾ = -un- *passim, nec tamen nisi in fine uersuum* (*conf. e. g.* 111, 22)
	disiu|ctim 109, 5—6 *pro* disiunctim; coniuctis 107, 2 *pro* coniunctis (*conf. Corssen Ueber aussprache vocalismus und betonung der lateinischen sprache, edit. II uol. I pag. 261*).
	u̅ = uona (*pro* bona) 96, 24; *conf.* B̅ = bona
	u̅ = usum- *uel* usus- *uide* u̅f·
	u̅ *pro* ut 3, 9 (*a correctore*)
	u̅ = uul- *uel* uol- 187, 7 (u̅neratus)
	u̅ = -uum *uel* -uus *uide* seru̅
B̅r· bonorum *L* (*scribendumne* bonorum raptorum?)	u·B r· (250, 6) *uel* uB·r (226, 12) = ui bonorum raptorum
B·r· bonorum raptor *T*	*inde* uiB.r·raptor' (*i. e.* raptorum *falso iteratum?*) 217, 10

UR *falso pro* UBR 250, 7	
UC = usucapere 65, 15; = usucapi 65, 9. 12; = usucapiat 66, 20; = usucapiendi 65, 18	
inde UCRE = usucapere 76,7	
UC· (65, 4. 16; 66, 23 *secundo loco*; 67, 3) *uel* UC (65, 1. 14; 66, 23 *priore loco*. 24; 67, 11) [*uel* UC 65, 19??] = usucapio etc.	UC usus capio *L* UCO usucapio *R* UC· usu capio *M*
USUCAPIONEM *pro* usucapiones 67, 22; USUSCAPIO *pro* usucapio 68, 17; *conf. etiam* 148, 15—16	
UE = uonorum (*pro bonorum*) emptorum? *uide* BE	
UF = usufructua- 76, 7 (UFRIUS)	
UF· (61, 16; 62, 2. 9. 11; 66, 2; 75, 18) *uel* UF· (62, 8) *uel* UF (62, 14) *uel* UF (74, 17?) [*uel* UF (61, 17; 76, 19. 20)] = ususfructus *uel* usumfructum	UF = ususfructus etc. *V* V·F· ususfructus *P* U·F· usufructus *R* U·F· usum fructum *M*
inde UFRUCTUM = usumfructum 61, 20	
UI = -ueri- *uide* FUIT· *et* FUINT	HABUIT=habuerit*F*2,1,25
URB = urbanum 198, 21 (PR·URB = praetorem urbanum)	ULP· = Vlpiani *U* ULP = Vlpianus *V*
UU· *uel* UU *uel* UU· (226, 12) *uel* UU *uel* UU (156, 19) *uel* UU (195, 16) *uel* UU· (230, 17) [*uel* UU] = ueluti [*uel* uelut] *passim* (*conf. e. g.* 194, 23; 115, 13; 180, 18; 238, 7); *conf. etiam* 201, 12	PRU praetor urbanus *Ll* UU = ueluti *uel* uelut *F* 1,2, 12 UU = ueluti *uel* uelut *U* UU *uel* UU· *uel* UU = ueluti *uel* uelut *V* UU ueluti *L et N* UU uelud *N*
UUTI *pro* ueluti 172, 22	
U (*i. e.* uel) *pro* UU (*i. e.* ueluti [*uel* uelut]) 26, 10; 59, 12; 184, 10 *sub finem*; UT 67, 4 *pro* ueluti *uel pro* uelut; UUISIL LIUS 229, 23 *pro* ueluti illius.	
UU *pro* constituta?? 186, 17	
X = -xis- 175, 2 (EXTIMAUIT)	EX existimant *L*
X = -xisti- 174, 1 (EXMANT)	X existimat *Ll* EXMAC· exestimat (*scribe* EXMAT existimat) *R* EXMO existimo *T*

⁂ *asteriscus* 34, 5, *ubi uerba transponenda esse apparet, supra lineam additus est; conf. quae de asterisco congessit Otto Ribbeck in Prolegomenis criticis ad Vergil.* (*Lipsiae 1866*) *pag. 153—155; conf. etiam Reifferscheidium C. Suetoni Tranquilli reliqu.* (*Lipsiae 1860*) *pag. 139* (= *Lexicon Vindobonense rec. A. Nauck, Petropoli 1867 pag. 279*).

Nonnusquam lineola, qua praeter punctum uocabulum notatum distingui solet, errore supra litteram addita est: conf. NλSCIT' *pro* NλSCIT' 22, 15; *similiter* λ̄ *pro* λ 221, 14 (*inde* λUT *falso pro* λ 49, 8); S̄IT *pro* sit 3, 11; OϹΝΕS̄ (*uel* OϹΝΕē) *pro* omnes 86, 5; OϹ̄NIBUS 161, 13; ēUENIT 166, 12; ꝑTITUENDλē *pro* ꝑTITUENDλe 182, 7—8; QUIS̄ 183, 24; Tē 220, 10; *nec secus* ꝑ *pro* p *scriptum est* 163, 4 (qꝑpe) *et* 221, 14 (λCCEꝑIT).

Omisi in hoc indice componendo grauiores corruptelas, quas ex male intellectis compendiis ortas esse audaci coniectura concludi potest: uelut 74, 22 SERUII *pro* serui nostri *ita exortum esse uidetur, ut is qui librum Veronensem scripsit, cum in exemplo, quo utebatur,* SERUIN (*i. e.* serui nostri?, *conf.* N = nostra *supra pag.* 282) *inuenisset,* I *litterulam a correctore pro* N *substituendam supra lineam additam esse opinaretur ideoque* N *prorsus omitteret.*

INDEX ORTHOGRAPHICVS.

Comprehenduntur hoc indice pleraque eorum, quae aut ad cognoscendam rationem orthographicam, quam amanuenses in exarando libro Gaiano secuti sint, aut ad leuicula menda explicanda scitu digna esse uidentur.

a-, *non* ab-: afuerit 66, 11.

ab- *in compositis constanter ante* s: absens etc. *et* absoluere etc. *cum deriuatis et* absurdum *passim*; abstinere etc. 15, 19; 94, 20. 21; 112, 9; 143, 19; *contra* apstinendi 95, 13—14; *conf. etiam* APSUO *pro* ab suo 134, 19.

ad (*praepositio*) *uulgo*; *contra* at *pro* ad 18, 9. 15; 51, 8; 54, 11; 55, 14; 62, 20; 66, 2; 83, 9; 129, 3; 201, 18; 214, 11; 221, 21.

ad- *in compositis*: 1) *ante* c-: α) accedere etc. *cum deriuatis et* accidere etc. *et* accipere etc. *cum deriuatis* et accommodare etc. *constanter*; β) *ante* cr-: adcrescere etc. 85, 1. 4. 7. 18. 20; 105, 10; *contra* accrescere 107, 6—7.

2) *ante* f-: adferre etc. *constanter* 10, 6; 193, 13; 194, 13. 18. 21 (*nisi quod* atferet *pro* adferret 170, 13 *scriptum est*); adfinitas 17, 5; adfirmatis 229, 2; adfectum 249, 13 *et* 182, 13 (*ubi* adiectum *pro* adfectu *legitur*); *contra* affectu 66, 5.

3) *ante* gn-: agnatus etc. *et* agnatio etc. *uulgo* (42, 20. 21; 43, 3. 4. 6. 10; 44, 21. 22; 46, 4. 21; 47, 8. 10; 65, 8—9; 69, 6; 89, 6; 128, 4. 7. 11. 12. 15; 129, 3. 23; 130, 11. 12—13. 14. 15; 131, 12. 14 *bis*. 17. 18. 20; 134, 1. 18. 20); *contra* adgnatus etc. *et* adgnatio etc.: 43, 15; 44, 18; 88, 1; 89, 24—90, 1; 128, 1 (*ubi* adgnatos *pro* ad agnatos); 128, 2; 131, 5 (adnatos *pro* adgnatos).

4) *ante* h: adhibere etc. (*conf.* 4, 14; 7, 6; 28, 19; 29, 5; 31, 8; 32, 4—5; 79, 21; 80, 1; 137, 5; 250, 13); *contra* athibere etc.: 78, 17. 18; 80, 6. 7. 15; 82, 21; 156, 19; 157, 6; 158, 21. 23; 173, 13; adhuc *uulgo* (10, 15; 17, 4; 35, 24; 60, 12; 74, 8; 99, 16; 100, 18; 116, 14; 150, 10; 155, 13; 160, 17; 162, 4; 168, 18; 170, 6. 7; 176, 18. 20; 200, 13; 230, 13; 232, 18; *conf. etiam* adhunc 32, 13); *contra* athuc 68, 3; 168, 22; 174, 11; 175, 10 (*conf. etiam* athunc 49, 11).

5) *ante* l-: adluuionem 70, 21; *contra* alluuionem 70, 16. 17—18.

6) *ante* m-: administrare admittere admonere etc. *cum deriuatis constanter* (*nisi quod* atmittat 105, 22); *conf. etiam* admouet (*pro* amouet) 179, 5 *et* admissat (*pro* amissa) 201, 9—10.

7) *ante* p-: *α*) apparet etc. *uulgo* (20,10; 31,5; 50,1; 63,13—14; 76,16; 92,15; 95,24; 104,20; 138,14; 143,23; 161,1; 166,24; 200,1; 207,16); *contra* adparet 69,13—14; 145,21. — appellare etc. *cum deriuatis constanter* (1,19.21; 6,1; 17,15; 31,11; 32,18; 68,22; 91,4; 93,6; 94,14; 95,5; 96,4; 103,12; 140,14; 151,14; 158,14; 161,23; 162,18; 177,10.16; 182,19; 184,16; 189,22; 190,15; 201,4—5; 208,7; 214,10—11.18; 222,5.6.18; 230,4.8; 233,15; 237,11.13—14; 239,19—20; 240,24; 243,9; 245,19; 246,2); *contra* adpellari 158,17. — appendebat 32,16; *β*) *ante* pr-: adphendere etc. *constanter* (32,1; 193,15) *et* adprobare etc. *constanter* (4,9; 7,10; 10,1; 177,5; 216,22).

8) *ante* qu-: adquirere etc. *constanter*: 13,23.24; 69,19; 74,15.24 *bis*; 75,4.6.8.10.14.16.20 *bis*. 23; 76,3.6.16 *bis*. 21.22.24; 77,7.8.10; 93,20.24; 94,1.3; 101,6; 102,22; 106,9—10; 148,14; 149,7; 158,2.5.6; 168,17; 171,12.15.17.19.22—23; 172,1.2.4.14; 238,15 (*nisi quod* atquiri 172,11).

9) *ante* r-: adrogare etc. *cum deriuatis constanter* (*conf.* 26,12; 27,21.22; 202,5; 217,18).

10) *ante* s-: *α*) adsectatus (185,22), adsertores (191,24), adsimulati (6,2); *conf. etiam* adsequebantur (*pro* eadem sequebantur) 194,3; *β*) *ante* st-: adstipulari etc. *cum deriuatis constanter* (157,6.11.13.15—16.24; 158,1.20—21; 184,2; 226,17; atstipulatoris 162,12 [*conf. etiam* 158,23]); *contra* astipulatoris 162,12. — adstringatur 150,23; *γ*) *ante* sc-: ascendere etc. (185,9—10.10).

11) *ante* t-: attendere (205,19) *et* attinet (19,16; 43,9.11—12; 128,24) *constanter*.

adipisci etc. *uulgo* (7,18; 48,5—6; 236,19.21; 237,5.6); *contra* apisci etc. 237,14; 239,7.9.

aduersus *constanter passim*, *nisi quod* aduersum 72,6 (*conf.* 196,11 aduersum *falso pro* aduersus eum); *raro per compendium scribitur*.

ae *pro* e *saepe falso scriptum est*: capitae 44,17; equestrae 197,17—18; grecae (*pro* grege) 194,16—17; illae 220,24; ipsae 102,6?; iurae 139,3; 162,7; millae 112,11; neptae 145,12; nominae 186,3; partae 205,6; quae (*pro* -que; *conf. quae supra pag.* 290 *ad* q̅· *et* q· *adnotauimus*) 40,19; 41,4; 51,11; 85,9; 114,20; 167,4; 226,4; 231,9; saepae 228,2; certae 131,18; 209,13; iniquae 231,7; propriae 116,3; 151,7; proximae 63,8; proximumae (*pro* proxime) 42,7; rectae 208,21; speciae 23,7; tuae (*pro* te) 169,11; aecum (*pro* equum) 179,12; haecce (*pro* ecce) 51,19; aedictis 2,13; aedicto 119,3; aequorum (183,17); aeum? 238,3; haeredes 94,13; haeredis 108,8; (*contra alibi saepissime* her-); itaem 169,15; Maeuius 98,10; 124,18 (*contra* Meuius 98,22; 220,12; 221,7); saexus 30,18(?); sociaetas etc. 160,13; 168,10; taestatore 123,10; praetium 72,4 (*conf. quae supra pag.* 285 *de* p̀ = prae *et* pre- *adnotauimus*); propriaetas etc. 61,17.19.20.21; 62,13.15.17; 75,21.23; *conf. etiam* 151,19 *et*: e *pro* ae.

alioquin *constanter* (6,8—9; 62,1; 80,19; 83,5; 84,6.10; 85,23; 91,1; 104,13; 108,2; 117,15; 123,5.8; 134,6; 140,2; 164,4.8.19; 165,11; 170,12.16; 173,7; 174,21; 198,8; 205,22; 230,11; 232,23 [*conf. etiam* 40,1 aliquoquin *et* 20,18 aliquin]).

aliut *uulgo* (100,1 *bis*; 110,20; 128,24; 129,1; 165,9.10; 168,15; 172,17; 241,23; 243,1); *contra* aliud 154,3; 207,22.

alteruter *compositi prior pars non flectitur* (*conf.* alterutra 177,5; alterutrius 170,8; alterutrum 103,7??; 207,4—5; alterutro 16,13; 249,17).

ancilla etc. *uulgo*; *contra falso* aecilla 23,2 *et* acilla 23,4.6.

animaduertere *constanter*, *nisi quod* 13,21—22 animaaduertere *scriptum est*.

anulos 167,5 (*loco unico*).

apu*t* *uulgo* (9, 24; 10, 17; 13, 21; 14, 15; 26, 22. 24; 27, 1. 3. 8 *bis*. 15 *bis*; 29, 12. 15; 30, 23; 34, 17; 37, 4. 7??. 12; 51, 17. 18; 54, 2; 59, 11. 19. 22. 23; 62, 16 *bis*; 64, 2; 65, 24; 93, 15; 120, 9; 124, 22 *bis*. 24; 129, 8; 154, 2; 161, 14; 177, 12. 13; 179, 7; 182, 5; 198, 7. 9. 21; 204, 18; 209, 5; 221, 2; *contra* apu*d* 23, 13; 240, 15; *alibi per compendium scribitur*.

Apuleia *constanter* (160, 12. 17—18. 19. 21. 22).

arra etc. *constanter* (164, 16. 17).

a*t* (*coniunctio*) *uulgo*; *contra* ad *pro* at 11, 2; 26, 22; 37, 17; 51, 4; 71, 1; 74, 12; 85, 6; 97, 6; 122, 18; 125, 14; 152, 13; 204, 16; 208, 8; 216, 19; 235, 2.

a*t*que *uulgo* (1, 17. 18; 2, 3; 17, 8; 20, 8; 39, 4; 67, 24; 79, 12; 103, 21; 104, 17; 112, 4; 117, 19; 119, 7. 10; 129, 4; 140, 16; 155, 23; 175, 21; 184, 19; 190, 19; 191, 7. 10; 194, 22; 212, 15; 245, 24; *conf. etiam* a*t*qua 179, 2 *et* a*t*quae 231, 9); *contra* a*d*que 28, 13; 38, 11; 75, 4; 172, 11.

a*t*qui (*conf.* 167, 10).

auctor etc. *cum deriuatis constanter*, *ubi perscribitur*, *nisi quod* aut 51, 1 *pro* auctoritatem, aut 51, 20 *pro* auctorem *falso scriptum est* (*conf. etiam* 174, 17 *et* 90, 2; *et* tutoribus (*pro* auctoribus) 29, 22—23); *alibi per compendium scribitur*.

b *pro* u (*i. e.* v) *saepe falso scriptum est:* a*b*ocare 91, 24; adiu*b*andi 231, 8; 232, 5; adiu*b*atur 232, 1; adiu*b*etur 232, 8; *b*adimonium 251, 7; *b*eneunt 147, 23; *b*erbèratus 177, 19; *b*erbi 170, 23; *b*ero 141, 20; 148, 8 (?); *b*estitum 178, 10; *b*idetur 168, 22; *b*idebatur 147, 8; *b*idebantur 186, 19; *b*inum 161, 24; *b*is 244, 9; 246, 3?; *b*itio 236, 4; *b*itiosam 238, 14; *b*iui 148, 6; *b*iuis 41, 15; bre*b*iter 193, 9; *b*ulgo 24, 23; con*b*enerit 164, 15; cre*b*erit 134, 10; dele*b*erit 92, 18; dubita*b*erunt 50, 4; *e*dificaberit 71, 7; fa*b*ori (*pro* fauore) 191, 24; furti*b*a 177, 11; no*b*ationem 175, 2; no*b*i 139, 7; o*b*es 181, 3; obser*b*anda 162, 1; oli*b*arum 176, 15; oli*b*eto 176, 15. 16; proba*b*erit 245, 12; puta*b*erunt 47, 12; sal*b*a 23, 11; sal*b*am 48, 18; ser*b*atur 178, 3; ser*b*um 4, 12; 214, 15; ser*b*us 76, 1; 93, 5; 156, 8; 159, 7—8; 214, 21; 217, 12. 18—19. 22; si*b*e 93, 20; 159, 11; sol*b*i 74, 1; summo*b*eantur 143, 16; summo*b*eat 145, 22; super*b*acum (*pro* superuacuum) 89, 12; u*b*is 72, 12; uo*b*es (*pro* boues) 181, 4; *conf. etiam* furti*b*usa *pro* furtiua 177, 8 *et*: u *pro* b.

bal*n*eum 4, 21 (*loco unico*).

c *pro* ch: cartulis 71, 18. 20; scolae 52, 23; 58, 2; 103, 22; 150, 19; 154, 17; 155, 24; 174, 16; scol*e* 63, 11; (soles *pro* scholae 111, 8); *contra* sc*h*olae *recte* 105, 19; 165, 9; 172, 13. 20; 218, 14; (sichole 117, 1); Sticus etc. 101, 18; 105, 23 (isticum); 107, 21; *contra* Stic*h*us etc. *recte* 103, 7; 105, 11. 12 (istichum); 109, 17; 111, 10; 122, 19; 207, 4. 13. 24; 208, 22. 24.

ca*p*io (*femininum*) α) usuca*p*io etc. *constanter* (64, 12—13. 18; 65, 8; 66, 16; 67, 12. 17. 22; 68, 7. 8—9. 17; 69, 16; 75, 12; 106, 16. 17; 148, 16) β) pignoris ca*p*io etc. 197, 11. 20; *contra* pignoris ca*p*tio etc. 191, 2—3; 198, 1. 6.

cau*s*a etc. *constanter passim; alibi per compendium scribitur*.

cc *falso pro* c: nunccupationibus 82, 18; nunccupauerint 80, 16—17.

cendam *pro* cenam *errore scriptum* 179, 10—11 (*loco unico*).

cent*e*simum *constanter* (6, 16. 19—20).

c*e*teri etc. *constanter passim*.

cl*o*dum (*pro* claudum) 183, 22 (*loco unico*).

coar*t*at 97, 14.

co*e*rcere etc. *cum deriuatis constanter*.

cum (con-) *in compositis sequente consonante*:

1) conf- *constanter* (*conf. e. g.* conferratio *pro* confarreatio 28, 19); *contra* comfarreatione 29, 2.

2) coll- *saepius* (20, 8—9; 105, 9—10 (collegatario); 107, 3 (collegatarium). 6 (collegatario). 14 (collegatarius); 114, 10. 11—12; 184, 18; collectio [*pro* coniectio] 193, 10); *contra* conl- 3,13 (conlecti *pro* coniecti); 115,6; *item* ꝛl- *notatur* 10,3; 186,16.

3) comm- *saepissime* (*conf.* 22, 18; 27, 10; 37, 8; 43, 17; 59, 10; 65, 21. 23; 66, 2. 8. 9; 71, 2; 90, 24; 91, 3; 93, 19 *bis*; 117, 14. 18; 119, 23—24; 120, 9; 126, 16. 24; 129, 24—130, 1; 132, 8; 135, 1; 140, 3; 148, 23; 161, 13; 168, 4 *bis*. 5. 14; 176, 5; 179, 7. 12. 15. 16. 20; 180, 11. 15—16. 22; 182, 2. 3; 183, 7; 185, 16; 186, 8; 194, 13; 198, 24; 200, 11; 204, 12. 21; 209, 4; 217, 3. 12. 17—18. 20. 23; 218, 3; 221, 4; 238, 24; 239, 8); *contra* conm- 44, 12; 113, 6—7; *item* ꝛm- *notatur* 1, 10—11; 132, 9; 168,1; 172, 1; 175, 9; 176, 1; *conf. etiam* 27, 18—19.

4) conubium etc. *constanter* (15, 8. 9. 13. 22; 18, 7; 20, 17. 18. 22; 21, 2. 8. 12; 22, 3. 4); connumeratis 1, 20, *ut par est.*

5) conp- 24, 13; 68, 12. 17; 72, 10; 83, 1; 113, 6; 114, 19; 118, 22; 130, 21; 132, 6; 181, 23; 182, 10; 196, 6; 212, 7. 11. 12. 20. 22; 213, 2. 8. 9. 11. 22; 216, 14; 226, 9; 236, 19; 244, 15; 245, 19; *item* ꝛp- *notatur* 26, 4; 68, 13; 82, 24; 97, 21; 158, 6; 160, 2?; 181, 10. 11. 15; 183, 15; 189, 9; 190, 6. 16. 23; 197, 19; 201, 6; 206, 8; 208, 21; 212, 13. 23; 226, 11. 17; 227, 24; *conf. etiam* 6, 23; *incertum est, utrum* conp- *an* comp- *sit* 28, 19—20; 64, 18—19; 157, 7—8; *contra* comp- 39, 3; 41, 12; 46, 8. 17; 64, 15; 65, 16. 19—20; 68, 14; 71, 11; 73, 4; 106, 17; 116, 8—9; 120, 7; 122, 15; 128, 17; 134, 18; 138, 17; 147, 16; 148, 10; 193, 7; 203, 10; 209, 23; 214, 1; 216, 8; 226, 13; 237, 14. 21.

6) corrumpere etc. *cum deriuatis constanter.*

condicio etc. *cum deriuatis constanter.*

conuieium *constanter* (185, 17—18; 186, 11).

cottidianus 214, 11 (*loco unico*).

crerit *falso pro* creueris 98, 21; *conf.* mandarit 170, 8; probarit (= probauerit) 7, 24 (*corrector*); colligitaret *pro* sollicitauerit 179, 23; contrectaret *pro* contrectauerit 180, 5.

cu *pro* quu: aecum 50, 21; 127, 9; ecum (*pro* aequum) 167, 22; *contra* aquun *pro* aequum 221, 20; aecum *pro* equum 179, 12; eciuis *pro* equus 197, 17; inicum 135, 13; 217, 6; *contra* iniquum 228, 3. 7; 231, 17; 233, 24; locutus etc. *et* secutus etc. *cum deriuatis et compositis constanter*; consecuntur 8, 13; 26, 2; relincuntur 119, 12; 123, 4?; 126, 20; secuntur 43, 8; *contra* sequuntur 217, 11; cum (*praepositio et coniunctio*) *constanter.*

-d *et* -t *saepius inter se permutantur: conf.* ad, aliut, aput, at, et, id, illut, inquit, quid, quod, sed.

damnum etc. *cum deriuatis constanter.*

diminuere etc. *et* diminutio etc. 43, 16. 19. 21. 23; 44, 8. 11. 17. 18; 47, 5; 149, 23; 155, 11; 158, 7; 168, 20; *contra* deminuo etc. etc. 54, 7; 130, 13; 131, 5. 9; 149, 8; 150, 1; 202, 4. 9; *alibi per compendium scribitur.*

dumtaxant (*pro* dumtaxat) 203, 3; *alibi per compendium scribitur.*

dupondius 32, 12; dipondi 32, 11; dipundi 32, 6.

e *pro* ae *saepe falso scriptum est:* alie 13, 15 *bis*; alienande 68, 23; arre 164, 17; bone 171, 22; 227, 3; capiende 130, 21; certe (?) 190, 10; cetere 51, 23; 86, 2; 173, 3; deducte 175, 24; diuerse 63, 10—11; 150, 19; diuelse soles (*pro* diuersae scholae) 111, 8; emte (*pro* emptae) 120, 19; erciscunde 202, 21?; extere 21, 19; expresse 168, 5; femine 27, 12; 43, 10; 51, 18; 82, 3; hec 82, 23; 98, 5. 21; 112, 13; ille 118, 24; inrite 91, 19; interponende 120, 21; iste 84, 24; 203, 5; libere 31, 16; liberte 47, 24; 138, 4; nature

151, 13; nostre 68, 10; 129, 4; noue 174, 3; noxe 217, 5 (*corrector; prima manus recte* noxae); pecunie?? 163, 5; peregrine 34, 9; perfecte 50, 13. 23; persone 86, 3; 115, 16; pessime 147, 8; poene 114, 14. 16; 116, 4; 126, 17; 178, 12; [*conf. etiam* pensene *pro* poenae 186, 20]; praestande 181, 21; pulleue (*pro* pupillaeue) 48, 21; que (*pro* quae) 8, 14; 13, 14. 16; 20, 14; 26, 11—12; 42, 10; 50, 20. 23; 55, 2. 7; 63, 22; 65, 8; 68, 7; 69, 13. 18. 21; 70, 7; 84, 1; 106, 19; 115, 23; 118, 22; 124, 1; 125, 19; 131, 21; 134, 5; 135, 12; 139, 1. 4; 141, 8. 10; 147, 15; 149, 2. 17; 158, 9; 165, 12; 181, 24; 184, 9; 197, 15; quecumque 101, 8; 155, 10; quedam 69, 15; 91, 5; 157, 23; sacre 55, 7; 55, 6??; scole (*pro* scholae) 63, 11; sichole (*pro* scholae) 117, 1; sole 38, 15; 104, 5; solide 120, 7; sue 91, 11; suscipiende 96, 19; tabule 72, 5; testate 83, 22; 138, 5; tutele 51, 5 (*conf. etiam* 51, 1); uendite 120, 20; *conf. etiam* habituresse (*pro* habiturae essent) 85, 20; Anneo 118, 20; er·mei (*pro* Hermaei) 201, 20; celibatum 90, 17 (*contra recte* caelibes 80, 22; caeliues 125, 24); Celius 165, 15; s|elius *pro* Caelius 145, 3—4; celum 154, 13 (*contra recte* caelo 69, 21); coherentes 176, 11; Ebutiam 198, 15; ecum (*pro* aequum) 167, 22; edibus 194, 24; edificaberit 71, 7; edificauerint 8, 13; enea (*uel potius* ienea) 172, 7; equis 98, 24; es eris etc. 31, 14; 78, 1. 6. 9; 79, 2. 3; 95, 22; 112, 14; 151, 10 (*contra saepius, ut par est, recte* aes etc., aenea [*nusquam* ahenea] etc.); estimare etc. *et* estimatio etc. 52, 23; 106, 3; 107, 1; 122, 4; 164, 20; 183, 15; 186, 22 (*contra alibi passim recte* aestimare etc.); fenerare etc. 169, 13. 19 (*contra recte* faenerare 169, 21; faeneratores 196, 13); Greca 17, 15; 152, 16; eregam (*pro* Graecam) 152, 7; gregi (*pro* Graeci) 152, 9; Greco 165, 7 (*contra recte* graecum 152, 15; graeges *pro* graece 125, 9); pedagogum 10, 3; pelagogum (*pro* paedagogum) 4, 12; pene 119, 4; penitentia 97, 4; Popeia (*pro* Poppaea) 40, 23; predium 68, 20; pregnatem 25, 15; prestat 139, 6; [*conf. etiam* restituerimus (*pro* praestiterimus 239, 1]; preterire 135, 4—5; preterit 147, 13; pretor 119, 1; pretoria 214, 9—10; querere etc. 47, 9; 50, 1; 72, 13; 75, 17; 76, 9. 23; 82, 9; 89, 12; 105, 14; 108, 9; 114, 2; 116, 12; 144, 8; 145, 11. 15; 146, 3; 150, 18; 154, 1; 155, 19; 161, 9; 165, 3; 166, 5. 7. 16; 167, 3; 169, 17; 177, 17; 178, 8. 11; 195, 14; (queureretur *pro* quaereretur 20, 6); sepe 51, 1; 168, 1; seuire 14, 2 (*contra recte* saeuitia 14, 11); Vellea 88, 2; *conf. etiam* 33, 4 *et*: ae *pro* e.

e *pro* i *non raro falso scriptum est:* accedit 93, 13; accepit 32, 1; agetur 236, 12; coercetio 249, 8; crededissent 19, 9; dedeticiis 3, 16. 8?; effecit 22, 4; etfecit (*pro* efficit) 172, 9; praecepit 178, 5; quedam (*pro* quidem) 43, 18; ciues 23, 24; 25, 12; iudices 191, 1; omnes 229, 9; plures 205, 23; sponsiones 224, 21; tales 207, 19—20; posset 181, 21; legasset 112, 7—8; peruenerest 54, 1; contrectaret (*pro* contrectauerit) 180, 5; acciperet (*pro* acceperit) 167, 5; colligitaret (*pro* sollicitauerit) 179, 23; possideret (*pro* possederit) 239, 16; 244, 17; possederit (*pro* possideri et) 148, 3; fiet (*pro* fuit) 232, 23 (*ante correctionem*); deducantur 50, 2; 176, 7; deducitur 159, 22; despiciamus 226, 19 (*alibi constanter recte* dispicere etc.); adipisce 237, 6; coire 167, 23; complere 148, 10; dare 78, 5; 189, 23; 200, 9; 201, 3; 208, 1; 212, 14; 222, 12; 235, 1. 2; retinere 107, 5—6; condicione 21, 13; iure 218, 23; 238, 22; libere 48, 5; hibere (*pro* liberi) 23, 3; que (?) 14, 23; 18, 4; nesciente 97, 23—24; ratione 50, 13; simile 126, 12; *conf. etiam* 27, 19 *et* 129, 23 *et* 140, 2 *et* 165, 11 *et* 180, 19 *et* 182, 8. 19 *et* 193, 4 *et*: i *pro* e.

eff- *constanter* (efficere etc. *passim*, effusa 184, 18), *nisi quod* 172, 9 etfecit *falso pro* efficit *scriptum est.*

emptus (*item in compositis ut* peremptus coemptio etc. *cum deriuatis*) etc. *cum deriuatis constanter, nisi quod* emta 164, 20—21 *et* emt(a)e 120, 19 *scriptum est* (*conf. etiam* 165, 10).

epistula etc. *constanter* (2, 7; 26, 4; 27, 5, 169, 2. 4. 10; 161, 2; 164, 3).

et *constanter passim*; ed 173, 14.

ex (*non* e), *ubi perscribitur, constanter et ante uocales et ante consonantes, nisi quod* 18, 20; 19, 5. 8; 52, 3. 12?; 54, 11; 119, 10; 224, 15 (*conf. etiam* 218, 12 *et* 48, 10) e lege *inuenitur, cum alibi* ex lege *scriptum sit: prorsus similiter atque in inscriptionibus antiquissimis multo saepius* EX LEGE, *rarius* (*conf. Huebneri indic. corp. inscr. lat. I pag.*

579) E LEGE *exaratum est: conf. etiam Fr. Neuii Formenlehre der lateinischen sprache II 539. Praeterea* e contrario 152, 10 *scriptum est, cum alibi* (21, 23; 66, 19; 73, 23) ex contrario *occurrat. Itaque* 21, 1 *ante* senatusconsulto, *item* 31, 4 *ante* suo, *item* 176, 1 *ante* sequenti *non* e *sed* ex *supplendum est; incertum autem est, utrum* ex *an* e *ante* lege *supplendum sit* 49, 15 *et* 52, 4 *et* 224, 13.

Ceterum a *praepositio scribitur constanter ante consonantes,* ab *constanter ante uocales et ante* h- (*nisi quod* ᴀᴘsuo *pro* a suo *scriptum est* 134, 19; *conf. supra pag.* 313).

ex *pro* ex s-: *ex*enatusconsulto 111, 1—2; *conf.* 20, 14 *et* 110, 1; *conf. contra* sexsus (*pro* sexus) 128, 3; *et praeterea* 83, 13.

ex- *pro* exs-: *ex*istere etc. *et ex*tare etc.: 41, 19; 62, 22; 63, 13; 68, 1; 73, 17; 83, 16; 84, 14; 90, 10. 11. 12. 21; 99, 14. 16. 21. 22; 100, 9. 13—14; 101, 12; 117, 5—6. 9; 124, 12; 127, 7. 19; 129, 13; 148, 1; 150, 9—10. 15; 154, 13; 174, 20—21; 238, 8; extate (*pro* extante) 180, 20; *contra* *ex*stiterit 175, 1; *ex*equi 118, 18; *contra* *ex*secuti 50, 4—5; *ex*secutus 170, 11; *ex*pirant 224, 14—15 (*loco unico*); *ex*tinguere etc. *constanter* (73, 4; 119, 7; 122, 7. 14; 217, 16); *ex*superat 238, 10 (*loco unico*); *meri errores sunt:* α) *ex*seredari (*pro* exheredari) 145, 23; *ex*seredare 146, 2; β) *ex*timauit *pro* existimauit 167, 19.

f *pro* ph *in uocabulis graecis:* chirogra*f*is 163, 17—18; ele*f*anti 58, 8; syngra*f*is 163, 18.

femina etc. *cum deriuatis constanter.*

fide*i*commissum etc. *passim; contra* fid*e*commissus etc. 125, 21—22. 24; 126, 7; *conf. etiam* fidemcommissam *pro* fideicommissa 125, 20—21; *alibi per compendium scribitur.*

fide*i*ussor *constanter* (158, 13. 15; 159, 3. 9. 19; 162, 9; 235, 12. 16); *contra* fide*i*|iussores 160, 8—9; *alibi per compendium scribitur.*

fide*i*promissor etc. 159, 16—17. 17—18; 160, 5; 161, 6. 8. 16; 162, 9; *contra* fid*e*promissor etc. 158, 13. 15. 19; 159, 2. 9; 160, 12; 161, 4—5; *alibi per compendium scribitur.*

*G*aio 117, 22 (*loco unico*).

gl*e*ba 194, 23 (*loco unico*).

h *falso omissum*: *a*bere (*pro* habere) etc. 169, 11—12; 170, 20; 173, 2; 190, 14; 248, 10; *a*c 187, 2; 213, 18; adibendo 4, 14; *a*ec 222, 15; *e*reditaria 93, 24; *e*res 62, 22; 87, 2; 122, 9; ex*e*redati 141, 14; ex*e*redatos 142, 17; exs*e*redare 146, 2; exs*e*redari 145, 23 (*alibi passim recte scribitur*); *er*mei (*pro* Hermaei) 201, 20; *o*micida 179, 1; *o*norata 139, 19; syponiacis (*pro* symphoniacis) 183, 14; *conf. etiam:* c *pro* ch *et* t *pro* th, *et quae infra ad:* hic *et* is *adnotauimus.*

h *falso additum: h*adeant (*sed correctum in* adeant) 96, 23; *h*aditam 95, 22; *h*aecce (*pro* ecce) 51, 19; *h*auctoritatem (*pro* auctoritate) 67, 20; *h*aut 11, 8; *h*erciscundae 111, 18 (*contra* erciscunda 110, 17; erciscundae 110, 16); *h*esto 101, 19; *h*omnes 1, 6; uel*h*oc (*pro* -ue locum) 15, 20; Di*h*onis 201, 20; ex*h*itum 241, 17; nihil*h*ominus 225, 2; *conf. quae infra ad:* hic *et* is *adnotauimus, et* tutores *h*abet *pro* tutore auctore 83, 5.

hae (*nominat. plur. femin.*) *uulgo; contra* haec 50, 2 *et* 152, 9. — *Contra* hae *falso pro* haec (*nomin. sing. fem.*) 125, 21 ?.

heres etc. *cum deriuatis constanter.*

hi- *falso additum ante* sp-: *hi*speciosa 50, 22.

hic *et* is *pronominum formae passim inter se commutantur, cum et syntaxis horum pronominum a Ciceroniano usu recedat et* ii *pro* i *nec non* i *pro* ii *saepe in codice Veronensi scriptum sit et* h *littera modo falso addita modo falso omissa sit. Itaque, ut potiora tantum delibem, e. g.*:

1) *pro* is (*nominat. singular. mascul.; ita uulgo*) *scriptum est* α) iis 31, 13; 80, 9; 161, 1; 216, 14; β) his 7, 8. 12 (*ante correctionem*); 17, 14; 91, 14; 97, 6; 109, 22; 111, 15; 122, 20, 123, 21; 134, 3; 134, 21 (*ante correctionem*); 149, 11; 217, 18; 224, 22; 237, 3.

2) *nominatiui pluralis masculini formae* ii (17, 19; 134, 12) *uel* ei (25, 24) *uix differunt a formis* hi (3, 17; 6, 9; 17, 10; 24, 6. 9; 26, 2. 8; 27, 11; 33, 8?; 33, 13; 34, 13; 42, 16; 43, 1; 80, 1?; 132, 1; 196, 20) *uel* hii (17, 12; 25, 23; 39, 5).
hii *pro* hi *scriptum est* 17, 13; ui *uel* iii *pro* hi 147, 6.

3) *ablatiui pluralis formae* iis (*conf.* 13, 19) *uel* eis (196, 15) *uel* is (20, 9; 50, 1; 70, 7; 91, 24; 177, 6) *passim uix differunt a formis* his (*conf.* 14, 8; 15, 1. 13; 20, 17; 33, 9. 11; 40, 6. 13; 44, 13 *bis*. 14; 50, 5; 52, 20; 59, 3. 5; 75, 18; 77, 16; 84, 3. 5; 91, 20; 102, 21; 123, 4; 141, 10; 145, 19. 22; 149, 8; 151, 4. 7; 190, 6; 191, 5; 195, 15; 216, 17; 218, 18; 228, 13. 22; 230, 7; 236, 23) *uel* hiis (13, 16; 20, 20); is *pro* his *scriptum est* 49, 19; 50, 1; 138, 14; 142, 9; 143, 23; 233, 17?; hiis *pro* his 49, 21; iis *pro* his 76, 16.

4) *datiui pluralis mascul. et femin. formae* eis (*conf.* 7, 8; 11, 24; 19, 7; 74, 2; 85, 13; 88, 13; 117, 2; 137, 10) *uel* iis (42, 19; 80, 18; 88, 5; 99, 17) *uel* is (11, 12; 80, 19) *uix differunt a forma* his 76, 24; 19, 9 (*ubi* hi *falso sine* -s *scriptum est*); 128, 13.

5) *pro* eae [*uel* hae] (*nominat. plur. femin.*) *scriptum est* ae 64, 20; 85, 11; 119, 3; heae 131, 21; *conf.* hae 56, 17.

6) *pro* iisdem (*ablat. plural.*) *scriptum est* isdem 33, 5; 52, 12; 54, 3; 186, 6; hisdem 23, 16.

i *falso omissum ante* st: starum 77, 2; stis 163, 23; *alibi constanter* iste etc.

i *falso additum ante* st: istichum 105, 12 *et* isticum 105, 23 *pro* Stichum; *conf. etiam* 90, 16 (istitutus *pro* institutus) *et:* hi- *ante* sp-.

i *pro* e *non raro falso scriptum est:* accidere 238, 8; acciperet (*pro* acceperit) 167, 5; accipisset 172, 12—13; accipit 73, 21; restituit?? 208, 14; conpluris 190, 16; Corniliae 161, 13; dari 171, 1; 221, 20; fabori (*pro* fauore) 191, 24; habenti 165, 16; ia 181, 19; iam 169, 13; intellegimus 40, 11; 155, 12; ipsi (*pro* ips(a)e 50, 24); legi 41, 3; legis 196, 7; mandari 171, 5; nomini 212, 19—20; parentis (*accusatiuus pluralis, qui alibi constanter in* -es *exit*) 213, 19; perhibitote 79, 8; perigrinis 3, 16; possiderit 68, 19; posiderit (*pro* possederit) 66, 22; possideret (*pro* possederit) 239, 16; 244, 17; possidet (*pro* possederit) 238, 5; possit 137, 7; qui 50, 4; 146, 14; 198, 13; qui (*pro* qu(a)e) 123, 4; uiro (*ante correctionem*) 168, 16; *conf. etiam* 70, 14 (desieruerint *pro* deseruerint) *et* 189, 7 (praestarie [*pro* praestare]) *et* 241, 11 (litigiet [*pro* litiget]) *et* 104, 17 (utilie [*pro* utile]) *et* 172, 7 (ienea *pro* aenea) *et* 154, 17 (diuersi scolae *pro* diuers(a)e scholae) *et* 218, 14 (nostris scholae *pro* nostr(a)e scholae) *et* 56, 12—13 ((pu)blici *pro* publicae) *et* 180, 20.

i *pro* ii: ali 3, 4 *bis*; 50, 8. 9 *bis*; 134, 24; 158, 12; 176, 14; coloniari 140, 18; denari 166, 18; dipondi 32, 11; dipundi 32, 6; fili 25, 5; 33, 16; 88, 17; hereditari 63, 2; 150, 14; necessari 93, 4. 5; 94, 5; Claudi 6, 12; Lati 25, 18; Titi 172, 6; 186, 4; (*contra* Pii, *ut par est,* 103, 24); bienni 65, 1; fiduciari 48, 4; fili 35, 13; 48, 10; 100, 1; 135, 23; 140, 1; legatari 80, 4; 103, 13. 19. 23; 106, 17; 108, 16. 18; 110, 4; 118, 4. 5; 119, 15 *bis*; 121, 19. 22; 122, 11; mancipi *passim et fere constanter* (*conf. infra*); matrimoni 4, 13; negoti 167, 15; partiari 119, 15; patrimoni 8, 20; peculi 140, 11. 24; 147, 7; 216, 21; postlimini 34, 13. 21; 49, 24; preti 31, 15; sacerdoti 41, 2; stipendi 197, 15;
alis 35, 22; 61, 17. 22; 62, 21; 63, 6; 109, 18; 123, 16; 150, 7; 156, 11; 170, 17; alis 99, 8; coloniaris 6, 2; controuersis 235, 21; hereditaris 95, 14; alis 110, 8; 157, 10; 173, 4; 195, 24; arcaris 163, 8; comitis 77, 19; 78, 2; commentaris 132, 8; deditics 3, 8; hereditaris 96, 21; 145, 10; necessaris 63, 10; nuptis 14, 22; praedis 62, 2; prouincis 2, 12. 14. 17; 4, 16; 7, 9; 55, 20; 59, 3.
Contra ii *scriptum est*: alii 14, 23; 72, 23; 176, 18. 20; dediticii 3, 16; filii 17, 15. 16; necessarii 94, 18; patricii 1, 22—23; spurii 17, 14: aduersarii 221, 12; 238, 10; 241, 20; 249, 10; filii 94, 23; 213, 24; 7, 24 (*ita corrector,* fili *prima manus*); iudicii 226, 22; 233, 23; mancipii 39, 5; matrimonii 20, 16; 23, 21; peculii 216. 17. 19. 21 (*bis*?):

ptii 79, 4; 165, 13. 14. 17. 18; 122, 14—15; sacrificii 28, 18; socii 168, 18; uadimonii 251, 3; alii 27, 16; 35, 18; 46, 22—23; 117, 15; 123, 22; 124, 14; aliis 14, 1; 73, 6; 121, 23; diis *constanter* (55, 7. 8); filiis 25, 7; nuptiis 16, 19; aliis 41, 12; 66, 5; 68, 3; 72, 11; 177, 2; 185, 22; 209, 4; 248, 15 (*conf. etiam* alii *pro* aliis 216, 22); bestiis 3, 12; commentariis 132, 9; 140, 3; dedeticiis 3, 8. 16; exhibitoriis 236, 14—15; filiis 127, 19; hereditariis 67, 10; 96, 14; iudiciis 194, 12; 227, 4; 250, 5; maleficiis? 226, 10; nuptiis 15, 19; 24, 14. 20; patriciis 1, 21 (*corrector*?, patricis *prima manus*); 1, 21—22; praediis 61, 24; 166, 12; prohibitoriis 236, 13; propriis 132, 9; 140, 3; prouinciis 26, 22; 27, 1. 8; 37, 12; 48, 24—49, 1; 49, 1. 14—15; 54, 3; 59, 5. 18—19; 62, 10; 124, 23; 160, 8. 20; 225, 16—17; restitutoriis 236, 14; sociis 168, 23; transscripticiis 162, 19; 163, 12; uindiciis 222, 19—20; *conf. etiam* 237, 23.

Praeterea i *pro* ii *constanter in uerbis compositis* adicere etc. (70, 17. 18. 19. 20. 21. 22; 79, 2; 86, 6; 96, 6; 97, 17; 116, 7; 117, 21; 157, 11?; 159, 13; 174, 15. 19; 184, 22; 196, 18; 203, 5. 21; 231, 3); deici (239, 15); inicio 195, 19; 196, 20. 22; obicere etc. 212, 21; 229, 10; 230, 10. 20; 231, 21; subicere etc. 27, 22; 115, 1; 178, 12. 14. 16; 200, 22 (*conf. etiam* 235, 18).

Praeterea i *pro* ii *scriptum est:* coit 22, 20; 24, 19?; petit 88, 15; 200, 14; abisse 130, 2; perisse 181, 19; desisse 49, 10; *conf. etiam* ibinponi *pro* ibi inponi 178, 16; quidem *pro* qui idem 157, 6; quin *pro* qui in 79, 22; sin *pro* si in 147, 4; sita *pro* si ita 100, 21; *et conf.*: ii *pro* i *et quae ad:* hic *et* is *adnotauimus.*

-icius etc. *constanter in adiectiuis* (*ita* cessicius, dediticius, gentilicius, patricius, transscripticius).

id *uulgo; contra* it 59, 17 *et* 112, 5; *conf. etiam* ita *pro* id 70, 18 *et* 197, 7 *et* 198, 24.

idcirco *constanter.*

ii *pro* i *non raro falso scriptum est*: agnatiis 128, 12; exheredatii 136, 6; fecii 193, 22; iita 106, 2; iuriis 125, 16; 135, 13 (*corrector*); 135, 15; iustiis 44, 20 [*sequitur* nuptiis]; mulii 31, 18; siit 97, 3; siis (*pro* ipsis) 186, 22; *conf. etiam* 3, 12; 249, 11—12;
conf. praeterea quae ad: hic *et* is *adnotauimus, et quae supra pag.* 312 *de* SERUII 74, 22 *diximus.*

ii *pro* j *raro:* iiul. (= Iulia) 90, 17; iiure 69, 14 (*conf.* iniure [*pro* iiure?] 115, 23 *et* isius [*pro* iius?] 82, 7); (i)iuris? 33, 24; iiuris 33, 3 *et* 126, 11?: *utroque loco praecedit* sicut, *unde aut* sicuti iuris *aut* sicut iiuris *effeceris* (sicuti *semel tantum legitur* 54, 1—2; *alibi constanter* sicut: 20, 19; 24, 1: 30, 2; 31, 5; 32, 8; 56, 21; 75, 15; 78, 18; 95, 7. 18; 97, 7; 101, 16; 104, 20; 106, 23; 108, 15; 109, 7; 113, 6; 129, 10. 17; 139, 12; 162, 11; 173, 21; 176, 7. 12?; 193, 22; 196, 2; 203, 8; 205, 3; 207, 14; 208, 4; 209, 14; 233, 17; 245, 16); *conf. etiam* fidei|iussores 160, 8—9, *et* iiungitur (*pro* iniungitur) 250, 3.

illut 27, 19; 39, 9; 72, 9; 93, 19; 98, 22; 105, 6. 14; 115, 7; 143, 23; 144, 22; 152, 24; 155, 19; 159, 7. 12; 165, 4; 168, 2; 169, 24; 172, 8; 175, 4; 179, 1. 22; 183, 22; 193, 3;
contra illud 22, 10. 13; 134, 19; 178, 20; 207, 15; 230, 12; 244, 15.

pro imago etc. *cum deriuatis* (*ita uulgo*) *scriptum est* inmaginem 71, 24 *et* inmaginaria 31, 6—7.

-imus etc. *in superlatiuis et ordinalibus constanter, nisi quod constanter* postumus etc. *scribitur; praeterea singularia sunt* optumum 104, 18 *et* proxumus etc. 71, 5; 74, 11; 76, 14; 96, 7; 184, 20; *conf. etiam* proximumae 42, 7; (*sed multo saepius* optimus etc. *et* proximus etc.); *conf. praeterea* 44, 10.

in- (*et particula negatiua et praepositio*) *in compositis:*

1) inf- *constanter.*

2) ignorare etc. *cum deriuatis*: *uulgo; contra* ingnorantiam 18, 2.

3) illegitime 24, 6.

4) inmerito *constanter* (116, 4; 147, 7); inmisuerit (*pro* inmiscuerit 95, 14; *contra* immutabiles 190, 18—19.

5) inp-: 9, 22; 11, 14; 16, 18—19; 40, 16; 43, 13; 45, 18; 48, 13; 50, 11. 16; 66, 16; 67, 12; 71, 13. 21; 72, 7; 80, 13; 83, 2; 99, 12. 16; 100, 18; 101, 1. 8; 145, 19; 154, 14; 170, 21; 177, 22; 178, 16; 183, 6; 193, 18 *bis*. 23; 197, 24; 239, 15; 251, 11; (*incertum, utrum* in|puberem *an* im|puberem *sit*, 27, 2—3); *praeterea* inprimis *constanter* (82, 9—10; 117, 12; 213, 20); *contra* imp-: 8, 20; 25, 8; 46, 11; 64, 12; 82, 14?; 84, 17. 20—21; 88, 15; 102, 16; 170, 22; 178, 14; 182, 11. 14. 18; *praeterea constanter* imperium etc. *et* imperator etc. *passim*, *itemque* imperauit (109, 2—3), *nisi quod* inperio 26, 10 *scriptum est*.

6) inritus *etc. constanter* (90, 24—91, 1; 91, 2. 6. 8. 12. 19); inrogatur 178, 1.

inelegans 155, 3; inelegantia 22, 24 *et* 23, 7—8 (*ubi* inlegantia *falso scriptum est*).

infitiari etc. *et* infitias *constanter*.

inquit 110, 1; *contra* inquid 104, 4.

intellegere etc. *constanter*.

littera etc. *constanter* (71, 19 *bis*; 151, 6; 159, 10—11; 162, 19; 163, 3. 17); *contra* obliteratum 28, 16.

ll *falso pro* l *scriptum est* 2, 22 (uellit) *et* 23, 5 (masculli); *conf. etiam* 16, 3; *conf. contra* 179, 16; 22, 17.

locuples etc. 74, 7; 136, 8; *contra* locoples 51, 16.

m *falso pro* n: im 176, 7; namcisci 66, 9; 245, 10 (*alibi constanter* nancisci); forsitam 114, 3 (*alibi constanter* forsitan); eorumdem? 213, 18—19 (*alibi constanter* eundem eandem etc.); dodramtem 113, 3 (*alibi* dodrantem); quarumdam 15, 9 (*sed* quandam *et* quorundam [190, 4]).

praeterea tantumdem (126, 21; 227, 4), utrumque utramque (*passim*) *et* quicumque etc. (3, 19 *bis*; 9, 15; 13, 23; 19, 14; 27, 9; 96, 20; 101, 8; 103, 14; 115, 4. 5; 130, 16; 155, 11; 178, 17; 224, 19; 235, 4; [*media syllaba modo perscripta modo* c' *notata est*]) *constanter*; tamquam (*pro* an quod) 172, 8; *conf. quae ad* numquam, plerumque, quamquam, tamquam, umquam *adnotauimus*.

Contra n *falso pro* m: uin fieri 240, 13. 16; quan dodrantem 119, 24; quorun [*sequebatur* bis *pro* uis?] 246, 3; conubion *pro* conubium 22, 3; aquun (*pro* aequum) enim 221, 20; nan si 228, 16; postremanque 173, 17; eundemposita m (*pro* eum depositam) 65, 24; sinpublicibus (*pro* simplicibus) 240, 19; *praeterea* iandudum 129, 18; *conf. etiam* 157, 14 *et* 40, 4.

mille *et* millenos (112, 16) *constanter*; *contra* milia (8, 14; 155, 15; 202, 17; 205, 7. 12; 212, 15; 251, 10), milium (112, 14; 251, 9 [*conf. etiam* 136, 10]), milibus (161, 16; 171, 4; 173, 15; 206, 14), miliarium (6, 17. 20; 224, 12. 19) *constanter*; *de* ∞ıl· *nota conf. supra pag.* 278.

monumentum 114, 13.

nactus etc. 66, 14. 21; 132, 14; 180, 18; *contra* nanctus etc. 48, 3; 129, 9.

nec *et* neque *promiscue usurpantur nulla ratione sequentis litterae habita*; *contra* ac, *cum nusquam ante uocales aut ante* h- *aut ante* c- *aut ante* qu- *scribatur*, *inuenitur ante* f-, j-, l-, m-, n-, p-, s-; atque *scribitur ante uocales uel* h- *et praeterea ante* c-, d-, l-, m-, s-.

neglegentia 66, 9—10 (*loco unico*).

nummus etc. *constanter passim*.

numquam 3, 21; 39, 4; 104, 16; 139, 12; 142, 24; 203, 14; nuncquam 203, 11; (*nusquam* numquam).

nupsi etc. *et* nuptus etc. *et* nuptiae etc. *constanter*, *nisi quod* 40, 16 nubtae *scriptum est*.

nuntius etc. *et* nuntio *etc. cum deriuatis constanter*.

o *et* u *non raro inter se permutantur; conf.:* u *et* o.

ob- *in compositis*:

1) occidere etc., occupare etc. *constanter.*

2) o*f*ficium etc., o*f*ficere etc. *constanter.*

3) opponere etc. (212, 20—21; 228, 19; 233, 19—20; 241, 6; 248, 22; 250, 2) *constanter*; *item* opportunius 77, 8—9.

4) o*b*scurus etc., o*b*seruare etc. *cum deriuatis constanter*; *item* o*b*stantibus 143, 2; *contra* opstitit 181, 3.

5) optinere etc. (2, 4. 8. 21; 15, 21; 22, 17; 26, 18; 28, 11; 78, 13; 91, 20; 125, 8; 134, 8; 176, 21; 228, 23) *constanter; item* optulit 177, 15 (*loco unico*).

-o*s*us etc. (*terminatio adiectiuorum*) *constanter.*

parent*u*m (*genetiuus pluralis substantiui*) *uulgo; contra* parent*iu*m 26, 17—18; 35, 12; 84, 4; [*conf.* ciuitat*iu*m 50, 12; 154, 3; hereditat*iu*m 162, 5; *sed* hereditat*u*m 100, 3; hereditar*i*um *pro* hereditatium 126, 5].

par*e*t 189, 13. 19; 200, 22—23; 201, 19—20; 202, 17. 18 *bis*; 203, 2; 204, 1. 17; 205, 16; 207, 20; 209, 21; 212, 16; 233, 1; *contra* parret 151, 17; 203, 4; *alibi per compendium scribitur.*

pau*l*atim *constanter* (70, 18. 22; 198, 12).

pleb*i*scitum etc. *constanter* (1, 13. 17—18. 23; 2, 1).

ple*bs* *constanter* (1, 18 *bis*).

pleru*m*que *constanter.*

po*s* (*pro* post), *quod raro et ante* t- (115, 8; 157, 22) *et ante* m- (154, 23; 159, 7; 170, 2) *apparet, ex nota male intellecta explicari posse monui supra pag.* 285; *ceterum conf. Mommsen in ephemeridis epigraphicae uol. I pag. 78.*

poss*u*mus *uulgo*; poss*i*mus (*pro* poss*u*mus) 99, 14; 101, 2; *singularia sunt* potesint (*pro* poterunt) 41, 8 *et* possiet (*pro* potest) 85, 23: *utrumque falsum.*

praegn*a*s 24, 17; praegn*a*tem 25, 15; praegn*a*ti 24, 11; *contra* praegn*a*nte 25, 11.

pr*e*ndebat 195, 4 (*alibi in compositis constanter* -pre*h*endere etc.).

pre*t*ium (*aut perscriptum aut notata prima syllaba* p̀) *etc. cum deriuatis constanter.*

proconsu*le* 4, 21; *contra* proconsu*l* 235, 20.

prod*e* est 89, 17 (*alibi constanter* prodest).

qu *pro* cu: *qu*ius 23, 6; ali*qu*i 121, 21; superua*qu*a 225, 7; ua*qu*a 233, 14; *conf. etiam* 238, 6; *contra* cui *pro* qui 170, 9.

qua*m*quam *constanter.*

quand*o* *uulgo;* QVAND*OC* 195, 18.

qua*tt*uor *constanter* (103, 3; 127, 21. 22; 129, 16—17; 137, 8; 138, 5; 151, 5); *alibi notatur.*

quere*ll*a 131, 11 (*loco unico*).

qui*c*quam 96, 13; 112, 4; 241, 5; *contra* qui*d*quam 114, 19.

qui*d* (*cum compositis*) *uulgo; contra* quit (*cum compositis*): 51, 20; 76, 15; 88, 5; 93, 24; 108, 10; 114, 8; 118, 15; 150, 17; *conf. etiam* quodt? *pro* quid 173, 13.

qui*d*quid *constanter* (108, 21; 118, 10; 123, 12; 157, 8; 168, 16; 202, 18; 204, 14; 207, 17; 209, 18; 214, 24; 233, 1. 12), *nisi quod* qui*t*quid 75, 19 et qu*i*quid 235, 11 *scriptum est.*

quo*d* *pro* quo*t*: 50, 2. 10; *conf. etiam quae pag.* 295 *diximus, et* quo*d*annis 28, 13.

quotie*ns* *constanter* (44, 16; 189, 6).

r *falso pro* rr: atferet 170, 13; perferet 179, 24; suffere 217, 5; *contra* rr *falso pro* r: sufferras 221, 23—24; ferre *pro* fere 125, 21.

reci*p*erare etc. *constanter* (162, 16; 236, 20; 239, 10; 245, 17); *contra* recuperator etc. *cum deriuatis constanter* (4, 16; 204, 1. 3; 224, 17; 225, 18; 236, 8; 251, 1. 2).

re*dd*ucitur 155, 9 (*loco unico*).

reli*n*querit (*pro* reliquerit) 136, 14; reli*n*quam (*pro* reliquam) 119, 14; *conf. etiam* 4, 24; *contra* reli*q*uat (*pro* relinquat) 136, 18; reli*q*uantur (*pro* relinquuntur) 78, 15—16; *item* reli*q*uendae 239, 5.

re*tt*ulimus *constanter* (10, 8; 23, 18; 113, 7; 130, 1; 180, 23; 221, 4; 239, 8); re*tt*ulisse 189, 5.

rursu*s* *uulgo* [*item* retrorsu*s*, *conf.* 238, 16]; *contra* rursu*m* 113, 23; 155, 4.

s *falso pro* ns: conuenie*s* 77, 2—3.

s *falso pro* ss: Ca*s*ius 52, 17; manumi*s*i 39, 6; po*s*iderit (*pro* possederit) 66, 22; *conf. etiam* 35, 3; 55, 23; 64, 12; 66, 8—9; 74, 1; 100, 16; 138, 11; 143, 11; 186, 11; *contra* ss *falso pro* s: expo*ss*uimus 33, 13; permi*ss*erit (*pro* promiserit) 235, 8; *conf. etiam pag.* 284 *sub* p' *et pag.* 298 *sub* ℞ *et* 3, 18 *et* 41, 2 *et* 76, 17 *et* 90, 5 *et* 241, 5; *et* 163, 19 *et* 177, 3 *et* 180, 9 *et* 185, 12—13 *et* 155, 18 *et* 96, 3 *et* 120, 2 *et* 125, 9.

scri*p*sisse etc. *uulgo* (27, 5; 71, 18—19; 78, 20—21; 79, 10—11; 123, 12; 124, 16—17; 179, 13; 181, 5; 185, 19. 21) [*item e. g.* la*p*sus]; *contra* scri*b*serimus 117, 20; rescri*b*sit 20, 6—7.

scri*p*tus etc. *cum compositis et deriuatis uulgo*; *contra* scri*b*tus etc. etc. 2, 5; 83, 16; 85, 17; 96, 6; 98, 15; 100, 12; 109, 19; 112, 8; *alibi* (175, 15) *per compendium scribitur.*

se*d* 13, 24; 21, 20; 23, 7. 10; 28, 4; 32, 10. 16; 33, 4; 34, 17; 41, 22; 43, 3. 5. 9; 44, 12; 46, 13; 47, 11; 48, 7?; 50, 11; 52, 20. 22; 55, 10; 57, 22; 61, 14. 23; 62, 15; 63, 14. 20. 24; 65, 17; 67, 20; 68, 20; 69, 9. 19; 70, 16; 71, 13. 23; 73, 1; 74, 4. 16; 75, 10; 76, 5; 78, 8; 79, 23; 80, 8; 82, 24; 84, 5. 16; 85, 22; 86, 6; 91, 3; 93, 17. 18; 94, 9. 13. 20; 95, 13; 99, 4. 15; 101, 4. 13. 17; 103, 7; 104, 21. 23; 105, 19. 24; 108, 1. 5. 16; 109, 1. 17; 110, 5; 111, 1. 8; 112, 3. 13; 113, 21; 114, 12; 116, 13. 24??; 117, 5; 118, 5. 19; 119, 3; 120, 7; 121, 18. 21. 22; 125, 22; 126, 6; 127, 16; 128, 13. 19; 129, 12. 15; 130, 24; 131, 8. 16; 132, 4; 134, 10. 14. 18. 21; 137, 8; 138, 23; 139, 24; 140, 10; 145, 6. 18; 148, 13; 149, 2; 150, 11; 151, 13. 21; 152, 4. 23; 154, 14; 155, 24; 156, 11; 157. 2. 7 (*pro* et). 8. 20; 165, 13; 167, 9; 168, 21. 24; 174, 12; 181, 6; 182, 5; 183, 15; 184, 5; 185, 1. 17. 24; 186, 5; 196, 10. 19; 197, 1; 200, 24; 207, 17; 208, 5. 9. 21; 209, 2. 4; 213, 2; 216, 9. 15; 217, 21; 218, 24; 238, 7; 245, 8; 2, 22 (sedqui *pro* sequi); *contra* se*t*: 27, 17. 22; 28, 14; 29, 9; 30, 7; 35, 9. 18. 22. 24; 37, 8. 19; 39, 1; 40, 3; 43, 6. 10. 15; 44, 19. 23; 46, 11. 16; 47, 8. 23; 49, 8; 51, 18; 54, 8. 11; 55, 15; 64, 6. 10; 65, 3. 22; 74, 7; 76, 8; 80, 12; 83, 2; 85, 16; 98, 20; 100, 19; 107, 16; 112, 21; 113, 15; 120, 12. 15. 21; 122, 17; 123, 18; 126, 15. 18; 136, 2; 138, 4. 7; 156, 22; 160, 6. 20; 161, 19; 165, 15; 167, 21; 172, 19; 173, 4; 175, 13; 176, 21; 178, 8; 182, 18. 21; 184, 17. 20; 186, 21. 24; 195, 21; 196, 8; 198, 12. 22; 208, 3; 241, 4; *conf. etiam* 74, 12 *et* 103, 20 *et* 179, 5 *et* 182, 10 (et *pro* set). *alibi per compendium scribitur.*

so*ll*emnis etc. *constanter* (28, 21; 82, 19. 23; 223, 4—5).

spa*t*ium etc. *constanter.*

sti*l*icidiorum 59, 9 (*loco unico*).

sub *in compositis:*

1) succ- *constanter.*
2) su*ff*- *constanter.*
3) su*mm*ouere etc. *constanter* (71, 23; 72, 5; 74, 8; 84, 8; 90, 17—18; 96, 3; 98, 17; 99, 2; 143, 16; 145, 22; 174, 23; 175, 24; 228, 20; 230, 4. 9).
4) su*pp*ositis 251, 2.
5) su*b*ripere etc. 72, 9; 73, 2; 179, 24; 180, 10. 13; 181, 13. 15; 182, 7 *contra* su*rr*iperet 181, 2. 3; su*rr*epte (*pro* surreptas) 177, 2—3.

6) subs- *constanter; nisi quod* suspicere etc. *cum deriuatis constanter.*

7) subt- *constanter.*

sumpsisse etc., sumptus etc. *constanter.*

superuaqua 225, 7 (*conf. etiam* uaqua ; *de* superuacus *conf.:* u *pro* uu; *alibi constanter* superuacuus etc.

-t *et* -d *saepius inter se permutantur: conf.:* -d *et* -t.

t *pro* th: teatrum 4, 21 (*contra* theatro 187, 8); bytinorum (*pro* Bithynorum) 51, 19.

t *falso pro* tt: commiteretur 181, 7; fidepromitis 152, 3; obliteratum 82, 16; *conf. etiam e. g.* 104, 13; 49, 20; *contra* tt *pro* t 40, 21; 59, 16 etc. etc., *et in compendiis?* 74, 10 *et* 82, 16 etc.

tamquam *constanter:* 18, 13. 17. 20; 19, 8. 21; 20, 24; 95, 3; 96, 14; 100, 1; 120, 17; 141, 15, 146, 5. 16; 166, 24; 228, 4 (*conf. etiam* 172, 8); *contra* anquam (*pro* tamquam) 27, 23.

-tenus *in compositis:*

1) aliquatenus (18, 19), eatenus (170, 20), quatenus (170, 21), hactenus (130, 4; 140, 1) *constanter.*

2) *contra* protinus (93, 8; 251, 2) *constanter.*

totiens 44, 17 (*loco unico*).

transiebat 28, 10.

translatus etc. *constanter.*

transscriptio *et* transscripticius etc. *constanter.*

tum *et* tunc *promiscue usurpantur nulla ratione sequentis litterae habita.*

u (*i. e.* v) *pro* b *saepe falso scriptum est:* adprouata 10, 1; appareuit 63, 13; 176, 13; aluo 204, 10; aruiter etc. 236, 13; 241, 8; aruitraria 236, 16; auem (*pro* ab eodem) 3, 14 (*prima manus*); caeliues 125, 24; confirmauitur 111, 2; conuuium 15, 22; 21, 12; deuere etc. *cum deriuatis* 15, 19; 63, 2; 68, 15; 74, 13; 96, 6; 106, 23. 24; 110, 4; 125, 15; 148, 19?; 149, 6; 150, 13; 155, 23; 180, 20; 200, 6. 21?; 206, 3; 207, 2. 15; 209, 12; 212, 15. 17; 213, 8; 221, 20; 223, 14. 17; 226, 24; 228, 12; 241, 10; 250, 10; [*contra aliquanto saepius recte* debere etc. *cum deriuatis*]; duuium 216, 6; 221, 21; exhiueri 241, 2; hauere etc. 14, 24; 39, 6; 55, 4. 19; 76, 10; 109, 23; 112, 1. 7; 116, 22; 185, 2; 200, 16; 216, 17; 226, 17; inpuueres 50, 11; innumerauiles 204, 9; inumerauiles (*pro* innumerabiles) 56, 19; iuuente 63, 20; iuuentur 44, 1; iuuet 51, 20; 148, 2; liuer etc. *cum deriuatis* 13, 7; 33, 9; 35, 10; 86, 13—14; 102, 2; 107, 12; 122, 8. 21; 123, 17; 126, 23; 130, 7. 9; 135, 8. 16; 139, 22; 140, 10; 143, 4; 146, 5; 173, 16; 203, 24; 204, 2; [*contra alibi recte* liber etc. *cum deriuatis*]; mouilis etc. 65, 18—19; 106, 18; 238, 3; nouis 101, 13; 102, 22; 195, 12; prouare etc. 10, 18; 18, 8; 19, 8. 11. 16. 19. 22; 20, 6. 8. 9; 71, 24; 89, 20; 90, 3; 222, 13; puuerem 43, 13; reprouatum 79, 19; Sauinus 218, 13; scriuatur 111, 9—10; siui 26, 14; 39, 17; 107, 21—22; 109, 4; 114, 13; 200, 18 202, 6; 208, 2. 3; 209, 11; 212, 16; 244, 9; teneuimur 40, 2; 169, 7; tiui 46, 17; 162, 3; 217, 18; tolerauile 97, 11; Treuelliano 120, 2; Treuellio 118, 19; triuutoria 214, 19; ueneficium 134, 2; uenignior 157, 2—3; ueriu 114, 12; 238, 17; ueruis 110, 6; ueruorum 152, 13; 159, 4; 164, 4; uestiam 69, 22; 184, 10; uestiarum 58, 8; uestiis 3, 12 (*prima manus*); uideuatur 135, 11; uideuimus 84, 3; 158, 16; 181, 7; uideuitur 27, 6—7; uiennium etc. 68, 20; 114, 13; uindicauantur 193, 13—14; uis 42, 15; uoues 31, 18; uobes (*pro* boues) 181, 4; uona 96, 24; 134, 13; 185, 18; 237, 13; uonis 135, 3. 9; 147, 19; uono 164, 7; uonorum 135, 17; 148, 12?; 182, 20; *conf. etiam* pueribus (*pro* puberibus) 78, 20; *conf. praeterea* 209, 2 *et* 42, 11 *et:* b *pro* u.

u *et* o *non raro falso inter se permutantur: conf. e. g.* 22, 3; 51, 16; 71, 11. 21; 85, 3; 94, 8 (suos *pro* suus); 123, 7; 124, 21; 126, 10; 132, 9; 145, 5; 163, 9; 167, 14; 181, 16; 183, 11; 203, 23; 225, 21; *conf. etiam* 84, 13; 109, 16: 99, 2; 34, 11; 206, 9; 131, 21; 138, 15; 149, 11; 154, 2.

u *pro* uu *non raro scriptum est*: distingunt 24, 13; instituntur 95, 8; mortum 154, 8; mortus 33, 23?; 34, 16. 17; 47, 5; 94, 16—17; 113, 19; 124, 17; 135, 6; 136, 12; mutum 151, 18; patrum 43, 13; patrus 42, 24; 83, 11; 128, 7; perpetum 166, 12; sum 61, 22; 124, 19; 135, 8; superuacum 130, 2—3; 169, 9; superbacum (*pro* superuacuum) 89, 11—12; sus 150, 17; tribuntur 147, 12; tum 72, 14; 151, 15; *conf. etiam* serus (*pro* seruus) 122, 12 *et* pueribus (*pro* puberibus) 78, 20 *et* sim (*pro* suum) 181, 23.

uaqua 233, 14 (*conf. etiam* superuaqua); *alibi recte* uacua etc.

ueneo etc. *constanter*; *infinitiuus modo* ueniri (44, 1; 167, 2; 94, 4 [*ubi* uenieri *falso scriptum est*]) *modo* uenire (*conf.* 6, 18; 82, 21; 118, 7) *est*: UENEANT' (*i. e.* ueneantur) *pro* ueneant 93, 13 *mero errori tribuendum est.*

uicesima 162, 5 (*loco unico*).

umquam *constanter* (2, 7; 6, 20?; 11, 16; 108, 11. 12; 146, 16).

-undus etc. *pro* -endus etc. *in participiis* [*praeter* eundum etc.]: accipiundum (?) 192, 24; erciscunda etc. 110, 16. 17; diuidunda 110, 17; faciundi 89, 13; 147, 9—10; regundorum 202, 22; faciuntdi (*pro* faciundi) 82, 6—7; paciundi (*pro* faciundi) 146, 19; *alibi multo saepius* -endus etc. *constanter*.

uolumptatem 105, 5; *alibi recte* uoluntas etc.

urguebatur 78, 3 (*loco unico*).

usucapio (*femin.*) 64, 12—13. 18; 65, 8; 66, 16; 67, 12. 17. 22; 68, 7; 69, 16; 75, 12; 106, 16. 17; *contra* ususcapio (*femin.*) 68, 17 n/e u sus quidem capio *extat* 148, 15—16; *alibi per compendium scribitur*; *ceterum conf.* ususceperunt 148, 14.

usureceptio 68, 7; *contra* ususreceptio 68, 12. 19—20.

uulgo 17, 12; 50, 20; 65, 13; 76, 21; 157, 6; 165, 4; 205, 10; 224, 15; bulgo 24, 23; *contra* uolgo 24, 15. 21; 68, 21; 227, 1; 239, 2; uuolgo 70, 21.

uulgaris etc. *constanter* (97, 16 *bis*; 97, 20; 98, 3—4. 6; 100, 5. 7; 102, 13—14.

Lipsiae, typis Breitkopfii et Haertelii.

[illegible] ...fuperi...
[illegible] ...tota ... de ...
[illegible] ...ferpernit...
[illegible] ...
[illegible] ...dicta a pere...
[illegible] ...uocant necnon...
[illegible] ...uepitatio...
[illegible] ...iator ueniente...
[illegible] ...pana ... nolo aduersus pp...
[illegible] ...uis quis ... nullo...
[illegible] ...mepoenacu...
[illegible] ...mepoenau...
[illegible] ...pris ... ete...
[illegible]
[illegible] ...dorpe...aul...

[illegible] ...ioprias tone...
[illegible] ...ixi neoc die...
[illegible] ...possessio ... ipa ...
[illegible] ...essionis e[illegible] ...incipe...
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible]

Lipsiae, typis Breitkopfii et Haertelii.

[illegible] oeipe [illegible]
[illegible] iora [illegible]
[illegible] eripiepnuie [illegible]
[illegible] iaemeteor [illegible]
[illegible] dicaa prii [illegible]
[illegible] iaeocant necine [illegible]
[illegible] iuedies taeo pa [illegible]
[illegible] aeop ueiteam [illegible]
[illegible] pan ai [illegible] aduepsuspp [illegible]
[illegible] isiqisei inuie [illegible]
[illegible] nepoenaeun [illegible]
[illegible] nepoenau [illegible]
[illegible] pis eieu [illegible]
[illegible]
[illegible] eoon po auul [illegible]

[illegible] iopias iot [illegible]
[illegible] iaineocdie [illegible]
[illegible] ssiec [illegible] apaeiaeane [illegible]
[illegible] esionisel [illegible] ipeeipe [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]